

**ผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ที่ส่งเสริมความรู้และความสามารถ
ในการออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะทางสังคมของเด็กสมาธิสั้น สำหรับครู**

**การค้นคว้าอิสระ เสนอเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน
กรกฎาคม 2561
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยนเรศวร**

อาจารย์ที่ปรึกษาและหัวหน้าภาควิชาการศึกษา ได้พิจารณาการค้นคว้าอิสระ เรื่อง "ผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ที่ส่งเสริมความรู้และความสามารถในการออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะทางสังคมของเด็กสมาธิสั้น สำหรับครู" เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน ของมหาวิทยาลัยนเรศวร

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์)

อาจารย์ที่ปรึกษา

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิรินภา กิจเกื้อกูล)

หัวหน้าภาควิชาการศึกษา

กรกฎาคม 2561

ประกาศคุณูปการ

การวิจัยค้นคว้าอิสระฉบับนี้ สำเร็จลงได้อย่างสมบูรณ์โดยได้รับความอนุเคราะห์อย่างยิ่ง จากรองศาสตราจารย์ ดร.ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ อาจารย์ที่ปรึกษา รวมทั้งคณะกรรมการทุกท่าน ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ ปรึกษา และข้อเสนอแนะ ตลอดจนตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างยิ่ง จนการค้นคว้าอิสระสำเร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างยิ่งไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์แพทย์หญิงจิรพันธ์ วีระกุล อาจารย์ภาควิชากุมารเวชศาสตร์ ผู้เชี่ยวชาญด้านพัฒนาการเด็ก นางสาวอุทัยวรรณ แสนอุ้น ครูชำนาญการ และนางสาวปรมพร ดอนไพโรธรรม ครูการศึกษาพิเศษ ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาพิเศษ ที่กรุณาให้คำแนะนำ แก้ไข และตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการค้นคว้า จนทำให้การค้นคว้าครั้งนี้สมบูรณ์และมีคุณค่า

เหนือสิ่งอื่นใดขอกราบขอบพระคุณ บิดา มารดา ของผู้วิจัยที่ให้กำลังใจและให้การสนับสนุนในทุกๆ ด้านอย่างดีที่สุดเสมอมา

คุณค่าและคุณประโยชน์อันพึงจะมีจากการวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบและอุทิศแด่ผู้มีพระคุณทุกๆ ท่าน ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า งานวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจไม่มากนักน้อย

ชนาภา บุรณชาติ

ชื่อเรื่อง	ผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ที่ส่งเสริมความรู้ และความสามารถในการออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะทางสังคมของ เด็กสมาธิสั้น สำหรับครู
ผู้วิจัย	ชนาภา บุรณชาติ
สถานที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ดร.ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์
ประเภทสารนิพนธ์	การค้นคว้าอิสระ กศ.ม. สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน, มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2560
คำสำคัญ	กิจกรรมการเรียนรู้, การออกแบบกิจกรรม, เด็กสมาธิสั้น, ทักษะทางสังคม

บทคัดย่อ

จุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เพื่อเปรียบเทียบความรู้ เรื่อง เด็กสมาธิสั้นและ
การออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะทางสังคมของครูก่อนอบรมและหลังอบรม เปรียบเทียบ
ความสามารถในการออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะทางสังคมของเด็กสมาธิสั้นของครูหลังอบรมกับ
เกณฑ์ร้อยละ 70 และศึกษาความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ที่ส่งเสริมความรู้
และความสามารถในการออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะทางสังคมของเด็กสมาธิสั้นของครู
กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก
เขต 1 ที่สนใจเข้าร่วมอบรม จำนวน 25 คน เครื่องมือวิจัย คือ แบบทดสอบวัดความรู้ แบบประเมิน
ความสามารถในการออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะทางสังคม และแบบประเมินความพึงพอใจต่อ
กิจกรรม

ผลการวิจัยพบว่า 1) ครูมีความรู้ เรื่อง เด็กสมาธิสั้นและการออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะ
ทางสังคมหลังอบรมสูงกว่าก่อนอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) ครูมีความสามารถ
ในการออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะทางสังคมหลังอบรมสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญ
ทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) ครูมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ที่ส่งเสริม
ความรู้และความสามารถในการออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะทางสังคมของเด็กสมาธิสั้นโดย
รวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.55$)

Title RESULT OF EXPERIENTIAL LEARNING ACTIVITIES TO PROMOTE KNOWLEDGE AND DESIGNING SOCIAL SKILLS ACTIVITIES STUDENTS WITH ADHD FOR TEACHER

Author Chanapa Buranachart

Advisor Associate Professor Chaiwat Sutthirat, Ph.D..

Academic Paper Independent study M.Ed. in Curriculum and Instruction, Naresuan University, 2017

Keywords Learning Activity, Experiential Learning , ADHD, Social Skills

ABSTRACT

The purpose of this study was to compare the knowledge of ADHD and to design the social skills of teachers before and after training. ,to compare the ability to design activities of social skills of ADHD after training with 70% and to study the satisfaction of the experiential learning activities that promote the knowledge and ability to design activities for social skills development of ADHD. The sample was used in this study is the teachers were Phitsanulok Primary Educational service Area Office 1 total 25 teachers. Research Tools are Knowledge Test ,Evaluation from of the ability to design activities to build social skills and Satisfaction Assessment Form for Activities.

The result of research found that 1) Teachers had knowledge about ADHD and designed social skills after training at the .05 level. 2) Teachers have the ability to design social skills activities based on job evaluation results. At the .05 level of significance, 3) The teachers were satisfied with the experience learning activities that promoted the knowledge and ability to design the social skills of the ADHD children at the highest level . ($\bar{X} = 4.55$)

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ	1
	ความเป็นมาของปัญหา.....	1
	จุดมุ่งหมายของการวิจัย.....	4
	สมมติฐานของการวิจัย.....	4
	ขอบเขตของงานวิจัย.....	5
	นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
	การพัฒนาคู.....	9
	กิจกรรมการเรียนรู้เชิงประสบการณ์.....	17
	การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้.....	32
	ความพึงพอใจ.....	40
	ทักษะทางสังคม.....	45
	เด็กสมาธิสั้น.....	55
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	63
3	วิธีดำเนินงานวิจัย.....	68
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	68
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	68
	การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ.....	69
	การดำเนินการทดลอง.....	90
	การวิเคราะห์ข้อมูล.....	93

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิจัย.....	98
ผลการเปรียบเทียบความรู้ เรื่อง เด็กสมาธิสั้นและการออกแบบ กิจกรรมสร้างทักษะทางสังคมของครูสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1.....	98
ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะ ทางสังคมของเด็กสมาธิสั้นจากผลชิ้นงานโดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ ร้อยละ 70 ของครูสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1.....	99
ผลการศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ ที่ส่งเสริมความรู้และความสามารถในการออกแบบกิจกรรมสร้าง ทักษะทางสังคมของเด็กสมาธิสั้นของครูสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1.....	100
5 บทสรุป.....	102
สรุปผลการวิจัย.....	103
อภิปรายผล	103
ข้อเสนอแนะ.....	106
บรรณานุกรม.....	108
ภาคผนวก.....	114
ประวัติผู้วิจัย.....	256

สารบัญตาราง

ตาราง		หน้า
1	แสดงรายละเอียดในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ที่ส่งเสริมความรู้และความสามารถในการออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะทางสังคมของเด็กสมาธิสั้น สำหรับครู	71
2	แสดงการวิเคราะห์แบบทดสอบวัดความรู้ เรื่อง เด็กสมาธิสั้นและการออกแบบกิจกรรมที่สร้างทักษะทางสังคมสำหรับเด็กสมาธิสั้น.....	85
3	แสดงโครงสร้างแบบประเมินความสามารถในการออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะทางสังคมของเด็กสมาธิสั้น.....	87
4	แสดงเกณฑ์การให้คะแนนความสามารถในการออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะทางสังคมของเด็กสมาธิสั้น.....	88
5	แสดงโครงสร้างแบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ที่ส่งเสริมความรู้ความสามารถในการออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะทางสังคมของเด็กสมาธิสั้น สำหรับครู.....	90
6	แสดงแผนการทดลองแบบศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ที่ส่งเสริมความรู้และความสามารถในการออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะทางสังคมของเด็กสมาธิสั้น สำหรับครู.....	91
7	แสดงวันเวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ที่ส่งเสริมความรู้และความสามารถในการออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะทางสังคมของเด็กสมาธิสั้นสำหรับครู.....	92
8	ผลการเปรียบเทียบคะแนนสอบก่อนและหลังอบรมของครู เรื่อง เด็กสมาธิสั้นและการออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะของเด็กสมาธิสั้น.....	99
9	แสดงความสามารถของครูในการออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะทางสังคมของเด็กสมาธิสั้นกับเกณฑ์ร้อยละ 70.....	99
10	ความพึงพอใจของครูที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ที่ส่งเสริมความรู้และความสามารถในการออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะทางสังคมของเด็กสมาธิสั้น.....	100

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง		หน้า
11	โครงสร้างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ที่ส่งเสริมความรู้และความสามารถในการออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะทางสังคมของเด็กสมาธิสั้น เรื่อง เด็กสมาธิสั้นและการออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะทางสังคม สำหรับครู..	120
12	ผลการพิจารณาความสอดคล้องของแบบทดสอบวัดความรู้ เรื่อง เด็กสมาธิสั้นและกิจกรรมการออกแบบทักษะทางสังคมของเด็กสมาธิสั้น สำหรับครู.....	234
13	ผลการวิเคราะห์หาค่าความยากง่าย (P) ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบวัดความรู้ เรื่องเด็กสมาธิสั้นและการออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะทางสังคม.....	236
14	แสดงผลการคัดเลือกแบบทดสอบวัดความรู้ เรื่องเด็กสมาธิสั้นและการออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะทางสังคม จำนวน 25 ข้อ	237
15	แสดงเกณฑ์การให้คะแนนความสามารถในการออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะทางสังคมของเด็กสมาธิสั้น.....	239
16	ผลการประเมินความสอดคล้องของแบบประเมินความสามารถในการออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะทางสังคมของเด็กสมาธิสั้น.....	241
17	ผลการประเมินความสอดคล้องของแบบประเมินความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ที่ส่งเสริมความรู้และความสามารถในการออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะทางสังคมของเด็กสมาธิสั้น สำหรับครู.....	245
18	ผลคะแนนสอบก่อนและหลังอบรมของครู เรื่อง เด็กสมาธิสั้นและการออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะทางสังคม.....	247
19	แสดงผลการเปรียบเทียบความสามารถของครูในการออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะทางสังคมของเด็กสมาธิสั้นกับเกณฑ์ร้อยละ 70.....	250
20	แสดงผลการประเมินความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ที่ส่งเสริมความรู้และความสามารถในการออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะทางสังคมของเด็กสมาธิสั้น สำหรับครู.....	252

สารบัญภาพ

ภาพ		หน้า
1	วงจรการเรียนรู้ 4 ขั้นตอน ตามกระบวนการ Learning How to Learn ของ David A. Kolb	27
2	ขั้นตอนและวงจรกิจกรรมการเรียนรู้เชิงประสบการณ์.....	28
3	วงจรกิจกรรมการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ของ David Kolb.....	29
4	รูปแบบการเรียนรู้เชิงประสบการณ์.....	30
5	ขั้นตอนการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้.....	37

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาของปัญหา

จากการที่รัฐบาลมีนโยบายที่จะพัฒนาประเทศสู่การเป็นประเทศไทย 4.0 เพื่อเปลี่ยนแปลงประเทศจากการเป็นประเทศรายได้ปานกลางเป็นประเทศรายได้สูงสามารถพึ่งพาตนเองได้และยกระดับให้เป็นประเทศพัฒนาแล้ว โดยการปฏิรูปโครงสร้างเศรษฐกิจ การปฏิรูปการวิจัยและการพัฒนา รวมไปถึงการปฏิรูปการศึกษา การที่จะเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วส่งผลให้ประเทศไทยต้องมีการขับเคลื่อนเข้าสู่ยุคอุตสาหกรรมเทคโนโลยีขั้นสูง และนวัตกรรมที่จะนำพาประเทศไปสู่การสร้างผลผลิตและบริการที่มีมูลค่าเพิ่ม (กาญจนา เจริญศรี, 2560) จากนโยบายดังกล่าวส่งผลให้ประเทศไทยเกิดเทคโนโลยีใหม่ๆเพิ่มมากขึ้น คนไทยหันมาใช้เทคโนโลยีในการอำนวยความสะดวกในการใช้ชีวิตประจำวันมากยิ่งขึ้น รวมไปถึงการเลี้ยงลูกของผู้ปกครองยุคไทยแลนด์ 4.0

อธิบดีกรมสุขภาพจิต เผยเด็กไทยป่วย "ไฮเปอร์" กว่า 4.2 แสนคน โดยต้นเหตุนี้มาจากคุณพ่อคุณแม่ปล่อยลูกไว้กับมือถือ แท็บเล็ต จนกระทบการทำงานสมอง ทั้งการพูด อ่าน และเขียนจึง แนะนำให้ลูกเลิกเล่นมือถือ และปล่อยให้เล่นกับเด็กวัยเดียวกัน นพ.บุญเรือง ไตรเรืองวรวัฒน์ อธิบดีกรมสุขภาพจิตกระทรวงสาธารณสุข ออกมาเปิดเผยว่า ในกลุ่มเด็กนักเรียนอายุ 6-15 ปี ที่มีปัญหาผลการเรียนไม่ดี เรียนไม่ทันเพื่อนนั้น มักจะพบ 4 โรคทางจิตเวชแอบแฝงที่พบบ่อย คือ 1. ออทิสติก 2.สมาธิสั้น 3. แอลดีหรือภาวะบกพร่องในการเรียนรู้ 4.สติปัญญาบกพร่อง จากสถิติพบว่า มีเด็กป่วยเป็นโรคสมาธิสั้นพบมากที่สุด ซึ่งผลสำรวจของกรมสุขภาพจิตปี 2559 ร้อยละ 5.4 คาดว่ามีเด็กเป็นโรคสมาธิสั้น 420,000 คน จากประชากรเด็ก 7 ล้านคน หรือพบได้ 2-3 คนต่อห้องเรียนที่มีเด็ก 40-50 คน และพบในเด็กผู้ชายมากกว่าผู้หญิงซึ่งอาการที่แสดงออกได้แก่ ซนอยู่ไม่นิ่งขาดสมาธิ หุนหันพลันแล่นหรือมักเรียกว่า "โรคไฮเปอร์" โดยเด็กจะวอกแวก ทำงานตกๆ หล่นๆ ทำอุปสรรคการเรียนหายประจำ ซุ่มซาม ใจร้อน วู่วาม ซึ่งเกิดจากสมองทำงานผิดปกติ และมักมีอาการชัดเจนในช่วงประถมศึกษา นพ.บุญเรือง กล่าวต่อว่า หากผู้ปกครองหรือครูไม่เข้าใจ และคิดว่าเป็นเด็กซน เด็กดี้อ จะทำให้เด็กขาดการรักษาที่ถูกต้อง เกิดปัญหาอารมณ์และพฤติกรรมที่อาจส่งผลถึงอนาคตได้ เช่น เสี่ยงติดสารเสพติด ก่ออาชญากรรม เป็นต้น และที่น่าเป็นห่วงมากขณะนี้ พบว่าเด็กเล็กที่ปกติกลายเป็นโรคไฮเปอร์เทียมมากขึ้น คือมีอาการคล้ายโรคไฮเปอร์ แต่ยังไม่

ไม่ถึงขั้นป่วย เกิดจากการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่ตามใจ ปล่อยให้เด็กเล็กต่ำกว่า 3 ขวบเล่นแท็บเล็ต สมาร์ทโฟนเพื่อทำให้เด็กนิ่ง ไม่ซน แต่ในวงการจิตแพทย์พบว่าความเร็วของภาพในเกมซึ่งเปลี่ยนเร็วทุก 3 วินาที จะส่งผลโดยตรงต่อสมองทำงานไม่ลงตัว คุณสมาธิไม่ได้ ทำให้ทักษะการอ่าน การเขียน การพูดของเด็กแย่งลง อารมณ์ร้อน รอคอยไม่เป็น มีปัญหาการอยู่ร่วมกับเด็กวัยเดียวกัน หรือคนอื่น ดังนั้นขอเตือนผู้ปกครองระวัง อย่าให้เด็กเล่นเกมจากอุปกรณ์เหล่านี้ หากให้หยุดเล่นได้เร็วอาการจะค่อยๆ หายไป และควรให้เด็กได้เล่นกับเด็กวัยเดียวกัน เพื่อให้เด็กมีทักษะและพัฒนาการทุกด้าน (เดลินิวส์, 2560) ดังนั้นเพื่อป้องกันการสูญเสียทรัพยากรบุคคลของประเทศ จากโรคสมาธิสั้นในวัยเด็ก การให้การบำบัดและรักษาจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง ครูเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการดูแลเด็กสมาธิสั้น ดังนั้น หากครูได้รับการฝึกอบรมการดูแลเด็กสมาธิสั้นแล้ว จะทำให้การดูแลเด็กสมาธิสั้นมีประสิทธิภาพและต่อเนื่อง

การศึกษาศุภปฏิรูปการศึกษาในปัจจุบันได้มุ่งเน้นให้มีการเรียนร่วมกันระหว่างเด็กปกติ และเด็กที่มีความบกพร่องในด้านต่างๆ ตามพระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2542 หมวด 2 ว่าด้วย สิทธิและหน้าที่ทางการศึกษาในมาตรา 10 การจัดการศึกษา ต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาส เสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมี คุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายการจัดการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสารและการเรียนรู้ หรือมีร่างกายพิการ หรือทุพพลภาพหรือ บุคคลซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้ หรือไม่มีผู้ดูแลหรือด้อยโอกาส ต้องจัดให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิ และโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษการศึกษาสำหรับคนพิการในวรรคสอง ให้จัดตั้งแต่ แรกเกิดหรือพบความพิการโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย และให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดใน กฎกระทรวงการจัดการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความสามารถพิเศษ ต้องจัดด้วยรูปแบบที่ เหมาะสมโดยคำนึงถึงความสามารถของบุคคลนั้น (ราชกิจจานุเบกษา, 2542) พระราชบัญญัติ การศึกษาดังกล่าวทำให้ปัจจุบันเกิดการเรียนร่วมระหว่างเด็กปกติและเด็กที่มีความบกพร่องต่างๆ รวมถึงเด็กที่มีอาการสมาธิสั้น ซึ่งถือว่าเป็นเด็กที่มีความบกพร่องในเรื่องพฤติกรรม หากครูและ บุคคลที่เกี่ยวข้องไม่มีความเข้าใจถึงพฤติกรรมของเด็กสมาธิสั้นอาจส่งผลให้เด็กสมาธิสั้นมีอาการ รุนแรงมากยิ่งขึ้น รวมถึงเกิดปัญหาในด้านอื่นๆตามมา

ดังนั้นจึงจำเป็นต้องจัดกิจกรรมสำหรับครู ในเรื่อง ความเข้าใจเกี่ยวกับสมาธิสั้น พื้นฐาน และเทคนิคในการปรับพฤติกรรม ความรู้เรื่องยาและการรักษาด้วยยาสำหรับเด็กสมาธิสั้น และการ

จัดการชั้นเรียนรวมถึงเทคนิคการสอนสำหรับเด็กสมาธิสั้น เพื่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีสำหรับเด็กสมาธิสั้น ในโรงเรียนต่อไป

โรคสมาธิสั้นเป็นกลุ่มความผิดปกติของพฤติกรรม ประกอบด้วย ขาดสมาธิ ซน อยู่ไม่นิ่ง หุนหันพลันแล่น ขาดการยับยั้งใจตนเอง โดยแสดงอาการอย่างต่อเนื่องยาวนาน จนทำให้เกิดผลกระทบต่อการใช้ชีวิตประจำวันและการเรียน ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมกับอายุและระดับพัฒนาการ โดยที่ความผิดปกติดังกล่าวเกิดขึ้นก่อนอายุ 7 ปี อาการต้องเป็นมาตลอดต่อเนื่องไม่ต่ำกว่า 6 เดือน ซึ่งจะมีผลกระทบต่อพฤติกรรม อารมณ์ การเรียน และการเข้าสังคมกับผู้อื่นของเด็ก ดังนั้นเพื่อเกิดผลดีกับเด็กของเราควรพาไปเรียนรู้อีกที่แท้จริง เมื่อเข้าวัยเรียน จะสังเกตได้ว่าเด็กมีสมาธิสั้น วอกแวกง่ายไม่สามารถนั่งทำงานหรือทำการบ้านได้จนเสร็จ ทำให้มีปัญหาการเรียน ตามมาการควบคุมตนเองของเด็กไม่ค่อยดี อาจมีพฤติกรรมก้าวร้าว หงุดหงิดง่าย ทนต่อความคับข้องใจไม่ค่อยได้ ทำให้เกิดปัญหากับเพื่อนๆ เมื่ออยู่ในห้องเรียนก็ไม่สามารถใช้ชีวิตได้เหมือนเพื่อนคนอื่น ๆ มักจะรบกวนเพื่อนร่วมชั้นเรียน ไม่ค่อยให้ความร่วมมือในการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของห้องเรียน เพื่อให้เด็กกลุ่มนี้สามารถใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติ การพัฒนาทักษะทางสังคมจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยเด็กสมาธิสั้นให้มีเพื่อน โดยส่วนใหญ่เด็กสมาธิสั้นมักมีปัญหาเกี่ยวกับเพื่อน ชอบกลั่นแกล้งหรือแหย่เพื่อน บางคนอาจมีลักษณะก้าวร้าว ทั้งนี้เพราะเด็กสมาธิสั้นจะมีอารมณ์เสียง่าย และไม่คิดก่อนที่จะทำ บางรายอาจเรียกร้องความสนใจแบบไม่ค่อยเหมาะสม เช่น ทำเป็นตัวตลกให้คนอื่นแหย่เล่น เป็นต้น อีกทั้งเด็กยังมีปัญหาการเปลี่ยนวิธีการสื่อสารที่ไม่ใช่คำพูด ทำให้เด็กไม่สามารถรับรู้อารมณ์ของผู้อื่นจากการได้เห็นเฉพาะสีหน้าท่าทาง และแววตาของคนที่ตนสัมผัสด้วย (สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน, 2555) ทั้งหมดนี้ทำให้เด็กไม่สามารถรักษาความสัมพันธ์กับเพื่อนไว้ได้นานพอ เด็กอาจตอบโต้เพื่อนแบบก้าวร้าวเมื่อถูกยั่ว ความไม่มีสมาธิ ไม่รู้เวลา ทำให้เด็กปฏิบัติตามกฎเกณฑ์หรือกติกาต่างๆไม่ได้ การเล่นกับเพื่อนจึงมีปัญหาและไม่มีใครอยากเล่นด้วย การฝึกทักษะทางสังคมจะช่วยให้เด็กเข้ากับเพื่อนได้ดีขึ้น รู้จักทำงานร่วมกับผู้อื่นมากยิ่งขึ้น

การจัดกิจกรรมเพื่อสร้างทักษะทางสังคมของเด็กสมาธิสั้นสำหรับครูสามารถจัดกิจกรรมในรูปแบบการเรียนรู้เชิงประสบการณ์เนื่องจากการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์เป็นการนำประสบการณ์เดิมของผู้เรียนมาเป็นส่วนหนึ่งในการเรียนรู้เพื่อสร้างความรู้ใหม่โดยผู้เรียนจะมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันทำให้เกิดการทำงานร่วมกับผู้อื่น ช่วยส่งเสริมการทำงานเป็นกลุ่ม ช่วยให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนและการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ ช่วยให้เข้าใจกระบวนการเรียนการสอนทุกกระบวนการและเป็นการฝึกความสามารถในการแก้ปัญหาโดย

ใช้ความรู้จากประสบการณ์เดิมและเพิ่มเติมความรู้จากประสบการณ์ที่ได้เรียนรู้ใหม่ ดังนั้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงประสบการณ์จึงเป็นรูปแบบที่เหมาะสมในการจัดการเรียนรู้ที่ต้องการให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการแบ่งปันประสบการณ์ การได้ฝึกปฏิบัติจริง ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ได้นำข้อคิดจากประสบการณ์ของผู้อื่นมาประยุกต์ใช้ในชีวิตของตัวผู้เรียนเอง พร้อมทั้งสามารถนำไปแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้เป็นอย่างดีอีกด้วย Hamer (2000, อ้างถึงใน ชัยวัฒน์, 2555)

ด้วยเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงมุ่งที่จะศึกษาผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ เนื่องจากผู้เรียนสามารถนำประสบการณ์ที่เคยเรียนรู้ มาเป็นพื้นฐานในการสร้างความรู้ใหม่ที่ช่วยส่งเสริมให้ครูมีความรู้และความสามารถในการออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะทางสังคมของเด็กสมาธิสั้น และเข้าใจองค์ประกอบแต่ละด้านของเด็กสมาธิสั้นมากยิ่งขึ้น พร้อมทั้งสามารถนำประสบการณ์ที่ได้เรียนรู้ใหม่ไปใช้ประโยชน์ในการจัดกิจกรรมที่สร้างทักษะทางสังคมแก่เด็กสมาธิสั้นในชั้นเรียน เพื่อเป็นการกระชับความสัมพันธ์ของเด็กสมาธิสั้นกับเพื่อนในชั้นเรียนมากยิ่งขึ้นอีกด้วย

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบความรู้ เรื่อง เด็กสมาธิสั้นและการออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะทางสังคมของครูก่อนอบรมและหลังอบรม
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะทางสังคมของเด็กสมาธิสั้นของครูหลังอบรมกับเกณฑ์ร้อยละ 70
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ที่ส่งเสริมความรู้และความสามารถในการออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะทางสังคมของเด็กสมาธิสั้นของครู

สมมติฐานของการวิจัย

1. ครู มีความรู้ เรื่อง เด็กสมาธิสั้นและการออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะทางสังคมหลังอบรมสูงกว่าก่อนอบรม
2. ครูมีความสามารถในการออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะทางสังคมของเด็กสมาธิสั้นหลังอบรมสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70

ขอบเขตของงานวิจัย

แหล่งข้อมูล

ประชากร ครูประจำการสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 1
กลุ่มตัวอย่าง ครูประจำการสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก
เขต 1 ซึ่งสนใจสมัครเข้าร่วม โครงการพัฒนาครูเพื่อสร้างความเข้าใจเด็กสมาธิสั้น จำนวน 25 คน

เนื้อหา

เนื้อหา คือ ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กสมาธิสั้น และการออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะทาง
สังคมของเด็กสมาธิสั้น มี 4 เรื่อง ดังนี้

เรื่องที่ 1 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโรคสมาธิสั้น

เรื่องที่ 2 บทบาทของครูในการดูแลเด็กสมาธิสั้น

เรื่องที่ 3 เทคนิคและกระบวนการปรับพฤติกรรมเด็กสมาธิสั้นที่โรงเรียน

เรื่องที่ 4 การออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะทางสังคมของเด็กสมาธิสั้น

ตัวแปร

ตัวแปรต้น คือ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงประสบการณ์

ตัวแปรตาม คือ

1. ความรู้ เรื่อง เด็กสมาธิสั้นและการออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะทางสังคมของเด็กสมาธิสั้น
2. ความสามารถในการออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะทางสังคมของเด็กสมาธิสั้น
3. ความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้เชิงประสบการณ์

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ หมายถึง การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้
ครูสามารถนำความรู้เดิมมาเชื่อมโยงกับความรู้ใหม่ จากการเรียนรู้โดยการปฏิบัติจริง เป็นการ
เรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้ใหม่ที่เกิดจากความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง มี
ขั้นตอนการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ดังนี้

1. การสร้างประสบการณ์ (DO) โดย ครูผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมซึ่ง
จะมีการกระตุ้นเร้าความสนใจให้มีการทบทวนความรู้และประสบการณ์เดิมจากการปฏิบัติ
มากกว่าการฟังบรรยาย โดยวิทยากรมีหน้าที่อำนวยความสะดวก ช่วยแนะนำ และให้ความรู้
เพิ่มเติม

2. แบ่งปัน (Share) โดยครูผู้เข้าร่วมกิจกรรมแลกเปลี่ยนประสบการณ์จากการเล่าประสบการณ์ที่ผ่านมากับวิทยากร

3. กระบวนการ (Process) โดยครูผู้เข้าร่วมกิจกรรมระดมความคิดเห็น อภิปราย และวิเคราะห์ประสบการณ์ เพื่อนำประสบการณ์มาสร้างสรรค์ผลงานการออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะทางสังคมของกลุ่มสำหรับเด็กสมาธิสั้น

4. การสรุป (Generalize) โดยครูผู้เข้าร่วมกิจกรรมทุกกลุ่มร่วมกันอภิปรายและสังเคราะห์ความรู้หรือประสบการณ์ที่ได้รับเพื่อนำไปใช้ในสถานการณ์จริง

5. การประยุกต์ (Apply) โดยครูผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้นำความรู้ที่ได้รับไปใช้ประยุกต์ในสถานการณ์อื่นหรือดำเนินการจัดกิจกรรมสร้างทักษะทางสังคมตามบริบทของโรงเรียน

2. ความรู้ หมายถึง พฤติกรรมด้านความรู้ของครูผู้เข้าร่วมกิจกรรมในการเรียนเรื่อง เด็กสมาธิสั้นและการออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะทางสังคม ซึ่งวัดได้จากแบบทดสอบวัดความรู้ เรื่อง เด็กสมาธิสั้นและการออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะทางสังคม เป็นแบบทดสอบเลือกตอบ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ซึ่งจำแนกพฤติกรรมที่พึงประสงค์ด้านสติปัญญาออกเป็น 4 ระดับ คือ ความรู้ความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้ และการวิเคราะห์ จำนวน 25 ข้อ

3. ความสามารถในการออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะทางสังคม หมายถึง ความสามารถของครูในการนำความรู้มาประยุกต์ใช้ในการออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะทางสังคมของเด็กสมาธิสั้น 5 ด้าน คือ วิเคราะห์หลักสูตรและเงื่อนไขและข้อจำกัดในการเรียนรู้ กำหนดจุดประสงค์การจัดกิจกรรม กำหนดเนื้อหา กำหนดยุทธวิธีในการจัดกิจกรรม กำหนดกิจกรรม สื่อ และวิธีการวัดประเมินผลการจัดกิจกรรม ซึ่งวัดได้จากแบบประเมินความสามารถในการออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะทางสังคมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

4. ความพึงพอใจต่อกิจกรรม หมายถึง ความรู้สึกทางบวกของครูที่มีต่อการฝึกอบรมด้วยกิจกรรมการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ที่ส่งเสริมความรู้และความสามารถในการออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะทางสังคมของเด็กสมาธิสั้นสำหรับครู จำนวน 3 ด้าน คือ ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต ซึ่งวัดโดยแบบประเมินความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

5. เด็กสมาธิสั้น คือ กลุ่มอาการของเด็กระดับประถมศึกษาพิเศษโลก เขต 1 ที่เกิดขึ้นตั้งแต่วัยเด็กที่มีอายุก่อน 7 ปี ซึ่งจะมีผลกระทบต่อพฤติกรรม อารมณ์ การเรียน และการเข้าสังคมกับผู้อื่น เด็กกลุ่มอาการนี้ประกอบด้วย อาการขาดสมาธิ อาการหุนหันพลันแล่น วู่วาม อาการชนอยู่ไม่นิ่ง โดยแสดงอาการอย่างต่อเนื่องยาวนาน จนทำให้เกิดผลกระทบต่อการใช้ชีวิตประจำวันและการเรียน ซึ่งมักพบได้บ่อยในเด็กผู้ชายมากกว่าเด็กผู้หญิง สาเหตุอาจเกิดจากความผิดปกติ

ของสารสื่อประสาท เกิดจากกรรมพันธุ์ ความผิดปกติในระหว่างตั้งครรภ์ การดูโทรทัศน์หรือเล่นเกม คอมพิวเตอร์เป็นเวลานานๆ เป็นต้น

6. **ทักษะทางสังคม** หมายถึง ความสามารถของเด็กสมาธิสั้นระดับประถมศึกษา พิษณุโลก เขต 1 ในการปฏิบัติตนเพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับบุคคลอื่น หรือทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งร่วมกับบุคคลอื่นตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ภายใต้ระเบียบกฎเกณฑ์ของสังคมนั้นๆ ได้อย่างเหมาะสม ทักษะทางสังคมประกอบด้วยกลุ่มของทักษะต่าง ๆ ที่ใช้ในการปฏิสัมพันธ์และการสื่อสารระหว่างกันของบุคคลในสังคมได้แก่ ทักษะการสื่อสาร การพูด การฟัง การทำงานร่วมกัน ความสามารถในการเข้าใจถึงสถานการณ์ที่หลากหลาย กฎกติกาต่าง ๆ ในสังคม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความสัมพันธ์ในทางบวกให้เกิดขึ้น

7. **ครู** หมายถึง ผู้สอนที่เป็นครูประจำการสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัย เรื่อง ผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ที่ส่งเสริมความรู้และความสามารถในการออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะทางสังคมของเด็กสมาธิสั้นสำหรับครู ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้นำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

1. การพัฒนาครู
 - 1.1 จุดมุ่งหมายของการพัฒนาครู
 - 1.2 แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาครู
 - 1.3 กระบวนการพัฒนาครู
 - 1.4 การประเมินผลการพัฒนาครู
2. กิจกรรมการเรียนรู้เชิงประสบการณ์
 - 2.1 ความหมายของการเรียนรู้เชิงประสบการณ์
 - 2.2 ความเป็นมาและจุดมุ่งหมายการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์
 - 2.3 ลักษณะสำคัญของการเรียนรู้เชิงประสบการณ์
 - 2.4 ทฤษฎีการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้เชิงประสบการณ์
 - 2.5 ขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์
3. การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้
 - 3.1 ความหมายการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้
 - 3.2 หลักการพื้นฐานในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้
 - 3.3 การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้
 - 3.4 ขั้นตอนการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้
4. ความพึงพอใจ
 - 4.1 ความหมายของความพึงพอใจ
 - 4.2 แนวคิดทฤษฎีและหลักการที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจ
 - 4.3 การส่งเสริมความพึงพอใจ
 - 4.4 การวัดความพึงพอใจ

5. ทักษะทางสังคม
 - 5.1 ความหมายของทักษะทางสังคม
 - 5.2 ความหมายของพฤติกรรมทางสังคม
 - 5.3 ระดับของพฤติกรรมทางสังคม
 - 5.4 ความสำคัญของทักษะทางสังคม
 - 5.5 ทักษะพื้นฐานทางสังคม
 - 5.6 การฝึกทักษะทางสังคม
 - 5.7 ขั้นตอนการฝึกทักษะทางสังคม
6. เด็กสมาธิสั้น
 - 6.1 ความหมายของเด็กสมาธิสั้น
 - 6.2 ลักษณะของเด็กสมาธิสั้น
 - 6.3 อาการสมาธิสั้น
 - 6.4 สาเหตุของภาวะสมาธิสั้น
 - 6.5 ปัญหาที่มักพบร่วมกับภาวะสมาธิสั้น
 - 6.6 การรักษาอาการสมาธิสั้น
 - 6.7 การป้องกันโรคสมาธิสั้น
 - 6.8 แนวทางการปฏิบัติสำหรับครูเพื่อช่วยเหลือเด็กที่มีภาวะสมาธิสั้น
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 7.1 งานวิจัยภายในประเทศ
 - 7.2 งานวิจัยต่างประเทศ

1. การพัฒนาครู

1.1 จุดมุ่งหมายของการพัฒนาครู

การพัฒนาบุคคลมีจุดมุ่งหมายเพื่อเพิ่มพูนความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Knowledge) และทัศนคติ (Attitude) เพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม (Behavioral change) ในการปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับสภาพการทำงานขององค์การทั้งในปัจจุบันและอนาคต (อรุณ รักธรรม. 2540: 24) การพัฒนาบุคคลสามารถกระทำได้ด้วยการฝึกอบรม (Training) การศึกษา (Education) และการพัฒนา (Development) ซึ่งทั้ง 3 คำ มีความหมายดังนี้ (Wart, M. V., Cayer, N. J., Cook, S., 1993: 18-19)

การฝึกอบรม (Training) มีเป้าหมายอยู่ที่ทักษะซึ่งต้องการนำไปใช้ในทันทีทันใด การฝึกอบรมขึ้นอยู่กับทักษะในงานที่ต้องการทำเป็นหลัก มุ่งยกระดับความสามารถในการทำงาน ซึ่งรวมถึงทักษะพื้นฐานที่ใช้ในการสื่อสาร ทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ และการพัฒนาในระดับบริหาร การจัดการ และการให้คำแนะนำ ใช้เวลาในการฝึกอบรมสั้นกว่าการศึกษา และเน้นเป้าหมายที่ผลผลิต

การศึกษา (Education) จุดเน้นของการศึกษาคือ ให้ความรู้และทักษะทั่วไปในสาขาที่เกี่ยวข้องมากกว่าเน้นเฉพาะงาน เป็นการเตรียมเรื่องงานในอนาคต แตกต่างจากงานปัจจุบัน ใช้เวลานานกว่าการฝึกอบรม

การพัฒนา (Development) เน้นเป้าหมายทั้งผู้เรียน และสิ่งที่ต้องการเรียนรู้รวมทั้งกระบวนการฝึกอบรม และการให้การศึกษาดังกล่าวให้ผู้เรียนเข้าถึงงานด้วยวิธีการที่หลากหลายมากกว่าสอนเทคนิคเฉพาะ การพัฒนามีเป้าหมายที่ต้องการเปลี่ยนจากงานเฉพาะทางที่ได้จากการฝึกอบรมและสาขาของงานเฉพาะที่ได้จากการศึกษามาเป็นงานที่บุคคลนั้นรับผิดชอบ มีความสนใจที่จะทำให้ดีขึ้น

1.2 แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาครู

ความหมายของการพัฒนาครู มีนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายไว้แตกต่างกัน กล่าวพอสรุปได้ดังนี้

Howsam (1977, อ้างถึงใน ชาญชัย อาจินสมจาร 2547: 150) การพัฒนาครูเป็นการศึกษาต่อเนื่องสำหรับครู การศึกษาต่อเนื่องคือ ความหมายที่ตั้งใจของครูและองค์การที่จัดการศึกษาต่อเนื่องเพื่อให้ครูมีความทันสมัยและขยายขอบข่ายของความรู้และทักษะทางวิชาชีพ ตลอดช่วงการประกอบอาชีพของครู ไม่ว่าครูจะสอนอยู่ที่ไหน

Cassettes (1976, อ้างถึงใน เมธี ปิลาธนนานนท์ 2529: 106) ให้ความหมายของการพัฒนาบุคลากรในด้านการศึกษามาถึง การจัดการและเตรียมการต่าง ๆ ที่ได้จัดทำขึ้นเพื่อปรับปรุงการปฏิบัติงานของบุคลากรตั้งแต่การเริ่มต้นการจ้างบุคลากร ไปจนกระทั่งบุคลากร ปลดเกษียณ โดยการพัฒนาบุคลากรจะมุ่งความคาดหวังและความพอใจ 2 ประการคือ ความคาดหวังของบุคคลที่องค์การต้องการ และความคาดหวังที่บุคคลจะได้รับวัตถุหรือรางวัลทางอารมณ์ที่จะสร้างความรู้สึที่ดีเป็นการตอบแทน

สมคิด บางโม (2538: 138) กล่าวว่า การพัฒนาบุคคลหมายถึง กรรมวิธีต่างๆ ที่มุ่งจะเพิ่มพูนความรู้ ความชำนาญและประสบการณ์เพื่อให้ทุกคนในหน่วยงานสามารถปฏิบัติหน้าที่ในความรับผิดชอบได้ดียิ่งขึ้นอีกทั้งยังมีความมุ่งหมายที่จะพัฒนาทัศนคติของผู้ปฏิบัติงานให้เป็นไปในทางที่ดี ให้มีกำลังใจทำงานและให้มีความคิดที่จะหาทางปรับปรุงการปฏิบัติงานให้ดียิ่งขึ้น

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2543: 30) ได้ให้ความหมายของการพัฒนาบุคลากรตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาไว้ว่า หมายถึงการดำเนินการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้เป็นผู้เชี่ยวชาญในอาชีพโดยพัฒนาให้มีจิตสำนึก อุทิศตนและวิสัยทัศน์กว้างไกลในการปฏิบัติงาน ใฝ่รู้ สามารถพัฒนาตนเองและวิชาชีพให้ก้าวหน้าทันความเปลี่ยนแปลงของสังคมยุคศตวรรษในการปฏิบัติงานส่งเสริมวิชาชีพครูให้เป็นวิชาชีพชั้นสูงที่สังคมยอมรับและยกย่องจัดปัจจัยแวดล้อมและระบบการเกื้อหนุนช่วยเหลือครูให้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่สะดวกสบายมีขวัญและกำลังใจ

จากแนวคิดดังกล่าวพอสรุปได้ว่า การพัฒนาครู หมายถึง กระบวนการพัฒนาสร้างเสริมบุคลากรที่ปฏิบัติงานอยู่แล้วให้ได้เพิ่มพูนความรู้ ความคิด ความชำนาญ ความสามารถ ทักษะ ทศนคติ เจตคติ คุณธรรม จริยธรรม ประสพการณ์ มีจิตสำนึกอุทิศตนและวิสัยทัศน์กว้างไกลในการปฏิบัติงานให้ทันความเปลี่ยนแปลงของสังคมให้สามารถปฏิบัติงานที่ตนรับผิดชอบในสถานศึกษาได้อย่างถูกต้องมีประสิทธิภาพ และตรงตามความต้องการขององค์กร และหากพิจารณาถึงหลักการของการพัฒนาบุคลากรเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานสูงสุดจะต้องมีการฝึกอบรมให้การศึกษาและการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง องค์กรจะต้องให้การสนับสนุน ส่งเสริม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในแง่ของความรู้ ความสามารถ ทักษะ ตลอดจนมีความสนใจ ความตั้งใจ อุทิศตนและมีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพการเป็นครูทั้งนี้จะส่งผลดีต่อหน่วยงานในที่สุด

1.3 กระบวนการพัฒนาครู

เซ็ง (Cheng. Y.C., 1997: 1-10) ได้กล่าวถึงประสิทธิภาพครูในศตวรรษที่ 21 ว่าจากการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของข้อมูลข่าวสารระหว่างปี 2522-2533 ความเป็นโลกาภิวัตน์ การแข่งขันกันในเชิงการค้า การเกิดมลภาวะของโลกนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก เช่นเดียวกับประเทศทางตะวันตก ในยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วนี้ โรงเรียนและครูต้องเผชิญหน้ากับปัญหาใหม่ ๆ มากมาย ทั้งจากภายในและภายนอก ดังนั้น การกำหนดเป้าหมายของโรงเรียนกลายเป็นสิ่งที่ไม่แน่นอนและซับซ้อนมากกว่าเดิม ภาระงานทางการศึกษาเป็นที่ต้องการมากขึ้น เพราะเป็นที่คาดหวังจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องอย่างหลากหลาย ในศตวรรษที่ 21 นี้ โรงเรียนต้องมีสนับสนุนการพัฒนาบุคคล ชุมชน สังคมและความสัมพันธ์ระหว่างนานาชาติ และได้รับการคาดหวังว่าจะทำหน้าที่ใหม่ให้กับสังคม การเมือง วัฒนธรรม และการศึกษา ดังนั้นครูในศตวรรษใหม่นี้ต้องปรับบทบาทภาระหน้าที่เพิ่มมากขึ้น เช่น การเป็นนักพัฒนาหลักสูตร (Curriculum developer) เป็นที่เลี้ยง เป็นผู้พัฒนาบุคคล ผู้อำนวยการความสะดวก เป็นนักวิจัยทำหน้าที่ตัดสินใจ เหล่านี้เป็นต้น ครูต้องพัฒนาตนเองเพื่อความเป็นมืออาชีพ ปรับปรุงตัวเองให้เข้ากับความรู้ใหม่ ๆ มีสมรรถนะใหม่ และทัศนคติใหม่ เป็นเรื่องปกติกับการยอมรับว่าครูเป็น

องค์ประกอบสำคัญ สำหรับความสำเร็จของโรงเรียนในการให้การศึกษาใน 2 ทศวรรษที่ผ่านมา ผู้วางนโยบาย สถาบันฝึกหัดครูและโรงเรียน มีการพัฒนาครูในด้านทักษะปฏิบัติ มีการปฏิรูปการศึกษา แต่ภาคปฏิบัติของนักเรียนยังคงลดต่ำลง ดังนั้นการพัฒนาครูจำเป็นต้องคำนึงถึงบทบาทของครูในวงกว้างขึ้น ทั้งหน้าที่ในการสอน การบริหารโรงเรียน การเปลี่ยนแปลงของหลักสูตร นวัตกรรมทางการศึกษา การศึกษาของครู การร่วมงานกับผู้ปกครองและให้บริการชุมชนด้วย การพัฒนาครูในศตวรรษใหม่ควรมุ่งพัฒนาในประเด็นประสิทธิภาพของครูในการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนซึ่งประสิทธิภาพครูในชั้นเรียนมองว่าครูมีประสิทธิภาพในชั้นเรียนที่ให้ความรู้กับนักเรียน ควรมีกระบวนการในการพัฒนาครู ดังนี้ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา,2550)

รูปแบบที่ 1 รูปแบบการพัฒนาครูโดยใช้กระบวนการจัดการความรู้

เป็นรูปแบบการพัฒนาครูโดยใช้กระบวนการจัดการความรู้ (Knowledge Management) ต่อยอด ผสมผสานการวิจัยปฏิบัติการ (Action Research) กับความรู้ที่ฝังลึกในตัวคน (Tacit Knowledge) ในวงจร PDCA ในการพัฒนาครูเพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งในโรงเรียนและในการปฏิบัติงานทุกด้านของโรงเรียนแบบต่อเนื่องตลอดเวลา เป็นกระบวนการที่สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันและอนาคตมากที่สุด เพื่อให้เกิดผลต่อการปฏิรูปการเรียนรู้จะมีการอบรม สัมมนาและการปฏิบัติการอย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมให้บุคลากรมีส่วนร่วมคิดร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบในการปฏิบัติงานให้ครูใช้วิจัยปฏิบัติการในวงจร PDCA ในการปฏิบัติงานแบบต่อเนื่อง และใช้กระบวนการจัดการความรู้ในการปฏิบัติงานทุกด้านของโรงเรียนแบบต่อเนื่อง ให้มีการปฏิบัติการเรียนรู้ที่หลากหลายโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและมีการดำเนินกระบวนการประกันคุณภาพอย่างเป็นระบบ ครูจะปรับเปลี่ยนพฤติกรรมมาเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการประเมินผลตามสภาพจริง มีวิจัยในชั้นเรียน และมีแผนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

รูปแบบที่ 2 รูปแบบการพัฒนาครู

เป็นรูปแบบที่เหมาะสมสำหรับการพัฒนาครูในสถานศึกษาที่ยังใช้กระบวนการจัดการความรู้ภายในสถานศึกษาได้ยังไม่เข้มแข็ง เป็นรูปแบบการพัฒนาครูเพื่อให้เกิดผลต่อการปฏิรูปการเรียนรู้ที่เน้นการพัฒนาที่สถานศึกษาเป็นหลัก ผูกกับการพัฒนางานที่รับผิดชอบที่ปฏิบัติและสามารถดำเนินการได้ภายในสถานศึกษา ให้ใช้การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนอย่างต่อเนื่องตามแนวการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน เน้นกระบวนการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ใช้วงจร PDCA ในการปฏิบัติงานแบบต่อเนื่อง ให้มีปฏิบัติการเรียนรู้ที่หลากหลายโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการจัดประชุมสัมมนาและประชุมเชิงปฏิบัติการแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง สนับสนุนการใช้ ICT ในกระบวนการเรียนรู้

อย่างไรก็ตามรูปแบบและกระบวนการพัฒนาครูเป็นลักษณะของการพัฒนาวิชาชีพที่ให้ทางเลือกและมีโอกาสที่จะเพิ่มพูนความรู้และทักษะทางวิชาชีพมีรูปแบบสำคัญในการพัฒนาวิชาชีพได้แก่ Guskey (2000 อ้างอิงใน สมบัติ นพริก, 2555, หน้า 17)

1. การฝึกอบรม การฝึกอบรมเป็นการให้ผู้หรือผู้เชี่ยวชาญได้ถ่ายทอดความคิด ประสบการณ์ไปยังกลุ่มโดยมีกิจกรรมต่างๆ รูปแบบของการฝึกอบรม เช่น การอภิปราย ประชุม ปฏิบัติการ บรรยาย สัมมนา สาธิต การแสดงบทบาท สถานการณ์จำลอง เป็นต้น ตัวแบบการฝึกอบรมเป็นการพัฒนาวิชาชีพที่มีประสิทธิภาพ เพราะสามารถหาจุดคุ้มทุนได้
2. การสังเกต วิธีการเรียนรู้ที่ติดอย่างหนึ่ง คือ การสังเกตผู้อื่น หรือให้ผู้อื่นสังเกต และให้ข้อมูลย้อนกลับจากการสังเกต การแนะนำโดยเพื่อน และการนิเทศเป็นตัวอย่างของตัวแบบนี้
3. การมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องในกระบวนการพัฒนา นักวิชาการหรือคณะครู อาจรวมกลุ่มกัน เพื่อพัฒนาหลักสูตร ประเมินหลักสูตร ออกแบบโปรแกรมวิชา วางแผนกลยุทธ์ เพื่อพัฒนาการสอน หรือการแก้ปัญหากระบวนการเหล่านี้ทำให้ผู้มีส่วนร่วมต้องแสวงหาความรู้หรือทักษะใหม่ อาจโดยการอ่าน การวิจัย การอภิปรายและการสังเกตกระบวนการของการมีส่วนร่วมหรือมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องในการพัฒนาเป็นวิธีการที่มีคุณค่าในการพัฒนาวิชาชีพ
4. วิจัยเชิงปฏิบัติการ เป็นอีกรูปแบบหนึ่งของการพัฒนาวิชาชีพ ซึ่งจะช่วยให้ครูแสวงหาคำตอบ สำหรับโจทย์หรือคำถามบางอย่าง ช่วยให้คิดไตร่ตรองและแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ โดยทั่วไปแล้ววิจัยปฏิบัติการจะมี 5 ชั้น ดังนี้
 - 4.1 เลือกรูปปัญหาหรือตั้งโจทย์ปัญหา
 - 4.2 รวบรวม จัดระบบ และตีความข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับปัญหา
 - 4.3 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 4.4 เลือกวิธีปฏิบัติที่มีความเป็นไปได้ที่จะบรรลุเป้าหมายร่วมกัน
 - 4.5 ดำเนินการแก้ปัญหาและบันทึกผลลัพธ์
5. กิจกรรมแนะนำเป็นรายบุคคล เป็นการที่บุคคลกำหนดเป้าหมายพัฒนาวิชาชีพของตนเองและเลือกกิจกรรมที่เชื่อว่าจะทำให้บรรลุเป้าหมายได้ รูปแบบนี้สามารถที่จะเรียนรู้ด้วยการชี้นำตนเองและเรียนรู้ด้วยการริเริ่มของตนเอง และขณะเดียวกัน บุคคลจะมีแรงจูงใจสูงที่จะเรียนรู้เมื่อได้ริเริ่มและวางแผนกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง

รูปแบบกิจกรรมแนะนำรายบุคคลเพื่อการพัฒนาวิชาชีพมีขั้นตอน ดังนี้

- 5.1 ระบุความสนใจหรือความต้องการของตน
- 5.2 พัฒนาแผนเพื่อที่จะบรรลุความต้องการหรือความสนใจ

5.3 จัดกิจกรรมการเรียนรู้

5.4 ประเมินว่าการเรียนรู้ นั้น สามารถบรรลุความต้องการหรือความสนใจหรือไม่

6. ระบบที่เลี้ยง เกี่ยวข้องกับการจับคู่บุคคลระหว่างผู้มีประสบการณ์และมีความสำเร็จสูงกับบุคคลที่มีประสบการณ์และความสำเร็จน้อย พี่เลี้ยงจะแนะนำการตั้งเป้าหมายวิชาชีพ แลกเปลี่ยนความคิดและกลยุทธ์ในการทำงาน สังเกตการณ์ทำงานและให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อการพัฒนาวิชาชีพ

สรุปได้ว่า กระบวนการพัฒนาครูนั้นมีหลายรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นการฝึกอบรม การวิจัยเชิงปฏิบัติการ การจัดกิจกรรมทางวิชาการ กระบวนการพัฒนาอาจเกิดจากการพัฒนาด้วยตนเอง หรือเกิดจากกระบวนการจัดการความรู้ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ดีขึ้นในการวิจัยครั้งนี้มุ่งพัฒนาศักยภาพของครูประถมศึกษา โดยการจัดกิจกรรมให้ความรู้ผ่านการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์

1.4 การประเมินผลการพัฒนาครู

การประเมินผล (evaluation) หมายถึง กระบวนการอย่างมีระบบที่นำข้อมูลจากการวัดผลมาตีความและตัดสินคุณค่าของครู ซึ่งการวัดผลและการประเมินผลเป็นกระบวนการที่มีความต่อเนื่อง เมื่อมีการวัดผลจะทำให้ได้ข้อมูลและรายละเอียดหลายด้าน เมื่อนำข้อมูลดังกล่าวมาวิเคราะห์เปรียบเทียบกับเกณฑ์ใดเกณฑ์หนึ่งเพื่อตีความ หรือสรุปคุณค่าออกมาถือว่าเป็นกระบวนการประเมิน ผลการประเมินจะมีความถูกต้องเพียงใดขึ้นกับความถูกต้องของผล การวัด ถ้าผลการวัดถูกต้องการประเมินก็จะมี ความเชื่อถือได้มากและตรงกับความเป็นจริง ถ้าผลการวัดผิดพลาด การประเมินก็จะผิดพลาดไปด้วย นอกจากนี้ยังได้กำหนดระดับคุณภาพของครู (National Teacher Qualification : NTQ) เพื่อเป็นการประเมินการพัฒนาครูให้มีคุณภาพในระดับที่สูงขึ้น ใช้หลักการพัฒนาคุณภาพมนุษย์ 3 ชั้น คือ (ไพฑูริย์ สีนลรัตน์, 2560)

ขั้นที่ 1 ระดับความสำเร็จของบุคคลขั้นพื้นฐาน คือ การปฏิบัติตามคำแนะนำข้อบังคับ คำสั่ง รูปแบบ ตัวอย่างได้ จนเกิดผลตามที่กำหนดไว้ เรียกว่าบุคคลที่มีความสำเร็จระดับพึ่งพา

ขั้นที่ 2 ระดับความสำเร็จของบุคคลขั้นคิดได้เอง ตัดสินใจเอง ควบคุมตนเองได้ จนเกิดความสำเร็จอย่างมีคุณภาพของงาน เรียกว่า บุคคลผู้มีความสำเร็จระดับอิสระ

ขั้นที่ 3 ระดับความสำเร็จของบุคคลขั้นนำคุณประโยชน์สู่สังคมส่วนรวม ทำงานแบบสร้างระบบ ตัดสินใจเพื่อประโยชน์ร่วมกันทั้งสังคม พัฒนาสังคมให้เป็นหนึ่งเดียว กลมกลืน พัฒนาสิ่งแวดล้อมอย่างถาวร เรียกว่า บุคคลผู้มีความสำเร็จระดับร่วมพัฒนา

NTQ ที่ครูศกษากำหนดขึ้น เน้นความสามารถและความชำนาญในการจัดการเรียนการสอน แบ่งเป็น 5 ระดับ แต่ละระดับประกอบด้วยลักษณะการปฏิบัติงาน การแสดงออก และเป้าหมายการพัฒนา NTQ แต่ละระดับจะตรงกับลักษณะของครู ดังนี้

NTQ 1 ครูสอนตรง/บอกกล่าว (Dependent)

NTQ 2 ครูสอนอธิบาย/อภิปราย

NTQ 3 ครูสอนให้คิดให้ทำ (Independent)

NTQ 4 ครูสอนให้สร้าง

NTQ 5 ครูสอนให้ค้นพบ (Interdependent)

ระดับคุณภาพครูเป็นแนวทางในการประเมินการพัฒนาครู สำหรับวิธีการวัดผลและประเมินผลสามารถนำไปใช้ได้มีหลายวิธีดังนี้

1. การสังเกต หมายถึง การสังเกตพฤติกรรมการทำงาน การสอน การเรียน การร่วมกิจกรรม และอื่นๆ
2. การสัมภาษณ์ หมายถึง การสัมภาษณ์เพื่อต้องการทราบความเจริญก้าวหน้าสัมภาษณ์ในเนื้อหาวิชาที่สอน วิธีการทำงาน หรือวิธีการเรียนการสอน เป็นต้น
3. การทดสอบ หมายถึง การทดสอบความรู้ ความเข้าใจ การนำเอาไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินผล เป็นต้น ทั้งในภาคทฤษฎีและปฏิบัติ
4. การจัดอันดับคุณภาพ หมายถึง การนำผลงานในกลุ่มมาเปรียบเทียบกันในด้านคุณภาพ แล้วประเมินคุณภาพของแต่ละคนว่าคนใดควรอยู่ระดับใด
5. การใช้แบบสอบถามและแบบสำรวจ หมายถึง การนำแบบสอบถามและแบบสำรวจไปให้ผู้เรียนผู้สอนหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องตอบเพื่อสำรวจตรวจสอบคุณภาพการเรียนการสอนหรืออื่นๆ
6. การบันทึกย่อและระเบียบวาระ หมายถึง การใช้วิธีการจดบันทึกพฤติกรรมความเจริญก้าวหน้าของแต่ละคนไว้เป็นลายลักษณ์อักษร
7. การศึกษาเป็นรายบุคคล หมายถึง การศึกษาพฤติกรรมเฉพาะบุคคลเป็นรายกรณีที่มีพฤติกรรมไปในทางใดทางหนึ่ง ซึ่งอาจจะไปในทางดีหรือไม่ดีก็ได้
8. การใช้วิธีสังคมมิติ หมายถึง ให้สมาชิกในกลุ่มเดียวกันประเมินคุณภาพของสมาชิกในกลุ่มเดียวกัน เพื่อตรวจสอบว่าสมาชิกคนใดได้รับความนิยมนสูงสุดในด้านใด
9. การให้ปฏิบัติและนำไปใช้ หมายถึง การให้ผู้ที่ได้รับการอบรมสั่งสอนไปแล้วนำสิ่งที่ได้รับนั้นไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันหรือให้กระทำเพื่อดูเพื่อตรวจสอบความเข้าใจที่ถูกต้อง

10. การให้จัดทำแฟ้มสะสมผลงาน หมายถึง การให้แต่ละคนจัดทำแฟ้มเพื่อสะสมการทำงานด้านต่างๆ

ข้อกำหนดสำหรับการประเมินผล

ข้อกำหนดสำหรับการประเมินผลนั้นเกี่ยวข้องกับวิธีการที่ใช้รวบรวมข้อสนเทศที่เกี่ยวกับผลของปัจจัยแวดล้อม เนื่องจากปัจจัยแวดล้อมเพื่อการพัฒนาครูมีลักษณะเฉพาะบุคคล ดังนั้นครูแต่ละคนอาจจะได้รับการส่งเสริมให้ดำเนินงานตามจุดประสงค์ที่แตกต่างกัน และปัจจัยแวดล้อมแต่ละอย่างจะต้องได้รับการพิจารณากำหนดให้เหมาะสม เพื่อช่วยให้ครูแต่ละคนบรรลุความต้องการของตน การประเมินปัจจัยแวดล้อมนั้นสามารถประเมินได้ดังนี้ (รศ.ยนต์ ชุมจิต, 2550)

1. การใช้ผลงานของครูเพื่อประเมินปัจจัยแวดล้อม ตามวิธีการนี้การสังเกตพฤติกรรมของครูที่ได้กระทำในห้องเรียนเป็นวิธีการที่ตรงที่สุดในการประเมินผลงานของครู ตัวอย่างที่แสดงให้เห็นถึงการจัดการที่ไร้ประสิทธิภาพของครู เช่น ครูใช้เวลามากเกินไปเพื่อเน้นสิ่งที่ปรากฏชัดเจนอยู่แล้ว การเสียเวลากับการแจกจ่ายวัสดุหรือเอกสารการเรียนการสอน และการอธิบายคำสั่งหรือคำแนะนำมากเกินไป เป็นต้น นอกจากการสังเกตพฤติกรรมการสอนของครูภายในห้องเรียนโดยตรงแล้วอาจจะใช้ข้อทดสอบเพื่อตัดสินความสามารถของครู ทั้งนี้เพราะความรู้ความสามารถของครูในด้านภารกิจส่วนตัวที่ซับซ้อนสามารถเกิดขึ้นได้ที่ละเล็กทีละน้อย ดังนั้นข้อทดสอบอาจจะเป็นตัวบ่งชี้ถึงความก้าวหน้าที่เที่ยงตรงได้ดีกว่าการสังเกต

การประเมินปัจจัยแวดล้อมเพื่อการพัฒนาครูอีกวิธีหนึ่ง คือ การขอความเห็นเจตคติโดยการใช้กระบวนการทางคลินิก อาจจะส่งเสริมกำลังใจโดยให้ครูแสดงความรู้สึกพอใจหรือไม่พอใจกับปัจจัยแวดล้อมที่ใช้ในการพัฒนาครู

2. การใช้ผลงานของนักเรียนเพื่อประเมินปัจจัยแวดล้อม ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน วิธีการที่นักเรียนปฏิบัติ ตลอดจนถึงสิ่งที่นักเรียนคิดเหล่านี้เป็นสิ่งที่มิใช่ประโยชน์ต่อการประเมินปัจจัยแวดล้อมเพื่อการพัฒนาครูถึงแม้ว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนนั้น คนทั่วไปมักคิดว่าเป็นผลลัพธ์ที่เกิดจากองค์ประกอบหลายๆ อย่าง แต่นักการศึกษาส่วนมากก็สมมุติเอาว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนนั้นเป็นผลที่เกิดขึ้นจากการกระทำของครูทั้งสิ้น นอกจากดูที่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเพื่อประเมินความมีประสิทธิภาพของปัจจัยแวดล้อมเพื่อการพัฒนาครูแล้ว การสังเกตนักเรียนเป็นรายบุคคลที่ตอบสนองต่อพฤติกรรมใหม่ที่ครูได้กระทำ เช่น การมีส่วนร่วมในการอภิปรายกลุ่ม นักเรียนนำงานอื่นมาทำในขณะที่กำลังเรียนอีกวิชาหนึ่ง สิ่งเหล่านี้ย่อมมีผลต่อความมีประสิทธิภาพเพื่อการพัฒนาครูทั้งสิ้น นอกจากนี้การสำรวจความคิดเห็น

ของนักเรียนที่มีต่อครูก็เป็นเครื่องวัดที่ดีในการประเมินแต่ก็ไม่ควรนำมาเป็นตัวบ่งชี้ของการปรับปรุงการสอนเพียงอย่างเดียว

สรุปได้ว่า การประเมินผลการพัฒนาครูเป็นการนำข้อมูลจากการวัดผลมาตีความและตัดสินคุณค่าของครูมาวิเคราะห์เปรียบเทียบกับเกณฑ์ใดเกณฑ์หนึ่งเพื่อตีความ หรือสรุปคุณค่าออกมา โดยใช้เครื่องมือประเมินผลได้หลากหลายเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยประเมินผลการพัฒนาครูจากการวัดผลภาคปฏิบัติ

2. กิจกรรมการเรียนรู้เชิงประสบการณ์

2.1. ความหมายของการเรียนรู้เชิงประสบการณ์

การเรียนรู้เชิงประสบการณ์มีผู้ใช้คำอื่นในความหมายเดียวกัน เช่น การเรียนรู้แบบประสบการณ์ การเรียนรู้เน้นประสบการณ์ การเรียนรู้จากประสบการณ์ และการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ แต่ในวิจัยเล่มนี้ใช้คำว่า การเรียนรู้เชิงประสบการณ์ โดยมีผู้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

John Dewey (1974 อ้างอิงใน ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2554, หน้า 300) ให้ความหมายว่า การเรียนรู้เชิงประสบการณ์ เป็นการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนได้โดยผู้เรียนสามารถรวบรวมนำเอาความรู้ต่างๆ ที่รับเข้ามาก่อน มาเชื่อมโยงกับความรู้ใหม่เพื่อทำให้เกิดความหมายขึ้นโดยการรวบรวมเชื่อมโยงและจัดระเบียบประสบการณ์ต่างๆ ให้เป็นรูปแบบที่สมบูรณ์เพื่อที่จะช่วยให้สามารถเข้าใจประสบการณ์ที่เกิดขึ้นในอนาคตได้อย่างดี

David Kolb (1984 อ้างอิงใน ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2554, หน้า 300) ให้ความหมายว่า การเรียนรู้เชิงประสบการณ์เป็นกลยุทธ์ในการเชื่อมโยงประสบการณ์ในห้องเรียนและการเรียนการสอนภายนอกห้องเรียนเพื่อก่อให้เกิดความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง

Juch (1983 อ้างอิงใน บุญเลี้ยง ทุมทอง, 2556, หน้า 25) ให้ความหมายว่าการเรียนรู้จากประสบการณ์ เป็นวงจรของการเรียนรู้จากประสบการณ์ 4 ระยะ คือ 1) การปฏิบัติ (Doing) ซึ่งเป็นการปฏิบัติกิจกรรม 2) การเรียนรู้หรือการสังเกต (Sensing or Observing) 3) การคิดทบทวน (Thinking) และ 4) การเตรียมการหรือการวางแผน (Addressing or Planning)

Craig (1997 อ้างอิงใน บุญเลี้ยง ทุมทอง, 2556, หน้า 25) ให้ความหมายว่า การเรียนรู้จากประสบการณ์ คือ ความรู้ ทักษะ และความสามารถที่เกิดจากการสังเกตการณ์ปฏิบัติจากสถานการณ์จำลองและหรือการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้จากกิจกรรมไม่ว่าจะเป็นการเข้าร่วมด้วยปฏิบัติ ร่วมวิพากษ์ ร่วมการประยุกต์ใช้โดยอาจเข้าร่วมทางร่างกายและจิตใจก็ได้

พิมพันธ์ เดชะคุปต์ (2548 อ้างอิงใน ชบา พันธุ์ศักดิ์, 2550, หน้า 45) ให้ความหมายว่า การเรียนรู้เชิงประสบการณ์ (Experiential Learning) เป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์หรือการ

เรียนรู้โดยการลงมือกระทำ โดยการตั้งเป้าประสบการณ์จากตัวผู้เรียน แล้วกระตุ้นให้ผู้เรียนสะท้อนความคิดเกี่ยวกับประสบการณ์นั้นออกมาเพื่อพัฒนาความคิด เจตคติและทักษะใหม่ ไปสู่ความรู้ใหม่

ราชบัณฑิตยสถาน (2555, หน้า 211) ให้ความหมายของการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ เป็นกระบวนการหรือแบบแผนของการเรียนรู้แบบหนึ่ง ที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากกิจกรรมและประสบการณ์ต่าง ๆ ตามหลักของ เดวิด คอลบ์ (David Kolb) ประกอบด้วย ขั้นตอนสำคัญ 4 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นการได้รับประสบการณ์ที่เป็นรูปธรรม 2) ขั้นการสังเกตอย่างไตร่ตรอง 3) ขั้นการสร้างมโนทัศน์หรือความรู้ความเข้าใจที่เป็นนามธรรม 4) ขั้นการนำความรู้ความเข้าใจไปทดลองใช้

ทิสนา แชมมณี (2556, หน้า 131) ให้ความหมายว่า การจัดการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ เป็นการดำเนินการอันจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามเป้าหมายโดยให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ในเรื่องที่เรียนรู้ก่อน และให้ผู้เรียนสังเกต ทบทวนสิ่งที่เกิดขึ้น และนำสิ่งที่เกิดขึ้นมาคิดพิจารณาไตร่ตรองร่วมกันจนกระทั่งผู้เรียนสามารถสร้างความคิดรวบยอดหรือสมมติฐานต่าง ๆ ในเรื่องที่เรียนรู้แล้วจึงนำความคิดหรือสมมติฐานเหล่านั้นไปทดลองหรือประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ใหม่ ๆ ต่อไป

บุญเลี้ยง ทุมทอง (2556, หน้า 26) ให้ความหมายว่า การเรียนรู้จากประสบการณ์เป็นการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้สร้างความรู้ความสามารถ ทักษะ ความคิด ทศนคติ ค่านิยมของตนเองขึ้น โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้คิดคำถามของตนเอง และแสวงหาคำตอบด้วยตนเองโดยแสวงหาคำตอบด้วยวิธีการหลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆ การลงมือปฏิบัติกระทำจริงทั้งในสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริง หรือสถานการณ์จำลอง การวิพากษ์วิจารณ์การอภิปราย การพิจารณา การไตร่ตรอง การทบทวนและการสะท้อนความคิดของตนออกมา โดยอาจเกิดขึ้นในชั้นเรียน นอกชั้นเรียนหรือในสถานที่จริงในการทำงานก็ได้

จากการศึกษาความหมายของการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ สรุปได้ว่า การเรียนรู้เชิงประสบการณ์ หมายถึง การจัดการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้สร้างความรู้ด้วยการลงมือกระทำ โดยสร้างความสนใจให้กับผู้เรียน กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ใหม่จากประสบการณ์นั้น มีการอภิปรายแลกเปลี่ยนความเห็น วิเคราะห์ประสบการณ์ สรุป และนำประสบการณ์ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

2.2 ความเป็นมาและจุดมุ่งหมายการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์

จุดเริ่มต้นของการศึกษาเชิงประสบการณ์ เริ่มในทศวรรษ 1930 เมื่อ John Dewey (1974 อ้างอิงใน ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2554, หน้า 300) ได้เขียนหนังสือ "Experience and Education" ตีพิมพ์ในปี 1938 ซึ่งก่อให้เกิดการตื่นตัวเรื่องการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับชีวิตจริงโดยเฉพาะในสถานการณ์การทำงานและในทศวรรษที่ 1960 ผลจากการปฏิบัติของการศึกษา คือ การเพิ่มการใช้ประสบการณ์ภาคสนามมาเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาระดับอุดมศึกษา

จุดมุ่งหมายของการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ คือ การให้ผู้เรียนได้ตระหนักในปรากฏการณ์ในชีวิตจริง ซึ่งจะนำไปสู่การเรียนรู้ที่มีชีวิตชีวา โดยให้ประสบการณ์ภาคสนามเชื่อมโยงการเรียนรู้ ความคิดและการกระทำเข้าด้วยกัน การเรียนรู้เชิงประสบการณ์จึงสัมพันธ์กับ "การเรียนรู้จากการกระทำ" วิธีการเรียนการสอนจะเชื่อมโยงทักษะการเรียนรู้กับสถานการณ์จริง ในโลกของการทำงานจริง ซึ่งเป็นวิธีสอนที่มุ่งให้ผู้เรียนสร้างความรู้จากประสบการณ์เดิม โดยมีลักษณะสำคัญ 5 ประการดังนี้

1. การเรียนรู้โดยอาศัยประสบการณ์ของผู้เรียน
2. ก่อให้เกิดการเรียนรู้ใหม่ๆ ที่ท้าทายอย่างต่อเนื่อง และเป็นการเรียนรู้อย่างมีชีวิตชีวาในการเรียน ผู้เรียนต้องทำกิจกรรมตลอดเวลา ไม่ได้นั่งฟังการบรรยายอย่างเดียว
3. มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนด้วยกันเอง และระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน
4. ปฏิสัมพันธ์ที่ทำให้เกิดการขยายตัวของเครือข่ายความรู้ออกไปอย่างกว้างขวาง
5. อาศัยการสื่อสารทุกรูป เช่น การพูด หรือการเขียน การวาดรูป การแสดง บทบาทสมมติ ซึ่งจะเอื้ออำนวยให้เกิดการแลกเปลี่ยน การวิเคราะห์ และสังเคราะห์การเรียนรู้

เดวิด คอลบ์ (David Kolb, 1984 อ้างอิงใน ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2554, หน้า 303) ตามทัศนะของ Kolb ผู้เรียนที่เรียนรู้จากประสบการณ์เชิงรูปธรรม โดยผ่านการสะท้อนประสบการณ์ต่างๆ และปรับประสบการณ์เหล่านั้นมาสู่การทดลองและการปฏิบัติกับปัญหาจริง จากการที่การเรียนรู้เชิงประสบการณ์เน้นที่การแก้ปัญหา การสะท้อนคิด และการเรียนรู้ด้วยตนเอง ทฤษฎีของ Kolb จึงเข้ากับหลักการเรียนรู้ตลอดชีวิต ที่มีประโยชน์กับการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นเป็นหลัก และสามารถประยุกต์ใช้ในการพัฒนาการคิดที่ซับซ้อน ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ความเข้าใจในเนื้อหาความรู้ แรงจูงใจในการเรียน ความสามารถในการแก้ปัญหา และสามารถนำสิ่งที่เรียนรู้ไปใช้ในการทำงานได้ง่ายขึ้น

การเรียนรู้เชิงประสบการณ์ เป็นการประสานระหว่างการนำประสบการณ์เดิมของผู้เรียนมาเป็นส่วนที่สำคัญของการเรียนรู้ และเป็นการศึกษาที่เพิ่มประสบการณ์ให้กับผู้เรียน ดังนั้นการเรียนรู้เชิงประสบการณ์จึงรวมการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับประสบการณ์ทุกรูปแบบ

2.3. ลักษณะสำคัญของการเรียนรู้เชิงประสบการณ์

การเรียนรู้เชิงประสบการณ์ เป็นการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนสร้างความรู้จากประสบการณ์ นักวิชาการหลายท่านได้อธิบายลักษณะของการเรียนรู้จากประสบการณ์ไว้ ดังนี้

Burnard (1996, pp. 15 – 19 อ้างอิงใน กษมา วุฒิสารวัฒนา, 2548, หน้า 15) อธิบายว่า การเรียนรู้จากประสบการณ์มีลักษณะสำคัญ คือ

1. เป็นการเรียนรู้ที่เน้นการกระทำ การเรียนรู้ที่จะเกิดขึ้นได้ดีที่สุดเมื่อผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติอย่างจริงจัง นอกจากนี้ยังเป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้โดยเท่าเทียมกับผู้สอน และมีสิ่งเร้าที่หลากหลายกว่าการบรรยายของผู้สอนเพียงอย่างเดียว เช่น บทบาทสมมติ การแสดงละคร เป็นต้น ซึ่งจะทำให้การเรียนรู้น่าสนใจมากขึ้น

2. ผู้เรียนได้รับการกระตุ้นให้คิดทบทวนเกี่ยวกับประสบการณ์ตนเอง เนื่องจากประสบการณ์อย่างเดียวไม่เพียงพอที่จะมั่นใจได้ว่าจะมีการเรียนรู้เกิดขึ้น ความสำคัญจึงอยู่ที่การบูรณาการประสบการณ์ใหม่กับประสบการณ์เดิม โดยผ่านกระบวนการคิดทบทวน ซึ่งอาจเกิดขึ้นในตัวผู้เรียนโดยลำพัง หรือเกิดขึ้นโดยกระบวนการกลุ่มจากการอภิปราย

3. ผู้สอนยอมรับการเรียนรู้ของผู้เรียนจากประสบการณ์ที่เกิดขึ้นโดยไม่ตีค่าให้ความหมายหรือแปลความในสิ่งที่ผู้เรียนนำเสนอ เพราะการให้คุณค่าเป็นบทบาทของผู้เรียนเอง ผู้สอนมีบทบาทเป็นเพียงผู้อำนวยความสะดวกมากกว่าเป็นครู ผู้บรรยายหรือผู้นำ

4. เป็นการเรียนรู้ที่เน้นประสบการณ์ของแต่ละบุคคล โดยให้ความสำคัญกับความเข้าใจของผู้เรียน และการสร้างมุมมองต่างๆ ตามความคิดของผู้เรียนเอง

5. ประสบการณ์ของบุคคลเป็นแหล่งการเรียนรู้ที่มีค่า ผู้เรียนจะถูกกระตุ้นให้คิดทบทวนเกี่ยวกับประสบการณ์ในอดีตเพื่อวางแผนสำหรับอนาคต จึงกล่าวได้ว่าเป็นการพยายามใช้ประสบการณ์ของแต่ละบุคคลให้เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้

6. มีการรับฟังซึ่งกันและกัน ซึ่งเป็นหัวใจของการเรียนรู้ ผู้สอนไม่เพียงแต่รับฟังทุกคนแต่ต้องกระตุ้นให้ผู้เรียนรับฟังซึ่งกันและกัน โดยเคารพในความเป็นบุคคลและแสดงบทบาทในการเป็นผู้ฟังที่ดี

Woolfe (1992 อ้างอิงใน กษมา วุฒิสารวัฒนา, 2548, หน้า 16) ได้สรุปเกี่ยวกับลักษณะการเรียนรู้จากประสบการณ์ไว้ดังนี้

1. การเรียนรู้จากประสบการณ์ให้ความสำคัญกับประสบการณ์ของแต่ละบุคคล โดยใช้ประสบการณ์ของตนเองเป็นฐานในการเข้าใจตนเอง (Self-Understanding) และสำรวจความต้องการแหล่งข้อมูล และวัตถุประสงค์ของตนเอง

2. การมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ในเชิงรุกมากกว่ารับ

3. อำนาจในการควบคุมการเรียนรู้จะถูกเปลี่ยนจากจากผู้สอนไปสู่ผู้เรียนความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนจะเท่าเทียมกัน

4. ผู้เรียนเป็นผู้รับผิดชอบการเรียนรู้ของตนเอง โดยการเรียนรู้จะเกิดขึ้นเมื่อผู้เรียนพยายามดูดซับความรู้ภายนอกเข้าสู่กรอบความคิดภายในของตนเอง ผู้เชี่ยวชาญจะเป็นเพียงแหล่งข้อมูลและผู้ดำเนินการ

ทิสนา แชมมณี (2556, หน้า 131 – 132) ได้เสนอตัวบ่งชี้การจัดการเรียนการสอนแบบเน้นประสบการณ์ไว้ดังนี้

1. ผู้สอนมีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ (Learning Experience) ในเรื่อง que เรียนรู้ให้ ผู้เรียนได้ลงไปประสบด้วยตนเอง
2. ผู้เรียนมีการสะท้อนความคิด (Reflect) และอภิปรายร่วมกันเกี่ยวกับสิ่งที่ได้ประสบ มาหรือเกิดขึ้นในสถานการณ์การเรียนรู้นั้น
3. ผู้เรียนมีการสร้างความคิดรวบยอด หลักการ สมมติฐาน จากประสบการณ์ที่ได้รับ
4. ผู้เรียนมีการนำความคิดรวบยอด หลักการ และสมมติฐานต่าง ๆ ที่สร้างขึ้นไปทดลอง หรือประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ใหม่ ๆ
5. ผู้สอนมีการติดตามผลและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแลกเปลี่ยนผลการทดลองและ ประยุกต์ใช้ความรู้ เพื่อขยายขอบเขตการเรียนรู้ หรือปรับเปลี่ยนความคิด หลักการ และสมมติฐาน ตามความเหมาะสม
6. ผู้สอนมีการวัดและประเมินผล โดยใช้การประเมินผลการเรียนรู้ของตนเองประกอบ กับการประเมินผลของผู้สอนด้วย

จากการศึกษาลักษณะสำคัญของการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ สรุปได้ว่า ลักษณะสำคัญ ของการเรียนรู้เชิงประสบการณ์เป็นการจัดกิจกรรมที่ให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมที่เรียนรู้ด้วย ประสบการณ์ตรงจากสถานการณ์จริงและการแก้ปัญหาเพื่อให้เกิดการเรียนรู้จากการกระทำ ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง ฝึกคิด ฝึกทักษะกระบวนการต่าง ๆ ฝึกการแก้ปัญหาด้วยตนเองและฝึกทักษะ เสาะแสวงหาความรู้ร่วมกัน ทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ทั้งทางทฤษฎีและการปฏิบัติ

2.4 ทฤษฎีการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้เชิงประสบการณ์

1. ทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคม

ทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคม เป็นทฤษฎีที่มีอิทธิพลอย่างมากต่อการพัฒนาเทคนิค การปรับพฤติกรรมในปัจจุบัน ผู้พัฒนาทฤษฎีนี้คือ แบนดูรา (Albert Bandura) นักจิตวิทยาชาว แคนาดา แบนดูราเชื่อว่า พฤติกรรมของคนเรานั้น ไม่ได้เกิดขึ้นและเปลี่ยนแปลงไปเนื่องจากปัจจัย ทางสภาพแวดล้อมแต่เพียงอย่างเดียว แต่จะต้องมีปัจจัยส่วนบุคคลร่วมด้วยและการร่วมของปัจจัย

ส่วนบุคคลนั้นจะต้องร่วมกันในลักษณะที่กำหนดซึ่งกันและกัน กับปัจจัยทางด้านพฤติกรรมและสภาพแวดล้อม (สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต 2541: 47-48) ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมปัญญาของแบนดูรา เน้นแนวคิด 3 ประการ (สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต 2541: 50-60)

1. แนวคิดของการเรียนรู้โดยการสังเกต (Observational Learning)
2. แนวคิดของการกำกับตนเอง (Self-Regulation)
3. แนวคิดของการรับรู้ความสามารถของตนเอง (Self-Efficacy)

การเรียนรู้โดยการสังเกต (Observational Learning) แบนดูรา ได้อธิบายกระบวนการที่สำคัญในการเรียนรู้โดยการสังเกต หรือการเรียนรู้โดยการเลียนแบบ ประกอบด้วย 4 กระบวนการ คือ

1. กระบวนการตั้งใจ (Attention Processes) ผู้เรียนจะเรียนรู้จากตัวแบบได้ดีเมื่อเขามีความใส่ใจที่จะสังเกตตัวแบบ
2. กระบวนการเก็บจำ (Retention Processes) เมื่อผู้เรียนได้ใส่ใจสังเกตตัวแบบแล้วเขาจะต้องบันทึกสิ่งที่ได้สังเกตไว้ในความจำ ระยะเวลา โดยจะต้องแปลงข้อมูล จากตัวแบบเป็นรูปแบบของสัญลักษณ์ และจัดโครงสร้างเพื่อให้จำ ได้ง่ายขึ้น
3. กระบวนการกระทำ (Production Processes) เป็นกระบวนการที่ผู้สังเกตแปลงสัญลักษณ์ที่เก็บจำ ใ้้นั้นมาเป็นการกระทำ
4. กระบวนการจูงใจ (Motivational Processes) การที่ผู้เรียนจะแสดงพฤติกรรมหรือไม่ นั้น ย่อมขึ้นอยู่กับกระบวนการจูงใจ ซึ่งกระบวนการจูงใจขึ้นอยู่กับองค์ประกอบของสิ่งล่อใจภายนอก สิ่งล่อใจที่เห็นผู้อื่นได้รับ และสิ่งล่อใจของตนเอง

การเรียนรู้ตามทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคมจะเน้นการเรียนรู้จากการสังเกตหรือการเลียนแบบจากตัวแบบ ทั้งจากตัวแบบที่เป็นสัญลักษณ์ และตัวแบบที่เป็นบุคคล เน้นให้ผู้เรียนมีโอกาสเลือกที่จะเรียนรู้ เลือกที่จะเลียนแบบตัวแบบที่เขาต้องการ โดยตัวแบบจะมีหน้าที่ 3 ประการ คือ 1) สร้างพฤติกรรมใหม่ 2) เสริมพฤติกรรมที่มีอยู่แล้วให้ดีขึ้น 3) ยับยั้งการเกิดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์

การกำกับตนเอง (Self-Regulation) แบนดูรา (Bandura, 1986 อ้างถึงในสมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต 2541: 54) มีความเชื่อว่า พฤติกรรมของมนุษย์ไม่ได้เป็นผลจากการเสริมแรงและการลงโทษจากภายนอกแต่เพียงอย่างเดียว หากแต่ว่ามนุษย์เราสามารถกระทำบางอย่างเพื่อควบคุมความคิดความรู้สึกและการกระทำของตนเองด้วยผลกรรมที่เขาหามาเองเพื่อสำหรับตัวเขา ซึ่งความสามารถในการดำเนินการดังกล่าวนี้ แบนดูราเรียกว่า เป็นการกำกับตนเอง

การเรียนรู้มีความหมายและช่วยให้ผู้เรียนคิดเป็น จึงสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ใหม่ได้ดีกว่าการเรียนรู้โดยวิธีอื่น

4. ทฤษฎีการเรียนรู้ที่มีความหมาย

การเรียนรู้ที่มีความหมาย (Meaningful learning) ของออสเชเบล เป็นทฤษฎีกลุ่มพุทธิปัญญา แต่จะแตกต่างจากทฤษฎีของ เพียเจต์ ที่เน้นความสำคัญของผู้เรียน และของบรูเนอร์ที่เน้นให้ผู้เรียนเรียนรู้โดยการค้นพบด้วยตนเอง (Discovery) สำหรับออสเชเบลจะสนับสนุนทั้ง Discovery และ Expository technique ซึ่งเป็นการสอนที่ครูให้หลักเกณฑ์ และผลลัพธ์ออสเชเบลมีความเห็นว่าเป็นสำหรับเด็กโต (อายุเกิน 11 หรือ 12 ปี) การจัดการเรียนการสอนแบบ Expository technique น่าจะเหมาะสมกว่า เพราะเด็กวัยนี้สามารถเข้าใจเรื่องราวคำ อธิบายต่างๆ ได้ แต่ควรเป็นการเรียนรู้ที่มีความหมาย โดยการเรียนรู้สิ่งใหม่ มีการเชื่อมโยงพื้นฐานความรู้เดิม ที่มีมาก่อนกับสิ่งที่จะต้องเรียนรู้ใหม่ จากทฤษฎีพบว่า วิธีนี้จะช่วยให้เกิดการเรียนรู้ได้เร็วและจำ ได้นานส่วนการเรียนรู้แบบ Discovery จะช่วยในการถ่ายโยงความรู้ได้ดี เพราะจะต้อง ค้นคว้า ทดลอง แก้ปัญหา หาคำ ตอบ ด้วยตนเอง ทฤษฎีการเรียนรู้ที่กล่าวมาข้างต้นส่วนใหญ่มีรากฐานจากทฤษฎีจิตวิทยามนุษยนิยม (Humanistic Psychology) ซึ่งเน้นความสำคัญที่ตัวผู้เรียน โดยยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนควรได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพของแต่ละคน จึงทำให้เกิดแนวคิดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ นักจิตวิทยาที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงทิศทางในการจัดการศึกษาแนวนี้คือ โรเจอร์ส(Rogers) และ คอมบ์ส (Combs)

5. ทฤษฎีมนุษยนิยมของ โรเจอร์ส

โรเจอร์ส (Rogers, 1969) กล่าวว่า การเรียนรู้เกิดจากการลงมือกระทำของผู้เรียนเอง (learning by doing) การที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมและมีความรับผิดชอบในกระบวนการเรียนรู้ จะช่วยให้เรียนรู้ได้มากขึ้น โดยครูมีหน้าที่เป็นผู้ช่วยให้นักเรียนได้พัฒนาอย่างเต็มที่ตามศักยภาพของผู้เรียนแต่ละคน

6. ทฤษฎีมนุษยนิยมของ คอมบ์ส

คอมบ์ส (Combs, 1967) เชื่อว่าการที่จะเข้าใจพฤติกรรมของบุคคล จำเป็นต้องเข้าใจ การรับรู้ตามความหมายของเขา ก่อน ฉะนั้นหน้าที่ของครูคือ ต้องเข้าใจผู้เรียนแต่ละคนว่าเขารับรู้ อย่างไร และช่วยให้เขาได้บรรลุวัตถุประสงค์ในการมีเอกลักษณ์เฉพาะของตน นั่นคือ ครูต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และคอยช่วยเหลือให้เขาได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพจากแนวคิดและทฤษฎีทางจิตวิทยา จะเห็นได้ว่าการเรียนรู้ที่จะส่งผลที่ดีต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้เรียน ควรคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล จัดสภาพการณ์ให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้

ด้วยตนเอง โดยครูจะเป็นผู้คอยสนับสนุนหรือเอื้ออำนวยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และคอยให้แรงเสริมในช่วงจังหวะที่เหมาะสม ซึ่งแนวคิดดังกล่าวได้นำมาสู่การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2.5 ขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์

การเรียนรู้เชิงประสบการณ์ มีขั้นตอนการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ ดังนี้

วัฒนาพร ระวังทุกข์ (2543: 45-46) ได้นำเสนอขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์มีรายละเอียดขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นประสบการณ์ (Experience) ผู้จัดกิจกรรมจะพยายามกระตุ้นให้ผู้เรียนนำประสบการณ์เดิมของตนออกมาใช้ในการเรียนรู้ และแบ่งปันประสบการณ์ของตนกับเพื่อน

2. ขั้นสะท้อนความคิดและอภิปราย (Reflect and Discussion) ผู้จัดกิจกรรมกำหนดประเด็นวิเคราะห์วิจารณ์ให้ผู้เรียนได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็น ความรู้สึก และได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ความรู้สึกของตนกับสมาชิกในกลุ่ม ซึ่งจะช่วยให้เกิดการเรียนรู้ที่กว้างขึ้น

3. ขั้นความเข้าใจและเกิดความคิดรวบยอด (Understanding and Conceptualization) ความคิดรวบยอดอาจเกิดขึ้นโดยผู้เรียนเป็นฝ่ายริเริ่ม และครูช่วยเติมเต็มให้สมบูรณ์ หรือครูอาจนำทางแล้วผู้เรียนสานต่อจนความคิดนั้นสมบูรณ์ เป็นความคิดรวบยอด

4. ขั้นทดลองหรือประยุกต์แนวคิด (Experiment or Application) ให้ผู้เรียนนำ ผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่างๆ จนเกิดเป็นแนวทางปฏิบัติของผู้เรียนเอง

ขั้นตอนการเรียนแบบประสบการณ์

สมศักดิ์ ภูวิภาดาวรรณ (2544 อ้างถึงใน กองการศึกษาสงเคราะห์ 2544: 40-43) ได้เสนอรูปแบบการเรียนแบบประสบการณ์ โดยได้นำ เสนอขั้นตอน 5 ขั้น ดังนี้

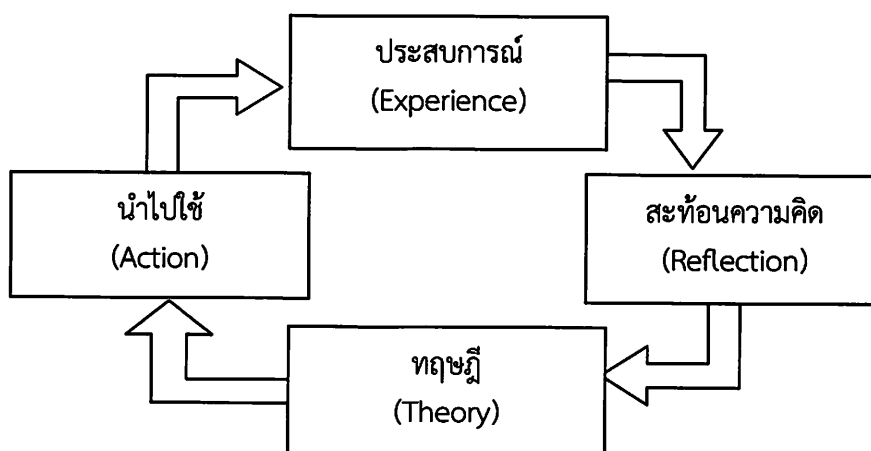
1. ขั้นประสบการณ์ เป็นขั้นลงมือหรือทำกิจกรรมจากสภาพจริง
 2. ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์ นำเสนอข้อมูลที่ได้จากขั้นประสบการณ์
 3. ขั้นอภิปรายผล เป็นการอภิปรายซักถามเพื่อความเข้าใจ เพื่อให้ได้แนวคิดในการประยุกต์ใช้
 4. ขั้นสรุปพาดพิง เป็นการสรุป ผลการเรียนรู้จาก 3 ขั้นแรกลงสู่หลักการซึ่งจะเป็นการสร้างความรู้ได้ด้วยตนเอง
 5. ขั้นประยุกต์ใช้ เป็นการนำสิ่งที่ได้จากการเรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน
- ขั้นตอนกระบวนการเรียนรู้วิธีเรียน

บรูซซี ศิริมหาสาร (2545: 80-86) ได้นำ เสนอกระบวนการเรียนรู้วิธีเรียน 4 ขั้นตอนตามกระบวนการ Learning How To Learn ของ David A. Kolb แห่ง MIT (สถาบันเทคโนโลยีแห่งมลรัฐแมซซาชูเซต) ประเทศสหรัฐอเมริกา โดยจัดเป็นกระบวนการเรียนรู้ 4 ขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นประสบการณ์ ให้ผู้เรียนทำกิจกรรม เพื่อให้เกิดประสบการณ์ตรงในเรื่องที่เรียนด้วยความเชื่อว่า "วิธีการเรียนรู้ที่ดีที่สุด คือการให้ผู้เรียนลงมือทำในสิ่งนั้น"
2. ขั้นสะท้อนความคิด เป็นการให้ผู้เรียนสร้างความรู้จากประสบการณ์โดยคิดทบทวนว่าเขาได้เรียนรู้อะไรบ้างจากสิ่งที่เขาทำ
3. ขั้นทฤษฎี ผู้เรียนจะสรุปความรู้ที่ค้นพบจากการทำกิจกรรม เป็นความคิดรวบยอดเปรียบเทียบกับทฤษฎีในบทเรียน โดยให้ผู้เรียนสรุปเองและผู้สอนคอยเพิ่มเติมให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น
4. ขั้นนำไปใช้ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนนำความรู้และประสบการณ์ ไปใช้ในชีวิตจริง

แนวคิดกระบวนการเรียนรู้วิธีเรียน เขียนเป็นแผนภาพ วงจรได้ดังนี้

ภาพ 1 วงจรการเรียนรู้ 4 ขั้นตอน ตามกระบวนการ Learning How to Learn
ของ David A. Kolb

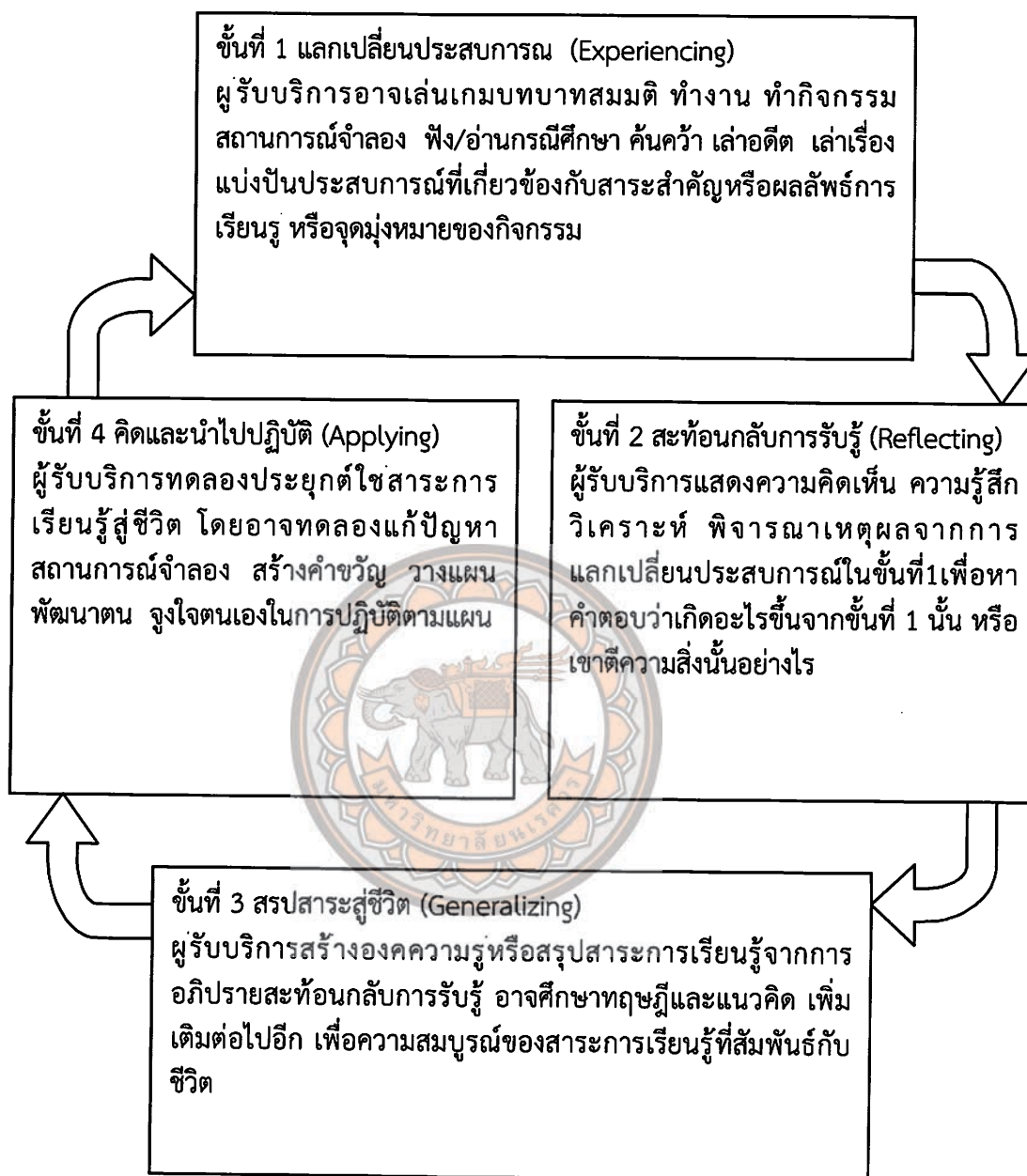
ที่มา: บวรชัย ศิริมหาสารกร แผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง กรุงเทพมหานคร นวัตกรรม
2545

ขั้นตอนการเรียนรู้เชิงประสบการณ์

ปราณี รามสูต (2545: 49) กล่าวว่า การเรียนรู้เชิงประสบการณ์มีบทบาทสำคัญต่อการกำหนดขั้นตอนของการดำเนินกิจกรรม ซึ่ง ลัคเนอร์และแนดเลอร์ (Luckner & Nadler, 1997: 4 cited by Kottman, Ashby & DeGraaf, 2001: 13 อ้างถึงใน สมรทองดี และปราณี รามสูต 2545: 49) กล่าวว่า เทคนิควิธีการเรียนรู้เชิงประสบการณ์จะช่วยสนองปรัชญาการแนะแนวที่มุ่งเสริมสร้างการเจริญส่วนตนของผู้รับบริการ เพราะการสนับสนุนโอกาสให้ผู้รับบริการสร้างองค์ความรู้ แสวงหาทักษะ พัฒนาค่านิยมอันพึงประสงค์จากประสบการณ์ของตน ทำให้ผู้รับบริการเกิดความรู้สึกรับเป็นเจ้าของความรู้และข้อมูลที่ได้เรียนรู้ นับเป็นการเรียนรู้ที่แท้จริงมิใช่เพียง "รู้" แต่มีผลต่อการปรับเปลี่ยนและพัฒนาการกระทำด้วย"

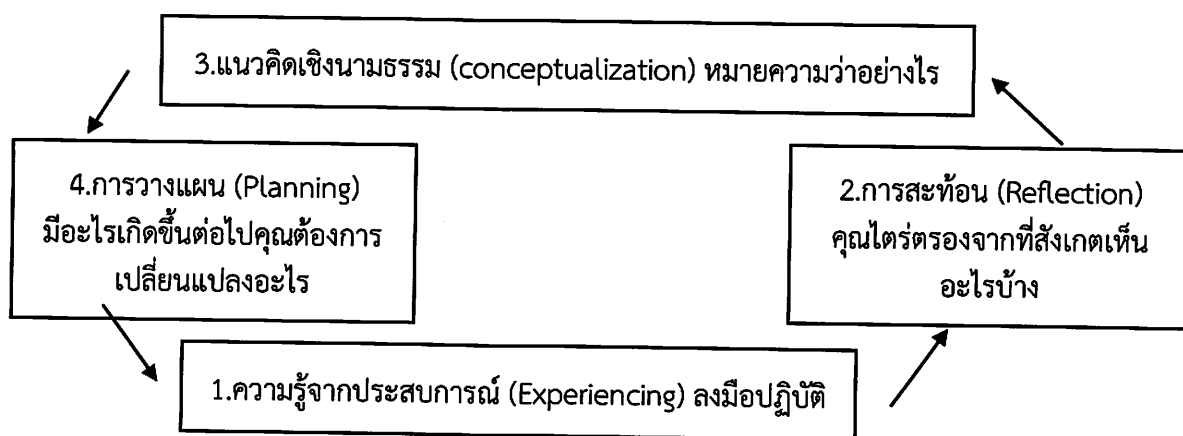
ขั้นตอนกิจกรรมการเรียนรู้เชิงประสบการณ์

จากผลการศึกษารวบรวมของลัคเนอร์ และแนดเลอร์ (ปราณี รามสูต 2545: 50) ได้เป็นวงจรการเรียนรู้ 4 ขั้นตอน แสดงเป็นภาพได้ดังนี้

ภาพ 2 ขั้นตอนและวงจรกิจกรรมการเรียนรู้เชิงประสบการณ์

ที่มา: สมร ทองดี และปราณี รามสูต “หน่วยที่ 9 หลักการและแนวทางการพัฒนากิจกรรมแนะแนว” ใน ประมวลสาระชุดวิชาการพัฒนาเครื่องมือและกิจกรรมแนะแนวหน้า 1-66 นนทบุรี สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช 2545

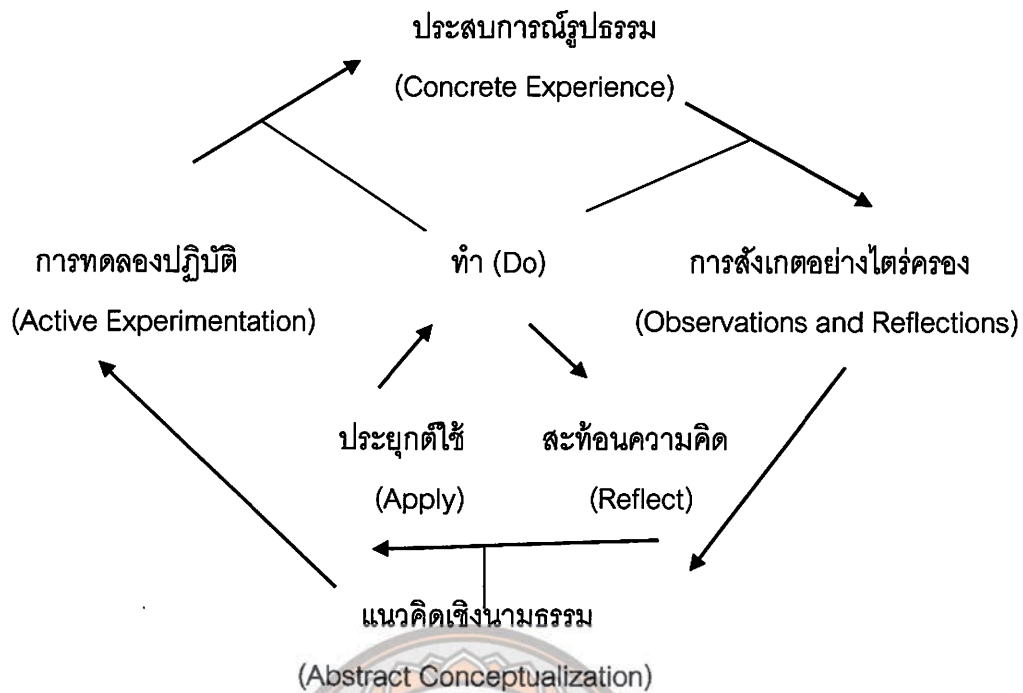

ภาพ 3 วงจรกิจกรรมการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ของ David Kolb

ที่มา: David Kolb (1984 อ้างอิงใน ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2555, หน้า 301) ได้กล่าวถึง วงจรการเรียนรู้เชิงประสบการณ์มีดังนี้

จากภาพสามารถอธิบายวงจรการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ ดังนี้

1. การสร้างประสบการณ์ (Experiencing) การกระทำ "Doing" งานไม่ว่าจะเป็นงานเดี่ยวหรืองานกลุ่ม
2. การสะท้อน (Reflection) ไตร่ตรองในสิ่งที่ทำไปแล้ว ทักษะที่ต้องการ คือ ความตั้งใจ การวิเคราะห์ความแตกต่างและความสามารถในการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่น ทั้งด้านค่านิยม ทศนคติ ความเชื่อ
3. นามธรรม (Conceptualization) หมายถึงถึง เหตุการณ์ที่สังเกตได้และเข้าใจถึงความสัมพันธ์ระหว่างกัน แนวคิดที่ได้จะช่วยในการกำหนดกรอบและอธิบายเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น
4. การวางแผน (Planning) ช่วยให้เข้าใจในสิ่งใหม่และสามารถทำนายได้ว่าจะเกิดอะไรขึ้นต่อไป ต่อมา Kolb สร้างรูปแบบการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ ดังนี้

ภาพ 4 รูปแบบการเรียนรู้เชิงประสบการณ์

ที่มา: David Kolb (1984 อ้างอิงใน ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2555, หน้า 302)

จากภาพ 4 รูปแบบดังกล่าวประกอบด้วยวิธีการต่อไปนี้

1. การสร้างประสบการณ์รูปธรรม โดยใช้การอ่าน การยกตัวอย่าง กรณีศึกษาปัญหาการสังเกต สถานการณ์จำลอง หนังสือ ภาพยนตร์ เกม
2. การสังเกตอย่างไตร่ตรอง โดยใช้การจดบันทึก การระดมสมอง การอภิปราย
3. แนวคิดเชิงนามธรรม โดยใช้การจด การสร้างโมเดล การวิเคราะห์ โครงการ
4. การทดลองปฏิบัติ โดยใช้การปฏิบัติภาคสนาม โครงการ กรณีศึกษา สถานการณ์สมมติ การทดลองในห้องปฏิบัติการ

จากวงจรการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ของ Kolb แบ่งเป็น 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. การสร้างประสบการณ์ (Do) โดยผู้เรียนได้ลงมือกระทำกิจกรรมเป็นการสร้างความสนใจให้นักเรียน กระตุ้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการกระทำมากกว่าการบรรยายหรือการแสดงให้เห็น ครูผู้สอนมีหน้าที่เป็นเพียงผู้อำนวยการความสะดวก และช่วยแนะนำเตรียมข้อมูล และช่วยในการตอบคำถามที่ผู้เรียนสงสัยระหว่างทำกิจกรรม

2. แบ่งปัน (Share) โดยผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์กัน เช่น ผู้เรียนเล่าหรืออธิบายให้เพื่อนในห้องฟังว่าเกิดอะไรขึ้นบ้าง

3. กระบวนการ (Process) โดยผู้เรียนได้อธิบายและวิเคราะห์ประสบการณ์เพื่อนำประสบการณ์ที่ได้รับมากำหนดออกมาเป็นกฎ หลักการ หรือแนวทางที่สามารถใช้ได้ สถานการณ์จริง

4. การสรุป (Generalize) โดยผู้เรียนได้ร่วมกันสรุปความรู้ที่ได้รับนำไปใช้ในสถานการณ์จริง

5. การประยุกต์ (Apply) โดยผู้เรียนได้ประยุกต์ความรู้ที่ได้รับไปใช้ในสถานการณ์อื่น

Tittly (1994, pp.41 – 45 อ้างอิงใน กษมา วุฒิสารพัฒนา, 2548, หน้า 16) ได้เสนอรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นการเรียนรู้จากประสบการณ์ ว่ามีกระบวนการเรียนรู้เป็นวงจรแห่งการเรียนรู้ จำนวน 6 ขั้นตอน โดยมีรายละเอียดแต่ละขั้นตอน ดังนี้

1. ประสบการณ์ (Experience) ในขั้นตอนนี้จะเป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนได้ทบทวนและจากประสบการณ์เดิมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ประสบการณ์ โดยผู้สอนต้องกระตุ้นสร้างแรงจูงใจ โดยอาจใช้รูปแบบต่าง ๆ เช่น การแสดงบทบาทสมมติ การชมวิดีโอ ภาพยนตร์ หรือเกม

2. การนำเสนอเนื้อหาสาระ (Content Input) ผู้สอนต้องนำเสนอเนื้อหาสาระให้ผู้เรียนรับรู้ อาจใช้การบรรยาย การอ่านจากเอกสารคู่มือ หรือการอภิปรายร่วมกัน

3. การวิเคราะห์ (Analysis) เป็นการวิเคราะห์ทบทวนประสบการณ์โดยการใช้ข้อมูลที่ผู้สอนได้นำเสนอ การวิเคราะห์นี้อาจใช้เทคนิคการประชุมกลุ่มย่อย อภิปรายผลเพื่อหาข้อยุติ

4. การสรุปภาพรวม (Generalizations) เป็นการสรุปแนวคิดในภาพรวมหลังจากได้ข้อมูลและผ่านการวิเคราะห์มาแล้ว จะได้เป็นประสบการณ์ใหม่สำหรับตนเอง

5. การปฏิบัติหรือทดลอง (Practice or Tryout) เป็นการทดลองปฏิบัติจริงเมื่อได้ผลสรุปของแนวคิดหรือประสบการณ์ใหม่ เพื่อเป็นการตรวจสอบและยืนยันในประสบการณ์ที่ได้รับ

6. การส่งต่อ (Transfer) เป็นขั้นตอนของการนำประสบการณ์ใหม่ไปใช้ในชีวิตประจำวัน เป็นการนำความรู้ที่ได้เรียนรู้ไปใช้จริงในสถานการณ์ต่าง ๆ และจะนำไปสู่การเกิดประสบการณ์ใหม่ ๆ อย่างต่อเนื่องเป็นวงจรแห่งการเรียนรู้

พรประภัสสร ปริญาชาญกุล (2546, หน้า 41 – 42) ได้เสนอขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นการเรียนรู้จากประสบการณ์ออกเป็น 5 ขั้นตอน คือ

1. การสร้างประสบการณ์ (Do) ผู้สอนทบทวนความรู้เดิมหรือประสบการณ์เดิมแล้วจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้ลงมือกระทำกิจกรรม โดยสร้างความสนใจให้กับผู้เรียน กระตุ้นให้ผู้เรียนได้

เรียนรู้จากการกระทำมากกว่าการบรรยายหรือแสดงให้ดู เพื่อให้ผู้เรียนเรียนรู้สิ่งใหม่จากประสบการณ์นั้น ผู้สอนมีหน้าที่เป็นเพียงผู้อำนวยความสะดวก และช่วยแนะนำ เตรียมข้อมูลและช่วยในการตอบคำถามที่ผู้เรียนสงสัยระหว่างทำกิจกรรม

2. การแบ่งปัน (Share) การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ที่ได้จากขั้นที่ 1 ด้วยการให้ผู้เรียนลองฝึกลองดูจากการปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเองหรือการแบ่งกลุ่ม จากนั้นผู้เรียนนำเสนอผลจากการปฏิบัติ โดยการพูด เขียน หรือ เล่า ให้เพื่อนในห้องฟัง

3. การดำเนินการ (Process) ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันในการตั้งคำถามเพื่ออภิปรายร่วมกัน ผู้เรียนสามารถซักถามเพื่อความเข้าใจที่แจ่มชัด และเพื่อให้ได้แนวคิดต่อการนำไปสู่การสรุปสาระและหลักการ

4. การสรุป (Generalize) สรุปการเรียนรู้ทั้ง 3 ขั้น ผู้เรียนร่วมกันสรุปสาระและหลักการที่ได้รับ

5. การประยุกต์ (Apply) เป็นขั้นของการนำสิ่งที่ได้จากการเรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ซึ่งทำในรูปของกิจกรรม การทดลอง หรือโครงการ

จะเห็นได้ว่ากระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดข้างต้น บทบาทส่วนใหญ่จะเป็นบทบาทของผู้เรียน ซึ่งเป็นกระบวนการที่สามารถสนองแนวทางการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษา พุทธศักราช 2542 ที่เน้นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้อย่างแท้จริง และเมื่อพิจารณารูปแบบการเรียนรู้ของแต่ละแนวคิดดังกล่าว จะเห็นได้ว่ามีลักษณะและขั้นตอนที่เหมือนกันเพียงแต่เรียกชื่อในบางขั้นตอนแตกต่างกันเท่านั้น จากแนวคิดหลายๆ แนวคิดที่มีความสอดคล้องกันเหล่านี้ น่าจะเป็นที่ยืนยันได้ว่า รูปแบบการเรียนรู้เหล่านี้เป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้บรรลุในสิ่งที่พึงประสงค์ได้

3. การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้

3.1 ความหมายการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้

การออกแบบการเรียนรู้" (instructional design) นักการศึกษา ได้ให้ความหมายไว้ดังนี้ ดิคและแคร์รี่ (Dick & Carey, 1985) ให้ความหมาย การออกแบบการเรียนการสอน คือ กระบวนการวางแผนการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบเพื่อให้บรรลุเป้าหมายการเรียนการสอนที่ต้องการ โดยตอบคำถามให้ได้ว่า จะสอนอะไรและสอนอย่างไรจึงจะบรรลุเป้าหมาย และจะทราบได้อย่างไรว่าบรรลุเป้าหมายแล้ว

ซีลส์ และกลาสโกว์ (Seels & Glasgow, 1990) ให้ความหมาย การออกแบบการเรียนการสอน คือกระบวนการพัฒนาอย่างเป็นระบบที่นำเอาทฤษฎีการเรียนรู้และทฤษฎีการสอนมาทำให้การเรียนการสอนมีคุณภาพ

แชมบอช และมาเกลียโร (Shambaugh & Magliaro, 1997) ให้ความหมายของการออกแบบการเรียนการสอน คือ กระบวนการเชิงระบบที่ใช้ในการวิเคราะห์ความต้องการของผู้เรียน เพื่อจัดหาสิ่งที่จะช่วยให้นักออกแบบการเรียนการสอนสร้างสิ่งที่เป็นไปได้เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียน

สมิทและราแกน (Smith & Ragan, 1999) ให้ความหมาย การออกแบบการเรียนการสอน คือ กระบวนการที่เป็นระบบในการนำหลักการเรียนรู้และหลักการสอนไปวางแผนสื่อ วัสดุ อุปกรณ์การเรียนการสอนและกิจกรรมการเรียนการสอน

กานเย เวเกอร์ โกลาส และเคลเลอร์ (Gagné, Wager, Golas, & Keller, 2005) ให้ความหมายของการออกแบบการเรียนการสอน เป็นการนำหลักการเรียนรู้ไปออกแบบเหตุการณ์ที่ประกอบด้วยกิจกรรมต่างๆ ที่กำหนดขึ้นอย่างมีเป้าประสงค์ชัดเจน หรือที่เรียกว่า การเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามที่คาดหวัง

จากแนวคิดของนักการศึกษาดังกล่าวข้างต้นพอนำมาสรุปได้ว่า การออกแบบการเรียนการสอนมีลักษณะที่สำคัญ คือ เป็นกระบวนการที่เป็นระบบที่นำมาใช้ในการศึกษาความต้องการของผู้เรียนและปัญหาการเรียนการสอนเพื่อแสวงหาแนวทางที่จะช่วยแก้ปัญหาการเรียนการสอน ซึ่งอาจเป็นการปรับปรุงสิ่งที่มีอยู่หรือสร้างสิ่งใหม่โดยนำหลักการเรียนรู้และหลักการสอนมาใช้ในการดำเนินการ กำหนดเป้าหมายของการออกแบบการเรียนการสอนคือการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน การออกแบบกิจกรรมการเรียน เป็นขั้นตอนหนึ่งของการออกแบบระบบการเรียนการสอน (Instructional System Design) ซึ่งมีขั้นตอนเริ่มต้นจาก การวิเคราะห์ระบบการเรียนการสอน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วนก่อนนำไปสู่กำหนดวัตถุประสงค์การเรียนการสอน หลังจากนั้นจะเข้าสู่ขั้นตอนการออกแบบระบบการเรียนการสอน (Design) ซึ่งเป็นขั้นตอนที่จะต้องเลือกยุทธศาสตร์การสอน (Instructional Strategy) เพื่อให้สามารถทำการสอนผู้สอนให้บรรลุวัตถุประสงค์การเรียนการสอน เลือกวิธีการสอนในกรอบยุทธศาสตร์นั้น แล้วจึงเลือกหรือออกแบบกิจกรรมการเรียน

3.2 หลักการพื้นฐานในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้

ในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้มีหลักการพื้นฐานที่ผู้ออกแบบการเรียนการสอนควรคำนึงถึงเพื่อช่วยให้การออกแบบการเรียนการสอนมีคุณภาพ ดังนี้ (Gagné, Wager, Golas, & Keller, 2005 ; Smith & Ragan, 1999)

1. คำนี้ถึงผลการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นเป้าหมายสำคัญ การออกแบบการเรียนการสอน มีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ มากกว่ากระบวนการสอน ผู้ออกแบบการเรียนการสอนจะต้องพิจารณาผลการเรียนรู้อย่างชัดเจน เพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางสำหรับการเลือกกระบวนการเรียนการสอน กิจกรรมการเรียนการสอนที่ช่วยให้ผู้เรียนบรรลุผลการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ อย่างมีประสิทธิภาพ

2. คำนี้ถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ ได้แก่ การอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน เวลาที่ใช้ คุณภาพการสอน เจตคติและความสามารถในการเรียนรู้ของผู้เรียน ปัจจัยเหล่านี้ควรนำมาพิจารณาในการออกแบบการเรียนการสอน

3. รู้จักประยุกต์ใช้หลักการเรียนการสอน วิธีสอน รูปแบบการเรียนการสอน ให้เหมาะสมกับระดับวัยของผู้เรียนและเนื้อหาสาระ เพื่อให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ และมีส่วนร่วมทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญาและจิตใจในกิจกรรมการเรียนการสอน

4. ใช้วิธีการและสื่อที่หลากหลาย ผู้ออกแบบการเรียนการสอนควรเลือกใช้สื่อที่ช่วยในการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ และความแตกต่างในการเรียนรู้ของผู้เรียนซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนมีความสนใจและกระตือรือร้นในการเรียนมากขึ้น

5. มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง การเรียนการสอนที่มีคุณภาพควรได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเริ่มจากการวางแผน การนำไปทดลองใช้จริงภาคสนาม และนำผลการทดลอง พร้อมทั้งข้อเสนอแนะจากผู้เรียนมาปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น การพัฒนาอย่างต่อเนื่องเช่นนี้จะทำให้คุณภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของสถานศึกษามีแนวโน้มที่นำไปสู่เป้าหมายที่แท้จริงในอนาคตได้เป็นอย่างดี

6. มีการประเมินผลครอบคลุมทั้งกระบวนการเรียนการสอนและการประเมินผลผู้เรียน ทั้งนี้เพื่อนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลแก่ผู้เรียนมากขึ้น การประเมินผลผู้เรียน ไม่ควรมีจุดมุ่งหมายเพียงเพื่อทราบผลการเรียนรู้ของผู้เรียนเท่านั้น แต่ควรให้ได้ข้อมูลนำไปพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้

7. องค์ประกอบการเรียนการสอนมีความสัมพันธ์กัน องค์ประกอบการเรียนการสอน เช่น จุดประสงค์การเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนการสอน และการวัดประเมินผล ควรมีความสัมพันธ์สอดคล้องกัน และเหมาะสมกับผู้เรียนและบริบทการเรียนรู้รายวิชา ซึ่งส่งผลให้ผู้เรียนสามารถบรรลุตามจุดประสงค์การเรียนรู้ สมรรถนะรายวิชาที่ต้องการ

3.3 การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ครูต้องศึกษาหลักสูตรสถานศึกษาให้เข้าใจถึงมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ จุดเน้นของสถานศึกษา

คุณลักษณะพื้นฐานของผู้เรียน แล้วจึงพิจารณาออกแบบการจัดการเรียนรู้ โดยเลือกใช้วิธีสอน เทคนิคการสอน สื่อ แหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผล เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาตามศักยภาพและ บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนด

กระทรวงศึกษาธิการ (2551, หน้า 3-4) ได้สรุปว่า หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้น พื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กำหนดให้สถานศึกษาและครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ดังนี้

1. จัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ จุดเน้น บริบท และความต้องการของโรงเรียน
2. จัดทำโครงสร้างรายวิชา โดยการนำคำอธิบายรายวิชา สาระการเรียนรู้ที่สัมพันธ์กัน มาจัดทำเป็นหน่วยการเรียนรู้ ตั้งชื่อหน่วยการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ และดึงดูด ความสนใจของผู้เรียน

3. นำแต่ละหน่วยการเรียนรู้มาออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ ที่ช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะตามมาตรฐานและตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึง ประสงค์ ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนมีศักยภาพตามมาตรฐาน และตัวชี้วัด ประกอบด้วยกิจกรรมใน 3 ลักษณะ ดังนี้

3.1 กิจกรรมนำเข้าสู่บทเรียน (Introduction Activities) เป็นกิจกรรมที่ใช้กระตุ้น ความสนใจของผู้เรียนในตอนต้นก่อนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ต่อไป กิจกรรมนำเข้าสู่บทเรียนควรมีลักษณะ ดังนี้

- 3.1.1 กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ มีความกระตือรือร้นที่อยากเรียนรู้
- 3.1.2 เชื่อมโยงกิจกรรมที่ช่วยพัฒนาผู้เรียนและกิจกรรมการเรียนรู้
- 3.1.3 เชื่อมโยงถึงประสบการณ์เดิมของผู้เรียน
- 3.1.4 ช่วยให้ผู้เรียนได้แสดงถึงความต้องการในการเรียนรู้ของตนเอง

3.2 กิจกรรมที่ช่วยพัฒนาผู้เรียนหรือกิจกรรมพัฒนาการเรียนรู้ เป็นกิจกรรมที่ใช้ พัฒนานักเรียนให้เกิดความรู้ และทักษะที่เพียงพอต่อการทำกิจกรรมรวบยอด กิจกรรมที่ช่วย พัฒนาผู้เรียนควรมีลักษณะ ดังนี้

- 3.2.1 สัมพันธ์เชื่อมโยงกับตัวชี้วัดที่เป็นเป้าหมายของหน่วยการเรียนรู้
- 3.2.2 ช่วยสร้างองค์ความรู้และทักษะ เพื่อพัฒนานักเรียนไปสู่ตัวชี้วัดที่กำหนด
- 3.2.3 ช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้
- 3.2.4 ส่งเสริมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
- 3.2.5 สามารถประเมินผลจากภาระงาน หรือผลงานของนักเรียนได้

3.3 กิจกรรมรวบยอด เป็นกิจกรรมที่แสดงว่าผู้เรียนได้เรียนรู้และพัฒนาถึงตัวชี้วัดที่กำหนดในหน่วยการเรียนรู้ การกำหนดกิจกรรมรวบยอดมีลักษณะ ดังนี้

3.3.1 เป็นกิจกรรมที่แสดงให้เห็นถึงพัฒนาการของนักเรียน

3.3.2 เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนได้แสดงออกถึงการประยุกต์ความรู้ที่เรียนมาตลอดหน่วยการเรียนรู้

3.3.3 ครอบคลุมตัวชี้วัดที่เป็นเป้าหมายของหน่วยการเรียนรู้

3.3.4 การประเมินผลการปฏิบัติกิจกรรมต้องสัมพันธ์กับตัวชี้วัด

3.3.5 เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้นักเรียนได้ใช้ความรู้และทักษะกระบวนการตามที่ตัวชี้วัดกำหนดอย่างเต็มศักยภาพ

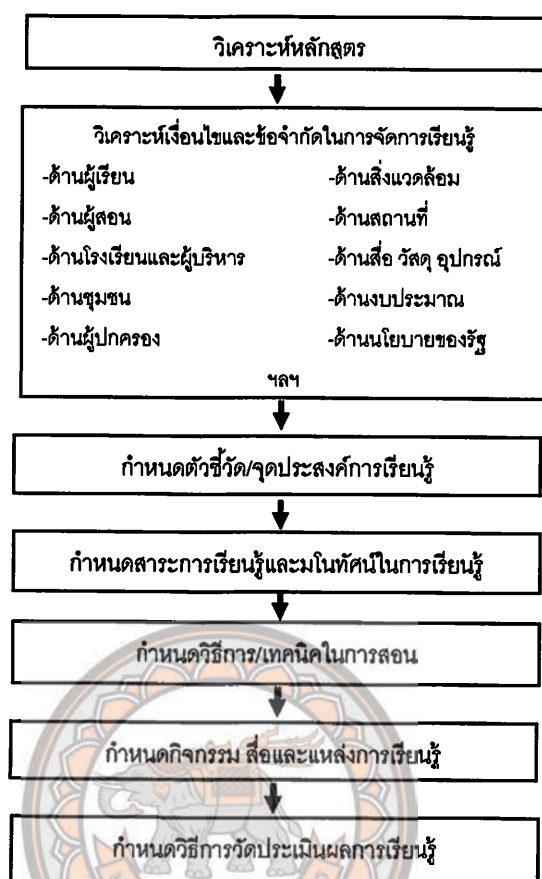
3.3.6 เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น

3.3.7 เป็นกิจกรรมที่น่าสนใจ

3.3.8 เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง

3.4 ขั้นตอนการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้

การออกแบบกิจกรรมการจัดการเรียนรู้มีความสำคัญอย่างมากต่อการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ดังนั้นครูจึงต้องทำความเข้าใจขั้นตอนการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้เข้าใจชัดเจน ดังภาพต่อไปนี้

ภาพ 5 ขั้นตอนการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้

จากภาพ 5 สรุปได้ว่าขั้นตอนการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้มีขั้นตอนดังนี้

1. วิเคราะห์หลักสูตร โดยผู้สอนต้องพิจารณาหลักสูตรให้เข้าใจว่าจุดมุ่งหมายของหลักสูตรมีจุดเน้นในการพัฒนาผู้เรียนในเรื่องใด และจะพัฒนาอย่างไร เช่น ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ 5 ประการ รวมทั้งมุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ ที่จะสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุขในฐานะพลเมืองไทยและพลโลก ซึ่งเมื่อพิจารณาในภาพกว้างตามหลักสูตรนี้แล้วผู้สอนจะต้องพยายามออกแบบการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องและส่งเสริมคุณภาพผู้เรียนตามที่หลักสูตรกำหนดไว้ให้มากที่สุดเพื่อให้ผู้เรียนในภาพรวมของประเทศเป็นไปตามเป้าหมายการศึกษาของชาติที่กำหนดไว้ นอกจากนี้ผู้สอนยังต้องไปพิจารณาจุดเน้นในกลุ่มสาระการเรียนรู้ของตนเองด้วยว่ามีจุดเน้นในเรื่องใด ซึ่งหากผู้สอนเข้าใจในจุดนี้ชัดเจนแล้วจะทำให้ นำสิ่งสำคัญเหล่านี้ไปกำหนดไว้ใน การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ของตนเอง และทำให้การนำไปสู่การเขียน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่มีทิศทางที่สอดคล้องกับหลักสูตร และสอนได้บรรลุตามจุดเน้นของหลักสูตรที่กำหนดไว้

2. วิเคราะห์เงื่อนไขและข้อจำกัดในการจัดการเรียนรู้ ในที่นี้จะเห็นว่าในการจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพนั้นต้องพิจารณาถึงเงื่อนไขและข้อจำกัดในการจัดการเรียนรู้นั้นได้แก่ ด้านผู้เรียน ผู้สอน โรงเรียน ผู้บริหาร ชุมชน ผู้ปกครอง ด้านสิ่งแวดล้อม สถานที่ สื่อ วัสดุ อุปกรณ์งบประมาณ และนโยบายของรัฐ ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะส่งผลกระทบต่อคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน ดังเช่นบางประเด็นสำคัญที่ผู้สอนต้องนำไปพิจารณาต่อไปนี้

2.1 การวิเคราะห์ผู้เรียน สิ่งแรกที่ต้องคำนึงถึงในการจัดการเรียนรู้ของครูก็คือ ครูต้องรู้จักผู้เรียนเป็นอย่างดี ดังนั้นการวิเคราะห์ผู้เรียนก็คือการศึกษาผู้เรียนในรายละเอียดว่าผู้เรียนเป็นอย่างไร เพื่อให้มีข้อมูลเกี่ยวกับตัวเด็กมากที่สุด ครูต้องรู้ว่าผู้เรียนแต่ละคนมีลักษณะเป็นอย่างไร มีพื้นฐานทางครอบครัว ร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา เพียงใด มีความพร้อมที่จะเรียนรู้หรือไม่ มากน้อยเพียงใด ซึ่งครูต้องมีกระบวนการวิเคราะห์ผู้เรียน เพื่อที่จะได้รู้จักผู้เรียนอย่างลึกซึ้ง เพื่อให้สามารถดำเนินการจัดการเรียนรู้ได้สอดคล้อง และตอบสนองตามลักษณะของผู้เรียน และความต้องการของผู้เรียนมากที่สุด ซึ่งจะส่งผลต่อการเรียนรู้ที่มีความสุขของผู้เรียนและเกิดการเรียนรู้ได้ดีที่สุด

2.2 การวิเคราะห์ผู้สอน การออกแบบการสอนที่ดีผู้สอนต้องมีการวิเคราะห์ตนเองว่ามีสไตล์การสอนหรือลีลาการสอนอย่างไร สัมพันธ์กับสิ่งที่จะสอนหรือไม่

3. กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ (Objectives) เป็นการกำหนดสิ่งที่ต้องการให้ผู้เรียนมีหรือบรรลุซึ่งมีทั้งด้านความรู้ ทักษะและเจตคติ จุดประสงค์การเรียนรู้จะได้มาจากระดับของหลักสูตร คือตั้งแต่จุดหมายของหลักสูตร จุดประสงค์ของสาขาวิชา มาตรฐานวิชาชีพสาขาวิชาและสาขางานจนถึงระดับรายวิชา คือ จุดประสงค์รายวิชา มาตรฐานรายวิชาและคำอธิบายรายวิชา ที่ต้องการจัดการเรียนรู้เพื่อมุ่งไปสู่ผลสัมฤทธิ์ตามจุดประสงค์ระดับหลักสูตร ทั้งนี้ การเขียนจุดประสงค์การเรียนรู้ที่สมบูรณ์นั้นจะต้องเขียนให้ครอบคลุมพฤติกรรมทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) ด้านจิตพิสัย (Affective Domain) และด้านทักษะพิสัย (Psychomotor Domain)

4. การกำหนดสาระการเรียนรู้ การกำหนดเนื้อหาสาระเป็นการกำหนดว่า ถ้าต้องการให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์นี้ จะต้องกำหนดเนื้อหาสาระในการเรียนรู้อะไร เนื้อหาสาระนี้ต้องมีความสัมพันธ์กับจุดประสงค์การเรียนรู้ เพราะเมื่อนักเรียนได้เรียนรู้ตามเนื้อหา

สาระนั้นๆ แล้วนักเรียนต้องมีผลการเรียนรู้ตามตัวชี้วัด จุดประสงค์การเรียนรู้และมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ด้วย

5. การกำหนดวิธีการสอน รูปแบบวิธีสอนหรือวิธีการจัดการเรียนรู้เพื่อให้บรรลุผลการเรียนรู้ตามจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ ผู้สอนต้องศึกษารูปแบบหรือวิธีสอนก่อน ว่าวิธีใดที่เหมาะสมที่จะใช้กับการเรียนรู้นั้น แล้วนำมาเขียนตามลำดับขั้นตอน เริ่มตั้งแต่ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน ขั้นทดสอบก่อนเรียน ขั้นดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ ขั้นดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ จนถึงขั้นทดสอบหลังเรียน การพิจารณาเลือกรูปแบบหรือวิธีสอนอาจใช้เกณฑ์แตกต่างกันไปดังนี้ รูปแบบหรือวิธีสอนที่เน้นความรู้และทักษะ รูปแบบหรือวิธีสอนที่เน้นพัฒนาทักษะกระบวนการคิด รูปแบบหรือวิธีสอนที่เน้นการเรียนรู้ด้วยตนเอง รูปแบบหรือวิธีสอนที่เน้นการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม เป็นต้น

6. การกำหนดกิจกรรม สื่อ และแหล่งการเรียนรู้ การกำหนดกิจกรรมอาจมีการกำหนดเป็นราย(ชั่วโมง/รายคาบ) กิจกรรมควรเหมาะสมกับเนื้อหา สามารถนำไปสู่การบรรลุถึงเป้าหมายสูงสุด และต้องเหมาะสมกับวัย/วุฒิภาวะของเด็ก สื่อและแหล่งการเรียนรู้ที่นำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ควรมีความหลากหลาย ได้แก่ สื่อธรรมชาติ สื่อเทคโนโลยี สื่อสิ่งพิมพ์ เป็นต้น การกำหนดสื่อต้องคำนึงถึงคุณค่า ความน่าสนใจ กระตุ้นให้นักเรียนคิดเข้าใจง่าย ใช้สะดวกรวดเร็ว สามารถนำสิ่งที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ได้ ควรมีความคุ้มค่า สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้และเนื้อหา

7. การกำหนดวิธีการวัดประเมินผลการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลมีจุดมุ่งหมายที่สำคัญ เพื่อมุ่งตอบว่าผู้เรียนมีความรู้ ทักษะ เจตคติ และสมรรถนะตามจุดประสงค์แล้วหรือยัง ผลการวัดและประเมินผลจะเป็นข้อมูลสารสนเทศที่แสดงพัฒนาการ ความก้าวหน้าและความสำเร็จของผู้เรียน เครื่องมือการวัดและประเมินผล อาจเป็น แบบสังเกต แบบทดสอบ แบบประเมินพฤติกรรม แบบประเมินผลการปฏิบัติงาน ฯลฯ

สรุปได้ว่า การออกแบบกิจกรรมจะต้องการระบุเป้าหมายที่ชัดเจน มีการวิเคราะห์หลักสูตร และปัญหาความต้องการของผู้เรียน ผู้สอน รวมถึงวิเคราะห์เงื่อนไขและข้อจำกัดต่างๆ การกำหนดจุดประสงค์ที่ต้องการวัด กำหนดเนื้อหาและยุทธวิธีในการสอน กำหนดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนและสื่อ กำหนดแนวทางการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน ซึ่งผู้วิจัยได้นำขั้นตอนดังกล่าวมาใช้ในการประเมินความสามารถในการออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะทางสังคมของครู

4. ความพึงพอใจ

ความพึงพอใจเป็นปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่งที่มีผลต่อความสำเร็จของงานที่บรรลุเป้าหมายที่วางไว้อย่างมีประสิทธิภาพ อันเป็นผลจากการได้รับการตอบสนองต่อแรงจูงใจ หรือความต้องการของแต่ละบุคคลในแนวทางที่เขาประสงค์ ความพึงพอใจโดยทั่วไปตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า Satisfaction ซึ่งสรุปรายละเอียดเกี่ยวกับความพึงพอใจในด้านต่างๆ ได้ดังต่อไปนี้

4.1 ความหมายของความพึงพอใจ

ความพึงพอใจ หรือความพอใจตรงกับคำในภาษาอังกฤษ "Satisfaction" ได้มีผู้ให้ความหมายของความพึงพอใจไว้หลายความหมายดังนี้

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2542, หน้า 775) ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจ หมายถึง พอใจ ชอบใจ พฤติกรรมเกี่ยวกับความพึงพอใจของมนุษย์คือความหมายความพยายามที่จะขจัดความตึงเครียด หรือกระวนกระวาย หรือภาวะไม่ดุลยภาพในร่างกายซึ่งเมื่อมนุษย์สามารถขจัดสิ่งต่างๆ ดังกล่าวได้แล้ว มนุษย์ย่อมได้รับความพึงพอใจในสิ่งที่ตนต้องการ

อุทัยพรรณ สุดใจ (2545, หน้า 7) กล่าวถึงความหมายของความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึก หรือทัศนคติของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยอาจจะเป็นไปได้ในเชิงประเมินค่าว่า ความรู้สึก หรือทัศนคติต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดนั้นเป็นไปได้ในทางบวกหรือทางลบ

สมบัติ ยรรยง (2533, หน้า 5) กล่าวว่าความพึงพอใจ หมายถึง ปฏิกริยาทางอารมณ์ที่ผู้ปฏิบัติงานเกิดความสบายใจต่อการกระทำ และสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ที่ผู้ปฏิบัติงานจะต้องกระทำตามภารกิจที่ได้รับมอบหมาย หรือด้วยความคิดริเริ่มของตนเองที่ตรงต่อวัตถุประสงค์ของหน่วยงาน

จรรยาพร สุดสวาทและคณะ (2545, หน้า 13) อ้างอิงใน (Wolman, 1973, p. 384) ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกมีความสุขเมื่อได้รับผลสำเร็จตามความมุ่งหมาย

กู๊ด (Good, 1968 p. 320) กล่าวถึงความพึงพอใจ หมายถึง ระดับความรู้สึกพอใจ ซึ่งเป็นผลจากความสนใจ และเจตคติที่ดีของบุคคลที่มีต่อสิ่งต่างๆ

วอลเลอริสเตน (Wallerstein, 1971) ความพึงพอใจหมายถึง ความรู้สึกที่เกิดขึ้นเมื่อได้รับผลสำเร็จตามความมุ่งหมายและอธิบายว่า ความพึงพอใจ เป็นกระบวนการทางจิตวิทยาไม่สามารถมองเห็นได้ชัดเจน แต่สามารถคาดคะเนได้ว่ามี หรือไม่มีจากการสังเกตพฤติกรรมของคนเท่านั้น การที่จะทำให้คนเกิดความพึงพอใจจะต้องศึกษาปัจจัยและองค์ประกอบที่เป็นสาเหตุแห่งความพึงพอใจนั้น

สรุป ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกชอบหรือไม่ชอบ ซึ่งอาจมากหรือน้อยก็ได้ ของบุคคลแต่ละคนที่มีต่อสิ่งแวดล้อมต่างๆ เป็นความรู้สึกที่อาจดำรงอยู่ได้นานพอสมควร

4.2 แนวคิดทฤษฎีและหลักการที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจ

ทฤษฎีสำหรับการสร้างความพึงพอใจมีหลายทฤษฎี แต่ทฤษฎีที่ได้รับการยอมรับ และมีชื่อเสียง คือทฤษฎีความต้องการตามลำดับขั้นของ มาสโลว์ (Maslow's Hierarchy of Needs) ที่กล่าวว่ามนุษย์ทุกคนมีความต้องการเหมือนกัน แต่ความต้องการนั้นเป็นลำดับขั้น เขาได้ตั้งสมมติฐานเกี่ยวกับความต้องการของมนุษย์ไว้ดังนี้

1. มนุษย์มีความต้องการอยู่เสมอ และไม่มีที่สิ้นสุด ขณะที่ความต้องการสิ่งใดได้รับการตอบสนองแล้ว ความต้องการอย่างอื่นก็จะเกิดขึ้นอีกไม่มีวันจบสิ้น

2. ความต้องการที่ได้รับการตอบสนองแล้วจะไม่เป็นสิ่งจูงใจ สำหรับพฤติกรรมต่อไป ความต้องการที่ได้รับการตอบสนองเท่านั้นที่เป็นสิ่งจูงใจของพฤติกรรม ความต้องการของมนุษย์จะเรียงเป็นลำดับขั้นตามลำดับความสำคัญ กล่าวคือ เมื่อความต้องการในระดับต่ำได้รับการตอบสนองแล้ว ความต้องการระดับสูงก็จะเรียกร้องให้มีการตอบสนอง ซึ่งลำดับขั้นความต้องการของมนุษย์มี 5 ขั้น ตามลำดับจากต่ำไปหาสูง ดังนี้

2.1. ความต้องการด้านร่างกาย (Physiological Needs) เป็นความต้องการเบื้องต้นเพื่อความอยู่รอดของชีวิต เช่นความต้องการในเรื่องของอาหาร น้ำ อากาศ เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค ที่อยู่อาศัย และความต้องการทางเพศ ความต้องการทางร่างกายจะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของคนก็ต่อเมื่อความต้องการทั้งหมดของคนยังไม่ได้รับการตอบสนอง

2.2. ความต้องการด้านความปลอดภัยหรือความมั่นคง (Security of Safety Needs) ถ้าความต้องการทางด้านร่างกายได้รับการตอบสนองตามสมควร แล้วมนุษย์จะต้องการในขั้นสูงต่อไปคือ เป็นความรู้สึกที่ต้องการความปลอดภัย หรือความมั่นคงในปัจจุบัน และอนาคต ซึ่งรวมถึงความก้าวหน้า และความอบอุ่นใจ

2.3. ความต้องการทางด้านสังคม (Social of Belonging Needs) หลังจากที่มนุษย์ได้รับการตอบสนองในสองขั้นดังกล่าวแล้ว ก็จะมีความต้องการสูงขึ้นอีกคือความต้องการทางสังคมเป็นความต้องการที่จะเข้าร่วม และได้รับการยอมรับในสังคม ความเป็นมิตร และความรักจากเพื่อน

2.4. ความต้องการที่จะได้รับการยอมรับนับถือ (Esteem Needs) เป็นความต้องการให้คนอื่นยกย่อง ให้เกียรติ และเห็นความสำคัญของตนเอง อยากเด่นในสังคม รวมถึงความสำเร็จ ความรู้ความสามารถ ความเป็นอิสระ และเสรีภาพ

2.5. ความต้องการความสำเร็จในชีวิต (Self Actualization) เป็นความต้องการระดับสูงสุดของมนุษย์ ส่วนมากจะเป็นการอยาก อยากจะเป็น อยากจะได้ตามความคิดของตน หรือต้องการจะเป็นมากกว่าที่ตัวเองเป็นอยู่ในขณะนั้น

เฮอริชเบอร์ก (Herzberg, 1959, 9.113 – 115) อ้างอิงใน นงเยาว์ ศรีประดู่ (2546, หน้า 152) ได้ทำการศึกษาค้นคว้าทฤษฎีที่เป็นมูลเหตุที่ทำให้เกิดความพึงพอใจ เรียกว่า (The Motivation Hygiene Theory) ทฤษฎีนี้ได้กล่าวถึงปัจจัยที่ทำให้เกิดความพึงพอใจในการทำงาน 2 ปัจจัย คือ

1. ปัจจัยกระตุ้น (Motivation Factors) เป็นปัจจัยที่เกี่ยวกับงานที่มีผลก่อให้เกิดความพึงพอใจในการทำงาน เช่น ความสำเร็จของงาน การได้รับการยอมรับนับถือ ลักษณะของงาน ความรับผิดชอบ ความก้าวหน้าในตำแหน่งการงาน
2. ปัจจัยค้ำจุน (Hygiene Factors) เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมในการทำงาน และมีหน้าที่ให้บุคคลเกิดความพึงพอใจในการทำงาน เช่น เงินเดือน โอกาสที่จะก้าวหน้าในอนาคต สถานะของอาชีพ สภาพการทำงาน

สรุป มนุษย์มีความพึงพอใจสำคัญไม่เท่ากัน การจูงใจตามทฤษฎีที่กล่าวมามนุษย์จะต้องพยายามตอบสนองความต้องการที่มีความแตกต่างกันไปในแต่ละคน และความต้องการในแต่ละชั้นจะมีความสำคัญแก่บุคคลมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับความพึงพอใจที่ได้รับจากการตอบสนองความต้องการนั้น ๆ

4.3 การส่งเสริมความพึงพอใจ

ในการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน ความพึงพอใจเป็นสิ่งที่สำคัญ ที่จะกระตุ้นให้ผู้เรียนทำงานที่ได้รับมอบหมาย หรือต้องการปฏิบัติให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ ครูผู้สอนซึ่งในสภาพปัจจุบันเป็นเพียงผู้อำนวยการควบคุม หรือให้คำแนะนำปรึกษา จึงต้องคำนึงถึงความพึงพอใจในการเรียนรู้ การทำให้ผู้เรียนเกิดความพึงพอใจในการเรียนรู้ หรือการปฏิบัติงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการเรียนการสอนตามที่วางไว้

สมยศ นาวิการ (2540, หน้า 155) กล่าวว่า ครูผู้สอนที่ต้องการให้กิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางบรรลุผลสำเร็จจึงต้องคำนึงถึงการจัดบรรยากาศ และสถานการณ์ รวมทั้งสื่ออุปกรณ์การเรียนการสอนที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอน เพื่อตอบสนองความพึงพอใจของผู้เรียนให้มีแรงจูงใจ หรือส่งเสริมการปฏิบัติกิจกรรมจนบรรลุวัตถุประสงค์ โดยมีแนวทางในการส่งเสริมความพึงพอใจดังนี้

1. ความพึงพอใจนำไปสู่การปฏิบัติงาน การตอบสนองความต้องการผู้ปฏิบัติงานจนเกิดความพึงพอใจ จะทำให้เกิดแรงจูงใจในการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานที่สูงกว่าผู้ที่ไม่ได้รับการตอบสนอง ทศนะตามแนวคิดมี 4 ประการคือ ผลตอบแทนที่ได้รับ ความพึงพอใจของผู้ปฏิบัติงาน แรงจูงใจ การปฏิบัติหน้าที่มีประสิทธิภาพ

2. ผลของการปฏิบัติงานนำไปสู่ความพึงพอใจ ความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจ และ ผลการปฏิบัติงานจะถูกเชื่อมโยงด้วยปัจจัยอื่นๆ ผลการปฏิบัติงานที่ดี จะนำไปสู่ผลตอบแทนที่เหมาะสม ซึ่งในที่สุดจะนำไปสู่การตอบสนองความพึงพอใจ ผลการปฏิบัติงานย่อมได้รับการตอบสนองในรูปของรางวัล หรือผลตอบแทน ซึ่งแบ่งออกเป็น ผลตอบแทนภายใน (Intrinsic Rewards) และผลตอบแทนภายนอก (Extrinsic Rewards) โดยผ่านการรับรู้เกี่ยวกับความยุติธรรมของผลตอบแทน ซึ่งเป็นตัวบ่งชี้ปริมาณของผลตอบแทนที่ผู้ปฏิบัติงานได้รับ นั่นคือ ความพึงพอใจในงานของผู้ปฏิบัติงานจะถูกกำหนดโดยความแตกต่างระหว่างผลตอบแทนที่เกิดขึ้นจริง และการรับรู้เรื่องเกี่ยวกับความยุติธรรมของผลตอบแทนที่รับรู้แล้วความพึงพอใจย่อมเกิดขึ้น

สรุป ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนั้นครูผู้สอนมีบทบาทสำคัญในการจัดกิจกรรมทั้งด้านวิธีการ สื่อ อุปกรณ์ที่เอื้อ และส่งเสริมต่อการเรียนรู้ เพื่อตอบสนองความพึงพอใจให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจ ในการเรียนจนบรรลุวัตถุประสงค์โดยมีผลตอบแทนภายในหรือรางวัลภายใน เป็นผลด้านความรู้สึกที่เกิดแก่ตัวผู้เรียนเอง เช่น ความรู้สึกต่อความสำเร็จที่เกิดขึ้นเมื่อชนะต่อความยุ่งยากต่าง ๆ และดำเนินภายใต้ความยุ่งยากทั้งหลายได้สำเร็จ ทำให้เกิดความภูมิใจ ความมั่นใจ ตลอดจนการยกย่องจากบุคคลอื่น ส่วนผลตอบแทนภายนอก เป็นรางวัลที่ผู้อื่นจัดหาให้มากกว่าที่ตนเองให้ตนเอง เช่นการได้รับคำยกย่อง ชมเชยจากครูผู้สอน ผู้ปกครอง หรือการได้คะแนนผลสัมฤทธิ์การเรียนในระดับที่น่าพึงพอใจ

4.4 การวัดความพึงพอใจ

การวัดความพึงพอใจ เป็นการประเมินความรู้สึกชอบ ความต้องการ ความพอใจ ความสุข เนื่องจากผลงานที่ได้รับผลสำเร็จตามความมุ่งหมาย การวัดความพึงพอใจวัดได้จากแบบวัดความพึงพอใจที่มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งกำหนดค่าออกเป็น 5 ระดับ ตามวิธีการของ ลิเคอร์ท (Likert) โดยพิจารณาเนื้อหา 3 ด้านดังนี้

1. ด้านปัจจัยนำเข้า ได้แก่ สิ่งที้นำมาจากกระบวนการเรียนการสอนจากการจัดกิจกรรม การจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์

2. ด้านกระบวนการ ได้แก่ สิ่งที่เป็นผลมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ที่ส่งเสริมความรู้และความสามารถในการออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะทางสังคมของเด็กสมาธิสั้น ประกอบด้วยกิจกรรมทำให้ครูมีความรู้เกี่ยวกับเด็กสมาธิสั้นและการออกแบบกิจกรรม ครูมีความสามารถในการออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะทางสังคมของเด็กสมาธิสั้น ครูมีความสามารถในการนำเสนอผลการออกแบบกิจกรรม

3. ด้านผลผลิต ได้แก่ สิ่งทีครูได้เรียนรู้ผ่านกระบวนการ จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ที่ส่งเสริมความรู้และความสามารถในการออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะทางสังคม

ของเด็กสมาธิสั้น ประกอบด้วยครูมีความสุข สนุกกับการอบรม ครูสามารถนำความรู้จากการอบรมไปใช้ให้เป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวัน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทำให้ครูมีความสนใจมากขึ้น ครูกล้าแสดงออกมากขึ้น และการจัดการเรียนรู้ทำให้ครูประสบผลสำเร็จในการอบรมได้ การสร้างแบบวัดความพึงพอใจ (ระพีพันธ์ โพธิ์ศรี, 2549) มีขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 กำหนดกรอบเนื้อหาความพอใจ ซึ่งสามารถกระทำได้โดย

- 1) ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง
- 2) สัมภาษณ์กลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องอย่างน้อย 5 คน

ขั้นที่ 2 เลือกประเด็นที่จะวัดความพอใจและกำหนดวิธีการวัด

- 1) ประเด็นที่จะวัดความพอใจให้เลือกจากกรอบเนื้อหาที่กำหนดไว้ในขั้นที่ 1
- 2) วิธีการวัดความพอใจ โดยทั่วไปนิยมใช้วิธีจัดอันดับคุณภาพ 5 ระดับ และประเด็น

ความพอใจเป็นทางบวก คะแนนจะเป็นดังนี้

- 5 หมายถึง พอใจอย่างยิ่ง
- 4 หมายถึง พอใจมาก
- 3 หมายถึง พอใจปานกลาง
- 2 หมายถึง พอใจน้อยหรือค่อนข้างไม่พอใจ
- 1 หมายถึง พอใจน้อยเป็นอย่างยิ่งหรือพอใจค่อนข้างน้อย

ขั้นที่ 3 จัดทำแบบวัดความพึงพอใจฉบับร่าง

ขั้นที่ 4 ทดลองกลุ่มย่อย 1 คน เพื่อตรวจสอบความแม่นยำตรงเฉพาะหน้าขั้นต้น

ขั้นที่ 5 ทดลองกลุ่มย่อยประมาณ 3 คน เพื่อตรวจสอบความแม่นยำตรงเฉพาะหน้า

ขั้นที่ 6 ให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความแม่นยำตรงเฉพาะหน้าและความแม่นยำตรงเชิงเนื้อหา

ขั้นที่ 7 ทดลองภาคสนามเพื่อการวิเคราะห์ปรับปรุงคุณภาพแบบวัดความพอใจ โดยการหาค่าอำนาจจำแนก (r) และหาความเชื่อมั่น (R) ด้วยวิธีการของ ครอนบาค

ขั้นที่ 8 นำไปใช้จริง

สรุป การวัดความพึงพอใจสามารถวัดได้ด้วยแบบวัดความพึงพอใจ ซึ่งความพึงพอใจเกิดจากการตอบสนองความต้องการของบุคคลอันเนื่องมาจากสิ่งเร้า และแรงจูงใจ ที่ปรากฏออกมาทางพฤติกรรม ที่มีผลต่อความสำเร็จของงานให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้อย่างมีประสิทธิภาพ หรือความคิดเห็นในด้านดีที่ผู้เรียนมีต่อการเรียนรู้ ในด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต การสร้างแบบวัดความพึงพอใจ เป็นการสร้างเครื่องมือที่ใช้วัดความพึงพอใจ หรือ

ความรู้สึกรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ โดยสามารถวัดความพึงพอใจได้จากแบบประเมินความพึงพอใจที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีลักษณะเป็นมาตราประมาณค่ากำหนดค่าออกเป็น 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคอร์ท (Likert)

5. ทักษะทางสังคม

5.1 ความหมายของทักษะทางสังคม

ประนอม เดชชัย (2536: 19) ให้ความหมายทักษะทางสังคม หมายถึง ทักษะซึ่งผู้เรียนจำเป็นต้องมี เพื่อประโยชน์ในการดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคม ได้แก่ ทักษะในการดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคม ได้แก่ ทักษะในการดำรงชีวิตในสังคม (Social Living Skills) และทักษะทางกระบวนการกลุ่ม (Group Process Skills) ความหมายทั่วไปของขอบเขตการพัฒนาทางสังคมจะเน้น 2 เรื่อง คือ

1. ทักษะทางสังคม เป็นวิธีฝึกฝนและสนับสนุนให้นักเรียนปฏิบัติในสิ่งที่ดี เช่น การพูดที่เหมาะสม การตกลงกันในเรื่องที่ได้แย้งผู้อื่น
2. ทักษะทางสังคม ช่วยเพิ่มพูนให้เด็กมีพฤติกรรมและความสามารถในการสนองตอบและแสดงท่าทางที่เหมาะสม การมีความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนๆ เพื่อเป็นฐานในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในอนาคต

ศรีกัลยา พึ่งแสงสี (2539: 28) ให้ความหมายทักษะทางสังคม หมายถึง ความสามารถในการอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ได้รับการยอมรับจากสมาชิกในสังคม และเป็นสมาชิกที่ทำประโยชน์แก่สังคมนั้นจาโรลิเมก (ปีทมาวดี บุญยสวัสดิ์. 2535: 17; อ้างอิงจาก Jarolimek. 1977) ให้ความหมายทักษะทางสังคมไว้ 3 ประการ คือ

1. การอยู่ร่วมกันและการทำงานร่วมกับผู้อื่น การยอมรับนับถือในสิ่งที่ถูกต้องของผู้อื่น และการอยู่ร่วมกันในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงได้อยู่เสมอ
2. การรู้จักควบคุมตนเองและรู้จักตัดสินใจด้วยตนเอง
3. การแลกเปลี่ยนความคิดและประสบการณ์กับผู้อื่น

เวสต์วูด (Westwood. 1977: 77) ให้ความหมายทักษะทางสังคม หมายถึง ส่วนประกอบของพฤติกรรมสำหรับบุคคล ซึ่งมีความสำคัญที่จะช่วยในการเริ่มมีปฏิสัมพันธ์ทางบวกกับผู้อื่น และผดุงรักษาซึ่งความสัมพันธ์นั้นไว้ได้

สมพร หวานเสรีจ (2554: 387) ได้ให้ความหมายทักษะทางสังคม เป็นความสามารถในการมีสัมพันธภาพกับผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม ให้ความร่วมมือในการทำงานร่วมกันในลักษณะกลุ่ม รู้จักบทบาทของตนเอง และการปฏิบัติต่อผู้อื่นได้อย่างถูกต้องรวมถึงความสามารถของสมองใน

การเข้าใจความคิด ความต้องการ ความรู้สึก และอารมณ์ของผู้อื่นที่ส่งผลให้บุคคลแสดงพฤติกรรม อารมณ์ และความรู้สึกได้เหมาะสมกับสถานการณ์

ปีทมา บันเทิงจิต (2548: 21) ได้ให้ความหมายทักษะทางสังคม เป็นความสามารถในการปรับตัวของบุคคลให้อยู่ในสังคมได้อย่างเหมาะสม รู้จักผิดชอบ รู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเองและการปฏิบัติต่อผู้อื่นได้รับการยอมรับจากสมาชิกในสังคม และสร้างประโยชน์ให้แก่สังคมไม่เป็นการแก่สังคม

พวงเพชร พวงคีสิทธิ์ (2546: 37) กล่าวว่า ทักษะทางสังคม หมายถึง ความสามารถในการอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข รู้จักผิดชอบ รู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเอง รู้จักปฏิบัติหน้าที่ของตนเอง รู้จักปฏิบัติต่อผู้อื่นได้รับการยอมรับจากสมาชิกในสังคม และสร้างประโยชน์ให้แก่สังคม

พัชรี จิวพัฒนกุล (2549) กล่าวว่า ทักษะทางสังคม หมายถึง ลักษณะของบุคคลที่แสดงถึงความสามารถในการสื่อสารกับบุคคลอื่นๆ มีปฏิสัมพันธ์ทางบวก และผดุงความสัมพันธ์นั้นไว้ รู้จักรับผิดชอบ รู้บทบาทหน้าที่ของตนเอง มีสำนึกต่อส่วนรวม และสร้างประโยชน์ต่อสังคม เป็นที่ยอมรับของสมาชิกและบุคคลทั่วไป

อาพร ตรีสุน (2550) ได้กล่าวว่า ทักษะทางสังคม หมายถึง ความสามารถในการมีสัมพันธภาพกับผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม ให้ความร่วมมือในการทำงานร่วมกันในลักษณะกลุ่ม รู้จักบทบาทของตนเองและการปฏิบัติต่อผู้อื่นได้อย่างถูกต้อง ซึ่งเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตภายในสังคมได้อย่างมีความสุข

อััจฉิมา ศิริพิบูลย์ผล (2552) ได้ให้ความหมายของทักษะทางสังคมไว้ว่า ทักษะทางสังคม หมายถึง ความสามารถในการอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข รู้จักรับผิดชอบ รู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเอง รู้จักปฏิบัติต่อผู้อื่น ได้รับการยอมรับจากสมาชิกในสังคม และสร้างประโยชน์ให้แก่สังคม

Fraenkel (1980) ให้ความหมายของทักษะทางสังคมว่า ทักษะทางสังคม เป็นทักษะที่ทำให้เรามีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น เป็นทักษะที่กว้างขวางกว่าทักษะด้านวิชาการ จึงมีความยากกว่าในการส่งเสริม และเป็นการยากที่คนจะเรียนทักษะทางสังคมได้ครบ แต่ทักษะทางสังคมจะเกิดขึ้นตลอดชีวิตของแต่ละบุคคล

ทั้งนี้ สามารถสรุปได้ว่า ทักษะสังคม หมายถึง การที่บุคคลสามารถมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อบุคคลรอบข้างสามารถในการอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข สามารถแสดงออกถึงบทบาทหน้าที่ของตนเองได้อย่างเหมาะสม รู้จักรับผิดชอบ รู้จักปฏิบัติต่อผู้อื่น ได้รับการยอมรับจากสมาชิกในสังคม และสร้างประโยชน์ให้แก่สังคม

5.2 ความหมายของพฤติกรรมทางสังคม

คำว่าพฤติกรรมทางสังคมนั้น มีผู้ให้ความหมายไว้หลายท่าน แต่ผู้ศึกษาจะขอเสนอเฉพาะความหมายที่เกี่ยวข้องกับงานศึกษาครั้งนี้โดยตรง เช่น Mc.Ginnies (อ้างในสถิต วงษ์สุวรรณ , 2524, หน้า31) ให้นิยามพฤติกรรมทางสังคมไว้ว่าพฤติกรรมทางสังคมเกิดขึ้นเนื่องจากอิทธิพล 2 อิทธิพล หรือมากกว่านั้น ก่อให้เกิดการกระทำและส่งเสริมการกระทำของกันและกัน จะเป็นโดยตรงหรือโดยทางอ้อมก็ตามเป็นลักษณะที่กระทำต่อเนื่องกัน

ในขณะที่เดียวกันเจเลียว บุรีภักดี (อ้างในถวิล ธาราโภชน, 2526, หน้า5) ได้กล่าวถึงพฤติกรรมทางสังคม ว่าเป็นการแสดงออกหรือการกระทำซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องกับบุคคลอื่น การเกี่ยวข้องนี้อาจจะอยู่ในรูปใดรูปหนึ่งก็ได้ เช่น พฤติกรรมหรือการกระทำเกิดขึ้นเพราะบุคคลอื่นเป็นเหตุ หรือพฤติกรรมเกิดขึ้นเพราะผู้ทำประสงค์จะให้ผลกระทบต่อบุคคลอื่น เป็นต้น

นอกจากนี้ ทรงพล ภูมิพัฒน์ (2538) ได้ให้ความหมายไว้ว่า พฤติกรรมทางสังคม เป็นการปะทะสัมพันธ์กันของคนในสังคม พบปะปรึกษาหารือกัน ทะเลาะ วิวาท อิจจาริขทยากัน เกี่ยวข้องกันในกิจกรรมต่าง ๆ กระบวนการประพฤติกรรมปฏิบัติต่อบุคคลอื่น ก็คือปฏิกิริยาทางสังคม ซึ่งเป็นปฏิกิริยาโต้ตอบซึ่งกันและกัน

ซึ่งสอดคล้องกับ Morrison and MacIntyre (อ้างในศักดิ์ไทย สุรกิจบวร, 2545, หน้า23) ได้ให้ความหมายพฤติกรรมทางสังคมว่า เป็นพฤติกรรมที่คนเรากระทำออกไปโดยมีสาเหตุจากผู้อื่นหรือพฤติกรรมของเราเองที่ส่งผลกระทบต่อผู้อื่น

จากความหมายของคำว่าพฤติกรรมทางสังคมที่กล่าวมานั้น ผู้ศึกษาสามารถสรุปได้ว่าพฤติกรรมทางสังคมนั้น คือ พฤติกรรมที่คนเรากระทำออกไปทั้งจากสาเหตุจากตนเองและจากผู้อื่น โดยเป็นพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับผู้อื่น

5.3 ระดับของพฤติกรรมทางสังคม

ในการแสดงพฤติกรรมทางสังคมของบุคคลนั้น จะมีลักษณะที่แตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับบุคคลนั้นว่าจะกระทำในระดับใด ซึ่ง สถิต วงษ์ สุวรรณ (2524) ได้แบ่งระดับของพฤติกรรมทางสังคมออกเป็น 3 ระดับ คือ

1. พฤติกรรมระดับแต่ละบุคคล (Individual Behavior) พฤติกรรมทางสังคมในระดับนี้ จะเป็นการศึกษาพฤติกรรมเฉพาะบุคคล เพื่อดูว่า บุคคลในสังคมแสดงพฤติกรรมกันอย่างไร โดยใช้ตัวบุคคลเป็นหน่วยหลักในการวิเคราะห์พฤติกรรม และดูว่าอิทธิพลของสังคม หรือ บุคคลอื่น (Social Influence) ทำให้บุคคลมีพฤติกรรมอย่างไร มีอะไรเป็นตัวกระตุ้นให้แสดงพฤติกรรมเช่นนั้น เช่น นายทอง จะมีพฤติกรรมอย่างไรเมื่อถูกนายเงินต่อว่า หรือนายทองจะมีพฤติกรรมอย่างไรเมื่อ

ได้รับคำชมเชยต่อหน้า พฤติกรรมของแต่ละบุคคล เป็นการศึกษาว่าสภาพแวดล้อมทางสังคมมีอิทธิพลต่อคนเราอย่างไรบ้าง ดูเจตคติ ค่านิยม ความเชื่อ ลักษณะนิสัยใจคอของแต่ละคนหรือบุคคลโดยทั่วไปสนใจพฤติกรรมของมนุษย์ในลักษณะทั่วไป การเข้าใจหลักการทั่วไปเกี่ยวกับพฤติกรรมของคนจะช่วยให้สามารถทำนายพฤติกรรมของเอ้คตานุบุคคลได้ถูกต้องและดีขึ้น เช่น พฤติกรรมของคนที่กำลังหิวในเมืองไทยก็เหมือนกันกับคนที่กำลังหิวอยู่ในเมืองจีน การศึกษาพฤติกรรมในระดับนี้จึงสามารถอธิบายพฤติกรรมพื้นฐานของคนโดยทั่วไปได้

2. พฤติกรรมระหว่างบุคคล (Interpersonal Behavior) เป็นการปะทะสัมพันธ์ระหว่าง 2 คนขึ้นไป หรือศึกษาถึงการปะทะสัมพันธ์ (Interaction) ระหว่างตัวเรากับคนอื่น ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสิ่งที่มีความสำคัญต่อชีวิตและต้องพบบ่อย อะไรเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดความพอใจ ยินดี สนุก ชื่นบาน มีความสุข อะไรก่อให้เกิดความทุกข์ร้อน ไม่พอใจ เสียใจ ไม่สบายอารมณ์ จะพิจารณาถึงโครงสร้างการดำเนินการ อิทธิพลของกลุ่ม ความสัมพันธ์เกี่ยวข้องระหว่างกันและกัน อิทธิพลที่หล่อหลอมพฤติกรรมของคน ซึ่งโดยปกติแล้วอิทธิพลจะแสดงออกมาในรูปของเหตุการณ์ระหว่างบุคคล อิทธิพลทางสังคมเป็นกระบวนการในลักษณะกระบวนการสองทาง (Two Way Process) กล่าวคือ กลุ่มต่างๆ และการรวมตัวทางสังคมจะมีอิทธิพลต่อแต่ละบุคคล ต่อการติดต่อระหว่างบุคคล ขณะเดียวกันแต่ละบุคคลก็มีอิทธิพลต่อ กลุ่ม เราะบุคคลแต่ละคนต่างก็เป็นสมาชิกของกลุ่ม ซึ่งก่อให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในกลุ่มเกิดขึ้น กลุ่มเกิดขึ้นจากแต่ละบุคคล การเปลี่ยนแปลงความเชื่อต่างๆ ของแต่ละบุคคล จึงมีผลสะท้อนต่อการเปลี่ยนแปลงในพฤติกรรมของกลุ่ม ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลเป็นเครื่องช่วยบ้นพฤติกรรม ทำให้เราเป็นมนุษย์อยู่จนทุกวันนี้ ทำให้ชีวิตมีความหมาย การรวมตัวกันทางสังคมเป็นชมรม ชุมชน องค์การ ชาติ มีความสำคัญและมีผลสะท้อนต่อความเป็นอยู่ของเรา ซึ่งอิทธิพลนี้โดยปกติมักจะแสดงออกในรูปของปรากฏการณ์ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ความเชื่อ ปรัชญา ค่านิยม เป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของบุคคล ซึ่งส่วนใหญ่ได้รับจากวัฒนธรรมซึ่งเรารู้มาจกความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล พฤติกรรมระหว่างบุคคล เป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นระหว่างบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปกระทำต่อกัน และมีผู้รับการกระทำนั้นอยู่ด้วย ในขั้นนี้จะศึกษาพฤติกรรมทางสังคม โดยศึกษาเป็นคู่ ๆ ในเวลาเดียวกัน เช่น เราเรียนรู้วัฒนธรรมจากพ่อ แม่ ครู ญาติ เพื่อน นอกจากนี้ยังสนใจที่จะศึกษาเหตุการณ์ต่าง ๆ เกี่ยวกับพฤติกรรมระหว่างบุคคล เช่น การยอมรับ (Acceptance) การไม่ยอมรับ (Rejection) ความก้าวร้าว (Aggression) ความรัก (Love) การหลีกเลี่ยง (Avoidance) ปรากฏการณ์ระหว่างบุคคล อาจจะมีมองในแง่ประเภทของพฤติกรรม ได้แก่ กระบวนการสื่อสาร (Communication Process) การเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning) การร่วมมือและการแข่งขัน (Communication and Competition)

3. พฤติกรรมกลุ่ม (Group Behavior) พฤติกรรมแบบนี้เป็นพฤติกรรมที่บุคคลคนเดียวกระทำไม่ได้ ต้องเกิดจากการกระทำของคนจำนวนมาก เช่น การเดินขบวนประท้วง สไตรค์ แต่พฤติกรรมกลุ่มอาจเกิดจากพฤติกรรมของแต่ละบุคคลก็ได้ ซึ่งมีหลาย ๆ คนช่วยกันทำ เช่น ความเดือดร้อนของแต่ละคนรวมกันทำให้เกิดการรวมกลุ่มขึ้นเพื่อต่อรอง กลุ่มขนาดเล็กที่สุดก็คือกลุ่มสองคน (Two – Person Group) เมื่อบุคคล 2 คน อยู่ร่วมกันย่อมมีพฤติกรรมปฏิบัติแตกต่างไปจากเมื่อเขาแต่ละคนอยู่แยกกัน การที่บุคคลสองคนมีการกระทำร่วมกัน เราอาจศึกษาพฤติกรรมในแง่ของความสัมพันธ์ในแต่ละบุคคล ที่มีต่ออีกคนหนึ่งในสถานการณ์นั้นเราก็สามารถศึกษาในแง่พฤติกรรมระหว่างบุคคลได้ด้วย แต่ถ้าเราพิจารณาลักษณะต่างๆ ของกลุ่มสองคน ก็จะกลายเป็นการศึกษาพฤติกรรมในระดับกลุ่ม

พฤติกรรมกลุ่ม เป็นพฤติกรรมทางสังคมที่หลายคนกระทำไปในทิศทางเดียวกันลักษณะพฤติกรรมคล้ายคลึงกัน หรือจัดได้ว่าอยู่ในประเภทเดียวกัน ไม่ใช่คนเพียงคนเดียวกระทำพฤติกรรมนั้น แต่อาจเกิดจากพฤติกรรมของแต่ละบุคคลทำเหมือน ๆ กันก็ได้ หรือเป็นการกระทำพฤติกรรมของหลายคนช่วยก็ได้ เช่น การเลี้ยงสังสรรค์รื่นเริงกันในกลุ่ม การแข่งขันกีฬา การทำงานเป็นทีม การนัดหยุดงาน การเดินขบวนประท้วง พฤติกรรมกลุ่มที่เกิดขึ้นอาจเกิดจากเคยทำตาม ๆ กันมาก็ได้ หรืออาจทำเพราะความสามัคคีกลมเกลียว ร่วมกันทำในสิ่งที่กลุ่มต้องการ หรืออาจมีสาเหตุจากความเดือดร้อนของคนหลายๆ คนรวมกัน ทำให้เกิดการรวมกลุ่ม เพื่อต่อรองเรียกร้อง หรือเกิดจากความยินยอมพร้อมใจกันทำ

พฤติกรรมทางสังคมเป็นส่วนที่ช่วยให้เข้าใจถึงการแสดงออกทางพฤติกรรมของบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ซึ่งเด็กสมาธิสั้นโดยอาการมักจะมีพฤติกรรมทางสังคมที่ไม่เหมือนกับบุคคลอื่น ผู้ศึกษาจึงนำพฤติกรรมทางสังคมมาเป็นกรอบการศึกษาในครั้งนี้

5.4 ความสำคัญของทักษะทางสังคม

ทักษะทางสังคมเป็นทักษะพื้นฐานที่จำเป็น และมีความสำคัญต่อมนุษย์ที่จำเป็นให้การดำรงชีวิต และการทำงานร่วมกันได้อย่างมีความสุข มีการกล่าวถึงความสำคัญทักษะสังคมหลากหลาย殊ุมล เกษมสุข (2535: 11) ได้พูดถึงความสำคัญของทักษะทางสังคมดังนี้

1. ความสำคัญทางด้านส่วนบุคคล ช่วยให้บุคคลสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ยิ่งสภาพสังคมเปลี่ยนแปลงไปมาก ทักษะทางสังคมยิ่งมีความจำเป็นมากขึ้นเท่านั้น เพราะบุคคลต้องสามารถปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น สื่อความหมายทำงานร่วมกันแก้ปัญหาของตนเองและสังคมได้ สามารถปรับตัวได้ทุกสภาพแวดล้อม สิ่งเหล่านี้เป็นลักษณะที่ช่วยให้มนุษย์ดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข

2. ความสำคัญทางด้านสังคม สังคมใดมีสมาชิกที่เป็นผู้มีทักษะทางสังคมดี รู้จักเสียสละประโยชน์ส่วนตน เพื่อประโยชน์ส่วนรวม มีความคิดสร้างสรรค์ เพื่อพัฒนาสังคมที่ตนอยู่สังคมนั้น ย่อมเป็นที่สังคมสงบสุข มีความเจริญมั่นคง แต่ถ้าสังคมใดมีลักษณะตรงกันข้ามสมาชิกขาดทักษะทางสังคม สังคมนั้นย่อมมีปัญหา ไม่สงบสุขและมีความเสื่อม

ปีทมาวดี บุญยสวัสดิ์ (2535: 19) ทักษะทางสังคมมีส่วนช่วยพัฒนาบุคคล และสังคมต่อบุคคลได้แก่ การที่ทำให้บุคคลอยู่ร่วมกัน และทำงานร่วมกันอย่างราบรื่น ตลอดจนนำไปแสวงหาความรู้ใหม่ต่อสังคมได้แก่ การที่ทำให้สังคมดำรงอยู่ได้และพัฒนาให้เจริญงอกงามยิ่งขึ้น

ธีรยุทธ์ เสนียวงศ์ ณ ออยุธยา (2536: 220) ได้พูดถึงว่าทักษะทางสังคมนั้น มีความสำคัญต่อพัฒนาการทางสังคมของเด็กเป็นอย่างมากและส่งผลต่อตัวเด็กในทุกๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นทางด้านจิตใจ สังคม การเรียน การปรับตัว ทั้งในชีวิตปัจจุบันและอนาคต ดังนั้น จึงควรมีการแก้ไขและพัฒนาทักษะทางสังคม โดยที่ครูร่วมมือกับบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับเด็กทุกๆ ฝ่าย

เทียมใจ พิมพ่วงศ์ (2541: 21; อ้างอิงจาก Cook; et al. 1996: 224 – 225) การพัฒนาทักษะทางสังคมให้เพิ่มขึ้นในทางที่ดี และประสบความสำเร็จให้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษต้องกระทำตั้งแต่เริ่มแรก เพราะทักษะทางสังคมจะช่วยให้เด็กมีพื้นฐานทางอารมณ์ที่ดี สามารถพัฒนาความสัมพันธ์กับผู้อื่นอย่างเหมาะสม รวมถึง ยังช่วยพัฒนาด้านสติปัญญา การสื่อความหมาย และยังช่วยให้เด็กที่มีความบกพร่องสามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมเหมือนเด็กปกติได้

จากแนวคิดดังกล่าวข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า ทักษะทางสังคม มีความสำคัญในการช่วยพัฒนาเด็กทั้งปกติและเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ซึ่งมีผลต่อเด็กในทุกๆ ด้าน เพราะทักษะทางสังคม จะเป็นตัวแปรที่สำคัญ ที่จะช่วยส่งเสริมพัฒนาการทางด้านอารมณ์ให้กับเด็ก รวมไปถึงทางด้านจิตใจ การเรียน การปรับตัว นอกจากนี้ ยังเป็นการฝึกเด็ก ให้รู้จักอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นๆ เพื่อที่จะทำให้เด็ก สามารถดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข

5.5 ทักษะพื้นฐานทางสังคม

ทักษะทางสังคมเป็นทักษะพื้นฐานที่สำคัญของบุคคลซึ่งควรได้รับการฝึกฝนและปลูกฝัง เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขและสร้างประโยชน์ให้แก่สังคม สปรากฟกิน เกอร์ชอว์ และโกลด์สไตน์ (Sprafkin, Gershaw and Goldstein. 1993 :63) ได้แบ่งทักษะทางสังคมไว้เป็น 4 กลุ่ม ใหญ่ ดังนี้

1. การเริ่มต้นทักษะทางสังคม ได้แก่ การเริ่มต้นสนทนา การฟัง การจบการสนทนา การขอความช่วยเหลือ การปฏิบัติตามคำสั่ง การชมเชย การขอบคุณ การขอโทษ
2. ทักษะเพื่อการจัดการกับความรู้สึก ได้แก่ การแสดงความรู้สึก การเข้าใจความรู้สึกผู้อื่น การเตรียมพร้อมที่จะเผชิญกับการสนทนาที่เคร่งเครียด การตอบสนองต่อความล้มเหลว

3. ทักษะในการกล้าแสดงออก ได้แก่ การยืนหยัดในสิทธิของตน การช่วยผู้อื่น การให้ข้อเสนอแนะ การแสดงความไม่พอใจ การตอบสนองต่อสิ่งที่ไม่พอใจ การเจรจา การควบคุมตนเอง การจูงใจ การตอบสนองต่อการจูงใจ การจัดการกับความกดดันภายในกลุ่ม

4. ทักษะการแก้ปัญหา ได้แก่ การลำดับความสำคัญก่อนหลัง การตัดสินใจ การกำหนดเป้าหมาย การมีสมาธิในการทำงาน การให้รางวัลตนเอง

แกรนดิน (Grandin 2000, อ้างถึงใน เพชร พวงศรีสิทธิ์, 2546 : 39) อธิบายว่า ทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตประจำวัน ได้แก่

1. การคอย (Waiting)
2. การผลัดกัน (Taking Turns)
3. การเปลี่ยนแปลง (Transitions)
4. การเปลี่ยนหัวข้อสนทนา (Changing the topic in conversation)

5. การสิ้นสุด (Finishing)
6. การเริ่มต้น (Initiating)
7. ความยืดหยุ่น (Being flexible)
8. ความเงียบ (Being Quiet)

เวสต์วูด (Westwood, 1997 : 77-78) ได้แบ่งพื้นฐานทักษะทางสังคม ดังนี้

1. การสบตากับคู่สนทนาอย่างเหมาะสม
2. การรับรู้ การแสดงออกทางสีหน้าอย่างเหมาะสมกับสถานการณ์
3. การใช้ระดับเสียงการพูด ไม่ควรดังหรือค่อยจนเกินไป
4. การรู้จักแสดงความยินดีกับผู้อื่น
5. การรู้จักสนทนากับผู้อื่น แสดงความรู้สึกรัก ถาม ฟัง แสดงความสนใจ และมีการตอบสนองต่อคำถาม
6. การยืนในระยะเหมาะสมกับคู่สนทนา และไม่ควรร่วมผัสกับคู่สนทนาแบบไม่เหมาะสม
7. การเล่นและการทำงานกับผู้อื่น เช่น เล่นตามกติกา แบ่งปัน ช่วยเหลือกัน การประนีประนอม การแสดงความยินดีกับผู้อื่น รู้จักขอโทษและขอบคุณ
8. การมีความตั้งใจที่จะฟัง
9. สามารถควบคุมความโกรธ ความก้าวร้าว ความขัดแย้งในใจ มีน้ำใจเป็นนักกีฬา
10. แต่งกายสะอาด มีสุขภาพอนามัยดี

สรุป พื้นฐานทักษะทางสังคม เป็นทักษะที่สำคัญของบุคคลควรได้รับการฝึกฝนและปลูกฝังเพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ได้แก่ การรับรู้ทางอารมณ์ ความรู้สึก การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น การรู้จักปฏิบัติตนในสังคมการเล่น และการปฏิบัติตามกติกาของสังคมการควบคุมอารมณ์ตนเอง รวมไปถึงสุขอนามัยที่ดี

5.6 การฝึกทักษะทางสังคม

การฝึกทักษะทางสังคม ทำได้ 2 วิธี คือ

1. การบูรณาการเข้ากับการเรียนการสอน ตามปกติวิธีนี้เป็นการฝึกพร้อมๆ กับการเรียนการสอนเนื้อหาวิชาตามหลักสูตรปกติ ครูสามารถนำไปบูรณาการกับการจัดการเรียนการสอนทุกกลุ่มประสบการณ์โดยใช้เนื้อหาวิชาเหมือนเดิม แต่จะเน้นกระบวนการเรียนการสอนและเทคนิควิธีที่ช่วยให้นักเรียนเกิดทักษะทางสังคมไปด้วยขณะที่เรียนหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) (เทียมใจ พิมพ่วงศ์. 2541: 23; อ้างอิงจาก กระทรวงศึกษาธิการ. 2533: 28) ได้กำหนดแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่สามารถส่งเสริมทักษะทางสังคมได้ คือ

1.1 การจัดการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง จัดเนื้อหาให้สอดคล้องกับการดำรงชีวิต และให้ผู้เรียนค้นคว้าหาความรู้ โดยลงมือปฏิบัติจริง

1.2 การจัดการเรียนการสอนที่หลากหลาย โดยเน้นกระบวนการเรียนรู้ใช้วิธีสอนให้เหมาะสมกับเนื้อหาและจุดประสงค์การเรียนรู้ เน้นการเรียนรู้กระบวนการต่างๆ เช่น กระบวนการแก้ปัญหาการทำงาน การหาความรู้ การวิเคราะห์ ฯลฯ รวมทั้งสถานการณ์ในชีวิตจริงด้วย

2. การจัดกิจกรรมฝึกทักษะทางสังคมโดยตรง โดยใช้กิจกรรมฝึกต่างหาก แยกจากการเรียนการสอนเนื้อหาวิชาตามปกติ เป็นกิจกรรมที่สัมพันธ์กับสภาพการดำเนินชีวิตของนักเรียน (เทียมใจ พิมพ่วงศ์. 2541: 23 – 24)

2.1 การฝึกประชาธิปไตยในโรงเรียน

2.2 การให้นักเรียนได้รับผิดชอบทำงานส่วนรวมของชั้นเรียนหรือโรงเรียน

2.3 การให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน

2.4 การพานักเรียนไปทัศนศึกษาสถานที่สำคัญ การอยู่ค่ายพักแรม

2.5 การให้นักเรียนได้ร่วมทำกิจกรรมเสริมหลักสูตรในรูปแบบต่างๆ การฝึกทักษะทางสังคมสามารถฝึกได้พร้อมกับการเรียนการสอนทั้งในเวลาเรียนเนื้อหาวิชาตามปกติ และเวลาอื่นๆ ที่นักเรียนอยู่ในโรงเรียนให้สัมพันธ์กับชีวิตประจำวันของนักเรียน ครูจึงสามารถฝึกทักษะทางสังคมได้เกือบตลอดเวลา โดยใช้กิจกรรมที่หลากหลายเพื่อส่งเสริมให้เด็กเกิดทักษะทางสังคมมากขึ้น (เทียมใจ พิมพ่วงศ์. 2541: 24)

สรุปได้ว่า วิธีฝึกทักษะทางสังคมทำได้ 2 วิธี คือ ฝึกโดยบูรณาการเข้ากับการเรียนการสอนตามปกติ และจัดกิจกรรมฝึกทักษะทางสังคมโดยตรง โดยการใช้กิจกรรมฝึกต่างหากแยกจากการเรียนการสอนเนื้อหาวิชาตามปกติ เป็นกิจกรรมที่สัมพันธ์กับสภาพการดำเนินชีวิตประจำวันของนักเรียน

5.7 ขั้นตอนการฝึกทักษะทางสังคม

สุขุมาล เกษมสุข (2535: 17) ได้แบ่งขั้นตอนการฝึกทักษะทางสังคมเป็น 3 ขั้นตอน คือ

1. **ขั้นจูงใจ** การจูงใจช่วยให้นักเรียนเห็นคุณค่า และเห็นความสำคัญของทักษะนั้นๆ ที่จะช่วยในการดำเนินชีวิตช่วยให้ประสบความสำเร็จในการเรียนการทำงาน และการอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างไร

2. ขั้นฝึก

2.1 นักเรียนต้องฝึกทักษะด้วยตนเอง ด้วยการกระทำจริง

2.2 นักเรียนต้องเรียนรู้ทักษะอย่างถูกวิธี และถูกขั้นตอน

2.3 นักเรียนต้องฝึกฝนเป็นระยะเวลาพอสมควร จึงจะพัฒนาได้

2.4 นักเรียนต้องฝึกทักษะในสถานที่จำเป็นและต้องใช้บ่อยๆ หลายๆ สถานการณ์ เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง

3. **ขั้นประเมิน** การประเมินผลบ่อยๆ จะช่วยพัฒนาทักษะให้ได้ผลดี และให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการประเมินผลตนเอง เพื่อปรับปรุงให้การฝึกได้ผลดียิ่งขึ้น

เวสต์วูด (Westwood. 1997: 79 - 80) ได้แบ่งขั้นตอนการสอนทักษะทางสังคมเป็น 6 ขั้นตอน คือ

1. **กำหนดทักษะที่จะสอน (Definition)** พิจารณาจาก ทักษะทางสังคมที่สำคัญที่จะช่วยเหลือเด็กให้เกิดทักษะดังกล่าวนี้ การสอนอาจจะใช้วิธีโอ รูปภาพ การ์ตูน ฟันกระบอก หรือชี้ให้เด็กเห็นกิจกรรมที่เพื่อนๆ ทำในกลุ่ม

2. **ทำให้ดู (Model the Skill)** โดยแบ่งทักษะออกเป็นขั้นตอนย่อยๆ หลายขั้นตอน (TaskAnalysis) โดยครูแสดงให้ดูหรือให้เพื่อนแสดงให้ดู

3. **การเลียนแบบและฝึกซ้อม (Imitation and Rehearsal)** ให้เด็กเลียนแบบตามครูหรือเพื่อน

4. **การประเมินผล (Feedback)** ถ้าเด็กยังทำได้ไม่ดี ครูควรบอกเด็ก พูดให้กำลังใจเด็กว่า“พยายามอีกครั้งหนึ่ง” หรือถ้าเด็กทำได้ดีขึ้นก็ควรบอกว่า “ดีขึ้นแล้วนะ” บันทึกขั้นตอนไว้ดูว่าขั้นตอนใดยังต้องปรับปรุงแก้ไข

5. จัดเตรียมสถานการณ์เพื่อให้โอกาสเด็กได้ใช้ทักษะ (Provide Opportunity for the Skill to be Used) โดยจัดเด็กเป็นกลุ่มเล็กๆ หรือจัดเป็นคู่ แล้วให้เด็กทำกิจกรรมเพื่อให้เด็กสามารถประยุกต์ใช้ทักษะได้ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน

6. ให้แรงเสริมอย่างสม่ำเสมอ (Intermittent Reinforcement) ถ้าเด็กสามารถใช้ทักษะทางสังคมได้โดยไม่ต้องชี้แนะ ควรให้คำชมเชยหรือรางวัล เด็กจะเป็นที่ยอมรับ และมีความสัมพันธ์อันดีในกลุ่มเพื่อน และจะรักษาทักษะไว้ให้กลายเป็นพฤติกรรม

เคเซอร์ (Kaser. 2007: online) ได้นำเสนอขั้นตอนการสอนทักษะทางสังคมไว้ 7 ขั้นตอนดังนี้

1. การนำเสนอทักษะทางสังคม โดยอธิบายให้ผู้เรียนเข้าใจอย่างชัดเจน (Definition)
2. การแสดงทักษะทางสังคมเป็นตัวอย่างให้ผู้เรียน โดยลำดับขั้นตอนการปฏิบัติที่ชัดเจน (Modeling)
3. การให้ผู้เรียนได้ฝึกแสดงออกทางพฤติกรรมหรือการแสดงบทบาทสมมติเป็นกลุ่มหรือเป็นคู่ เพื่อฝึกฝนการใช้ทักษะ (Rehearse or Role Play)
4. การทบทวนทักษะที่ได้เรียนรู้ผ่านสถานการณ์ที่ครูกำหนดขึ้น หรือสถานการณ์จริง ในขณะที่อยู่ที่โรงเรียน เพื่อนักเรียนจะสามารถนำทักษะที่ได้เรียนรู้ไปใช้ในสถานการณ์อื่นได้ (Reviewing)
5. การให้ข้อมูลย้อนกลับหรือสะท้อนความคิดเห็นต่อพฤติกรรมของผู้เรียน เมื่อผู้เรียนนำทักษะทางสังคมไปใช้ (Feedback)
6. การชี้แนะผู้เรียนถึงการใช้ทักษะทางสังคมในเวลาที่เหมาะสมหรือย้ำเตือนผู้เรียนถึงขั้นตอนในการปฏิบัติ (Prompting)
7. การเสริมแรงเมื่อผู้เรียนมีการใช้ทักษะทางสังคมอย่างเหมาะสมเพื่อจูงใจให้ผู้เรียนแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมอยู่เสมอ (Reinforcing)

จากการทบทวนเอกสารข้างต้นพบว่า ขั้นตอนการฝึกทักษะทางสังคม จะฝึกโดยการบูรณาการเข้ากับการเรียนการสอนตามปกติ จัดกิจกรรมฝึกทักษะทางสังคมโดยตรง โดยการใช้กิจกรรมการฝึกต่างหากแยกจากการเรียนการสอนเนื้อหาวิชาปกติ โดยมีขั้นตอนในการฝึกทักษะทางสังคมจากการนำเสนอทักษะทางสังคม แสดงทักษะทางสังคมเป็นตัวอย่างให้ผู้เรียน ให้ผู้เรียนได้ฝึกแสดงออกทางพฤติกรรมหรือการแสดงบทบาทสมมติเป็นกลุ่มหรือเป็นคู่ ทบทวนทักษะที่ได้เรียนรู้ผ่านสถานการณ์ที่ครูกำหนดขึ้นหรือสถานการณ์จริง ให้ข้อมูลย้อนกลับหรือสะท้อนความคิดเห็นต่อพฤติกรรมของผู้เรียนชี้แนะผู้เรียนถึงการใช้ทักษะทางสังคม และการเสริมแรงเมื่อผู้เรียนมีการใช้ทักษะทางสังคมอย่างเหมาะสม

6. เด็กสมาธิสั้น

ผู้ศึกษาได้ศึกษาค้นคว้าในเรื่อง ความหมายของเด็กสมาธิสั้น ลักษณะของเด็กสมาธิสั้น อาการสมาธิสั้น สาเหตุของภาวะสมาธิสั้น ปัญหาที่มักพบร่วมกับภาวะสมาธิสั้น การรักษาอาการสมาธิสั้น การป้องกันโรคสมาธิสั้น แนวทางการปฏิบัติสำหรับครูเพื่อช่วยเหลือเด็กที่มีภาวะสมาธิสั้น โดยจะนำเสนอตามลำดับต่อไปนี้

6.1 ความหมายของเด็กสมาธิสั้น

เด็กสมาธิสั้น หมายถึง ผู้ที่มีสมาธิหรือความสนใจสั้น โดยแสดงออกมาในรูปของการ กระทำ คำพูด การแสดงออก มีปัญหาในการเลือกสิ่งที่ตนเองสนใจ มีปัญหาในการคงสมาธิให้ ยาวนาน เช่น เด็กบางคนมีปัญหาในการเริ่มต้นสิ่งที่ตนเองจะสนใจตั้งแต่ต้น เนื่องจากอะไรก็ดู น่าสนใจไปหมด เด็กที่มีปัญหาเช่นนี้เมื่ออยู่ในห้องเรียนมักจะไม่เริ่มงานที่ครูให้ทำดูเหมือนไม่สนใจ สิ่งที่ครูสอน ไม่ฟังคำพูดของพ่อแม่ ไม่ใส่ใจในรายละเอียด ประมาท เลินเล่อ ไม่ค่อยระมัดระวัง เล่น หรือทำกิจกรรมใดได้ไม่นาน นอกจากกิจกรรมที่สนใจมาก มักเปลี่ยนความสนใจอย่างรวดเร็ว เล่น อะไรได้ไม่นานก็เปลี่ยนไปเล่นอย่างอื่น แล้วก็เล่นอย่างอื่นต่อไปเรื่อย ๆ เมื่อดูภายนอกเหมือนเป็น เด็กดี ไม่สนใจสิ่งที่คนอื่นพูดด้วย มักทำอะไรไม่เสร็จเพราะว่าลืมหืมหรือว่าไม่ใส่ใจ มักมีปัญหาใน การจัดระเบียบต่างๆ ในงานหรือกิจกรรม มักหลีกเลี่ยงไม่ชอบหรือไม่อยากทำงานที่ต้องใช้สมาธิ นาน เช่น ทำการบ้าน ทำกิจกรรมกลุ่ม วอกแวกตามสิ่งเร้าภายนอกได้ง่าย ทั้งการมองเห็นและการ ได้ยิน เช่น เสียงรถ คนเดินผ่าน และมักหลงลืมง่าย สอนแล้วไม่ค่อยจำ เป็นต้น (ธีรเกียรติ เจริญ เศรษฐศิลป์ 2545 : 3)

6.2 ลักษณะเด็กสมาธิสั้น

เด็กที่มีภาวะสมาธิสั้นและอยู่ไม่นิ่งเป็นเด็กที่มีความบกพร่องทางพฤติกรรม ซึ่งมีลักษณะ ที่แตกต่างไปจากเด็กปกติ (ศรีเรือน แก้วกังวาล, 2543, หน้า 364) ได้กล่าวไว้ว่า ลักษณะของเด็ก สมาธิสั้นและอยู่ไม่นิ่ง (Attention Deficit Hyperactive Disorders) หรือที่เรียกอย่างย่อ ว่า ADHD หมายถึง เด็กที่มีพฤติกรรมแสดงออกอย่างเด่นชัดใน 3 ลักษณะ ได้แก่ การขาดสมาธิ (Attention) การหุนหันพลันแล่น (Impulsivity) และการซุกซนอยู่ไม่นิ่ง (Hyperactive) เป็นเด็กที่มีความเสี่ยงที่จะเกิดปัญหาหลาย ๆ เรื่องในการดำรงชีวิต ทั้งปัญหาระยะสั้นและปัญหาระยะยาว พฤติกรรมเหล่านี้ต้องแสดงให้เห็นปรากฏก่อนอายุ 7 ขวบ และต้องแสดงออกต่อเนื่องยาวนาน พอสมควร เช่น ผลการเรียนตกต่ำแม้ว่าจะมีระดับสติปัญญาปกติ มีปัญหาในเรื่องความสัมพันธ์กับ บุคคลอื่น มีความอดกลั้นน้อย มีความภาคภูมิใจในตนเองที่ต่ำ (Low Self-esteem) มีปัญหาใน

การปรับตัวในเรื่องทั่วไป ไม่เพียงเกิดขึ้นในวัยเด็กเท่านั้น แต่ยังส่งผลกระทบต่อไปจนถึง เมื่อเด็กย่างเข้าสู่วัยรุ่นต่อเนื่องไปจนถึงเมื่อก้าวเข้าสู่ความเป็นผู้ใหญ่ถ้าไม่ได้รับการดูแลรักษาที่ถูกต้อง

จะเห็นได้ว่าโดยรวมลักษณะของเด็กสมาธิสั้น เป็นลักษณะที่มีความบกพร่องเกี่ยวกับพฤติกรรมทางสังคม มีปัญหาในเรื่องการปรับตัวเข้ากับบุคคลหรือสถานการณ์อื่นๆ ซึ่งถ้าหากไม่ได้รับการรักษาตั้งแต่แรกย่อมส่งผลถึงปัญหาทางจิตในด้านอื่นๆ ตามมา ดังนั้นลักษณะของเด็กสมาธิสั้นจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ควรนำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้

6.3 อาการสมาธิสั้น

สมาธิสั้นนั้นถือเป็นความบกพร่องทางพฤติกรรม ซึ่งจะมีอาการแสดงให้เห็นเด่นชัดแตกต่างกันไปในแต่ละราย ซึ่ง สยามพร เค โปบูลย์ (2543) ได้แบ่งอาการของสมาธิสั้นออกเป็น 3 ชนิดใหญ่ ๆ คือ

1. ขาดความสนใจหรือขาดสมาธิ (Inattention) ไม่สามารถเพ่งอยู่กับสิ่งใดสิ่งหนึ่งได้นาน เช่น การอ่าน การฟัง การเขียน การเล่นเกม หรือการกระทำกิจกรรมอื่น ๆ ยกเว้นกิจกรรมที่ชอบมาก เด็กกลายเป็นคนวอกแวกจากเสียงรบกวน การเคลื่อนไหว กลิ่น หรือใจลอยไปกับความคิดของตนเอง ไม่ฟังเวลาที่ผู้อื่นพูดด้วย ทำให้ดูเหมือนไม่ใส่ใจหรือคือ เวลาทำอะไรมักทำไม่สำเร็จ เพราะว้าวุ่นหรือไม่ใส่ใจ ไม่ใช่เกิดจากการต่อต้านหรือไม่เข้าใจคำสั่ง มีปัญหาในการจัดลำดับหรือระเบียบในกิจกรรมต่าง ๆ มักหลีกเลี่ยงไม่ชอบหรือไม่อยากทำงานที่ต้องใช้สมาธินาน มักทำของหายบ่อย

2. ขาดการยับยั้งใจหรือหุนหัน (Impulsivity) ทำอะไรโดยไม่คิด เช่น วิ่งไปเก็บลูกบอลกลางถนนในขณะที่มีรถแล่น ขนต้นไม้ล้มขณะวิ่งข้ามไปอีกห้องหนึ่ง ลืมตำราหนังสือเรียนระหว่างเดินทางไปโรงเรียน หรือพูดเรื่อยเปื่อยไร้สาระตลอดเวลา มีความบกพร่องทางความคิดชอบพูดโพล่งตอบออกไปก่อนที่คำถามจะจบ อารมณ์ขึ้นๆ ลงๆ ไม่คงที่เดี๋ยวดี เดี่ยวร้าย ซี้โมโห ไม่สามารถอดทนรอคอยได้ อยากจะทำอะไร จะทำทันทีโดยไม่คำนึงถึงอันตราย

3. อาการเคลื่อนไหว – ชุกชอน (Hyperactivity) มีพลังมากเกินไป เช่น การพูดไม่หยุด ชุกชอน เคลื่อนไหวตลอดเวลา ไม่สามารถนั่งอยู่นิ่ง ๆ ได้ หรือนอนหลับได้ไม่นาน มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนเกินปกติ ขยุกขยิกอยู่เสมอ จับโน้นเขย้านี่ตลอดเวลา ซ้ำร่ำคาญ ชอบลุกจากที่นั่งไม่สามารถอยู่กับที่ได้นาน ชอบวิ่งรอบ ๆ ห้องกระโดดโลดเต้น ปีนป่าย ห้อยโหนชอบหน้าต่าง ก้าวร้าว ขว้างปาสิ่งของ ส่งเสียงดัง ชอบทำเสียงรบกวนต่าง ๆ ไม่สนใจใคร ๆ ทำให้สร้างความรำคาญให้กับบุคคลอื่น นอนหลับยาก ตื่นแรงมาก ตื่นนอนง่าย

6.4 สาเหตุของภาวะสมาธิสั้น

ในปัจจุบันยังไม่ทราบสาเหตุที่แน่นอนของการเกิดโรคสมาธิสั้น แต่เป็นที่ค่อนข้างแน่ชัดแล้วว่าไม่ได้เกิดจากสาเหตุใดสาเหตุหนึ่งแต่เกิดจากหลายๆ สาเหตุ (นงพะงา ลิ้มสุวรรณ : 2542) กล่าวว่ายังไม่มีสาเหตุใดที่ใช้อธิบายการเกิด ADHA ได้ในทุกราย

การเกิด ADHD อาจเกิดได้จากสาเหตุทางพันธุกรรม สารสื่อประสาท การทำงานผิดปกติของสมองส่วน Frontal Lobe สมองถูกกระทำให้เสียหาย ภาวะตื่นตัวของระบบประสาทผิดปกติ การไหลเวียนของโลหิตในสมองผิดปกติ คลื่นไฟฟ้าสมองผิดปกติ ความผิดปกติของต่อม Thyroid และปัจจัยทางจิตสังคม ซึ่งเช่นเดียวกับที่ (ผดุง อารยะวิญญู 2545) ได้กล่าวไว้ว่า ในปัจจุบันนี้เราเพียงคาดการณืสาเหตุของการเกิดสมาธิสั้น เช่น ถ้าเป็นสาเหตุจากพันธุกรรมอาจเกิดจากมาจากการพันธุส์สังเกตเห็นได้จากครอบครัวที่จะมีพี่หรือน้องหรือญาติของเด็กที่มีอาการสมาธิสั้น สาเหตุต่อมาคือสารเคมีในสมองขาดสมดุล แพทย์ทางสมองและทางประสาทวิทยาได้ระบุว่าเด็กบางคนมีอาการสมาธิสั้นเพราะสมองควบคุมการเคลื่อนไหวของร่างกายได้ไม่เต็มที่เนื่องจากสารเคมีในสมองขาดสมดุล เป็นต้น ในขณะที่ยังหาสาเหตุแน่ชัดยังไม่ได้ จึงมีผู้เสนอรูปแบบประสมประสานของปัจจัยต่างๆ เพื่อใช้ในทางคลินิกเนื่องจากหลักการวินิจฉัยโรคสมาธิสั้นในปัจจุบันได้ใช้จำนวนอาการเป็นเครื่องตัดสินว่าเข้าข่ายความผิดปกติหรือยัง เด็กบางคนอาจมีอาการครบตามเกณฑ์ เด็กบางคนอาจขาดไปเพียงเล็กน้อยด้วยเหตุผลว่าอาการโรคสมาธิสั้นสามารถถูกกระตุ้นได้ด้วย ความเครียด ด้วยสภาพแวดล้อมที่ขาดระเบียบและยังถูกกระตุ้นด้วยการเรียกร้องให้เด็กต้องปฏิบัติให้มีผลงาน ฉะนั้นเด็กที่มีผู้ใหญ่ที่ช่วยเหลือและจัดระเบียบให้กับเด็กก็อาจช่วยไม่ให้ปรากฏการณ์ ส่วนตัวเด็กที่มีพันธุกรรมเสี่ยงอยู่แล้วยังมีพ่อแม่ที่ไม่สามารถให้การช่วยเหลือหรือไม่สามารถจัดระเบียบให้เด็ก เพราะตัวพ่อแม่เองก็มีปัจจัยทางพันธุกรรมอยู่ด้วย เด็กจึงมีการแสดงออกของอาการจากปัจจัยสิ่งแวดล้อมทางจิตสังคม เด็กที่มีแนวโน้มทางพันธุกรรมที่จะเกิดโรคสมาธิสั้นอาจถูกซ้ำเติมจากปัจจัยอื่น ๆ อีก ทำให้เพิ่มอาการจนถึงเกณฑ์การวินิจฉัย ปัจจัยที่มาเพิ่มเติมจากสิ่งแวดล้อมเช่น ภูมิแพ้ สารตะกั่ว ขาดสารอาหาร การได้รับอันตรายจากการถูกทำร้ายทารุณ เป็นต้น

อลิสซา วัชรสินธุ (2546 : 65) ได้กล่าวถึงสาเหตุของโรคสมาธิสั้นว่า ปัจจัยทางพันธุกรรมเป็นสาเหตุสำคัญของโรคสมาธิสั้น เด็กที่เป็นโรคทางสมองหรือเป็นโรคลมชักมีความเสี่ยงที่จะมีอาการสมาธิสั้นและชน มีหลักฐานจากการศึกษาทางประสาทวิทยาว่าอาการชนและสมาธิสั้นอาจเกิดจากการทำงานด้านการยับยั้งของสมองส่วนหน้าทำหน้าที่ลดลง มีความสนใจศึกษาความผิดปกติของสารสื่อประสาทและสารเคมีอื่นๆ เนื่องจากมีหลักฐานการตอบสนองต่อยากระตุ้นสมองอย่างชัดเจนแต่ไม่สามารถพบและสรุปความผิดปกติได้ มีรายงานพบว่าโรคสมาธิสั้นถูกกระตุ้นให้

เกิดจากปฏิกิริยาจากอาหารและเครื่องดื่มบางชนิด ความผิดปกติระหว่างคลอด และสารตะกั่วในเลือดพบได้แต่ไม่บ่อย ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับโรคทางสมาธิสั้นที่สำคัญคือ การขาดแคลนและการเลี้ยงให้เติบโตในสถานเลี้ยงเด็ก มีหลักฐานว่าท่าทีของพ่อแม่ ผู้ปกครองและเพื่อนที่มีต่อโรคสมาธิสั้นมีผลต่อการพยากรณ์โลก กล่าวคือ ผู้ปกครองที่ตอบสนองด้วยคำวิจารณ์เยินยาและไม่สนใจเกี่ยวข้องด้วยจะทำให้เด็กเกิดอาการทำทนาย ก้าวร้าว และต่อต้านสังคมมากขึ้น

จากที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่าโรคสมาธิสั้นอาจเกิดได้จากหลายสาเหตุ ไม่สามารถระบุสาเหตุที่แท้จริงได้ชัดเจน อาจเกิดจากสาเหตุดังต่อไปนี้ ได้แก่ พันธุกรรม สารสื่อประสาท การทำงานผิดปกติของสมองส่วนหน้า สมองถูกกระทำให้เสียหาย ภาวะตื่นตัวของระบบประสาทผิดปกติ การไหลเวียนของโลหิตในสมองผิดปกติ คลื่นไฟฟ้าสมองผิดปกติ ความผิดปกติของต่อมไทรอยด์ ปัจจัยทางจิตสังคม พ่อแม่ที่ใช้สารเสพติดเป็นประจำก่อนการตั้งครรภ์หรือระหว่างตั้งครรภ์ ความผิดปกติระหว่างคลอด เป็นต้น ซึ่งโรคสมาธิสั้นอาจเกิดจากหลายสาเหตุรวมกันหรือจากสาเหตุเดียวผู้ที่ทำการรักษาทำได้เพียงแค่การคาดการณ์เท่านั้น ซึ่งในเรื่องของสาเหตุนี้ผู้ศึกษาก็ได้นำมาเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้ด้วย

6.5 ปัญหาที่มักพบร่วมกับอาการสมาธิสั้น

เด็กที่มีอาการสมาธิสั้น มักมีปัญหาอื่นร่วมด้วย คือ (สยมพร เค โปบูลย์ , 2543, หน้า 48-51)

1. ปัญหาทางจิตใจ ปัญหาทางอารมณ์ ความรู้สึกด้านลบ เช่น มีความกลัว กลัวการสอบ กลัวการดูต่ำกว่ากล่าว กลัวถูกลงโทษ กลัวถูกทอดทิ้ง กลัวพ่อแม่ไม่รัก กลัวครูด เพราะเรียนไม่ดี ฯลฯ เป็นต้น ทำให้เด็กมีความวิตกกังวล เกิดอาการเศร้าหมองหงุดหงิด เพราะไม่มีความสามารถทำได้ดีเท่าเพื่อนคนอื่น ๆ เนื่องจากอาการของโรคจำกัดความสามารถของพวกเขา อาการซึมเศร้าและวิตกกังวลเหล่านี้ เป็นเหตุที่ทำให้เด็กขาดสมาธิมากขึ้น

2. ปัญหาทางพฤติกรรม เด็กมีพฤติกรรมเบี่ยงเบน ก้าวร้าว เกเร ดื้อรั้น ออกนอกกลุ่มออกทาง ไม่ยอมปฏิบัติตามกฎระเบียบ อารมณ์หงุดหงิด ซ้ำโมโห โกรธง่าย ปัญหาเหล่านี้อาจเกิดจากการทำงานของสมองบกพร่องในตัวเด็กของ หรืออาจได้รับมาจากสิ่งแวดล้อม หรือขาดการอบรมที่ดี

3. ปัญหาความสัมพันธ์กับผู้อื่น เด็กมีสัมพันธภาพกับผู้อื่นไม่ค่อยดี เพราะควบคุมตนเองไม่ได้ชอบพูดจาโผงผาง ระวังอารมณ์ไม่อยู่ ใจร้อน ไม่มีความอดทน ทำอะไรไม่เป็นระเบียบเรียบร้อย ไม่ปฏิบัติตามกฎกติกา ฯลฯ ส่วนมากต้องรักษาด้วยยา และฝึกให้เด็กมีทักษะทางการควบคุมตนเองและทางสังคมเพื่อช่วยลดปัญหาลง

4. สภาพการณ์ของครอบครัว ครอบครัวของเด็กที่เป็นโรคสมาธิสั้น มักมีความเครียดเกี่ยวกับพฤติกรรมและปัญหาการเรียนของเด็ก ที่พ่อแม่อาจจะไม่เข้าใจและไม่รู้จะทำอย่างไรดี ทำให้เกิดการขัดแย้ง ได้เถียง ต่างฝ่ายต่างโทษกันเองว่าเป็นต้นเหตุ ในความบกพร่องของการอบรมเลี้ยงดู ทำให้ลูกเป็นเด็กไร้วินัยและไม่สนใจการเรียน จนสอบได้คะแนนต่ำ ทั้งพ่อแม่ รู้สึกผิดหวัง ท้อแท้ แสดงอาการเบื่อหน่าย จนเด็กได้รับความกดดัน และอาการขาดสมาธิรุนแรงมากขึ้น

5. ปัญหาระดับ L.Q. ส่วนใหญ่เด็กที่เป็นโรคสมาธิสั้นจะมีระดับ L.Q. หรือเชาวน์ปัญญาอยู่ในเกณฑ์ปกติ น้อยรายมากที่จะพบว่ามีความเชาวน์ปัญญาต่ำหรือปัญญาที่บ่มด้วย บางรายอาจมีระดับเชาวน์ปัญญาสูงถึงขั้นอัจฉริยะก็ได้ เด็กที่เป็นโรคขาดสมาธิ ไม่ได้หมายความว่าเรียนไม่ได้หรือมีปัญหาเรื่องการเรียนเสมอไป เพียงแต่ว่าเด็กจะประสบกับภาวะยุ่งยากลำบากในการเรียน เพราะมีสมาธิสั้นกว่าเด็กอื่น จึงต้องอาศัยความพยายามและใช้เวลานานกว่าเด็กอื่นที่มี L.Q. เท่ากัน ถ้าเด็กมีระดับ L.Q. ต่ำจะยิ่งทำให้มีปัญหาเพิ่มขึ้นและอาการแย่ลง

6. ความสูญเสียทางการเรียน ปัญหาความบกพร่องของความสามารถด้านการเรียนรู้พบร่วมกับโรคขาดสมาธิบ่อยที่สุด เป็นความบกพร่องของกระบวนการเรียนเพราะสมองทำงานผิดปกติ ทำให้เกิดความลำบาก ในการรับฟัง การพูด การอ่าน การเขียน การมีเหตุผล หรือการคำนวณเลข ซึ่งพบในเด็กกลุ่มนี้ได้ถึง 10 – 40 เปอร์เซ็นต์

จะเห็นได้ว่าปัญหาที่เกิดขึ้นร่วมกับอาการสมาธิสั้นนั้นมีมากมายหลายอย่างแต่ก็มีไม่ทั้งหมดขึ้นทุกปัญหา ขึ้นอยู่กับเด็กแต่ละคนว่าจะมีปัญหาพร้อมในเรื่องใดบ้าง ซึ่งผู้ศึกษาจะได้นำข้อมูลในเรื่องของปัญหาร่วมนี้มาวิเคราะห์ในการศึกษาครั้งนี้ด้วย

6.6 การรักษาอาการสมาธิสั้น

การเลือกวิธีการรักษาขึ้นอยู่กับอาการของเด็กสมาธิสั้น โดยพิจารณาจากอาการ เช่น อาการขาดสมาธิ การเคลื่อนไหวที่มากกว่าปกติ และแรงกระตุ้นการทำพฤติกรรมที่ปราศจากความยั้งคิด และปัญหาการอยู่ร่วมกับผู้อื่น ปัญหาอารมณ์แปรปรวนผิดปกติ ในการรักษาภาวะอาการสมาธิสั้น มีวิธีการดังต่อไปนี้

1. การใช้ยา สยามพร เค ไพบูลย์ (2543) กล่าวว่า วิธีการใช้ยาเป็นการที่แพทย์ใช้รักษาที่มีการใช้บ่อยที่สุด สำหรับผู้ที่มีภาวะสมาธิสั้นรุนแรงในระยะปานกลาง จนถึงระยะรุนแรงมาก ประเภทยาที่นิยมใช้มักเป็นยาที่ช่วยกระตุ้นทางด้านจิตใจ (Psycho stimulants) ยากลุ่มนี้ออกฤทธิ์ที่สมองส่วนหน้า ซึ่งทำหน้าที่ควบคุมการตื่นตัว โดยเพิ่มสาร Dopamine สาร Nor epinephrine ในสมอง จากการศึกษาของนักวิชาการหลายสาขา การใช้ยาในระยะสั้นได้ผลดี ประมาณ ร้อยละ 80 ของเด็กที่มีอาการ ADHD ยาที่แพทย์ นิยมใช้มากที่สุดในการรักษาอาการเป็นยาในกลุ่มของ Methylphenidate หรือ MPH รู้จักกันในชื่อทางการค้าว่า Ritalin หรือ Rubi fen เนื่องจากออกฤทธิ์

เร็วและเห็นผลชัดเจนและค่อนข้างปลอดภัย หลังจากได้รับยา 1-2 วัน สมมติเด็กจะดีขึ้น พฤติกรรม ใจร้อนขาดความยับยั้งและชุกชอนอยู่ไม่นิ่งจะลดลง ยาอาจมีผลข้างเคียง คือ ทำให้หงุดหงิด ปวดหัว ปวดท้อง คลื่นไส้ ท้องผูก ท้องอืดเพื่อเบื่ออาหาร น้ำหนักลด และเด็กบางคนมีอาการซึมเศร้าลง ในกรณีที่เด็กมีอาการไม่มากนัก จนถึงอาการปานกลาง การใช้วิธีการรักษาจากนักจิตวิทยา จะเป็นผลดีในทางช่วยปรับพฤติกรรมและการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ถึงแม้ว่าแพทย์จะใช้วิธีการรักษาด้วยยามาแต่แรกก็ตาม แต่จากการค้นคว้าวิจัยพบว่า การใช้วิธีการที่ผสมผสาน ระหว่างวิธีของนักจิตวิทยาและวิธีการของแพทย์ ย่อมทำให้ได้ผลการรักษาที่ดีกว่าแน่นอน

2. การบำบัดเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรม จะทำร่วมกันกับการใช้ยาซึ่งจะทำให้ผลการรักษาดีขึ้น ได้แก่ การบำบัดทางจิตเพื่อให้เกิดการยอมรับตนเอง และความผิดปกติที่เกิดขึ้น ทั้งนี้เพราะอาการที่บกพร่องอันมีสาเหตุมาจากอาการของโรค จะทำให้เด็กรู้สึกถึงความบกพร่องของตนเอง ไม่สามารถเข้ากับผู้อื่นได้ เนื่องจากบุคคลอื่นไม่ยอมรับ พ่อแม่ ครูมักจะทำให้อยู่เสมอ ทำให้เด็กรู้สึกไม่มั่นใจ และรู้สึกว่าควบคุมตนเองไม่ได้ ดังนั้นพ่อแม่ ครู และบุคคลที่เกี่ยวข้อง ควรจะร่วมมือกันเพื่อให้เด็กเกิดการยอมรับตนเอง รวมถึงภาวะที่เกิดขึ้น เพื่อให้เขารู้สึกว่าตนเองไม่ได้ผิดปกติ และยังมีคนยอมรับ โดยอาจปรับความคิด ของพ่อแม่ และครูก่อน ให้อยอมรับในความบกพร่องของเด็ก คาดหวังให้เหมาะสมกับความสามารถของเขา ชมและตำหนิดด้วยความระมัดระวัง อธิบายอาการของโรคให้เด็กเข้าใจ และคอยเป็นกำลังใจให้เด็ก ในการเอาชนะปัญหาต่าง ๆ นอกจากจะฝึกการยอมรับตนเองแล้ว การฝึกการรับรู้เพื่อช่วยในการเรียนรู้ ให้เกิดการจัดการกับพฤติกรรมของตนเอง ก็เป็นสิ่งสำคัญ โดยการเริ่มจากการให้เขาเรียนรู้ถึงพฤติกรรมของเขาที่เกิดขึ้นในแต่ละช่วงอารมณ์ และฝึกการจัดการกับพฤติกรรมต่างๆที่เกิดขึ้น นอกจากนี้การฝึกทักษะทางสังคมก็เป็นสิ่งสำคัญ ดังที่ อูมาพร ตรังคสมบัติ (2546) ได้กล่าวไว้ว่าอาการของโรคสมาธิสั้นนี้ จะทำให้เด็กมีปัญหาในการเข้าสังคมทั้งนี้เพราะไม่มีสมาธิ ไม่คิดก่อนที่จะทำและมีอารมณ์เสีง่ายทั้งหมดนี้จะทำให้เด็กดูเหมือนจะเป็นคนก้าวร้าว ไม่มีระเบียบวินัย นอกจากนี้เด็กยังมีปัญหาในการสื่อสารที่ไม่ใช้คำพูด เช่น สีหน้า ท่าทาง แวดตาของผู้ที่พูดด้วยการฝึกทักษะทางสังคมจะช่วยให้เด็กเข้าสังคมได้ดีขึ้นรู้จักการทำงานร่วมกับผู้อื่นและสื่อสารกับคนอื่นได้อย่างราบรื่น

3. การจัดสิ่งแวดล้อม เด็กที่มีอาการขาดสมาธิสามารถเข้าชั้นเรียนในชั้นเรียนปกติได้แต่อาจจะต้องมีการจัดสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสม เช่น การจัดที่นั่งให้ในบริเวณที่ไม่ทำให้ความสนใจไขว่เขวง่าย จัดพื้นที่ให้เพียงพอกับการเคลื่อนไหวเช่น การวิ่งเล่น และยกเลิกกฎเกณฑ์ที่ไม่จำเป็น และให้รางวัลเมื่อมีพฤติกรรมที่เหมาะสม

4. ด้านการจัดการเรียนการสอนหลักการสอนและการช่วยเหลือเด็กสมาธิสั้นให้ประสบความสำเร็จ ครูและพ่อแม่ต้องมีความเข้าใจเด็ก ต้องคิดเสมอว่าเด็กไม่ได้อยากเป็นอย่างนี้ แต่มันเกิดจากองค์ประกอบทางชีววิทยาและสรีรวิทยา ซึ่งอยู่นอกเหนือการควบคุมของทุกคน ในการให้การบ้านไม่ควรให้มากเกินไป เพราะเด็กสมาธิสั้นอาจทำไม่สำเร็จ และอาจทำให้เกิดความล้มเหลวในการเรียนรู้ได้ ครูควรคำนึงถึงลักษณะการเรียนรู้ของเด็กแต่ละคน ซึ่งบางคนอาจเรียนรู้ได้ดีจากการอ่าน การเขียน การลงมือปฏิบัติ บางคนเดินรอบ ๆ ห้องก็สามารถเรียนรู้ได้ ซึ่งลักษณะนี้อาจแตกต่างกันไปในเด็กแต่ละคน ครูควรปรับวิธีการสอนให้สอดคล้องกับลักษณะการเรียนรู้ของเด็กแต่ละคน และปรับวิธีการสอบ โดยครูอาจจะอ่านให้ฟังหรือสอบปากเปล่า เป็นต้น ซึ่งครูจะต้องปรึกษาและขอความช่วยเหลือสนับสนุนจากฝ่ายบริหารโรงเรียน ในการจัดการเรียนการสอนและการสอบเพื่อช่วยให้เด็กสมาธิสั้นสามารถเรียนรู้ได้อย่างดี และในบางครั้งครูอาจมีผู้ช่วยในการสอน เพราะครูต้องดูแลนักเรียนคนอื่น ๆ ในชั้นเรียนด้วย การที่มีครูอีกคนมาช่วยดูแลเด็กสมาธิสั้นในบางครั้งจะเอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก เพราะเขามีความสนใจและการที่เด็กมีคณาจารย์ดูแลอย่างใกล้ชิด จะช่วยให้เด็กมีสมาธิมากยิ่งขึ้น

6.7 การป้องกันโรคสมาธิสั้น

การป้องกันโรคสมาธิสั้นอาจทำได้ดังนี้ (นงพงา ลิ้มสุวรรณ 2542 : 158 – 161)

1. การป้องกันเบื้องต้น (Primary prevention) การป้องกันขั้นแรกของโรคสมาธิสั้น คือ การส่งเสริมสุขภาพกายและสุขภาพใจให้แข็งแรงเพื่อตัดปัจจัยที่จะส่งเสริมหรือเป็นต้นเหตุของโรค คือป้องกันเสียก่อนไม่ให้เกิดโรคซึ่งสามารถทำได้ดังนี้

1.1 ดูแลการตั้งครรภ์ให้ปกติ ไม่ให้เด็กในครรภ์ได้รับอันตรายต่าง ๆ เช่น อันตรายจากแอลกอฮอล์หรือสารพิษอื่นๆ ไม่ให้เด็กได้รับอันตรายจากโรคติดเชื้อ เช่น หัดเยอรมัน และดูแลให้ทารกในครรภ์ได้รับสารอาหารครบถ้วนสมบูรณ์

1.2 ฝากครรภ์ให้ถูกต้อง เพื่อให้แม่ได้รับคำแนะนำการดูแลการตั้งครรภ์ให้ถูกต้อง ให้แม่ได้รับการทำคลอดที่ถูกต้องจะได้ลดการบาดเจ็บของสมองจากการคลอด และป้องกันภาวะขาดออกซิเจนของสมอง

1.3 ดูแลช่วงพัฒนาการของเด็กหลังคลอดให้ถูกต้องเหมาะสมทุก ๆ ด้าน เช่น การให้ได้รับสารอาหารที่ถูกต้อง ให้ได้รับวัคซีนป้องกันโรคติดเชื้อต่าง ๆ การไม่อยู่ในภาวะที่ทำให้เด็กได้รับสารพิษ เช่น สารตะกั่ว หรือได้รับอุบัติเหตุที่ส่งผลกระทบต่อสมอง

1.4 ให้การเลี้ยงดูที่อบอุ่นต่อเนื่อง เพื่อป้องกันภาวะการขาดแคลนทางจิตใจ ส่งเสริมให้พ่อแม่และลูกมีปฏิสัมพันธ์ในทางบวก เพื่อลดปัจจัยความเครียดที่มีผู้กล่าวว่าเป็นปัจจัยเสริมการเกิดโรคสมาธิสั้นได้

1.5 จัดสภาพแวดล้อมและชีวิตในบ้านให้มีระเบียบแบบแผนที่เหมาะสม เช่น ไม่มีการกระตุ้นเด็กที่มากเกินไป หรือขาดแบบอย่างที่เหมาะสมจนเด็กไม่สามารถพัฒนาพฤติกรรมที่ปกติได้ และควรมีการจัดกิจกรรมที่ผ่อนคลายเพื่อลดความเครียด

2. การป้องกันขั้นทุติยภูมิ (Secondary prevention) เป็นขั้นตอนที่จะต้องให้การวินิจฉัยให้ได้เร็วที่สุด เพื่อให้ได้รับการช่วยเหลือรักษาที่เหมาะสมแต่เนิ่นๆ สำหรับเด็กสมาธิสั้นอาจจำเป็นที่จะต้องทำสิ่งต่อไปนี้

2.1 ให้ความรู้เกี่ยวกับโรคสมาธิสั้นกับพ่อแม่และประชาชนทั่วไป เพื่อที่จะได้นำเด็กที่สงสัยว่าเป็นเด็กสมาธิสั้น ไปพบแพทย์แต่เนิ่น ๆ

2.2 ให้ความรู้เรื่องโรคสมาธิสั้นกับกุมารแพทย์และแพทย์ทั่วไปให้กว้างขวางจะได้เป็นผู้ช่วยกลั่นกรองวินิจฉัยในเบื้องต้นเพราะเด็กๆ จะได้มีโอกาสพบกุมารแพทย์เป็นประจำอยู่แล้ว

2.3 ให้ความรู้ด้านการรักษาโรคสมาธิสั้น ให้กับแพทย์ทั่วไป กุมารแพทย์ จิตแพทย์ทั่วไป และจิตแพทย์เด็ก เพื่อให้มีความสามารถในการให้การช่วยเหลือรักษาเด็กสมาธิสั้น ในรายที่ไม่มีปัญหาซับซ้อนอย่างมีประสิทธิภาพ ควรให้ความรู้กับแพทย์ทั่วไปตั้งแต่ยังเป็นนักเรียนแพทย์อย่างทั่วถึงทุกๆ คน

3. การป้องกันขั้นตติยภูมิ (Tertiary prevention) เป็นขั้นตอนลดความพิการจากโรคสำหรับเด็กสมาธิสั้น คือ การป้องกันภาวะแทรกซ้อนต่างๆ ที่จะส่งผลกระทบระยะยาว หรือเปลี่ยนเป็นมีผลเสียตลอดไป ซึ่งการแก้ไขคือ

3.1 การแก้ปัญหาความภาคภูมิใจในตนเองต่ำ

3.2 การแก้ปัญหาการเรียน เพื่อป้องกันการเรียนได้น้อยกว่าที่ควรจะเป็นตามความสามารถที่แท้จริงของเด็ก

3.3 การป้องกันการใช้สารเสพติด และโรคทางจิตเวชอื่นๆ โดยการรักษาโรคที่เกิดร่วมกับโรคสมาธิสั้นไปพร้อม ๆ กับการรักษาโรคสมาธิ

6.8 แนวทางการปฏิบัติสำหรับครูเพื่อช่วยเหลือเด็กที่มีภาวะสมาธิสั้น

อุมภาพร ตรังคสมบัติ (2546) ได้เสนอว่ามีหลายสิ่งที่คุณครูสามารถทำได้เพื่อช่วยเหลือเด็กที่มีภาวะสมาธิสั้นและอยู่ ไม่นิ่งภายในห้องเรียน ได้ดังนี้

1. จัดห้องเรียนให้มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย
2. จัดให้เด็กนั่งใกล้ครูเพื่อจะได้ควบคุมเด็กได้ใกล้ชิดขึ้น
3. ให้นั่งในที่ที่มีสิ่งกระตุ้นน้อย ไม่ควรนั่งใกล้หน้าต่างหรือประตู
4. ให้เด็กนั่งใกล้เพื่อนที่มีสมาธิดีเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดี
5. จัดโต๊ะที่นั่งให้ห่างกัน

6. แบ่งงานใหญ่ออกเป็นงานย่อยหลายๆ งานย่อย เพื่อเด็กจะได้ทำสำเร็จง่ายและไม่เบื่อหรือหมดกำลังใจเสียก่อน

7. มอบหมายงานจากง่ายไปสู่ยาก เมื่อทำงานที่ง่ายเสร็จเด็กจะมีกำลังใจทำงานที่ยากต่อไป

8. มอบหมายงานทีละอย่าง จะได้ไม่รู้สึกว่างานหนักมากเกินไปจนทำไม่ไหว

9. ให้มีช่วงพักสัปดาห์เสมอ โดยเฉพาะเมื่อทำงานเสร็จ

10. ส่งสัญญาณเตือนให้เด็กจดจ่อเป็นครั้งคราว

11. ให้เด็กรู้ว่าครูชอบให้ทำงานถูกต้องมากกว่าทำเร็ว

12. ให้เวลาเพิ่มเพื่อจะได้ทำงานจนเสร็จ

13. อนุญาตให้เด็กยืนหรือลุกจากเก้าอี้ได้บ้าง

14. ช่วยให้อาการไม่อยู่นิ่งของเด็กมีประโยชน์ เช่น ให้ช่วยหยิบของให้ครู หรือแจกสมุดให้เพื่อน

15. ทบทวนคำสั่งเมื่อจะให้งานใหม่ทุกครั้ง เพื่อให้แน่ใจได้ว่าเด็กเข้าใจคำสั่งถูกต้อง

16. หากเด็กเริ่มมีความตึงเครียด ต้องรีบจัดการโดยการพูดให้กำลังใจหรือลดงานลงบ้าง เพื่อให้ความกดดันน้อยลง

17. อย่าให้การบ้านมากเกินไป

18. ออกคำสั่งง่าย สั้น และชัดเจน

19. ออกคำสั่งโดยการเขียนด้วย ไม่ควรสั่งด้วยวาจาเพียงอย่างเดียว

20. ชมเชยเมื่อเด็กเชื่อฟังและปฏิบัติตามคำสั่ง

21. เพิกเฉยต่อพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมเล็กๆ น้อยๆ

22. ใช้วิธีแยกเด็กให้ไปอยู่มุมเงียบ (Time-out) เมื่อเด็กทำพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม

23. ดุเด็กสั้นๆ อย่าตำหนิอย่างยืดเยื้อจนเกินไป

7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

7.1 งานวิจัยภายในประเทศ

ณภาพ วานิชสาร (2548) ได้ศึกษาบทบาทของครูการศึกษาพิเศษในการจัดการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ที่มีภาวะสมาธิสั้น และอยู่ไม่นิ่งในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นครูที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนให้กับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษทั้งสิ้น 18 คน ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีบทบาทในทุกด้าน แต่บทบาทด้านการให้ความรักความเมตตา ความอดทนและการเอาใจใส่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด

ผศ.ดร.จรีลักษณ์ รัตนพันธ์ (2556) การพัฒนาชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูและ ผู้ปกครอง เรื่อง กิจกรรมพลศึกษาเพื่อพัฒนาช่วงระยะความสนใจและความสามารถในการสื่อสาร ของเด็กสมาธิสั้นในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เป็นครูและ ผู้ปกครองของนักเรียนสมาธิสั้นจำนวน 20 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) ชุด ฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูและผู้ปกครอง เรื่อง กิจกรรมพลศึกษาเพื่อพัฒนาช่วงระยะความสนใจ และความสามารถในการสื่อสารของเด็กสมาธิสั้น 2) แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจในการจัด กิจกรรมพลศึกษา 3) แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมพลศึกษา ผลการทดลอง ใช้ชุดฝึกอบรมทางไกล พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีค่ามัธยฐานของคะแนนความรู้ความเข้าใจในการจัด กิจกรรมพลศึกษาเพื่อพัฒนาช่วงระยะความสนใจและความสามารถในการสื่อสารของเด็กสมาธิ สั้นในช่วงก่อนใช้ชุดกิจกรรมและหลังการใช้ชุดกิจกรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 และกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมพลศึกษาสำหรับเด็กสมาธิสั้นอยู่ใน ระดับมากที่สุด

บุรชาติ ศิริเป็ง (2557) การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเป็นเครื่องมือในการพัฒนา ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดการเรียนรู้ด้านการอ่านและการเขียนภาษาไทยสำหรับนักเรียนที่มี ปัญหาทางการเรียนรู้ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยมีกลุ่มเป้าหมายหลักที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ครูที่มีประสบการณ์การสอนวิชาภาษาไทยแก่นักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ โดยสมัครใจ 5 คน และนักเรียนในชั้นเรียนของครู 5 คน โดยมีผู้ปกครองและนักสหวิชาชีพ ได้แก่ ศึกษานิเทศก์ นัก กิจกรรมบำบัด และผู้วิจัยมีบทบาทในฐานะครูการศึกษาพิเศษ เป็นกลุ่มเป้าหมายรองในการศึกษา โดยมีเครื่องมือที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ แบบคัดกรอง หลักสูตรแกนกลางวิชาภาษาไทยที่ ผ่านการปรับแบบวิเคราะห์หลักสูตรและผู้เรียน แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) แผนการ สอนเฉพาะบุคคล (IIP) แบบทดสอบแบบบันทึกภาคสนามสำหรับครู พบว่า ผู้ปกครอง และครูได้ ศึกษาปัญหาการจัดการเรียนรู้ร่วมกันพบว่า ครูควรได้รับการพัฒนาศักยภาพการจัดการเรียนรู้ อย่างมีส่วนร่วม 6 ด้าน ซึ่งครูต้องการได้รับการพัฒนาจากนักสหวิชาชีพที่มีองค์ความรู้เฉพาะด้าน จากการประชุมวางแผน (Plan) ดำเนินงานของครูที่เข้าร่วมกิจกรรมได้กำหนดกิจกรรมพัฒนา ศักยภาพครู 4 กิจกรรมเชิงปฏิบัติ หลังจากครูได้ปฏิบัติ (Act) และสังเกตประเมินผลตนเอง (Observe) ในพัฒนาศกยภาพครูทั้ง 4 กิจกรรม พบว่า ครูมีการพัฒนาตนเองและปฏิบัติงานได้ อย่างมีประสิทธิภาพได้แก่ 1) การคัดกรองโดยเลือกใช้วิธีการและเครื่องมือที่มีความหลากหลาย นำเชื่อถือจนสามารถคัดกรองนักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ 2) การปรับหลักสูตรที่มีความ เหมาะสมโดยผ่านการวิเคราะห์ ปรับปรุง และพัฒนาร่วมกันจนสามารถนำไปใช้ได้เหมาะสม

สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของนักเรียน 3) การพัฒนาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองมากขึ้น 4) การจัดหาและสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับเนื้อหา จากการศึกษาปฏิบัติงานครูสามารถจัดหาและผลิตสื่อที่น่าสนใจ และ 5) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ด้านการอ่านและการเขียนอย่างมีส่วนร่วม จากการคิดทบทวน (Reflect) พบว่าครูออกแบบกระบวนการพัฒนาตามกระบวนการจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้จนสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพเมื่อผู้ปกครองและนักสหวิชาชีพมีส่วนร่วม จากการจัดการเรียนรู้ของครูบนฐานการวิจัยเชิงปฏิบัติการ พบว่า ครูได้นำองค์ความรู้และทักษะที่ได้จากการพัฒนาศักยภาพไปใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้จนสามารถคัดกรองปัญหา นำปัญหาที่ได้ไปวิเคราะห์หลักสูตร และเชื่อมโยงไปสู่การกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาด้านการอ่านและการเขียนภาษาไทยในแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) ร่วมกับผู้ปกครองได้ โดยนำแผนไปสู่การจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนของตนได้ต่อเนื่อง ผลการอ่านและการเขียนภาษาไทยของนักเรียน พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก คิดเป็นร้อยละ 75.07 โดยแยกเป็นด้านการอ่านร้อยละ 74.93 และด้านการเขียนร้อยละ 73.80 ซึ่งอยู่ในระดับดีมาก จากผลการประเมินความพึงพอใจของทุกฝ่าย พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

สมัย ศิริทองถาวร (2560) การพัฒนารูปแบบการดูแลเด็กโรคสมาธิสั้นแบบบูรณาการระหว่างบุคลากรทางการแพทย์ ผู้ปกครอง และครู ในเขตภาคเหนือ การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบทดลองกลุ่มเดียวเปรียบเทียบกับก่อนหลัง ด้านความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมของผู้ปกครอง และครูในการดูแลปรับพฤติกรรมเด็กโรคสมาธิสั้น ในการวิจัยนี้มีการปรับพฤติกรรมและการจัดชั้นเรียนที่เหมาะสมสำหรับเด็กที่มีอาการของโรคสมาธิสั้น เพื่อเป็นครูต้นแบบ วัดผลด้านความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมในการดูแลปรับพฤติกรรมเด็กของผู้ปกครอง และครูก่อนและหลังการฝึกอบรมผลการวิจัย ผู้ปกครองมีความรู้และทักษะเกี่ยวกับเด็กที่มีอาการสมาธิสั้นและการปรับพฤติกรรมที่ดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.01$) สำหรับครู จำนวน 144 คน ครูที่ได้รับการอบรมมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโรคสมาธิสั้น เทคนิคและกระบวนการปรับพฤติกรรมเด็กสมาธิสั้นที่โรงเรียน การจัดการชั้นเรียนและเทคนิคการสอนเด็กสมาธิสั้นที่มีปัญหาการเรียนความรู้เรื่องยาและการรักษาด้วยยาในเด็กสมาธิสั้นเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.01$)

สมัย ศิริทองถาวร (2560) หลักสูตรฝึกอบรมสำหรับครูโรงเรียนแกนนำเรียนร่วม ประถมศึกษาในการดูแล ปรับพฤติกรรม และส่งเสริมการเรียนรู้ในเด็กที่มีอาการสมาธิสั้นเพื่อให้ครูโรงเรียนแกนนำเรียนร่วมใช้สำหรับเป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้แก่ครูโรงเรียนประถมศึกษาให้กลับไปคัดกรองเด็กโรคสมาธิสั้นร่วมกับผู้ปกครองได้ โดยเล็งเห็นความสำคัญของครูโรงเรียน

ประณมในการร่วมเป็นผู้ดูแลเด็กโรคสมาธิสั้น ซึ่งอาการเมื่อแรกพบมักเกิดขึ้นเมื่อเด็กอยู่ในวัยประณม และพบแนวโน้มเด็กโรคสมาธิสั้นมากขึ้น ดังนั้นการที่ครูจะได้ทำความรู้จักและเข้าใจเด็กกลุ่มนี้ ช่วยคัดแยกเบื้องต้นเด็กที่มีอาการของโรคสมาธิสั้น เพื่อประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองและแพทย์ในการให้การปรับพฤติกรรมและการรักษาพยาบาลที่เหมาะสม สำหรับเด็กบางคนที่ได้รับผลการวินิจฉัยว่าเป็นโรคสมาธิสั้นที่จำเป็นต้องใช้ยา ครูจะสามารถช่วยสนับสนุนการรับประทานยาที่ถูกต้องที่โรงเรียน และช่วยติดตามอาการและพฤติกรรมได้นอกจากนั้นครูยังมีบทบาทสำคัญในการช่วยปรับพฤติกรรมเด็กโรคสมาธิสั้นและจัดสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ทั้งในชั้นเรียนและนอกชั้นเรียนที่เหมาะสม ทำให้เด็กนักเรียนมีผลการเรียนรู้ที่ดี มีพฤติกรรมที่เหมาะสม และเติบโตไปเป็นวัยรุ่นและผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพของสังคม สถาบันพัฒนาการเด็กกรานครินทร์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าหลักสูตรเล่มนี้จะช่วยเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองของครู การสร้างเครือข่ายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างครูผู้ดูแลเด็กโรคสมาธิสั้น และการเชื่อมโยง ระหว่างครู ผู้ปกครองและแพทย์ จะเป็นประโยชน์กับครูและการศึกษาระดับประถมศึกษา และที่สำคัญเป็นประโยชน์กับอนาคตของชาติต่อไป

7.2 งานวิจัยต่างประเทศ

Lawrence (1999,p. 136) ได้ศึกษา รูปแบบการเรียนรู้จากประสบการณ์ เป็นรูปแบบที่เหมาะสมในการส่งเสริมการเรียนรู้ที่เกิดจากการมีส่วนร่วมเพื่อแบ่งปันประสบการณ์ การได้ฝึกปฏิบัติจริง ดังนั้น การเรียนรู้จากประสบการณ์จึงเป็นการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองและส่งเสริมทักษะการทำงานในด้านต่างๆโดยเฉพาะทักษะการแก้ปัญหา และการทำงานเป็นทีม

Small (2003) ได้ทำการศึกษาเรื่องความรู้ การฝึกอบรม และการประเมินการให้ความช่วยเหลือ ของครูที่สอนในโรงเรียนประถมศึกษาทั่วไป จำนวน 72 คน จากเครื่องมือสำรวจทางด้านประชากรศึกษา แบบสอบถามเกี่ยวกับความรู้ในเรื่อง ADHD และ การให้ความช่วยเหลือกับเด็กที่มีภาวะ ADHD ผลการศึกษาที่ได้พบว่าครูมีคะแนนเฉลี่ยที่ได้จากการทำแบบสอบถาม (KADDS) อยู่ในระดับร้อยละ 57 คะแนนที่ได้ มีนัยทางสถิติที่สูงในเรื่องความรู้ทางด้านอาการและการวินิจฉัยเมื่อเปรียบเทียบกับกับคะแนนที่ได้ในเรื่อง ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับ ADHD และการให้ความช่วยเหลือเด็กที่มีภาวะ ADHD

Kleynhans (2005) ได้ทำการศึกษาเรื่องความรู้และความเข้าใจที่คลาดเคลื่อน เกี่ยวกับภาวะสมาธิสั้นและอยู่ไม่นิ่งของครูในโรงเรียนประถมศึกษา ในเมือง บริเวณรอบนอกของเขต Cape Town Metropolen การศึกษานี้ได้ใช้เครื่องมือคือ The Knowledge of Attention Deficit Disorder Scales (KADDS) ในการวัดความรู้และความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนของครู ใน 3 ด้านที่ชี้เฉพาะ ดังนี้

1. ด้านอาการ และการวินิจฉัยโรคสมาธิสั้นและอยู่ไม่นิ่ง 2. ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับธรรมชาติของ ADHD สาเหตุการเกิด ADHD ผลที่ตามมาเนื่องจากภาวะ ADHD 3. แนวทางการให้ความช่วยเหลือที่เกี่ยวข้องกับ ADHD จำนวนประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ ประชากรครูจำนวน 824 คน จากโรงเรียนทั้งสิ้นที่ได้รับการคัดเลือกจำนวน 35 โรงเรียน จากการศึกษาพบว่า โดยทั่วไปมีระดับความรู้เรื่อง ADHD ในระดับต่ำ คะแนนเฉลี่ยการทดสอบ อยู่ในระดับร้อยละ 42.6

สรุป ผลจากการศึกษางานวิจัยทำให้ทราบว่า การจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์เป็นการพัฒนาความสามารถของเด็กสมาธิสั้นในหลายๆด้าน ทำให้เด็กได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง และยังพัฒนาด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้อีกด้วย และยังพบในส่วนของปัญหาที่เด็กสมาธิจะต้องพบคือปัญหาขาดทักษะทางสังคม จึงมีความจำเป็นที่จะต้องส่งเสริมด้วยการสร้างกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะทางสังคม ไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมทางดนตรี ศิลปะ การใช้ชุดภาพ เป็นต้น รวมถึงทำให้ทราบว่าครูยังมีความรู้เกี่ยวกับเด็กสมาธิสั้นในระดับต่ำ ดังนั้นสอนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ในการให้ความรู้เกี่ยวกับเด็กสมาธิสั้นอาจจะสามารถพัฒนาครูให้มีความรู้ด้านนี้มากยิ่งขึ้น

บทที่ 3

วิธีดำเนินงานวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ที่ส่งเสริมความรู้และความสามารถในการออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะทางสังคมของเด็กสมาธิสั้นสำหรับครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 1 มีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ
4. การดำเนินการทดลอง
5. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ครูประจำการสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 1
กลุ่มตัวอย่าง ครูประจำการสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 1 ซึ่งสนใจสมัครเข้าร่วม โครงการพัฒนาครูเพื่อสร้างความเข้าใจเด็กสมาธิสั้น จำนวน 25 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือในการทดลองประกอบด้วย

1. แผนการจัดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ที่ส่งเสริมความรู้และความสามารถในการออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะทางสังคมของเด็กสมาธิสั้นสำหรับครู จำนวน 4 แผน แผนการจัดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เวลา 15 ชั่วโมง ดังนี้

แผนการจัดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 1 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโรคสมาธิสั้น เวลา 2 ชั่วโมง

แผนการจัดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 2 บทบาทของครูในการดูแลเด็กสมาธิสั้น เวลา 3 ชั่วโมง

แผนการจัดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 3 เทคนิคและกระบวนการปรับพฤติกรรมเด็กสมาธิสั้นที่โรงเรียน เวลา 4 ชั่วโมง

แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 4 การออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะทางสังคมของเด็ก
สมาธิสั้น เวลา 4 ชั่วโมง

2. แบบทดสอบวัดความรู้ เรื่อง เด็กสมาธิสั้นและการออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะทางสังคม
3. แบบประเมินความสามารถในการออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะทางสังคมของเด็กสมาธิสั้น
4. แบบประเมินความพึงพอใจ

3. การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ

1. แผนการจัดกิจกรรมมีลำดับขั้นตอนการสร้างดังนี้

1.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิง
ประสบการณ์

1.2 กำหนดจุดประสงค์ของแผนการจัดกิจกรรม เนื้อหาในแต่ละแผนมีรายละเอียด
เกี่ยวกับเด็กสมาธิสั้นและการออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะทางสังคมของเด็กสมาธิสั้น ดังนี้

เรื่องที่ 1 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโรคสมาธิสั้น

เรื่องที่ 2 บทบาทของครูในการดูแลเด็กสมาธิสั้น

เรื่องที่ 3 เทคนิคและกระบวนการปรับพฤติกรรมเด็กสมาธิสั้นที่โรงเรียน

เรื่องที่ 4 การออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะทางสังคมของเด็กสมาธิสั้น

1.3 จัดทำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ให้กับครูที่มีขั้นตอนการ
สอนตามลำดับดังนี้ คือ ชั้นสร้างประสบการณ์ ชั้นแบ่งปัน ชั้นกระบวนการ ชั้น
สรุป และชั้นประยุกต์

1.4 ดำเนินการเขียนแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ จำนวน 4 แผน
ดังนี้

แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 1 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโรคสมาธิสั้น เวลา 2 ชั่วโมง

แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 2 บทบาทของครูในการดูแลเด็กสมาธิสั้น เวลา 3 ชั่วโมง

แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 3 เทคนิคและกระบวนการปรับพฤติกรรมเด็กสมาธิสั้นที่โรงเรียน
เวลา 4 ชั่วโมง

แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 4 การออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะทางสังคมของเด็กสมาธิสั้น
เวลา 4 ชั่วโมง

1.5 นำแผนการจัดกิจกรรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อให้
ข้อเสนอแนะในส่วนที่บกพร่อง และนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

1.6 นำแผนที่ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วไปใช้กับครู ดังตาราง 1

ตาราง 1 (ต่อ)

แผนการจัดการ เรียนรู้ที่	วัน/เวลา	เรื่อง	สาระการเรียนรู้	กิจกรรม	ขั้นตอนการจัด กิจกรรมการ เรียนรู้เชิง ประสบการณ์	สื่อและแหล่ง เรียนรู้	การวัดประเมินผล
	13.55-14.15 น.			เข้าร่วมกิจกรรมวงดนตรี โดย วิทยากรแจกเครื่องดนตรีที่แปะ กระดาษสีไว้แตกต่างกันตาม ตัวโน้ต โดยให้ครูเขย่าเครื่องดนตรี ตามสีที่วิทยากรชี้			
	14.15-14.30 น.			เข้าร่วมกิจกรรมกระดาษดนตรี โดย วิทยากรให้ครูล้อมวงเป็นวงกลม และเปิดเพลงเมื่อเพลงหยุดวียะ ส่วนใดก็ได้ในร่างกายต้องอยู่บน กระดาษหนังสือพิมพ์โดยที่ กระดาษหนังสือพิมพ์จะมีขนาด เล็กลงเรื่อยๆผู้ชนะรับของรางวัล			

ตาราง 1 (ต่อ)

แผนการจัดการ เรียนรู้ที่	วัน/เวลา	เรื่อง	สาระการเรียนรู้	กิจกรรม	ขั้นตอนการจัด กิจกรรมการ เรียนรู้เชิง ประสบการณ์	สื่อและแหล่ง เรียนรู้	การวัดประเมินผล
	14.30-15.10 น.			วิทยากรให้ความรู้เรื่อง การ ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้		4.ใบความรู้ที่ 10 เรื่อง การออกแบบ กิจกรรมการเรียนรู้	
	15.10-15.50 น.			แบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 5 คน เพื่อ ออกแบบกิจกรรมที่ส่งเสริมทักษะ ทางสังคมของเด็กสมาธิสั้นให้ เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน		5.ใบกิจกรรมที่ 6 เรื่อง การออกแบบ กิจกรรมสร้างทักษะ ทางสังคมของเด็ก สมาธิสั้น 6.กระดาษรูป 7.ปากกาเมจิก	
	15.50-16.15 น.			ให้แต่ละกลุ่ม ส่งตัวแทนครูเพื่อ นำเสนอการออกแบบกิจกรรมที่ ส่งเสริมทักษะทางสังคมของเด็ก สมาธิสั้น			

ตาราง 1 (ต่อ)

แผนการจัดการ จัดการ เรียนรู้ที่	วัน/เวลา	เรื่อง	สาระการเรียนรู้	กิจกรรม	ขั้นตอนการจัด กิจกรรมการ เรียนรู้เชิง ประสบการณ์	สื่อและแหล่งเรียนรู้	การวัดประเมินผล
น.	16.15-16.30			วิทยากรร่วมแสดงความ คิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมที่แต่ ละกลุ่มออกมา		8.แบบประเมิน ความสามารถในการ ออกแบบกิจกรรมสร้าง ทักษะทางสังคมของเด็ก สมาธิสั้น	แบบประเมิน ความสามารถในการ ออกแบบกิจกรรมสร้าง ทักษะทางสังคมของ เด็กสมาธิสั้น
น.	16.30-16.50			ครูร่วมกันอภิปรายกิจกรรมที่ แต่ละกลุ่มออกแบบ			
น.	16.50-17.05			วิทยากรสอบถามความรู้ที่ ได้จากกิจกรรมครั้งนี้			
น.	17.05-17.15			ถามตอบข้อซักถาม			
น.	17.15-17.55			ทำแบบทดสอบหลังอบรม		9.แบบทดสอบหลังอบรม	แบบทดสอบหลังอบรม

ตาราง 1 (ต่อ)

แผนการจัดการ เรียนรู้ที่	วัน/เวลา	เรื่อง	สาระการเรียนรู้	กิจกรรม	ขั้นตอนการจัด กิจกรรมการ เรียนรู้เชิง ประสบการณ์	สื่อและแหล่งเรียนรู้	การวัดประเมินผล
	17.55-18.05			ทำแบบประเมินความพึง พอใจ		10.แบบประเมินความพึง พอใจ	แบบประเมินความพึง พอใจ

2. แบบทดสอบวัดความรู้ เรื่อง เด็กสมาธิสั้นและการออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะทางสังคม ก่อนอบรม และหลังอบรม มีขั้นตอนในการสร้างดังนี้

2.1 ศึกษาวิธีการสร้างแบบทดสอบวัดความรู้จากเอกสารตำราที่เกี่ยวข้องกับการวัดและประเมินผล

2.2 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับเด็กสมาธิสั้นและกิจกรรมที่สร้างทักษะทางสังคมสำหรับเด็กสมาธิสั้น

2.3 วิเคราะห์การกำหนดจุดประสงค์ของแบบทดสอบ สัดส่วนความสำคัญของจำนวนข้อสอบ แล้วกำหนดข้อสอบวัดความรู้

ตาราง 2 แสดงการวิเคราะห์แบบทดสอบวัดความรู้ เรื่อง เด็กสมาธิสั้นและการออกแบบกิจกรรมที่สร้างทักษะทางสังคมสำหรับเด็กสมาธิสั้น

เรื่อง ที่	จุดประสงค์การเรียนรู้	ความรู้ ความ เข้าใจ	การ นำไป ใช้ วิเคราะห์ สังเคราะห์	ประเมินค่า	จำนวนที่ ออก	จำนวนที่ ใช้
1	1. อธิบายความความรู้เบื้องต้น ของเด็กสมาธิสั้นได้				4	3
	2. ยกตัวอย่างพฤติกรรมของเด็ก สมาธิสั้นได้		/		6	4
2	1. อธิบายแนวทางการช่วยเหลือ เด็กสมาธิสั้นได้	/			4	3
	2. ยกตัวอย่างการสื่อสารกับเด็ก สมาธิสั้นได้		/		3	2
3	1. อธิบายเทคนิคและกระบวนการ ปรับพฤติกรรมของเด็กสมาธิสั้นได้	/			5	4
	2. ยกตัวอย่างการสื่อสารในการ ปรับพฤติกรรมของเด็กสมาธิสั้นได้		/		5	3
4	1. อธิบายความหมายของกิจกรรม สร้างทักษะทางสังคมของเด็ก สมาธิสั้นได้	/			2	1
	2. ออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะ ทางสังคมของเด็กสมาธิสั้นได้		/		6	5
รวม					35	25

2.4 สร้างแบบทดสอบวัดความรู้ เป็นแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 35 ข้อ ซึ่งสอดคล้องกับเนื้อหาและจุดประสงค์การเรียนรู้ทั้ง 4 เรื่อง

2.5 นำแบบทดสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อให้ข้อเสนอแนะในส่วนที่บกพร่อง และนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

2.6 นำแบบทดสอบวัดความรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา ความชัดเจนถูกต้อง ความสอดคล้องกับตัวชี้วัด โดยพิจารณาจากค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ได้ค่าเท่ากับ 0.67-1.00 คัดเลือกข้อสอบที่ครอบคลุมจุดประสงค์ไว้ 25 ข้อ

2.7 นำแบบทดสอบวัดความรู้ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 1 และครูที่สนใจเข้าร่วม จำนวน 25 คน ตรวจสอบและรวบรวมผลคะแนนแล้วทำการวิเคราะห์คุณภาพแบบทดสอบ หาค่าความยาก (P) และหาค่าอำนาจจำแนก (r) แบบรายข้อ (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2556) พิจารณาเกณฑ์ในการเลือกที่มีค่าความยากง่าย (P) ระหว่าง 0-1 ได้แบบทดสอบวัดความรู้ที่มีความยากตั้งแต่ค่า 0.25-0.75 ค่าอำนาจจำแนกแบบรายข้อ (r) พิจารณาเกณฑ์ในการเลือกที่มีค่าอำนาจจำแนกแบบรายข้อ (r) มากกว่าหรือเท่ากับ 0.20 ขึ้นไป ได้แบบทดสอบวัดความรู้ที่มีค่าอำนาจจำแนกแบบรายข้อ (r) ตั้งแต่ 0.25-0.63 จำนวน 25 ข้อ และมีค่าดัชนีความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับ (KR_{20}) 0.75

2.8 จัดทำแบบทดสอบวัดความรู้ฉบับสมบูรณ์ เพื่อใช้ในการทดลองจริง

3. แบบประเมินความสามารถในการออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะทางสังคมของเด็กสมาธิสั้น มีขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพ ดังนี้

3.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินผลชิ้นงานโดยสร้างเกณฑ์การประเมินแบบ Rubric โดยเนื้อหาจะต้องครอบคลุมหัวข้อทั้งในส่วนของ การกำหนดเป้าหมาย ชื่อกิจกรรม การกำหนดกิจกรรม กำหนดสื่อการสอน และการวัดและประเมินผล

3.2 ออกแบบแบบประเมินความสามารถในการออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะทางสังคมของเด็กสมาธิสั้น จำนวน 5 ข้อ ดังตาราง 3

ตาราง 3 แสดงโครงสร้างแบบประเมินความสามารถในการออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะทางสังคมของเด็กสมาธิสั้น

ประเด็นที่	รายการ	จำนวนที่ออก (ข้อ)	จำนวนที่ใช้ (ข้อ)
1	การวิเคราะห์หลักสูตร และเงื่อนไขและ ข้อจำกัดในการเรียนรู้	2	1
2	การกำหนดจุดประสงค์ การจัดกิจกรรม	2	1
3	การกำหนดเนื้อหา	2	1
4	การกำหนดยุทธวิธีใน การจัดกิจกรรม	2	1
5	การกำหนดกิจกรรม สื่อและวิธีการวัด ประเมินผลการจัด กิจกรรม	2	1
	รวม	10	5

3.3 สร้างแบบประเมินความสามารถในการออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะทางสังคมของเด็กสมาธิสั้นที่มีลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ ดีมาก ดี ปานกลาง พอใช้ ปรับปรุง จำนวน 5 ข้อ ซึ่งมีเกณฑ์การให้คะแนนตาม Rubrics ดังตาราง 4

ตาราง 4 แสดงเกณฑ์การให้คะแนนความสามารถในการออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะทางสังคมของเด็กสมาธิสั้น

ประเด็นที่ประเมิน	คะแนน				
	5	4	3	2	1
การวิเคราะห์หลักสูตรและเงื่อนไขและข้อจำกัดในการเรียนรู้	ครูวิเคราะห์พฤติกรรมของเด็กสมาธิสั้น ปัญหาและความต้องการของทั้งผู้เรียนและผู้สอน เงื่อนไขและข้อจำกัด ด้านผู้เรียน ผู้สอน โรงเรียน และผู้บริหารครบทุกประเด็น	ครูวิเคราะห์พฤติกรรมของเด็กสมาธิสั้น ปัญหาและความต้องการของทั้งผู้เรียนและผู้สอน เงื่อนไขและข้อจำกัด ด้านผู้เรียน ผู้สอน โรงเรียน และผู้บริหาร เป็นส่วนใหญ่	ครูวิเคราะห์พฤติกรรมของเด็กสมาธิสั้น ปัญหาและความต้องการของทั้งผู้เรียนและผู้สอน เงื่อนไขและข้อจำกัด ด้านผู้เรียน ผู้สอน โรงเรียน และผู้บริหารบางประเด็น	ครูวิเคราะห์พฤติกรรมของเด็กสมาธิสั้นหรือเด็กพร้อม เงื่อนไขและข้อจำกัด ด้านผู้เรียน ผู้สอน โรงเรียน และผู้บริหาร	ครูไม่วิเคราะห์พฤติกรรมของเด็กพร้อม เงื่อนไขและข้อจำกัดต่างๆ
การกำหนดจุดประสงค์การจัดกิจกรรม	ครูกำหนดจุดประสงค์การจัดกิจกรรมทุกประเด็น	ครูกำหนดจุดประสงค์การจัดกิจกรรมเป็นส่วนใหญ่	ครูกำหนดจุดประสงค์การจัดกิจกรรมบางประเด็น	ครูกำหนดจุดประสงค์การจัดกิจกรรมประเด็นเดียว	ครูไม่กำหนดจุดประสงค์การจัดกิจกรรม
การกำหนดเนื้อหา	ครูกำหนดเนื้อหาในการจัดกิจกรรมตรงกับจุดประสงค์ทุกประเด็น	ครูกำหนดเนื้อหาในการจัดกิจกรรมตรงกับจุดประสงค์เป็นส่วนใหญ่	ครูกำหนดเนื้อหาในการจัดกิจกรรมตรงกับจุดประสงค์บางประเด็น	ครูกำหนดเนื้อหาในการจัดกิจกรรมตรงกับจุดประสงค์ประเด็นเดียว	ครูกำหนดเนื้อหาในการจัดกิจกรรมไม่ตรงกับจุดประสงค์ทุกประเด็น
การกำหนดยุทธวิธีในการจัดกิจกรรม	ครูกำหนดยุทธวิธีในการจัดกิจกรรมตรงกับจุดประสงค์ทุกประเด็น	ครูกำหนดยุทธวิธีในการจัดกิจกรรมตรงกับจุดประสงค์เป็นส่วนใหญ่	ครูกำหนดยุทธวิธีในการจัดกิจกรรมตรงกับจุดประสงค์บางประเด็น	ครูกำหนดยุทธวิธีในการจัดกิจกรรมตรงกับจุดประสงค์ประเด็นเดียว	ครูกำหนดยุทธวิธีในการจัดกิจกรรมไม่ตรงกับจุดประสงค์ทุกประเด็น
การกำหนดกิจกรรม สื่อ และวิธีการวัดประเมินผลการจัดกิจกรรม	ครูกำหนดกิจกรรม สื่อ และวิธีการวัดประเมินผลทุกกิจกรรม	ครูกำหนดกิจกรรมและมีการเลือกสื่อที่จะใช้มีวิธีการวัด เครื่องมือวัด และเกณฑ์การประเมินผลเป็นส่วนใหญ่	ครูกำหนดกิจกรรมและมีการเลือกสื่อที่จะใช้วิธีการวัด เครื่องมือวัด และเกณฑ์การประเมินผลบางกิจกรรม	ครูกำหนดกิจกรรมและมีการเลือกสื่อที่จะใช้วิธีการวัด เครื่องมือวัด และเกณฑ์การประเมินผลหนึ่งกิจกรรม	ครูไม่กำหนดกิจกรรมและเลือกสื่อที่จะใช้รวมถึงวิธีการวัด เครื่องมือวัด และเกณฑ์การประเมินผล

3.4 นำแบบประเมินความสามารถในการออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะทางสังคมของเด็กสมาธิสั้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อให้ข้อเสนอแนะในส่วนที่บกพร่องและนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

3.5 นำแบบประเมินความสามารถในการออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะทางสังคมของเด็กสมาธิสั้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อเพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา ความชัดเจน ถูกต้อง ความสอดคล้องกับตัวชี้วัด โดยพิจารณาจากค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ได้ค่า 0.67-1.00

3.6 นำแบบประเมินความสามารถในการออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะทางสังคมของเด็กสมาธิสั้นปรับปรุงแก้ไขแล้วไปใช้กับครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 1

4. แบบประเมินความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ที่ส่งเสริมความรู้และความสามารถในการออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะทางสังคมของเด็กสมาธิสั้นสำหรับครู ซึ่งมีขั้นตอนการสร้างดังนี้

4.1 ศึกษาวิธีการสร้างแบบวัดความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ที่ส่งเสริมความรู้และความสามารถในการออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะทางสังคมของเด็กสมาธิสั้นสำหรับครู โดยครอบคลุมคำถาม 3 ด้าน คือ ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิต

4.2 กำหนดลักษณะเครื่องมือเป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ ให้ผู้ตอบแบบประเมินความพึงพอใจแสดงความคิดเห็นต่อข้อความทั้ง 5 ระดับดังนี้ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

4.3 สร้างแบบประเมินความพึงพอใจ จำนวน 11 ข้อ คือการประเมินด้านปัจจัยนำเข้า ได้แก่ สถานที่ในการจัดกิจกรรม อาหาร จำนวน 2 ข้อ ด้านกระบวนการ เช่น มีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยน จำนวน 4 ข้อ ด้านผลผลิต เช่น ความรู้ที่ได้รับ การนำไปใช้ประโยชน์ จำนวน 5 ข้อ

ตาราง 5 แสดงโครงสร้างแบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้เชิง
ประสบการณ์ที่ส่งเสริมความรู้ความสามารถในการออกแบบกิจกรรมสร้าง
ทักษะทางสังคมของเด็กสมาธิสั้น สำหรับครู

ด้านที่	รายการ	จำนวนที่ออก (ข้อ)	จำนวนที่ใช้ (ข้อ)
1	ด้านปัจจัยนำเข้า	3	2
2	ด้านกระบวนการ	5	4
3	ด้านผลผลิต	6	5
	รวม	14	11

4.4 นำแบบวัดความพึงพอใจที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อให้ข้อชี้แนะ
ในส่วนที่บกพร่อง และนำมาปรับปรุงแก้ไข

4.5 เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างเพื่อพิจารณา
ดัชนีความสอดคล้อง (IOC) จำนวน 11 ข้อ ซึ่งได้ค่า IOC เท่ากับ 0.67 – 1.00

4.6 นำแบบวัดความพึงพอใจไปใช้ในการประเมินต่อไป

4. การดำเนินการทดลอง

4.1 แบบแผนการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Preexperimental Research) ผู้วิจัยได้ดำเนินการ
ทดลองโดยใช้แผนแบบการวิจัยแบบศึกษากลุ่มเดียววัดก่อน-หลังการทดลอง (One-group
pretest-posttest design) ที่มีลักษณะดังนี้ ตาราง 6

ตาราง 6 แสดงแผนการทดลองแบบศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ที่ส่งเสริมความรู้และความสามารถในการออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะทางสังคมของเด็กสมาธิสั้น สำหรับครู

ทดสอบก่อนอบรม	อบรม	ทดสอบหลังอบรม
O ₁	X	O ₂

เมื่อ

- O₁ คือ การประเมินก่อนการอบรม
- X คือ การดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้เชิงประสบการณ์
- O₂ คือ การประเมินหลังการอบรม

วิธีดำเนินการทดลอง

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเป็นระยะเวลา 2 วัน จำนวน 15 ชั่วโมง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลองครั้งนี้ คือครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 1 และครูที่สนใจเข้าร่วม จำนวน 25 คน ซึ่งมีขั้นตอนในการทดลองดังนี้

1. ชี้แจงวัตถุประสงค์ ขั้นตอน และรายละเอียดในการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ที่ส่งเสริมความรู้และความสามารถในการออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะทางสังคมของเด็กสมาธิสั้นสำหรับครู ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมทราบ
2. เตรียมเครื่องมือที่ใช้ในการทดลองดังนี้
 - 2.1 แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 1 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโรคสมาธิสั้น เวลา 2 ชั่วโมง
 - 2.2 แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 2 บทบาทของครูในการดูแลเด็กสมาธิสั้น เวลา 3 ชั่วโมง
 - 2.3 แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 3 เทคนิคและกระบวนการปรับพฤติกรรมเด็กสมาธิสั้นที่โรงเรียนเวลา 4 ชั่วโมง
 - 2.4 แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 4 การออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะทางสังคมของเด็กสมาธิสั้น เวลา 4 ชั่วโมง
3. ทำการทดสอบก่อนอบรม โดยใช้แบบทดสอบวัดความรู้ เรื่อง เด็กสมาธิสั้นและการออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะทางสังคม
4. ดำเนินการจัดกิจกรรมโดยใช้แผนการจัดกิจกรรมที่ทั้ง 4 แผน ใช้เวลาทั้งหมด 15 ชั่วโมง ดังตาราง 7

5. ทดสอบหลังอบรมโดยใช้แบบทดสอบวัดความรู้ฉบับเดิม

6. หลังจากการจัดกิจกรรมเชิงประสบการณ์ ผู้วิจัยได้ให้ครูกลุ่มตัวอย่างทำแบบประเมินความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ที่ส่งเสริมความรู้ความสามารถในการออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะทางสังคมของเด็กสมาธิสั้นสำหรับครู

ตาราง 7 แสดงวันเวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ที่ส่งเสริมความรู้และความสามารถในการออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะทางสังคมของเด็กสมาธิสั้นสำหรับครู

วันเดือนปี	กิจกรรมการทดลอง	เวลา (ชั่วโมง)
15 มิถุนายน 2561	ชี้แจงวัตถุประสงค์ ขั้นตอน และรายละเอียดในการดำเนินการจัดกิจกรรม	10 นาที
	เตรียมความพร้อมและทดสอบก่อนอบรม	1
	แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโรคสมาธิสั้น 1. สร้างทัศนคติที่ดีระหว่างครูกับเด็กที่มีปัญหาสมาธิสั้น 2. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับโรคสมาธิสั้น 3. การคัดกรองเด็กสมาธิสั้น 4. แนวทางการรักษา	2
	แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง บทบาทของครูในการดูแลเด็กสมาธิสั้น 1. แนวทางการช่วยเหลือเด็กสมาธิสั้น 2. การสื่อสารกับเด็ก ผู้ปกครอง และแพทย์ในการดูแลเด็กสมาธิสั้น 3. การสร้างแรงจูงใจในการสอนเด็กสมาธิสั้น	3
15-16 มิถุนายน 2561	แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง เทคนิคและกระบวนการปรับพฤติกรรมเด็กสมาธิสั้นที่โรงเรียน 1. เทคนิคการจัดการอารมณ์และการฝึกทักษะควบคุมอารมณ์เด็ก 2. การสื่อสารระหว่างครูกับเด็กเพื่อสร้างความร่วมมือในการปรับพฤติกรรม	4

ตาราง 7 (ต่อ)

วัน/เดือน/ปี	กิจกรรมการทดลอง	เวลา (ชั่วโมง)
16 มิถุนายน 2561	แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง การออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะทางสังคมของเด็กสมาธิสั้น 1. ทักษะทางสังคมของเด็กสมาธิสั้น 2. การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้	4
	ทดสอบหลังอบรมและประเมินความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรม	1

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ที่ส่งเสริมความรู้และความสามารถในการออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะทางสังคมของเด็กสมาธิสั้นสำหรับครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 1 ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. การวิเคราะห์ความรู้ทางการเรียน เรื่องเด็กสมาธิสั้นและการออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะทางสังคมของเด็กสมาธิสั้น

1.1 นำแบบทดสอบที่ครูทำเสร็จเรียบร้อยแล้วมาตรวจให้คะแนนโดยให้ข้อที่ตอบถูก 1 คะแนน และข้อที่ตอบผิด 0 คะแนน และนำมาหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของคะแนนแบบทดสอบก่อนอบรมและหลังอบรมของครู

1.2 เปรียบเทียบความรู้ระหว่างคะแนนก่อนอบรมและหลังอบรมของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ที่ส่งเสริมความรู้และความสามารถในการออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะทางสังคมของเด็กสมาธิสั้นสำหรับครู โดยทดสอบค่า t-test dependent

2. การวิเคราะห์ความสามารถในการออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะทางสังคม

2.1 นำชิ้นงานการออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะทางสังคมของเด็กสมาธิสั้นที่ครูทำเสร็จเรียบร้อยแล้วมาตรวจให้คะแนนด้วยแบบประเมินความสามารถในการออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะทางสังคมโดยให้คะแนน 1-5 คะแนน ดังตาราง 4 การแสดงเกณฑ์การให้คะแนนความสามารถในการออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะทางสังคมของเด็กสมาธิสั้น และนำมาหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของคะแนนประเมินความสามารถในการออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะทางสังคมหลังอบรมของครูเพื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70

2.2 เปรียบเทียบความสามารถในการออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะทางสังคมของเด็กสมาธิสั้นหลังเรียน โดยทดสอบค่า t-test (one sample test)

3. การวิเคราะห์ความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ที่ส่งเสริมความรู้และความสามารถในการออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะทางสังคมของเด็กสมาธิสั้นของครู

3.1. นำแบบประเมินความพึงพอใจมาตรวจให้คะแนน โดยเกณฑ์การให้คะแนนมีดังต่อไปนี้

5	หมายถึง	มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด
4	หมายถึง	มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก
3	หมายถึง	มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง
2	หมายถึง	มีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย
1	หมายถึง	มีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3.2 นำผลคะแนนมาหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานแล้วนำไปเทียบกับเกณฑ์ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด อังในชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ , 2558 , หน้า 535)

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.51-5.00	หมายถึง	มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.51-4.50	หมายถึง	มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.51-3.50	หมายถึง	มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.51-2.50	หมายถึง	มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00-1.50	หมายถึง	มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

เกณฑ์ขั้นต่ำในการพิจารณาความเหมาะสมความพึงพอใจจากการจัดกิจกรรมเชิงประสบการณ์เพื่อส่งเสริมความรู้ความสามารถในการออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะทางสังคมของเด็กสมาธิสั้นสำหรับครู คือ มีค่าเฉลี่ย ตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานไม่เกิน 1.00

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สูตรที่ใช้ในการวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือ

1.1 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, หน้า 64)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

IOC = ดัชนีความสอดคล้องของเครื่องมือ

$\sum R$ = ผลรวมคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

N = จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

การให้คะแนนของผู้ทรงคุณวุฒิแต่ละคนให้คะแนนตามเกณฑ์ ดังนี้

ให้คะแนน +1 เมื่อผู้เชี่ยวชาญแน่ใจว่าแบบทดสอบนั้นสอดคล้องกับจุดประสงค์

ให้คะแนน 0 เมื่อผู้เชี่ยวชาญไม่แน่ใจว่าแบบทดสอบนั้นสอดคล้องกับจุดประสงค์

ให้คะแนน -1 เมื่อผู้เชี่ยวชาญแน่ใจว่าแบบทดสอบนั้นไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์

1.2 หาค่าความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนกของข้อสอบ

(ศิริชัย กาญจนวาสี, 2556, หน้า 225)

$$p = \frac{R_H + R_L}{N_H + N_L} \quad \text{หรือ} \quad p = \frac{P_H + P_L}{2}$$

เกณฑ์การพิจารณา p จะมีค่าตั้งแต่ 0 ถึง 1

$$r = \frac{R_H - R_L}{N_H \text{ or } N_L} \quad \text{หรือ} \quad r = P_H - P_L$$

เกณฑ์การพิจารณาการยอมรับ $r \geq 0.20$

กำหนดให้	R_H	=	จำนวนคนที่ตอบถูกในกลุ่มสูง
	R_L	=	จำนวนคนที่ตอบถูกในกลุ่มต่ำ
	N_H	=	จำนวนคนทั้งหมดในกลุ่มสูง
	N_L	=	จำนวนคนทั้งหมดในกลุ่มต่ำ
	P_H	=	$\frac{R_H}{N_H}$ และ $P_L = \frac{R_L}{N_L}$

1.3 การหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบทดสอบ (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2556, หน้า

73)

$$KR_{20} = \left[\frac{k}{k-1} \right] \left[1 - \frac{\sum p_i q_i}{s_x^2} \right]$$

เมื่อ KR_{20} = สัมประสิทธิ์ความเที่ยงของแบบสอบ

K = จำนวนข้อสอบ

p_i = สัดส่วนของผู้ตอบถูกในข้อที่ i

q_i = สัดส่วนของผู้ตอบผิดในข้อที่ i

S_x^2 = ความแปรปรวนของคะแนนรวม x

2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

2.1 การหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, หน้า 105)

$$\text{สูตร } \bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ \bar{X} = คะแนนเฉลี่ย $\sum X$ = ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

N = จำนวนนักเรียน

2.2 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, หน้า 105)

$$S.D. = \sqrt{\frac{N\sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

S.D. แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

X แทน คะแนนแต่ละตัว

N แทน จำนวนคะแนนในกลุ่ม

 \sum แทน ผลรวม2.3 สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ t-test (Dependent Sample)
(บุญชม ศรีสะอาด, 2545, หน้า 109) โดยใช้สูตร ดังนี้

$$t = \frac{\sum D}{\sqrt{\frac{n\sum D^2 - (\sum D)^2}{(n-1)}}}$$

เมื่อ t แทน ค่าสถิติทดสอบที่จะใช้เปรียบเทียบกับค่าวิกฤต
เพื่อทราบความมีนัยสำคัญ

D แทน ค่าผลต่างระหว่างคู่คะแนน

n แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่างหรือจำนวนคู่คะแนน

2.4 สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ t - test (one Sample)
(ชูศรี วงศ์รัตนะ, 2553) โดยใช้สูตร ดังนี้

$$t = \frac{\bar{X} - \mu_0}{\frac{S}{\sqrt{n}}} \text{ โดยมี } df = n - 1$$

เมื่อ \bar{X} แทนค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง

μ_0 แทนเกณฑ์หรือระยะ 60 ของคะแนนเต็ม 50 คิดเป็น 30

S แทนความเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง

n แทนขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

df แทนขั้นแห่งความเป็นอิสระ (degree of freedom)

บทที่ 4

ผลการวิจัย

ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ที่ส่งเสริมความรู้และความสามารถในการออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะทางสังคมของเด็กสมาธิสั้นสำหรับครูสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาโดยใช้กระบวนการวิจัยกึ่งทดลอง (The Preexperimental research) ซึ่งนำเสนอผลการวิจัย 3 ตอน ดังนี้

1. ผลการเปรียบเทียบความรู้ เรื่อง เด็กสมาธิสั้นและการออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะทางสังคมของครูสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1
2. ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะทางสังคมของเด็กสมาธิสั้นจากผลชิ้นงานโดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70 ของครูสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1
3. ผลการศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ที่ส่งเสริมความรู้และความสามารถในการออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะทางสังคมของเด็กสมาธิสั้นของครูสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1

ผลการวิจัย

ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงประสบการณ์เพื่อส่งเสริมความรู้ความสามารถในการออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะทางสังคมของเด็กสมาธิสั้นสำหรับครูสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 มีผลการวิเคราะห์ดังตาราง 8- 10

1. ผลการเปรียบเทียบความรู้ เรื่อง เด็กสมาธิสั้นและการออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะทางสังคมของครูสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1

ในการวิเคราะห์ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ที่นำไปใช้กับครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 1 และครูที่สนใจเข้าร่วม จำนวน 25 คน ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ ดังนี้

ตาราง 8 ผลการเปรียบเทียบคะแนนสอบก่อนและหลังอบรมของครู เรื่อง เด็กสมาธิสั้น และการออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะของเด็กสมาธิสั้น

การทดสอบ	n	\bar{X}	S.D.	\bar{d}	S.D. _d	t	p
ก่อนอบรม	25	13.08	2.81				
หลังอบรม	25	18.12	4.41	4.32	2.51	8.60*	.000

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 8 พบว่า ครูที่เรียนโดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงประสบการณ์มีความรู้หลังอบรม ($\bar{X} = 18.12$) สูงกว่าก่อนอบรม ($\bar{X} = 13.08$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

2. ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะทางสังคมของเด็กสมาธิสั้นจากผลชิ้นงานโดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70 ของครูสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1

ในการวิเคราะห์ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ที่นำไปใช้กับครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 1 ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ดังตาราง 9

ตาราง 9 แสดงความสามารถของครูในการออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะทางสังคมของเด็กสมาธิสั้นกับเกณฑ์ร้อยละ 70

การทดสอบ	n	คะแนนเกณฑ์	คะแนนเต็ม	\bar{X}	S.D.	%ofMean	t	p
หลังอบรม	25	17.50	25	19.60	2.78	78.40	3.77*	0.0005

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 9 พบว่าครูมีความสามารถในการออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะทางสังคมของเด็กสมาธิสั้นหลังการอบรม ($\bar{X} = 19.60$) คิดเป็นร้อยละ 78.40 สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ($\bar{X} = 17.50$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ที่ส่งเสริมความรู้และความสามารถในการออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะทางสังคมของเด็กสมาธิสั้นของครูสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1

ในการวิเคราะห์ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ที่นำไปใช้กับครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 1 ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ดังตาราง 10

ตาราง 10 ความพึงพอใจของครูที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ที่ส่งเสริมความรู้และความสามารถในการออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะทางสังคมของเด็กสมาธิสั้น

รายละเอียด	\bar{X}	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1. ด้านปัจจัยนำเข้า			
1.1. สถานที่เหมาะสมกับการจัดกิจกรรม	4.76	0.44	มากที่สุด
1.2. อาหารมีความเหมาะสม	4.72	0.46	มากที่สุด
รวม	4.74	0.41	มากที่สุด
2. ด้านกระบวนการ			
2.1. กิจกรรมทำให้ครูสามารถรวบรวมความรู้ได้ดีขึ้น	4.84	0.37	มากที่สุด
2.2. กิจกรรมเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยน	4.76	0.44	มากที่สุด
2.3. กิจกรรมให้ครูสามารถวิเคราะห์ข้อมูลได้ดีขึ้น	4.64	0.49	มากที่สุด
2.4. กิจกรรมให้ครูสามารถนำเสนอข้อมูลได้ดีขึ้น	4.68	0.48	มากที่สุด
รวม	4.73	0.36	มากที่สุด
3. ด้านผลผลิต			
ก่อนการอบรม			
3.1. ท่านมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสมาธิสั้น	3.00	0.82	ปานกลาง
หลังการอบรม			
3.2. ท่านมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสมาธิสั้น	4.60	0.50	มากที่สุด

ตาราง 10 (ต่อ)

รายละเอียด	\bar{X}	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
3.3. สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการ เรียนการสอนได้	4.72	0.46	มากที่สุด
3.4. สามารถนำความรู้ไปให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ร่วมงานได้	4.52	0.51	มากที่สุด
รวม	4.21	0.39	มาก
4. ความพึงพอใจของท่านต่อภาพรวมของการจัดกิจกรรม			
4.1 ความพึงพอใจต่อภาพรวมของการจัด กิจกรรม	4.80	0.41	มากที่สุด
รวม	4.80	0.41	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม	4.55	0.32	มากที่สุด

จากตาราง 10 พบว่า ครูมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.55, S.D. = 0.32$) เมื่อพิจารณาแต่ละด้านพบว่า ความพึงพอใจต่อภาพรวมของการจัดกิจกรรมในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.80, S.D. = 0.41$) รองลงมา คือ ด้านปัจจัยนำเข้ามีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.74, S.D. = 0.41$) และ ด้านกระบวนการมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.73, S.D. = 0.36$) ตามลำดับ ส่วนด้านผลผลิตมีความพึงพอใจในระดับมาก ($\bar{X} = 4.21, S.D. = 0.39$)

บทที่ 5

บทสรุป

การศึกษาค้นคว้า เรื่อง ผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ที่ส่งเสริมความรู้และความสามารถในการออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะทางสังคมของเด็กสมาธิสั้นสำหรับครูสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 สามารถสรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังนี้

จุดมุ่งหมายของการวิจัยเพื่อศึกษาผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ที่ส่งเสริมความรู้และความสามารถในการออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะทางสังคมของเด็กสมาธิสั้นสำหรับครู โดยแบ่งการวิเคราะห์ คือ 1) เพื่อเปรียบเทียบความรู้ เรื่อง เด็กสมาธิสั้นและการออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะทางสังคมของครูสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ก่อนอบรมและหลังอบรม 2) เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะทางสังคมของเด็กสมาธิสั้นกับเกณฑ์ร้อยละ 70 ของครูสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 หลังอบรม 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ที่ส่งเสริมความรู้และความสามารถในการออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะทางสังคมของเด็กสมาธิสั้นของครูสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ดำเนินการวิจัยตามกระบวนการวิจัยกึ่งทดลอง คือ 1) เพื่อศึกษาความรู้ เรื่อง เด็กสมาธิสั้นและการออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะทางสังคมของครูสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 2) เพื่อศึกษาความสามารถในการออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะทางสังคมของเด็กสมาธิสั้นจากผลชิ้นงาน โดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ที่ส่งเสริมความรู้และความสามารถในการออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะทางสังคมของเด็กสมาธิสั้นของครูสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 โดยจัดกิจกรรมกับครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 1 และครูที่สนใจเข้าร่วม จำนวน 25 คน ดำเนินการทดลองทั้งสิ้น 15 ชั่วโมง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย (\bar{X}) , ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่าสถิติ t-test แบบ dependent

สรุปผลการวิจัย

ผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ที่ส่งเสริมความรู้และความสามารถในการออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะทางสังคมของเด็กสมาธิสั้นสำหรับครูสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 สรุปได้ดังนี้

1. ครูมีความรู้ เรื่อง เด็กสมาธิสั้นและการออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะทางสังคมหลังอบรมสูงกว่าก่อนอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. ครูมีความสามารถในการออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะทางสังคมหลังการอบรมสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. ครูมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ที่ส่งเสริมความรู้และความสามารถในการออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะทางสังคมของเด็กสมาธิสั้นโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.55$)

อภิปรายผล

ผลการวิจัยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ที่ส่งเสริมความรู้และความสามารถในการออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะทางสังคมของเด็กสมาธิสั้นสำหรับครูสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 อภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาคำว่า เรื่อง เด็กสมาธิสั้นและการออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะทางสังคมของครูสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 หลังอบรมสูงกว่าก่อนอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงประสบการณ์มีขั้นตอนในการจัดกิจกรรมทั้งสิ้น 5 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การสร้างประสบการณ์ ครูมีโอกาสที่จะทบทวนความรู้เดิมและนำความรู้เดิมนั้นมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับความรู้เดิมของบุคคลอื่นและเกิดเป็นความรู้ใหม่ของตนเองนำไปปรับปรุงและแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนของตนเอง ในกิจกรรมการเล่าประสบการณ์ของครูที่มีต่อเด็กสมาธิสั้นในชั้นเรียน พร้อมทำแบบประเมินพฤติกรรม SNAP-IV เพื่อให้ครูประเมินพฤติกรรมของเด็กสมาธิสั้นในชั้นเรียนเพื่อพิจารณาว่าในแต่ละข้อนั้นตรงกับลักษณะของเด็กที่ท่านสอนเพียงใด ขั้นที่ 2 การแบ่งปัน เป็นขั้นที่ครูได้ลงมือปฏิบัติได้เรียนรู้จากสถานการณ์จริงได้แก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในชั้นเรียนพร้อมแบ่งปันการแก้ปัญหากันภายในกลุ่ม โดยกิจกรรมการจำลองสถานการณ์พฤติกรรมของเด็กสมาธิสั้นที่น่าจะเกิดขึ้นในชั้นเรียนและให้ครูเข้าไปแก้ปัญหาสถานการณ์ที่เกิดขึ้นนั้น ขั้นที่ 3 การสร้างกระบวนการ เป็นการสร้างกระบวนการจัดกิจกรรมที่ทำให้เกิดทักษะทางสังคมสำหรับเด็กสมาธิสั้น โดยการยกตัวอย่างกิจกรรมและอุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดกิจกรรมสร้างทักษะทางสังคมซึ่งครูจะได้ร่วมเล่นกิจกรรมสร้าง

ทักษะทางสังคมด้วยตนเอง ชั้นที่ 4 สรุป ครูได้ทำกิจกรรมกลุ่มในการช่วยกันคิดออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะทางสังคมสำหรับเด็กสมาธิสั้นในบริบทของโรงเรียนที่ท่านสอนอยู่พร้อมนำเสนอหน้าชั้นเรียน และชั้นที่ 5 ขั้นตอนการประยุกต์ ครูร่วมกับวิทยากรช่วยกันอภิปรายกิจกรรมที่แต่ละกลุ่มออกแบบมาและสรุปเป็นความรู้ร่วมแสดงความคิดเห็นว่าจะนำความรู้ที่ได้กลับไปประยุกต์กับโรงเรียนของท่านอย่างไร จากขั้นตอนดังกล่าวทำให้ครูได้เรียนรู้จากประสบการณ์และนำเอาประสบการณ์มาลงมือปฏิบัติจริงโดยมีวิทยากรคอยให้คำแนะนำและการช่วยเหลือตลอดการเรียนรู้ พร้อมทั้งตอบข้อซักถามที่ครูสงสัยจึงส่งผลให้ครูเข้าใจบทเรียนมากยิ่งขึ้นทั้งในเรื่องความรู้ที่เกี่ยวกับเด็กสมาธิสั้นและความรู้เกี่ยวกับการออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะทางสังคมทำให้ความรู้หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับวงจรการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ของ Kolb (1984 อ้างอิงใน ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2555, หน้า 302) ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การสร้างประสบการณ์ (Do) โดยผู้เรียนได้ลงมือกระทำกิจกรรมเป็นการสร้างความสนใจให้นักเรียน 2) แบ่งปัน (Share) โดยผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์กัน เช่น ผู้เรียนเล่าหรืออธิบายให้เพื่อนในห้องฟังว่าเกิดอะไรขึ้นบ้าง 3) กระบวนการ (Process) โดยผู้เรียนได้อธิบายและวิเคราะห์ประสบการณ์เพื่อนำประสบการณ์ที่ได้รับมากำหนดออกมาเป็นกฎ หลักการ หรือแนวทางที่สามารถใช้ได้ สถานการณ์จริง 4) การสรุป (Generalize) โดยผู้เรียนได้ร่วมกันสรุปความรู้ที่ได้รับนำไปใช้ในสถานการณ์จริง 5) การประยุกต์ (Apply) โดยผู้เรียนได้ประยุกต์ความรู้ที่ได้รับไปใช้ในสถานการณ์อื่น เนื่องจากครูได้ทำกิจกรรมเป็นขั้นตอนที่สอดคล้องกับหลักการข้างต้นส่งผลให้ครูเข้าใจในสิ่งที่เรียนส่งผลให้ความรู้หลังอบรมสูงกว่าก่อนอบรม และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมัยศิริทองถาวร (2560) ที่ได้ศึกษาการพัฒนารูปแบบการดูแลเด็กโรคสมาธิสั้นแบบบูรณาการระหว่างบุคลากรทางการแพทย์ ผู้ปกครอง และครู ในเขตภาคเหนือ พบว่า ครูที่ได้รับการอบรมมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโรคสมาธิสั้น เทคนิคและกระบวนการปรับพฤติกรรมเด็กสมาธิสั้นที่โรงเรียนการจัดการชั้นเรียนและเทคนิคการสอนเด็กสมาธิสั้นที่มีปัญหาการเรียนความรู้เรื่องยาและการรักษาด้วยยาในเด็กสมาธิสั้นเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2 ผลการศึกษาความสามารถในการออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะทางสังคมของเด็กสมาธิสั้นจากผลชิ้นงานเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70 ของครูสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 เมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70 ผลการศึกษาพบว่าความสามารถในการออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะทางสังคมของเด็กสมาธิสั้นหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องจากครูได้ลงมือปฏิบัติร่วมกับการระดมความคิด

ภายในกลุ่มพร้อมกันเรียนรู้ตัวอย่างการจัดกิจกรรมสร้างทักษะทางสังคมมาก่อนการออกแบบกิจกรรมจึงส่งผลให้ครูสามารถร่วมกันออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะทางสังคมได้หลากหลายเป็นสาเหตุมาจากบริบทของแต่ละโรงเรียนที่แตกต่างกันทำให้กิจกรรมที่ออกแบบมามีความแตกต่างกัน

ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ของ John Dewey (1974 อ้างอิงใน ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2554, หน้า300) ที่ให้นิยามไว้ว่า การเรียนรู้เชิงประสบการณ์ เป็นการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนได้โดยผู้เรียนสามารถรวบรวมเอาความรู้ต่าง ๆ ที่รับเข้ามาก่อน มาเชื่อมโยงกับความรู้ใหม่เพื่อทำให้เกิดความหมายขึ้นโดยการรวบรวมเชื่อมโยงและจัดระเบียบประสบการณ์ต่าง ๆ ให้เป็นรูปแบบที่สมบูรณ์เพื่อที่จะช่วยให้สามารถเข้าใจประสบการณ์ที่เกิดขึ้นในอนาคตได้อย่างดี เนื่องจากผู้เรียนได้เรียนรู้ตามกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงประสบการณ์และสามารถพัฒนาความรู้ของตนเองให้สูงขึ้นได้และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Lawrence (1999, p. 136) ได้ศึกษา รูปแบบการเรียนรู้จากประสบการณ์ เป็นรูปแบบที่เหมาะสมในการส่งเสริมการเรียนรู้ที่เกิดจากการมีส่วนร่วมเพื่อแบ่งปันประสบการณ์ การได้ฝึกปฏิบัติจริง ดังนั้น การเรียนรู้จากประสบการณ์จึงเป็นการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองและส่งเสริมทักษะการทำงานในด้านต่างๆโดยเฉพาะทักษะการแก้ปัญหา และการทำงานเป็นทีม

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ที่ส่งเสริมความรู้และความสามารถในการออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะทางสังคมของเด็กสมาธิสั้นของครูสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้ น่าจะสืบเนื่องมาจาก

3.1 กิจกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์เพื่อส่งเสริมความรู้ความสามารถในการออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะทางสังคมของเด็กสมาธิสั้นสำหรับครูโดยกระบวนการจัดการเรียนรู้จะเน้นให้ครูได้ทำกิจกรรมเป็นกลุ่ม รู้จักแสดงความคิดเห็นแลกเปลี่ยนประสบการณ์ รู้จักระดมความคิด มีการรวบรวมข้อมูลในการออกแบบกิจกรรมอย่างเป็นระบบ ครูมีความสนใจและกระตือรือร้นในการร่วมกันทำกิจกรรม สามารถวิเคราะห์ความรู้จากการเรียนนำมาสร้างเป็นชิ้นงานของแต่ละกลุ่มได้ พร้อมทั้งกล้าที่จะแสดงความคิดเห็นร่วมกับผู้อื่นในระหว่างการทำกิจกรรม

3.2 จากการเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้เชิงประสบการณ์มีกิจกรรมการเรียนรู้ที่เป็นขั้นตอนและในแต่ละขั้นตอนมีการสอดแทรกด้วยกิจกรรมที่หลากหลายจากอุปกรณ์และสื่อการสอนที่ใช้จริงเมื่อครูได้เรียนพร้อมทำกิจกรรมไปด้วยทำให้ครูรู้สึกสนุกและไม่รู้สึกเบื่อกับการที่จะ

เรียนรู้ เพราะครูเป็นผู้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเองและมีการเสริมแรงทางบวกตลอดการทำกิจกรรม ทำให้ครูมีความกระตือรือร้นที่จะร่วมกิจกรรม กิจกรรมต่างๆจะฝึกให้ครูเรียนรู้จากประสบการณ์ที่เคยมีมาเพื่อนำมาสร้างเป็นความรู้ใหม่เพื่อนำไปประยุกต์ใช้กับสถานการณ์จริง

ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของสมยศ นาวิกาน (2540, หน้า 155) ที่ว่า ครูผู้สอนที่ต้องการให้กิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางบรรลุผลสำเร็จจึงต้องคำนึงถึงการจัดบรรยากาศ และสถานการณ์ รวมทั้งสื่ออุปกรณ์การเรียนการสอนที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอน เพื่อตอบสนองความพึงพอใจของผู้เรียนให้มีแรงจูงใจ หรือส่งเสริมการปฏิบัติกิจกรรมจนบรรลุวัตถุประสงค์ โดยมีแนวทางในการส่งเสริมความพึงพอใจ ซึ่งการจัดกิจกรรมจะเน้นให้ครูได้เรียนรู้จากอุปกรณ์จริง สื่อการสอนที่ชัดเจน รวมถึงสิ่งอำนวยความสะดวกในการสอนอย่างครบครัน ซึ่งอาจจะเป็นสาเหตุจูงใจที่ทำให้ระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ผศ.ดร.จวีร์ลักษณ์ รัตนพันธ์ (2556) ได้ศึกษาการพัฒนาชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูและผู้ปกครอง เรื่อง กิจกรรมพลศึกษาเพื่อพัฒนาช่วงระยะเวลาความสนใจและความสามารถในการสื่อสารของเด็กสมาธิสั้นในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมพลศึกษาสำหรับเด็กสมาธิสั้นอยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ผลการวิจัยครั้งนี้เป็นแนวทางให้ครูได้รู้จักการประเมินเด็กสมาธิสั้นเบื้องต้น เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับเด็กกลุ่มนี้ โดยการจัดกิจกรรมอาจจะไม่เน้นทักษะทางสังคมเพียงอย่างเดียวอาจจะรวมไปถึงกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการไปพร้อมกันด้วย

1.2 การจัดกิจกรรมเชิงประสบการณ์เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ต้องเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์ดังนั้นผู้สอนจะต้องเตรียมคำถามในการกระตุ้นให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นหรือเล่าประสบการณ์ออกมาโดยอาจจะมีการแจกของรางวัลสำหรับผู้ร่วมทำกิจกรรม

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ในการศึกษาค้นคว้างานวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาผลการจัดกิจกรรมเชิงประสบการณ์ที่ส่งเสริมความรู้ความสามารถในการออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะทางสังคมของเด็กสมาธิสั้น เมื่อครูปฏิบัติกิจกรรมครบทุกขั้นตอน ทำให้ครูมีความพึงพอใจ และเรียนรู้อย่างมีความสุข สนุกสนาน กระตือรือร้นตลอดเวลา เพราะครูได้ลงมือปฏิบัติในการทำกิจกรรมทุกขั้นตอน จนส่งผลให้ครูมีความสามารถในการออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะทางสังคม มีการวางแผนการทำงานเป็นกลุ่ม รวมทั้งฝึกให้ครูกล้าแสดงความคิดเห็นร่วมกับการอภิปรายกลุ่ม รู้จักการเชื่อมโยง

ประสบการณ์เดิมกับความรู้ใหม่ที่ได้รับจากการทำกิจกรรม ดังนั้นในการวิจัยครั้งต่อไปจึงควรมีการ
ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะ ในด้านการส่งเสริมกระบวนการทำงานกลุ่ม
ทักษะการออกแบบสื่อประกอบการทำกิจกรรม และความสุขในการเรียนรู้

บรรณานุกรม

- กาญจนา เวงรังษี. (2560). การเรียนรู้สู่ประเทศไทย 4.0. พิษณุโลก: ห้างหุ้นส่วนจำกัด โรงพิมพ์ตระกูลไทย
- กษมา วุฒิสารวัฒนา. (2548). ผลของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนคณิตศาสตร์โดยเน้น การเรียนรู้จากประสบการณ์ที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ และการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดพะเยา. วิทยานิพนธ์ ค.ม., จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2540). ชุดอบรมตนเอง : เทคนิคการสอนกลุ่ม สร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ที่เน้นเป็นศูนย์กลางทักษะทางสังคม.ม.ป.ท.
- จรวายพร สุตสวาท และคณะ. (2545). ความพึงพอใจ. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง กศ.ม., มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- จรัลลักษณ์ รัตนพันธ์. (2556). การพัฒนาชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูและผู้ปกครอง เรื่อง กิจกรรมพลศึกษาเพื่อพัฒนาช่วงระยะความสนใจและความสามารถในการสื่อสาร ของเด็กสมาธิสั้น ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัย ธรรมธิราช.
- ชบา พันธุ์ศักดิ์. (2550). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเชิงประสบการณ์และ การเรียนรู้แบบร่วมมือโดยการร่วมงานอย่างร่วมรู้สึกระหว่างผู้ปกครองและครู เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตสำหรับเด็กปฐมวัย. วิทยานิพนธ์ ค.ม., จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2554). 80 นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. กรุงเทพฯ: แดเน็กซ์ อินเทอร์เน็ตโปรดักชั่น.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2533). แนวคิดเทคโนโลยีการศึกษา. ใน เอกสารการสอนชุดวิชา เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา (หน่วยที่ 8). นนทบุรี: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมธิราช.
- ณภาพ วานิชสาร. (2556). บทบาทของครูการศึกษาพิเศษในการจัดการเรียนรู้สำหรับผู้เรียน ที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ที่มีภาวะสมาธิสั้นและอยู่ไม่นิ่งในโรงเรียน แกนนำจัดการเรียนร่วม. ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย เชียงใหม่.

- ทีศนา แชมมณี. (2556). ศาสตร์การสอน. (พิมพ์ครั้งที่ 17). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เทียมใจ พิมพ์วงศ์. (2541). การศึกษาทักษะทางสังคมของเด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรมเรียนร่วมกับเด็กปกติ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนโดยวิธีการเรียนแบบสหร่วมใจ. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาพิเศษ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ธีรยุทธ์ เสนีย์วงศ์ ณ อยุธยา. (2536). เสริมทักษะการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. เชียงใหม่: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- นพ.บุญเรือง ไตรเรืองวรวัฒน์. (30 พฤษภาคม 2560). สมานิตัน. เดลินิวส์, 16.
- นงพะงา ลิ้มสุวรรณ. (2542). โรคสมาธิสั้น. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- นूरชัย ศิริมหาสาร. (2545). แผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- นूरชาติ ศิริเป็ง. (2557). การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาศักยภาพของครูในการจัดการเรียนรู้ด้านการอ่านและการเขียนภาษาไทยสำหรับนักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ในโรงเรียนจัดการเรียนร่วม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1. ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- บุญเลี้ยง ทุมทอง. (2556). ทฤษฎีและการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประนอม ชัยเดช. (2536). เสริมทักษะการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. เชียงใหม่: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ปัทมาวดี บุญยสวัสดิ์. (2535). ผลของการใช้เกมการเล่นพื้นบ้านไทยที่มีต่อการพัฒนาทักษะทางสังคมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปัทมา บันเทิงจิต. (2548). การศึกษาทักษะทางสังคมด้านการเล่นกับเพื่อนของเด็กออทิสติกโดยการจัดกิจกรรมการเล่นพื้นบ้านของไทยประกอบการสื่อด้วยภาพ. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาพิเศษ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ผดุง อารยะวิญญู. (2545). วิธีสอนเด็กสมาธิสั้น. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แว่นแก้ว.

- พรประภัสสร ปริญาญกุล. (2546). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเชิงประสบการณ์ เพื่อเสริมสร้างทักษะการทำงานสำหรับนักศึกษา สาขาวิชาศิลปศาสตร์ใน สถาบันราชภัฏ. วิทยานิพนธ์ ค.ม., จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กระทรวงศึกษาธิการ (19 สิงหาคม 2542)
แหล่งที่มา: <http://www.moe.go.th/main2/plan/p-r-b42-01.htm>
- พัชรี จิวพัฒนกุล. (2549). การพัฒนาแบบฝึกเพื่อเสริมสร้างทักษะทางสังคมสำหรับเด็ก ออทิสติก. วิทยานิพนธ์ กศ.ด. (การศึกษาพิเศษ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ไพฑูรย์ สีนลารัตน์ และนักรบ หมี่แสน. (2560). ครูศึกษาและการพัฒนาวิชาชีพครู. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- เรียมพร แสงซุง. (2558). การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้ เชิงประสบการณ์ เพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการ แก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง อัตราส่วนและร้อยละ สำหรับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยนเรศวร, พิษณุโลก.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2555). พจนานุกรมศัพท์ศึกษาศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน. กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน.
- ยนต์ ชุ่มจิต. (2550). ความเป็นครู. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- สมบัติ นพรัก สํารายณ์ มีแจ้ง เทียมจันทร์ พานิชย์ผลินไชย อมรรัตน์ วัฒนารธร และชำนาญ ปาณวงษ์. (2555). รายงานการวิจัยและพัฒนารูปแบบการพัฒนาครูและผู้บริหาร สถานศึกษาแบบใช้โรงเรียนเป็นฐานในโรงเรียนขนาดเล็ก : พิษณุโลก. กรุงเทพฯ: บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- ระพินทร์ โพธิ์ศรี. (2549). การสร้างและวิเคราะห์เครื่องมือสำหรับการวิจัย. อุดรดิตต์., มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตต์.
- วัฒนพร ระงับทุกข์. (2543). แผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. กรุงเทพฯ: แอล ที เพรส.
- ศรีเรือน แก้วกังวาน. (2543). จิตวิทยาเด็กพิเศษ แนวคิดสมัยใหม่. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศรีกัลยา พึ่งแสงสี. (2539). การศึกษาพฤติกรรมของครูในการส่งเสริมทักษะทางสังคมให้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงาน การประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (ประถมศึกษา). กรุงเทพฯ: ม.ป.พ.

- ศิริรัตน์ เกลิมไทย. (2545). การศึกษาพฤติกรรมทางสังคมของเด็กสมาธิสั้น. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาและการแนะแนว บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน. (2555). เด็กสมาธิสั้น คู่มือสำหรับครู. กรุงเทพฯ: บริษัท ปิยอนด์ พับลิชชิง จำกัด.
- สมโภชน์ เขียมสุภาสิต. (2541). ทฤษฎีและเทคนิคการปรับพฤติกรรม. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมร ทองดี และปราณี รามสูต. (2545). หน่วยที่ 9 หลักการและแนวทางการพัฒนากิจกรรมแนะแนว ในประมวลสาระชุดวิชาการพัฒนาเครื่องมือและกิจกรรมแนะแนว หน้า 1-66 นนทบุรี สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- สุนน อมรวิวัฒน์. (2542). การพัฒนาการเรียนรู้ตามแนวพุทธศาสตร์ ทักษะกระบวนการเผชิญสถานการณ์. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- สยมพร เค โปบลุย. (2543). ถ้าเด็กขาดสมาธิจะทำอย่างไร? (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: ศูนย์การศึกษาเอแลน
- สุขุมล เกษมสุข. (2535). การสอนทักษะทางสังคมในชั้นประถมศึกษา. ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, กรุงเทพฯ.
- สมบัติ ยรรยง. (2533). ความพึงพอใจของข้าราชการพลเรือนที่มีต่อการปฏิบัติงานในสำนักงานศึกษาธิการอำเภอ เขตการศึกษา 7. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สมยศ นาวิการ. (2540). การบริหารและพฤติกรรมองค์กร. กรุงเทพฯ: ผู้จัดการ.
- อุมาพร ตรังคสมบัติ. (2546). สร้างสมาธิให้ลูกคุณ. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชั้นใต้การพิมพ์.
- อลิสรา วัชรสินธุ. (2546). จิตเวชเด็ก. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Cheng, Y.C & Tam, W.M. (1997). Multi-Model of Quality in Education Quality Assurance in Education. 5(1). Online. Available : <https://www.eduhk.hk/main/>
- Kolb, D. A. (1984). Experiential learning: Experience as the source of learning and development. Englewood Cliff, N.J.: Prentice-Hall.

- Kleynhans,E. S. (2005). **Primary School Teachers' Knowledge And Misperception of Attention Deficit-Hyperactivity Disorder (ADHD)**. Master Thesis, University of Stellenbosch.
- Lawrence,E. (1999). **A Reformulation of the Theory of Experiential learning Appropriate for Instruction in formal business education**. Journal of Vocational Education and training, 51(4), 136.
- Small, S. (2003). **Attention Deficit-Hyperactivity Disorder : General Education Elementary School Teacher' s Knowledge, Training, and Ratings of Acceptability of Interventions**. Master Thesis, College of Education, University of SoutFlorida.

ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญในการตรวจคุณภาพเครื่องมือวิจัย

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

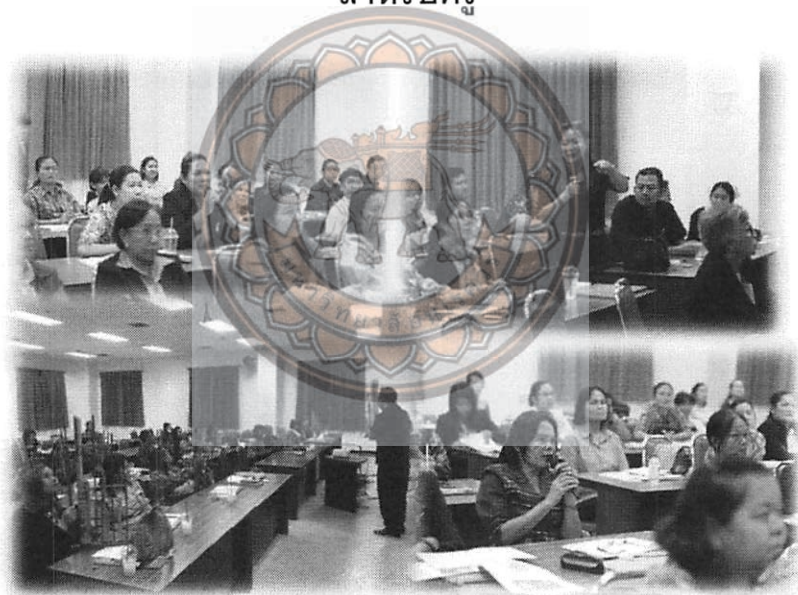
1. รองศาสตราจารย์แพทย์หญิงจิรนนท์ วีรกุล ตำแหน่ง อาจารย์ประจำภาควิชา
กุมารเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์
มหาวิทยาลัยนเรศวร กุมารแพทย์
ผู้เชี่ยวชาญด้านพัฒนาการเด็ก
2. นางสาวอุทัยวรรณ แสนอุ่น ตำแหน่ง ครูชำนาญการ โรงเรียนบาง
ระกำวิทยศึกษา ผู้เชี่ยวชาญด้านการ
จัดกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกลุ่มสาระการ
เรียนรู้วิทยาศาสตร์
3. นางสาวปรมพร ดอนไพรรธรรม ตำแหน่ง ครูการศึกษาพิเศษ ศูนย์
การศึกษาพิเศษ มหาวิทยาลัยราชภัฏ
พิบูลสงคราม ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัด
กิจกรรมการศึกษาพิเศษ

ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. คู่มือการใช้แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ที่ส่งเสริมความรู้และความสามารถในการออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะทางสังคมของเด็กสมาธิสั้นสำหรับครู

คู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
เชิงประสบการณ์ที่ส่งเสริมความรู้และความสามารถในการออกแบบกิจกรรม
สร้างทักษะทางสังคมของเด็กสมาธิสั้น
เรื่อง เด็กสมาธิสั้นและการออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะทางสังคม
สำหรับครู

จัดทำโดย

นางสาวชนาภา บุรณชาติ

หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน

มหาวิทยาลัยนเรศวร

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
1. องค์ประกอบของคู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	ก
2. คำชี้แจงการใช้กิจกรรมการเรียนรู้	ข
3. โครงสร้างกิจกรรมการเรียนรู้	ค
4. แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	ฅ
5. แผนการจัดการเรียนรู้	1
6. การวัดและประเมินผล	ภาคผนวก

องค์ประกอบของคู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
เชิงประสบการณ์ที่ส่งเสริมความรู้และความสามารถในการออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะ
ทางสังคมของเด็กสมาธิสั้น เรื่อง เด็กสมาธิสั้นและการออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะทาง
สังคม สำหรับครู

1. คำชี้แจงการใช้กิจกรรมการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ที่ส่งเสริมความรู้และความสามารถในการออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะทางสังคมของเด็กสมาธิสั้น เรื่อง เด็กสมาธิสั้นและการออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะทางสังคม สำหรับครู
2. โครงสร้างกิจกรรมการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ที่ส่งเสริมความรู้และความสามารถในการออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะทางสังคมของเด็กสมาธิสั้น เรื่อง เด็กสมาธิสั้นและการออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะทางสังคม สำหรับครู
3. แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ที่ส่งเสริมความรู้และความสามารถในการออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะทางสังคมของเด็กสมาธิสั้น เรื่อง เด็กสมาธิสั้นและการออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะทางสังคม สำหรับครู
4. แผนการจัดการเรียนรู้
5. การวัดและประเมินผล
 - 5.1 แบบทดสอบวัดความรู้ เรื่อง เด็กสมาธิสั้นและการออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะทางสังคม สำหรับครู
 - 5.2 แบบวัดความสามารถในการออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะทางสังคมของเด็กสมาธิสั้น
 - 5.3 แบบประเมินความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ที่ส่งเสริมความรู้และความสามารถในการออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะทางสังคมของเด็กสมาธิสั้น สำหรับครู

คำชี้แจงการใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้
เชิงประสบการณ์ที่ส่งเสริมความรู้และความสามารถในการออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะ
ทางสังคมของเด็กสมาธิสั้น เรื่อง เด็กสมาธิสั้นและการออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะทาง
สังคม สำหรับครู

กิจกรรมการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ที่ส่งเสริมความรู้และความสามารถในการออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะทางสังคมของเด็กสมาธิสั้น เรื่อง เด็กสมาธิสั้นและการออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะทางสังคม สำหรับครู ประกอบด้วย 4 เรื่องดังต่อไปนี้

เรื่องที่ 1 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโรคสมาธิสั้น

เรื่องที่ 2 บทบาทของครูในการดูแลเด็กสมาธิสั้น

เรื่องที่ 3 เทคนิคและกระบวนการปรับพฤติกรรมเด็กสมาธิสั้นที่โรงเรียน

เรื่องที่ 4 การออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะทางสังคมของเด็กสมาธิสั้น

โดยที่วิทยากรและครูควรต้องศึกษาและทำความเข้าใจการใช้กิจกรรม ดังนี้

1. บทบาทวิทยากร

1.1 วิทยากรควรเตรียมตัวให้พร้อม โดยการศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับการใช้แผนการจัดการเรียนรู้ การจัดกิจกรรม และการเตรียมสื่อและแหล่งการเรียนรู้ที่ใช้ประกอบกิจกรรม

1.2 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ วิทยากรจะต้องจัดกิจกรรมให้ครบตามที่ระบุไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อให้กิจกรรมเป็นไปอย่างต่อเนื่อง และบรรลุตามวัตถุประสงค์

1.3 ศึกษาเทคนิคและวิธีการจัดการเรียนรู้ที่ระบุไว้ให้ชัดเจน เพื่อให้การอบรมเป็นไปอย่างราบรื่น

1.4 วิทยากรเป็นผู้เปิดโอกาสให้ครูได้ปฏิบัติกิจกรรมอย่างอิสระและคอยให้ความช่วยเหลือ ให้คำแนะนำ กระตุ้น ประสบการณ์เดิมที่ครูมีมาก่อนเข้าร่วมกิจกรรม

และก่อนดำเนินการปฏิบัติกิจกรรม วิทยากรต้องชี้แจงให้ครูรู้เกี่ยวกับบทบาทของครูดังนี้

2. บทบาทของครู

2.1 ศึกษาบทบาทของครูจากกรปฏิบัติกิจกรรมให้เข้าใจก่อนการอบรม

2.2 ปฏิบัติกิจกรรมตามลำดับขั้นตอน อ่านคำชี้แจงให้เข้าใจเพื่อจะได้ทราบว่าต้องปฏิบัติกิจกรรมอะไร อย่างไรบ้าง

2.3 ครูต้องตั้งใจปฏิบัติกิจกรรมอย่างเต็มความสามารถ ต้องให้ความร่วมมือและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ไม่รบกวนผู้อื่น

ตาราง 11 โครงสร้างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ที่ส่งเสริมความรู้และความสามารถในการออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะทางสังคมของเด็กสมาธิสั้น เรื่อง เด็กสมาธิสั้นและการออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะทางสังคมสำหรับเด็กสมาธิสั้น

แผนการจัดการ จัดการ เรียนรู้ที่	วัน/เวลา	เรื่อง	สาระการเรียนรู้	กิจกรรม	ขั้นตอนการจัด กิจกรรมการ เรียนรู้เชิง ประสบการณ์	สื่อและแหล่งเรียนรู้	การวัด ประเมินผล
1	15 มิถุนายน 2561 08.30-09.30 น.	ความรู้ความ เข้าใจเกี่ยวกับ โรคสมาธิสั้น	1. สร้างทัศนคติที่ดีระหว่าง ครูกับเด็กที่มีปัญหาสมาธิสั้น 2. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับ โรคสมาธิสั้น 3. การคัดกรองเด็กสมาธิสั้น 4. แนวทางการรักษา	ทำแบบทดสอบก่อน อบรม	ทำแบบทดสอบก่อน อบรม	แบบทดสอบก่อนอบรม	แบบทดสอบ ก่อนอบรม
น.	09.30-09.40 น.			วิทยากรสอบถามครูถึง ปัญหาพฤติกรรมของ นักเรียนในชั้นเรียน	สร้าง ประสบการณ์	1.VDO เรื่อง เด็กชายต้น 2.ใบความรู้ที่ 1 เรื่องการ เสริมสร้างทัศนคติที่ดีของ ครูต่อเด็กที่มีปัญหาสมาธิ สั้น	

แหล่งเรียนรู้	การวัด ประเมินผล
ที่ 1 ความเข้าใจ กสมาธิสั้น	ใบกิจกรรมที่ 1
oint เรื่อง ความรู้ เกี่ยวกับโรคสมาธิสั้น รู้ที่ 2 เรื่อง ความรู้ เกี่ยวกับโรคสมาธิสั้น	ใบกิจกรรมที่ 2
รมที่ 2 ตอบคำถาม สั้น	

ตาราง 11 (ต่อ)

แผนการจัดการ จัดการ เรียนรู้ที่	วัน/เวลา	เรื่อง	สาระการเรียนรู้	กิจกรรม	ขั้นตอนการจัด กิจกรรมการ เรียนรู้เชิง ประสบการณ์	สื่อและแหล่งเรียนรู้	การวัดประเมินผล
				บอย พร้อมสอบถามครูถึง เหตุการณ์เล่ากันว่าเกิดขึ้นใน ห้องเรียนของท่านไหม			
	11.35- 11.50 น.		วิทยาการให้ครูดู VDO เรื่อง เทคนิคการสื่อสารที่ถูกต้องของ ครูต่อเด็กสมาธิสั้น			6.VDO เรื่อง เทคนิค การสื่อสารที่ถูกต้อง ของครูต่อเด็กสมาธิ สั้น	
	11.50- 12.00 น.		วิทยาการให้ครูผู้เข้าอบรมจับคู่ใน การฝึกปฏิบัติการสื่อสาร				
	13.00- 13.10 น.		วิทยาการสรุปประเด็นที่สำคัญ เกี่ยวกับการอบรม เรื่อง เทคนิค และกระบวนการปรับพฤติกรรม เด็กสมาธิสั้นที่โรงเรียน	สรุป			

ตาราง 11 (ต่อ)

แผนการจัดการ เรียนรู้ที่	วัน/เวลา	เรื่อง	สาระการเรียนรู้	กิจกรรม	ขั้นตอนการจัด กิจกรรมการ เรียนรู้เชิง ประสบการณ์	สื่อและแหล่งเรียนรู้	การวัดประเมินผล
4	13.10- 13.20 น.	การออกแบบกิจกรรม สร้างทักษะทางสังคมของ เด็กสมาธิสั้น	1. ทักษะทางสังคม ของเด็กสมาธิสั้น 2. การออกแบบ กิจกรรมการเรียนรู้	วิทยากรสอบถาม ความหมายของทักษะ ทางสังคมที่ครูเข้าใจ	ประสบการณ์		
3	13.20- 13.50 น.			วิทยากรให้ความรู้เรื่อง ทักษะทางสังคมของ เด็กสมาธิสั้น		1. ใบความรู้ที่ 9 เรื่อง ทักษะทางสังคมของ เด็กสมาธิสั้น	
	13.50- 13.55น.			แบ่งกลุ่มกลุ่มละ 5 คน เพื่อทำกิจกรรมกลุ่ม เล่นกิจกรรมสร้างทักษะ ทางสังคม 1. กิจกรรมวงดนตรี 2. กิจกรรมกระดาษ ดนตรี	กระบวนการ	2. เครื่องดนตรี 3. กระดาษ หนังสือพิมพ์	

ตาราง 11 (ต่อ)

แผนการจัดการ เรียนรู้ที่	วัน/เวลา	เรื่อง	สาระการเรียนรู้	กิจกรรม	ขั้นตอนการ จัดกิจกรรม การเรียนรู้เชิง ประสบการณ์	สื่อและแหล่งเรียนรู้	การวัดประเมินผล
	13.55- 14.15 น.			ครูร่วมกิจกรรมวงดนตรี โดย วิทยากรแจกเครื่องดนตรีที่แปะ กระดาษสีไว้แตกต่างกันตาม ตัวโน้ต โดยให้ครูเขย่าเครื่องดนตรี ตามสีที่วิทยากรชี้			
	14.15- 14.30 น.			ครูร่วมกิจกรรมกระดาษดนตรี โดย วิทยากรให้ครูล้อมวงเป็นวงกลม และเปิดเพลงเมื่อเพลงหยุดอวัยวะ ส่วนใดก็ได้ในร่างกายต้องอยู่บน กระดาษหนังสือพิมพ์โดยที่ กระดาษหนังสือพิมพ์จะมีขนาด เล็กลงเรื่อยๆ ทุบชนะรับของรางวัล			

ตาราง 11 (ต่อ)

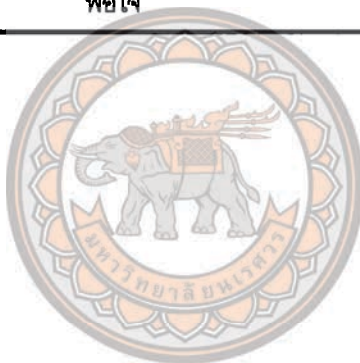
แผนการจัดการ เรียนรู้ที่	วัน/เวลา	เรื่อง	สาระการเรียนรู้	กิจกรรม	ขั้นตอนการ จัดกิจกรรม การเรียนรู้ เชิง ประสบการณ์	สื่อและแหล่งเรียนรู้	การวัดประเมินผล
	14.30- 15.10 น.			วิทยากรให้ความรู้เรื่อง การออกแบบ กิจกรรมการเรียนรู้		4.ใบความรู้ที่ 10 เรื่อง การออกแบบ กิจกรรมการเรียนรู้	
	15.10- 15.50 น.			แบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 5 คน เพื่อออกแบบ กิจกรรมที่ส่งเสริมทักษะทางสังคมของ เด็กสมาธิสั้นให้เหมาะสมกับบริบทของ โรงเรียน		5.ใบกิจกรรมที่ 6 เรื่อง การออกแบบ กิจกรรมสร้างทักษะ ทางสังคมของเด็ก สมาธิสั้น 6.กระดาษรูป 7.ปากกาเมจิก	
	15.50- 16.15 น.			ให้แต่ละกลุ่ม ส่งตัวแทนครูเพื่อ นำเสนอการออกแบบกิจกรรมที่ ส่งเสริมทักษะทางสังคมของเด็กสมาธิ สั้น			

ตาราง 11 (ต่อ)

แผนการจัดการ เรียนรู้ที่	วัน/เวลา	เรื่อง	สาระการเรียนรู้	กิจกรรม	ขั้นตอนการจัดกิจกรรม การเรียนรู้เชิง ประสบการณ์	สื่อและแหล่งเรียนรู้	การวัดประเมินผล
	16.15-16.30 น.			วิทยากรร่วมแสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับกิจกรรมที่แต่ละกลุ่ม ออกแบบมา		8. แบบประเมิน ความสามารถในการ ออกแบบกิจกรรม สร้างทักษะทางสังคม ของเด็กสมาธิสั้น	แบบประเมิน ความสามารถใน การออกแบบ กิจกรรมสร้างทักษะ ทางสังคมของเด็ก สมาธิสั้น
	16.30-16.50 น.			ครูร่วมกันอภิปรายกิจกรรมที่ แต่ละกลุ่มออกแบบ			
	16.50-17.05 น.			วิทยากรสอบถามความรู้ที่ ได้รับจากการอบรมครั้งนี้			
	17.05-17.15 น.			ถามตอบข้อซักถาม			
	17.15-17.55 น.			ทำแบบทดสอบหลังอบรม		9. แบบทดสอบหลัง อบรม	แบบทดสอบหลัง อบรม

ตาราง 11 (ต่อ)

แผนการจัดการ เรียนรู้ที่	วัน/เวลา	เรื่อง	สาระการเรียนรู้	กิจกรรม	ขั้นตอนการ จัดกิจกรรม การเรียนรู้เชิง ประสบการณ์	สื่อและแหล่งเรียนรู้	การวัดประเมินผล
	17.55- 18.05 น.			ทำแบบประเมินความพึง พอใจ		10.แบบประเมิน ความพึงพอใจ	แบบประเมินความ พึงพอใจ

แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

1. ปฏิสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเกิดขึ้นได้ทั้งระหว่างวิทยากรกับครูด้วยกันในการอบรม วิทยากรควรเปิดโอกาสให้ครูได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็น อภิปราย ชักถาม ร่วมกิจกรรมแสดงความสามารถ และวิทยากรมีบทบาทสำคัญที่เป็นตัวเชื่อมให้ครูเกิดปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกันด้วย เช่น ให้ครูช่วยเพิ่มเติมคำตอบจากคำตอบของครูท่านอื่นที่ตอบแล้ว เป็นต้น การส่งเสริมให้ครูมีปฏิสัมพันธ์ทั้งกับวิทยากรและกับครูด้วยกัน จะทำให้บรรยากาศในการอบรมน่าสนใจมากยิ่งขึ้น

2. ใช้วิธีการอบรมที่หลากหลาย และเน้นกิจกรรมกลุ่ม การเรียนรู้ของครูแตกต่างกัน ดังนั้นวิทยากรจึงควรใช้วิธีการอบรมที่หลากหลาย วิธีการอบรมเหล่านี้จะช่วยให้ครูเกิดการเรียนรู้ได้อย่างดี วิธีการอบรมต่างๆที่นำมาใช้ควรเน้นให้ครูมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน และกระตุ้นให้ครูค้นคว้าหาความรู้และสร้างความรู้ได้เอง ส่งเสริมให้ครูใช้ประสบการณ์เดิมที่เคยมีมาเชื่อมโยงกับความรู้ใหม่ที่ได้จากการอบรม จนตกผลึกเป็นความรู้และเป็นแนวปฏิบัติในการนำไปใช้ในโรงเรียนต่อไป

แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ที่ส่งเสริมความรู้และความสามารถในการ ออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะทางสังคมของเด็กสมาธิสั้น สำหรับครู

แผนการการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 1

เรื่องที่ 1 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโรคสมาธิสั้น

เวลา 2 ชั่วโมง

สาระสำคัญ

เด็กสมาธิสั้น เป็นเด็กที่มีความผิดปกติของพัฒนาการ อันเกิดจากความบกพร่องในการทำหน้าที่ของสมอง ทำให้มีความผิดปกติทางพฤติกรรมด้านการขาดสมาธิที่ต่อเนื่อง ซนมากกว่าปกติหรืออยู่ไม่นิ่ง และขาดการยั้งคิดหรือหุนหันพลันแล่น จำเป็นต้องได้รับการช่วยเหลือจากคุณครูด้วยเสมอ เนื่องจากเด็กต้องปรับตัวกับการเรียนและสิ่งแวดล้อมที่โรงเรียน รวมถึงปัญหาพฤติกรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้นในโรงเรียน การยอมรับจุดอ่อนของเด็กสมาธิสั้น และช่วยลดผลกระทบจากจุดอ่อนนั้น รวมถึงการพัฒนาจุดเด่นของเด็กสมาธิสั้น จะช่วยพัฒนาเด็กสมาธิสั้นให้สามารถปรับตัวในสังคม และประสบความสำเร็จได้

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. ครูอธิบายความรู้เบื้องต้นของเด็กสมาธิสั้นได้
2. ครูยกตัวอย่างพฤติกรรมของเด็กสมาธิสั้นได้
3. ครูมีทัศนคติที่ดีต่อเด็กสมาธิสั้น

สาระการเรียนรู้

1. การสร้างทัศนคติที่ดีระหว่างครูกับเด็กที่มีปัญหาสมาธิสั้น
2. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับโรคสมาธิสั้น
3. พฤติกรรม การคัดกรองและแนวทางการรักษาเด็กสมาธิสั้น

การจัดกิจกรรม

จุดประสงค์	สาระการเรียนรู้	กิจกรรม	เวลาที่ใช้ (นาที)	ขั้นตอนการเรียนรู้เชิงประสบการณ์	สื่อและแหล่งเรียนรู้	การวัดและประเมินผล
1. ครูอธิบายความรู้เบื้องต้นของเด็ก	1. สร้างทัศนคติที่ดีระหว่างครูกับเด็กที่มีปัญหา	วิทยากร สอบถามครูถึงปัญหาพฤติกรรมของนักเรียนในชั้นเรียน	10	สร้างประสบการณ์	1.VDO เรื่อง เด็กชายต้น	
2. ครูยกตัวอย่างพฤติกรรมของเด็ก	2. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับโรคสมาธิสั้น	พฤติกรรมของนักเรียน			2.ใบความรู้ที่ 1 เรื่องการเสริมสร้างทัศนคติที่ดีของครูต่อเด็กที่มีปัญหาสมาธิสั้น	
3. ครูมีทัศนคติที่ดีต่อเด็กสมาธิสั้น	3. พฤติกรรมการคัดกรองและแนวทางการรักษาเด็กสมาธิสั้น	วิทยากร เชื่อมโยงเนื้อหาใน VDO และเปิดโอกาสให้ครูแสดงความรู้สึก	10	แบ่งปัน	3.ใบกิจกรรมที่ 1 ความเข้าใจเกี่ยวกับเด็กสมาธิสั้น	ใบกิจกรรมที่ 1
		วิทยากรให้ครูบอกถึงความเข้าใจความหมายของเด็กสมาธิสั้น	10	แบ่งปัน		
		วิทยากรให้ความรู้ความเข้าใจเบื้องต้นเกี่ยวกับเด็กสมาธิสั้น	40		4.Powerpoint เรื่อง ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับโรคสมาธิสั้น	
					5.ใบความรู้ที่ 2 เรื่อง ความรู้เบื้องต้น	

จุดประสงค์	สาระการเรียนรู้	กิจกรรม	เวลาที่ใช้ (นาที)	ขั้นตอนการเรียนรู้เชิงประสบการณ์	สื่อและแหล่งเรียนรู้	การวัดและประเมินผล
					เกี่ยวกับโรคสมาธิสั้น	ใบกิจกรรมที่ 2
		ครูทำแบบประเมินพฤติกรรม SNAP-IV เพื่อแสดงว่าอาการในแต่ละข้อนั้นตรงกับลักษณะของเด็กที่ท่านประเมินเพียงใด	20	กระบวนกร	7. ใบกิจกรรมที่ 3 เรื่อง แบบประเมินพฤติกรรม SNAP-IV	ใบกิจกรรมที่ 3
		วิทยากรให้ความรู้เกี่ยวกับแนวทางการรักษา	20		8. ใบความรู้ที่ 3 เรื่อง ทัศนคติของครูและความจำเป็นในการใช้ยารักษาเด็กโรคสมาธิสั้น	
		วิทยากรและครูสรุปประเด็นที่สำคัญเกี่ยวกับการอบรม	10	สรุปและประยุกต์		

สื่อและแหล่งการเรียนรู้

1. VDO เรื่อง เด็กชายตัน
2. ใบความรู้ที่ 1 เรื่องการเสริมสร้างทัศนคติที่ดีของครูต่อเด็กที่มีปัญหาสมาธิสั้น
3. ใบกิจกรรมที่ 1 ความเข้าใจเกี่ยวกับเด็กสมาธิสั้น
4. PowerPoint เรื่อง ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับโรคสมาธิสั้น
5. ใบความรู้ที่ 2 เรื่อง ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับโรคสมาธิสั้น
6. ใบกิจกรรมที่ 2 ตอบคำถามเด็กสมาธิสั้น
7. ใบกิจกรรมที่ 3 แบบประเมินพฤติกรรม SNAP-IV
8. ใบความรู้ที่ 3 เรื่อง ทัศนคติของครูและความจำเป็นในการใช้ยารักษาเด็กโรคสมาธิสั้น
9. แบบทดสอบก่อนอบรม

การวัดและประเมินผล

จุดประสงค์	วิธีวัด	เครื่องมือ	เกณฑ์
1. ครูอธิบายความหมายของเด็กสมาธิสั้นได้	ตรวจผลงาน	แบบประเมินผลงาน	ผลงานมีคะแนนร้อยละ 70 ขึ้นไป
2. ครูยกตัวอย่างพฤติกรรมของเด็กสมาธิสั้นได้			
3. ครูมีทัศนคติที่ดีต่อเด็กสมาธิสั้น			

ใบความรู้ที่ 1

เรื่อง การเสริมสร้างทัศนคติที่ดีของครูต่อเด็กที่มีปัญหาสมาธิสั้น

สร้างทัศนคติที่ดีระหว่างครูกับเด็กที่มีปัญหาสมาธิสั้น

เด็กสมาธิสั้น จำเป็นต้องได้รับการช่วยเหลือจากคุณครูด้วยเสมอ เนื่องจากเด็กต้องปรับตัวกับการเรียนและสิ่งแวดล้อมที่โรงเรียน รวมถึงปัญหาพฤติกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในโรงเรียน การยอมรับจุดอ่อนของเด็กสมาธิสั้น และช่วยลดผลกระทบจากจุดอ่อนนั้น รวมถึงการพัฒนาจุดเด่นของเด็กสมาธิสั้น จะช่วยพัฒนาเด็กสมาธิสั้นให้สามารถปรับตัวในสังคมและประสบความสำเร็จได้

การปฏิเสธความช่วยเหลือมักเกิดจากการมีทัศนคติที่ไม่ถูกต้องจากความไม่รู้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเด็กสมาธิสั้น รวมถึงมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อผู้ปกครอง และมีมุมมองที่ไม่ดีต่อตนเอง ทั้งนี้ทัศนคติทางลบจากความเข้าใจที่ไม่ถูกต้อง ทำให้มีความคาดหวังที่ไม่เป็นจริง การปรับเปลี่ยนมุมมองที่ไม่ถูกต้องไปสู่มุมมองที่ถูกต้องจะช่วยให้มีความเข้าใจเด็กสมาธิสั้นได้ มากขึ้น อีกทั้งยังลดความคาดหวัง และมุ่งเป้าหมายการดูแลเด็กตามความเป็นจริง ไม่ตำหนิตัวเอง มองปัญหาเดิมเป็นเพียงการทำหน้าที่บกพร่องหรือความไม่รู้ อันจะทำให้เกิดพลังที่จะจัดการปัญหาด้วยวิธีใหม่ๆ อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

นอกจากนี้ในการให้ความช่วยเหลือความรู้สึกเหล่านี้อาจเกิดขึ้นได้ เช่น รู้สึกผิดหวังที่ทุ่มเทเต็มที่แล้ว แต่ผลตอบแทนกลับพบแต่ปัญหา หรือช่วยเหลือเด็กไม่ได้ หรือรู้สึกหมดหนทางที่จะควบคุมพฤติกรรมให้เด็กสงบลงได้ หรือคิดว่าปัญหาเกิดความสามารถของตนเอง หากครูรู้สึกเช่นนี้อาจใช้วิธีสร้างความรู้สึที่ดี ๆ มองหากำลังใจให้ตนเองจากสิ่งดี ๆ เช่น การประสบความสำเร็จของเด็ก หรือ ความสุขจากการที่เด็กสามารถเรียนได้ เป็นต้น

ตัวอย่างทัศนคติที่ไม่ถูกต้อง	ตัวอย่างทัศนคติที่ถูกต้อง
● มองหาว่าปัญหาพฤติกรรม ที่เด็กทำ เพราะเป็นเด็กเกเร ไม่เชื่อฟัง ไม่รับผิดชอบ ไม่ตั้งใจเรียน ตั้งใจสร้างปัญหาต่าง ๆ โดยเจตนา เพื่อเรียกร้องความสนใจ ● เด็กสมาธิสั้นควรจะมีพฤติกรรมเหมือนเด็กคนอื่น ๆ ได้ โดยครูไม่จำเป็นต้องสอนว่าเขาควรประพฤติตนอย่างไร ● มองว่าครอบครัวของเด็กเลี้ยงลูกไม่ เป็นขาดการฝึกระเบียบวินัย ไม่มีเวลาดูแลเด็ก ● มองว่าตนเองไม่มีความสามารถที่จะช่วยเหลือเด็กได้	✓ ปัญหาพฤติกรรมทั้งหลายที่เกิดขึ้น เป็นเรื่องของโรคที่เด็กเป็น และเกิน การควบคุมของเด็ก ซึ่งต้องร่วมมือกันช่วยเหลือเด็ก ✓ ไม่คาดหวังต่อพฤติกรรมของเด็ก แต่เด็กจำเป็นต้องได้รับการสอนให้มีพฤติกรรมเหมาะสมกว่านี้ ✓ ยอมรับสิ่งที่เขาเป็นครูจะมุ่งดูแลจุดแข็งไม่สนใจจุดอ่อนและความล้มเหลวของเขา

ใบกิจกรรมที่ 1

คำสั่ง : ให้ทำเครื่องหมาย X หน้าข้อที่ผิด และ / หน้าข้อที่ถูก

ก่อนดู VDO	หลังดู VDO	ทัศนคติที่มีต่อเด็กสมาธิสั้น
		1. เด็กสมาธิสั้นส่วนใหญ่มีเจตนา สร้างปัญหาต่างๆเป็นเด็กเกเร ไม่เชื่อฟัง ไม่รับผิดชอบ ไม่ตั้งใจเรียน เพื่อเรียกร้องความสนใจ
		2. เด็กสมาธิสั้นควรจะมีความคิดและพฤติกรรมที่ดีเหมือนเด็กปกติคนอื่น ๆ ได้โดยไม่จำเป็นต้องสอนว่าควรทำอะไรบ้าง
		3. ทั้งครูและผู้ปกครอง ควรจะมุ่งดูแลจุดแข็งมากกว่าค้นหาจุดอ่อนและตอกย้ำความล้มเหลวของเด็ก
		4. ปัญหาพฤติกรรมที่เกิดขึ้นเป็นเรื่องของโรคที่เด็กเป็นและเกินความสามารถของเด็กในการควบคุมตนเอง ซึ่งผู้ใหญ่ต้องร่วมมือกันช่วยเหลือเด็ก
		5. เป็นเรื่องปกติของวัยเด็กที่จะซนมากๆ ไม่มีปัญหาอะไรที่จะต้องจัดการ หรือไปพบแพทย์เพื่อรักษา
		รวมคะแนน

2. ท่านรู้สึกอย่างไรกับเรื่องของเด็กชายต้น

ตัวเด็ก

.....

ครอบครัว

.....

ครู

.....

3. หากท่านเป็นครูของเด็กชายต้น ท่านจะทำอย่างไร เหมือนหรือต่างจากครูใน VDO อย่างไร

.....

.....

.....

ใบความรู้ที่ 2 เรื่อง ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับโรคสมาธิสั้น

ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับโรคสมาธิสั้น

โรคสมาธิสั้นหรือ Attention-deficit hyperactivity disorder (ADHD) คือกลุ่มอาการที่เป็นความผิดปกติของพัฒนาการ อันเกิดจากความบกพร่องในการทำหน้าที่ของสมอง ทำให้มีปัญหาในการควบคุมตนเองทั้งอาการ ชน อยู่ไม่นิ่ง (Hyperactivity) ขาดการยั้งคิดหรือหุนหันพลันแล่น (Impulsivity) และขาดสมาธิที่ต่อเนื่อง (Inattention) โดยพฤติกรรมเหล่านี้มีมากกว่าพฤติกรรมปกติในเด็กวัยเดียวกัน ซึ่งส่งผลทำให้การทำหน้าที่ในการดำเนินชีวิตประจำวันหรือการเข้าสังคมบกพร่องไป

การวินิจฉัยโรคสมาธิสั้น ตามเกณฑ์การวินิจฉัยของ Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders, Fifth Edition (DSM-V) ซึ่งเป็นเกณฑ์ใหม่ล่าสุด คือ

A. จะต้องมีอาการดังต่อไปนี้ อย่างน้อย 6 ข้อขึ้นไป เป็นเวลานานติดต่อกันอย่างน้อย 6 เดือน ในกลุ่มอาการขาดสมาธิ (Inattention) และ/หรือ อาการอยู่ไม่นิ่ง-หุนหันพลันแล่น (Hyperactivity-Impulsivity) ดังนี้

- กลุ่มอาการขาดสมาธิ (Inattention) ได้แก่
 - 1) ไม่สามารถจดจ่อยรายละเอียดของงานที่ทำได้ หรือ ขาดความรอบคอบ
 - 2) ไม่มีสมาธิในขณะที่ทำงานหรือเล่น
 - 3) ดูเหมือนไม่ค่อยฟังเวลาพูดด้วย ไม่สนใจฟังคำพูดของผู้อื่น
 - 4) ไม่สามารถตั้งใจฟังและเก็บรายละเอียดได้ ทำงานไม่ครบ ไม่เสร็จ และผิดพลาดบ่อย ๆ
 - 5) ทำงานไม่ค่อยเป็นระเบียบ มีปัญหาในการจัดระบบงานหรือกิจกรรม
 - 6) มีปัญหาหรือพยายามหลีกเลี่ยงงานที่ต้องใช้ความใส่ใจพยายาม หรือใช้สมาธิ
 - 7) วอกแวกง่ายจากสิ่งเร้าต่าง ๆ
 - 8) ทำของใช้ส่วนตัว หรือของใช้ที่จำเป็นสำหรับงานหรือการเรียน หายบ่อย ๆ
 - 9) ซ้ำลืมบ่อย ๆ ในกิจวัตรประจำวันที่ต้องทำเป็นประจำ
- กลุ่มอาการอยู่ไม่นิ่ง-หุนหันพลันแล่น (Hyperactivity-Impulsivity)
 - 1) มักยุกยิก อยู่ไม่สุข ชอบขยับมือและเท้าไปมา
 - 2) นั่งไม่ติดที่ ลุกเดินบ่อย ๆ ขณะอยู่ที่บ้านหรือในห้องเรียน

- 3) ขอบว้าง หรือป็นป้ายสิ่งต่าง ๆ โดยไม่เหมาะสมกับกาลเทศะ
- 4) พุดมากเกินควร พุดไม่หยุด
- 5) ไม่สามารถทำกิจกรรมเงียบ ๆ ได้ เล่นเสียงดัง
- 6) เคลื่อนไหวหรือตื่นตัวอยู่ตลอดเวลา เหมือนติดเครื่องยนต์
- 7) มักชิงตอบคำถามก่อน โดยที่ยังฟังคำถามไม่จบ
- 8) รอคอยไม่ได้ ไม่ชอบการเข้าคิว
- 9) ชอบขัดจังหวะหรือสอดแทรกเวลาผู้อื่นกำลังพุดอยู่ หรือแย่งเพื่อนเล่น

B. อาการความบกพร่องในบางข้อเริ่มปรากฏตั้งแต่ก่อนอายุ 12 ปี

C. พบอาการเหล่านี้ในสถานการณ์อย่างน้อย 2 แห่งขึ้นไปเช่น ที่โรงเรียน ที่ทำงาน หรือ ที่บ้าน

D. อาการ ดังกล่าว ส่งผลกระทบต่อการใช้สังคม การเรียน หรือการทำงานอย่างชัดเจน

E. ไม่ได้เป็นจากโรคทางจิตเวชอื่น ๆ

การจำแนกกลุ่มอาการสมาธิสั้น มีทั้งสิ้น 3 แบบ ดังนี้

1. กลุ่มที่อาการขาดสมาธิเป็นหลัก (Inattentive Subtype)

- มีอาการในกลุ่มขาดสมาธิตั้งแต่ 6 ข้อขึ้นไป
- มีอาการในกลุ่มอยู่ไม่นิ่ง / หุนหันพลันแล่นไม่ถึง 6 ข้อ

2. กลุ่มที่มีอาการอยู่ไม่นิ่ง / หุนหันพลันแล่นเป็นหลัก (Hyperactive-Impulsive Subtype)

- มีอาการในกลุ่มอยู่ไม่นิ่ง / หุนหันพลันแล่นตั้งแต่ 6 ข้อขึ้นไป
- มีอาการในกลุ่มขาดสมาธิไม่ถึง 6 ข้อ

3. กลุ่มที่มีอาการทั้งสองแบบร่วมกัน (Combined Subtype)

- มีอาการในกลุ่มขาดสมาธิตั้งแต่ 6 ข้อ ขึ้นไป
- มีอาการในกลุ่มอยู่ไม่นิ่ง / หุนหันพลันแล่นตั้งแต่ 6 ข้อขึ้นไป

อย่างไรก็ตามต้องพึงระวังภาวะอื่น ๆ ที่จะทำให้เข้าใจผิดว่าเป็นอาการของโรคสมาธิสั้นซึ่ง

จะมีอาการที่คล้ายกันได้ แต่ไม่ครบตามเกณฑ์การวินิจฉัยข้างต้น ได้แก่ อาการวิตกกังวล หรือ ซึมเศร้า , บกพร่องทางสติปัญญา หรือมีพัฒนาการล่าช้า , ออทิสติก , บกพร่องทางการเรียนรู้ , การเลี้ยงดูที่ไม่มีวินัย ขาดความเอาใจใส่ ถูกทำร้ายหรือถูกทอดทิ้ง ฯลฯ ซึ่งการวินิจฉัยแยกโรคต้องอาศัยการสังเกตและการวินิจฉัยจากแพทย์

โรคสมาธิสั้นเป็น โรคที่พบได้บ่อยที่สุดในเด็กวัยเรียน สำหรับประเทศไทยพบประมาณร้อยละ 5 กล่าวคือ ในเด็กวัยเรียน 20 คนจะพบ 1 คนที่เป็นโรค ปัจจุบันยังไม่มีการอธิบายสาเหตุการเกิดโรค

สมาธิสั้นที่ระบุได้ชัดเจน ผลวิจัยปัจจุบันพบว่า เด็กที่เป็นโรคสมาธิสั้นจะมีความบกพร่องของสมองส่วนหน้า (Prefrontal Lobes) ที่ไม่สามารถทำหน้าที่เกี่ยวกับ การแก้ปัญหา สร้างสมาธิ การใช้เหตุผล การวางแผน และการทำงานตามขั้นตอนได้เหมือนสมองของเด็กปกติ อีกทั้งยังพบว่าผู้ที่เป็นสมาธิสั้นยังมีขนาดของโครงสร้างทางสมองแตกต่างจากคนทั่วไป รวมถึงมีปริมาณสารเคมีที่สำคัญบางตัว (Dopamine, Norepinephrine) ในสมองน้อยกว่าเด็กปกติ โดยมีการถ่ายทอดทางกรรมพันธุ์เป็นปัจจัยที่สำคัญ ประมาณ 30-40 % ของเด็กสมาธิสั้นจะมีสมาธิในครอบครัวมีคนใดคนหนึ่งเป็นโรคสมาธิสั้นหรือมีปัญหาอย่างเดียวกันด้วย ส่วนปัจจัยจากการเลี้ยงดูหรือสิ่งแวดล้อมเป็นเพียงปัจจัยเสริมที่ทำให้อาการหรือความผิดปกติดีขึ้นหรือแย่ลงเท่านั้น แต่ไม่ใช่สาเหตุหลัก เช่น มารดาที่ขาดสารอาหาร ดื่ม สุรา สูบบุหรี่ หรือถูกสารพิษบางชนิด (เช่น ตะกั่ว) ในระหว่างตั้งครรภ์ จะมีโอกาสมีลูกเป็นโรคสมาธิสั้นสูงขึ้นการดูทีวีหรือเล่นเกมมากเกินไปก็ไม่ใช่สาเหตุที่ทำให้เด็กเป็นโรคสมาธิสั้น แต่อาจจะทำอาการของโรคแย่ลง

โรคร่วมที่พบบ่อย

ผู้ป่วยสมาธิสั้นประมาณ 2 ใน 3 จะมีโรคร่วมที่พบอย่างน้อย 1 โรค ซึ่งมักทำให้ผลการรักษาโรคสมาธิสั้นไม่ดีหากไม่ได้รับการรักษาโรคร่วมนั้น ๆ ซึ่งโรคที่มักพบร่วมได้บ่อย ได้แก่

โรคที่พบบ่อย	ร้อยละ
โรคดื้อต่อต้าน (Oppositional Defiant Disorder)	40
โรควิตกกังวล (Anxiety Disorders)	20-30
โรคบกพร่องการเรียนรู้ (Learning Disorders)	20-25
โรคทางอารมณ์ เช่น ซึมเศร้า อารมณ์แปรปรวน (Mood Disorder)	20-30
โรคเกเร (Conduct Disorder)	20-30
อาการที่เกิดจากการใช้สารเสพติด (Substance us Disorder)	10-20
โรคกล้ามเนื้อกระตุก (Tic Disorders)	5-10

ปัจจุบันการรักษาที่ให้ผลดีที่สุดที่สุดในผู้ป่วยสมาธิสั้น คือ การรักษาแบบผสมผสานหลาย ๆ ด้าน ดังต่อไปนี้เข้าด้วยกัน

- 1) การปรับเปลี่ยนพฤติกรรม และการช่วยเหลือทางด้านจิตใจสำหรับเด็กและครอบครัว
- 2) การช่วยเหลือทางการเรียน
- 3) การรักษาด้วยยา

ข้อบ่งชี้ในการใช้ยา คือ เมื่อมีการวินิจฉัยที่แน่ชัดว่าผู้ป่วยเป็นโรคสมาธิสั้นและมีอาการมากจนส่งผลกระทบต่อการศึกษาหรือการดำเนินชีวิตประจำวัน รวมถึงกรณีที่มีการปรับพฤติกรรมหรือปรับเปลี่ยนแวดล้อมไม่สามารถลดปัญหาที่เกิดจากอาการสมาธิสั้นได้ ซึ่งได้แก่

- เด็กไม่สามารถเรียนหนังสือได้เท่าที่ควรทำได้
- ก่อความวุ่นวายในชั้นเรียนครูไม่สามารถดูแลได้
- ระบายเพื่อนในห้อง ดื้อมาก ดูแลตนเองไม่ได้
- มีปัญหาพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการเกิดอันตรายต่อตนเองและผู้อื่น

ผลกระทบ

ผู้ป่วยโรคสมาธิสั้น หากไม่ได้รับการรักษาจะเกิดผลกระทบในแง่ลบในด้านต่าง ๆ มากมาย ทั้งต่อตัวเด็กเองและครอบครัว

ผลกระทบต่อตัวเด็ก มักจะมีปัญหาด้านการเรียน เรียนได้ไม่ดี อาจถูกให้เรียนซ้ำชั้น อาจเรียนไม่จบชั้นมัธยม หรือต้องเรียนต่อสายอาชีพ มีปัญหาพฤติกรรมในห้องเรียน ทำให้ถูกทำโทษบ่อย ๆ หรือถูกพักการเรียนความรู้สึกมีคุณค่าในตัวเองต่ำ (Low Self-Esteem) เนื่องจากคนรอบข้างมักจะคอยตำหนิ จับผิด ลงโทษเด็กอยู่เสมอ มีปัญหาเข้าสังคม ไม่เป็นที่ยอมรับของเพื่อนและคนรอบข้าง ไม่ประสบความสำเร็จทางด้านอาชีพการงานเมื่อโตขึ้น มีความเสี่ยงสูงที่จะติดสารเสพติดเนื่องจากชอบทดลองสิ่งที่ยั่วยุใจ เสี่ยงต่อการทำผิดกฎหมาย มีความเสี่ยงสูงที่จะเกิดอุบัติเหตุ เนื่องจากชอบกิจกรรมที่ท้าทาย เสี่ยงต่ออันตราย และปัญหาทางจิตเวชอื่น ๆ ซึ่งเป็นผลกระทบที่ตามมาเมื่อโตขึ้น เพราะโรคสมาธิสั้นไม่ใช่โรคที่เกิดเฉพาะกับเด็กหรือพบได้เฉพาะในวัยเด็กเท่านั้น ปัจจุบันพบว่าผู้ใหญ่หลาย ๆ คน ที่มีปัญหานี้และไม่ได้รับการรักษาที่เหมาะสม ทำให้ชีวิตไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร

ผลกระทบต่อครอบครัว ได้แก่ ทำให้เพิ่มระดับความเครียด เกิดภาวะซึมเศร้าในครอบครัวสูงขึ้น ทำให้เกิดปัญหาหย่าร้าง ครอบครัวขาดความสงบสุข ทำให้บุคคลในครอบครัวเสียโอกาสในอาชีพการงาน เนื่องจากเสียเวลาไปกับการดูแลเด็กมาก

สำหรับพยากรณ์โรค เมื่อผ่านช่วงวัยรุ่นประมาณ 30 – 50 % ของเด็กสมาธิสั้น มีโอกาสหายจากโรคนี้และสามารถเรียนหนังสือหรือทำงานได้ตามปกติ โดยไม่ต้องรับประทานยา ส่วนใหญ่ของเด็กสมาธิสั้นจะยังคงมีความบกพร่องของสมาธิอยู่ในระดับหนึ่ง ถึงแม้ว่าเด็กดูเหมือนจะช่นน้อยลงและมีความสามารถในการควบคุมตนเองดีขึ้น เมื่อโตเป็นผู้ใหญ่แล้วบางคนหากสามารถปรับตัวและเลือกงานที่ไม่จำเป็นต้องใช้สมาธิมากนักก็จะมีโอกาสประสบความสำเร็จและดำเนินชีวิตได้ตามปกติ บางคนอาจจะยังมีคงมีอาการของโรคสมาธิสั้นอยู่มาก ซึ่งจะเป็นผลเสียต่อ

การศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาศิลปศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
จังหวัดฉะเชิงเทรา

เฉลยใบกิจกรรมที่ 2

- ในขณะที่เด็กดูทีวี หรือเล่นวิดีโอเกม เด็กจะถูกกระตุ้นอย่างต่อเนื่อง โดยภาพบนจอทีวี หรือ วิดีโอเกมที่เปลี่ยนทุก 2-3 วินาที จึงสามารถดึงดูดความสนใจของเด็กได้ สมรรถนะของเด็กมีขึ้นได้จากสิ่งเร้าภายนอก
- ซึ่งตรงกันข้ามกับสมรรถนะที่เด็กต้องสร้างขึ้นมาเอง ระหว่างการอ่านหนังสือ หรือทำงานต่างๆ เด็กที่เป็นโรคสมาธิสั้นจะขาดสมรรถนะด้านนี้

ตอบ

- เป็นโรคสมาธิสั้น ได้
- และ ไม่ควรให้เด็กที่มีปัญหา สมาธิสั้น ดูทีวี หรือเล่นเกม นานเกินไป

ใบกิจกรรมที่ 3

การสังเกตพฤติกรรมของเด็กในชั้นเรียนและที่บ้านมีความสำคัญที่จะเป็นข้อมูลพื้นฐานในการคัดกรองและให้การช่วยเหลือเด็กได้เร็วยิ่งขึ้น แม้ว่าแบบสอบถามที่ใช้คัดกรองเด็กสมาธิสั้นจะมีหลากหลาย เช่น แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก (SDQ) , แบบคัดกรอง KUS-SI, Conners Rating Scale, THASS ฯลฯ แต่ที่ใช้ได้ง่ายในครูและผู้ปกครอง สำหรับหลักสูตรนี้ ได้แก่ SNAP-IV ซึ่งมีข้อความใกล้เคียงกับเกณฑ์การวินิจฉัยโรค

โดยแบบสอบถาม SNAP-IV ที่ถูกพัฒนาขึ้นในปี 1992 โดย Swanson, Nolan และ Pelham เพื่อให้ในการคัดกรองโรคสมาธิสั้นและโรคดื้อต่อต้าน (Oppositional Defiant Disorder) ซึ่งเป็นโรคร่วมที่พบได้บ่อยในเด็กสมาธิสั้น แบบสอบถาม SNAP-IV ฉบับภาษาไทยมีการแปลด้วย ผศ.นพ.ณัฏฐร พิทยรัตน์เสถียร ประกอบด้วยข้อความ 26 ข้อ จำแนกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

1. ด้านขาดสมาธิ 9 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1-9 (SNAP-Inattention)
2. ด้านซน อยู่ไม่นิ่ง/หุนหันพลันแล่น 9 ข้อ ได้แก่ ข้อ 10-18 (SNAP-Hyperactivity/Impulsivity)
3. ด้านดื้อ/ต่อต้าน 8 ข้อ ได้แก่ ข้อ 19-26 (SNAP-ODD)

แบบประเมินพฤติกรรม SNAP-IV

(Short Form)

ข้อมูลของเด็ก เพศ.....อายุ.....ปี ชั้นเรียน.....

ผู้ตอบแบบสอบถามมีความสัมพันธ์กับเด็กเป็น.....วันที่ประเมิน.....

กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ว่าอาการในแต่ละข้อนั้นตรงกับลักษณะของเด็กที่ท่านประเมินเพียงใด

	ไม่เลย 0	เล็กน้อย 1	ค่อนข้างมาก 2	มาก 3
1. มักไม่ละเอียดรอบคอบหรือสะเพร่าในการทำงานต่างๆ เช่น การบ้าน				
2. ทำอะไรนานๆ ไม่ได้				
3. ดูเหมือนไม่ค่อยฟังเวลามีคนพูดด้วย				
4. มักทำการบ้านไม่เสร็จ หรือทำงานที่ได้รับมอบหมายไม่สำเร็จ				
5. จัดระเบียบงานและกิจกรรมต่างๆ ไม่เป็น				
6. มักหลีกเลี่ยงกิจกรรมที่ต้องใช้ความอดทนในการทำให้สำเร็จ				
7. ทำของหายบ่อยๆ เช่น ของเล่น สมุดจดงาน เครื่องเขียน				
8. วอกแวกง่าย				
9. ซ้ำลิ้ม				
Total อาการขาดสมาธิ (Inattentive symptom) = คะแนน				
10. มือเท้ายุกยิก นั่งบิดไปมา				
11. นั่งไม่ติดที่ ชอบลุกจากที่นั่งในชั้นเรียน หรือจากที่ที่ควรจะนั่งเรียบร้อย				
12. วิ่งหรือปีนป่ายมากเกินไปจนควรอย่างไม่รู้กาลเทศะ				
13. เล่นหรือทำกิจกรรมเงียบๆ ไม่เป็น				

	ไม่เลย 0	เล็กน้อย 1	ค่อนข้างมาก 2	มาก 3
14. พร้อมจะเคลื่อนไหวยุ่เสมอเหมือนติด เครื่องอยู่ตลอดเวลา				
15. พุดมาก				
16. มักโพล่งคำตอบออกมาก่อนจะฟังคำถาม จบ				
17. ไม่ชอบรอคิว				
18. ชอบสอดแทรกผู้อื่น เช่น ชอบพูดแทรก ขณะผู้ใหญ่กำลังสนทนากัน				
Total อาการชน อยู่ไม่นิ่ง/หุนหันพลันแล่น (Hyperactivity/impulsivity symptoms) = คะแนน				
19. อารมณ์เสีง่าย				
20. ชอบโต้เถียงกับผู้ใหญ่				
21. ไม่ยอมทำตามสิ่งที่ผู้ใหญ่สั่งหรือวาง กฎเกณฑ์ไว้				
22. จงใจก่อกวนผู้อื่น				
23. มักตำหนิผู้อื่นในสิ่งที่ตนเองทำผิด				
24. ขี้รำคาญ				
25. โกรธบึ้งตึงเป็นประจำ				
26. เจ้าคิดเจ้าแค้น				
Total อาการดื้อ/ต่อต้าน (Oppositional defiant disorder) = คะแนน				

วิธีการแปลผลดังนี้

แต่ละข้อคิดคะแนนเป็น 4 ระดับ

0 = ไม่เลย

1 = เล็กน้อย

2 = ค่อนข้างมาก

3 = มาก

แล้วรวมคะแนนของแต่ละด้านเปรียบเทียบกับ คะแนนมาตรฐานของผู้ปกครอง หากมีคะแนนมากกว่าหรือเท่ากับคะแนนมาตรฐาน ให้สงสัยว่าเด็กมีปัญหาในด้านนั้นๆ ก่อนพาเด็กไปพบแพทย์เพื่อได้รับการตรวจเพิ่มเติมต่อไป

หมายเหตุ : ผู้ปกครองอาจให้ครูช่วยประเมินด้วยแบบประเมินเดียวกัน เพื่อยืนยันว่าเด็กมีความเสี่ยงก่อนไปพบแพทย์ เพื่อให้ตรวจวินิจฉัยเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

	คะแนนมาตรฐาน สำหรับครู	คะแนนมาตรฐาน สำหรับผู้ปกครอง
ด้านขาดสมาธิ	23	16
ด้านซน อยู่ไม่นิ่ง หุนหัน พันแฉ่น	16	13
ด้านดีดต่อต้าน	11	15

ใบความรู้ที่ 3

เรื่อง ทักษะคิดของครูและความจำเป็นในการใช้ยารักษาเด็กโรคสมาธิสั้น

ทักษะคิดของครูและความจำเป็นในการใช้ยารักษาเด็กโรคสมาธิสั้น

การใช้ยาในการรักษาโรคสมาธิสั้น ถือเป็นมาตรฐานในการรักษาในปัจจุบันร่วมกับการปรับพฤติกรรมการใช้ยารักษาโรคสมาธิสั้น จะเริ่มใช้ในเด็กที่มีอายุตั้งแต่ 6 ปีขึ้นไป ยาจะช่วยให้เด็กมีสมาธิดีขึ้น สงบลง อាកาทรชนอนอยู่ไม่นิ่งจะลดลง และสามารถเรียนได้ดีขึ้น

เหตุผลของการกินยา

เด็กวัยเรียนมักเข้าใจเหตุผลของการกินยา แพทย์ พ่อแม่ และครู ควรอธิบายให้เด็กเข้าใจตรงกันว่า **ยาช่วยให้เขาควบคุมสมาธิและตั้งใจเรียนได้ดีขึ้น** ควรแนะนำด้วยว่าเขาเป็นโรคสมาธิสั้นซึ่งสามารถรักษาได้ทำงานหรือเรียนได้ดีขึ้น ควรพยายามให้เด็กมีส่วนร่วมในการกินยาเอง เป็นการฝึกความรับผิดชอบและมีทัศนคติดีต่อการกินยา

ยาเป็นส่วนหนึ่งของการรักษาโรคสมาธิสั้นร่วมกับการฝึกพฤติกรรมต่าง ๆ เพื่อให้เขาเป็นคนเก่งขึ้นตั้งใจทำงานหรือเรียนได้ดีขึ้น ควรพยายามให้เด็กมีส่วนร่วมในการกินยาเองเป็นการฝึกความรับผิดชอบและมีทัศนคติดีต่อการกินยา

พ่อแม่และครูไม่ควรพูดถึงการกินยาหรือการเป็นโรคนี้นทางด้านลบหรือล้อเลียนให้เด็กอาย

เมื่อเด็กโรคสมาธิสั้นได้รับการรักษาด้วยยา พ่อแม่และครูควรสอนเด็กให้สามารถบอกเพื่อนได้ว่าเขาเป็นอะไร ทำไม่ถึงต้องกินยา ควรสอนให้เด็กเตรียมคำพูดเหล่านี้

“ผมกินยาสมาธิสั้น หมอให้กินยาเพื่อให้มีสมาธิดีขึ้นตั้งใจเรียนและทำงานเสร็จ”

“เป็นโรคสมาธิสั้นรักษาได้ ไม่ใช่เป็นบ้า”

“อาการชนอนอยู่ไม่นิ่งเป็นจากโรคสมาธิสั้นนี่”

“โรคสมาธิสั้นมักพบได้บ่อยในนักเรียน ประมาณร้อยละ 5”

“หลังจากกินยาแล้วประมาณครึ่งชั่วโมงจะควบคุมตัวเองได้ดีขึ้น”

สมาธิสั้นไม่กินยาได้หรือไม่

การศึกษาติดตามระยะยาวพบว่าเด็กสมาธิสั้นถ้าไม่กินยามีโอกาสเกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมามากกว่า จากอาการหุนหันพลันแล่น โมโหง่าย พุดโพล่ง รอคอยไม่เป็น ทำให้การเลี้ยงดูฝึกนิสัยต่าง ๆ ทำได้ยากมาก **และที่สำคัญคือเด็กขาดการเรียนรู้ เรียนไม่รู้เรื่อง ไม่อยากเรียน จนเกิดทัศนคติด้านลบต่อการเรียนซึ่งไม่สามารถแก้ไขได้เมื่อโตขึ้น** ซึ่งต่างจากเด็กสมาธิสั้นที่ได้รับการรักษาด้วยยาที่มักจะประสบความสำเร็จด้านการเรียน เป็นที่ยอมรับของครูและเพื่อนมากขึ้น แล้วเด็กจะมีความรู้สึกที่ดีต่อตัวเอง ทำให้โอกาสที่เด็กจะไปในทางที่ผิดลดลง

ชนิดและการออกฤทธิ์ของยารักษาโรคสมาธิสั้น และผลต่อพฤติกรรมของเด็ก
ชนิดและการออกฤทธิ์ของยารักษาโรคสมาธิสั้น

ยาที่ใช้เป็นทางเลือกแรกคือยาในกลุ่มกระตุ้นการทำงานของสมองชื่อยาเมทิลเฟนิลเดท สามารถแก้ปัญหาและลดอาการของผู้ป่วยทั้งในด้านสมาธิสั้นอยู่ไม่นิ่งและความหุนหันพลันแล่นโดยได้ผลในการรักษาถึงร้อยละ 75-80 ของผู้ป่วย โดยสามในสี่ของเด็กอาการดีขึ้นทันทีหลังจากได้รับยา ส่วนที่เหลือหนึ่งในสี่นั้น เมื่อนำมาปรับยาหรือเปลี่ยนยาอีกครั้งหนึ่ง พบว่า ร้อยละ 90 อาการดีขึ้นเช่นกัน

ยาในกลุ่มนี้ได้ถูกนำมาใช้รักษาโรคสมาธิสั้นเป็นเวลานานมากกว่า 60 ปีและมีข้อมูลการศึกษาวิจัยมากมายที่ยืนยันถึงประสิทธิภาพและความปลอดภัย ประเทศไทยจัดยาในกลุ่มนี้เป็นวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทในประเภทสอง ซึ่งได้รับการรับรองจากคณะกรรมการอาหารและยาให้ใช้รักษาโรคสมาธิสั้นในเด็กอายุตั้งแต่ 6 ปีขึ้นไปมีเพียงชนิดเดียวคือยาเมทิลเฟนิลเดทหรือมีชื่อการค้าสำหรับยาที่ออกฤทธิ์ทันทีว่า ริทาลิน และยานิตที่ออกฤทธิ์อย่างช้า ๆ ด้วยเทคนิคที่เรียกว่า Oral Osmotic Release System (OROS) เป็นยาที่ผลิตในรูปแบบแคปซูลชนิดที่มีการปล่อยตัวยาออกมาทีละน้อยทำให้ยาออกฤทธิ์ได้นาน 10-12 ชั่วโมงชื่อยาคอนเซอร์ต้า

ยาเมทิลเฟนิลเดทมีระยะเวลาการออกฤทธิ์ประมาณ 3-5 ชั่วโมง จึงต้องให้วันละ 2-3 ครั้ง เพื่อให้มีฤทธิ์ครอบคลุมถึงช่วงเย็น แพทย์มักจะเริ่มให้ยาขนาดน้อย ๆ แล้วจึงค่อย ๆ เพิ่มขนาด โดยแพทย์มักให้กินยาตอนเช้า และ/หรือให้เพิ่มอีกครั้งในช่วงบ่าย การให้ยามื้อสุดท้ายไม่ควรเกินหกโมงเย็น เพื่อหลีกเลี่ยงผลข้างเคียงของยาที่อาจทำให้ง่วงนอนไม่หลับ

ส่วนยานิตที่ออกฤทธิ์อย่างช้า ๆ ให้รับประทานวันละ 1 ครั้งในตอนเช้าโดยไม่ควรให้ยาในเวลาอื่นเพื่อหลีกเลี่ยงผลข้างเคียงของยาที่อาจทำให้ง่วงนอนไม่หลับ ในการรับประทานยารูปแบบนี้จะต้องกลืนยาทั้งเม็ด โดยห้ามบดเคี้ยวหรือแบ่งเม็ดยา **ยาเมทิลเฟนิลเดทสามารถให้ได้ทั้งก่อนและหลังอาหารแต่โดยทั่วไปนิยมให้หลังอาหารเพื่อป้องกันผลของยาที่ลดความอยากรับประทานอาหาร**

ยารักษาโรคสมาธิสั้นอีกชนิดหนึ่งชื่อว่า อะโทม็อกซีทีน (Atomoxetine) เป็นยาใหม่ที่ได้รับการรับรองให้ใช้รักษาโรคสมาธิสั้นในเด็กอายุตั้งแต่ 6 ปีขึ้นไป ยานี้ไม่มีผลทำให้ง่วงนอนไม่หลับจึงสามารถให้ได้ ทั้งในเวลาเช้าหรือเย็นเพื่อช่วยควบคุมอาการผู้ป่วยตลอดทั้งวัน

ผลต่อพฤติกรรมของเด็กเมื่อรักษาด้วยยา

ยาเมทิลเฟนิลเดท ออกฤทธิ์ทำให้สมองของเด็กสมาธิสั้นส่วนที่ทำหน้าที่ต่าง ๆ น้อยกลับมาทำหน้าที่ได้เหมือนเด็กทั่วไป ทำให้เด็กสมาธิสั้นมีอาการดีขึ้นควบคุมสมาธิได้ดีขึ้น ตั้งใจทำงานเสร็จผลการเรียนดีขึ้นมีทัศนคติด้านบวกต่อการเรียน ความรู้สึกต่อตนเองดีขึ้น อาการนอนไม่นิ่งลดลง สำหรับด้านพฤติกรรมที่ก่อปัญหานั้น ยาทำให้ความหุนหันพลันแล่นลดลง ควบคุม

ตัวเองได้ดีขึ้นพฤติกรรมที่ไม่เชื่อฟังลดลง พฤติกรรมรุนแรงลดลง และที่สำคัญทุกอย่างจะดีขึ้นเรื่อยๆ เมื่อเพิ่มขนาดยาให้พอดี จะนำไปสู่ความสัมพันธ์ที่ดีขึ้นระหว่างเด็กกับผู้ปกครอง เด็กกับเพื่อน เด็กกับครู และเด็กจะความรู้สึกกับตัวเองดีขึ้น

การประเมินและติดตามการตอบสนองต่อการรักษาด้วยยาในเด็กโรคสมาธิสั้น

ครูผู้ดูแลโรคสมาธิสั้นจำเป็นต้องมีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับยาที่ใช้รักษาโรคสมาธิสั้นทั้งด้านผลของยาต่อสมอง ผลของยาต่อพฤติกรรมของเด็ก ซึ่งสามารถสังเกตและติดตามผลของยา เพื่อส่งต่อข้อมูลและมีส่วนร่วมในการดูแลเด็กโรคสมาธิสั้นที่ใช้ยา ให้กับผู้ปกครองและแพทย์ผู้รักษาได้ โดยใช้ แบบประเมินการตอบสนองต่อการรักษาด้วยยาในเด็กโรคสมาธิสั้น ทำให้การรักษาเด็กโรคสมาธิสั้นมีความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

แบบประเมินการตอบสนองต่อการรักษาด้วยยาในเด็กโรคสมาธิสั้น

ชื่อนักเรียน.....วันที่.....

ครูเป็นผู้ประเมินจากการสังเกตพฤติกรรมในชั้นเรียน ในโรงเรียน หรือนั่งคุยกับเด็กเพื่อสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรอกข้อมูลโดยการใส่เครื่องหมาย ✓ ในช่อง

อาการสำคัญที่เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น	พบ	ไม่พบ	ข้อมูลเพิ่มเติม
นั่งขึ้น มีสมาธิดีขึ้น			
ตั้งใจฟังมากขึ้น			
เหม่อลอยลง			
ลายมือดีขึ้น			
ทำงาน การบ้านได้สำเร็จ			
อื่น ๆ ที่ครูสังเกตพบว่าเด็กมีอาการดีขึ้น			
ผลการเรียนดีขึ้น			

*ครูประเมินเมื่อมีการสอบหรือประเมินทุกภาคเรียน

ผลข้างเคียงและการติดตามอาการข้างเคียงของยารักษาโรคสมาธิสั้น

อาการข้างเคียงของยารักษาโรคสมาธิสั้น

อาการข้างเคียงหรืออาการไม่พึงประสงค์ของยาเมทิลเฟนิเดทที่พบได้บ่อยได้แก่อาการ เบื่ออาหารน้ำหนักตัวลด ปวดศีรษะและนอนไม่หลับ ซึ่งอาการเหล่านี้ส่วนใหญ่มักไม่รุนแรงและจะลดลงหรือหายไปได้หลังจากใช้ยาไประยะหนึ่ง

อาการข้างเคียงของยาอะโทม็อกซิทีนส่วนใหญ่คล้ายกับยาเมทิลเฟนิเดทแต่ต่างกัน ตรงที่ทำให้เกิดอาการเบื่ออาหารได้น้อยกว่า แต่อาการปวดท้องและอาเจียนพบได้บ่อยกว่าและ อาจทำให้มีอาการง่วงนอนได้

ยาที่ใช้ทุกชนิดไม่ทำให้ติดแม้จะกินติดต่อกันเป็นเวลานานเนื่องจากฤทธิ์ของยาไม่ทำให้เกิดความพอใจเหมือนยาเสพติด แพทย์มีข้อมูลยืนยันได้จากการรักษาเด็กจำนวนมากเป็นเวลานานหลายปีแล้วพบว่ายานี้ปลอดภัยไม่ติดยา ไม่มีผลเสียหายต่ออวัยวะต่าง ๆ ของร่างกาย ในระยะยาว

การแก้ไขผลข้างเคียงของยารักษาโรคสมาธิสั้นในเบื้องต้น

1. เบื่ออาหารโดยเฉพาะในมือเที่ยง ซึ่งอาจทำให้น้ำหนักลด แก้ไขได้โดย อาจให้เด็กกินชดเชย ในมืออื่น ๆ เช่นมือเย็น มือดึก หรือมือเช้าก่อนรับประทานยา
2. ปวดศีรษะ ปวดท้อง อาจเกิดในระยะแรก ๆ ที่รับประทานยา เมื่อให้กินยาต่อไปจะดีขึ้น และอาการจะหายได้เอง เนื่องจากร่างกายมีการปรับตัวต่อยาได้ ซึ่งไม่มีอันตรายและไม่ ต้องหยุดยา แต่หากปวดมากควรรีบแจ้งแพทย์
3. นอนไม่หลับโดยเฉพาะเมื่อกินยาหลังเวลา 17.00 น. ถ้าแพทย์ให้กินยามือบ่ายหรือเย็นควร กินก่อนเวลา 17.00 น.

อาการข้างเคียงของยานี้ไม่ได้เกิดทุกคน โดยอาการข้างเคียงที่พบเหล่านี้จะพบใน สัปดาห์แรกของการรับประทานยาซึ่งเป็นอาการข้างเคียงที่ไม่รุนแรง หลังจากนั้นเด็ก จะสามารถปรับตัวได้เอง

หากเด็กมีกล้ามเนื้อกระตุก กล้ามเนื้อแขนขาเคลื่อนไหวผิดปกติอย่างรุนแรง ใจเต้นเร็ว หงุดหงิดมากก้าวร้าว อยู่ไม่นิ่งมากขึ้น เป็นอาการข้างเคียงที่รุนแรง ให้ แนะนำให้หยุดยาทันที แล้วรีบปรึกษาแพทย์หรือเภสัชกรต่อไป

การติดตามและประเมินอาการข้างเคียงของยารักษาโรคสมาธิสั้น

หากครูสังเกตเห็นอาการไม่ถึงประสงค์หรือผลข้างเคียงเมื่อเด็กรับประทานยาเมทิลเฟนิ เดทหรือสังเกตเห็นว่าเด็กที่กินยาสมาธิสั้นอยู่เป็นประจำแล้วเริ่มไม่นิ่ง ครูสามารถช่วยเหลือได้โดย ส่งต่อข้อมูลให้แพทย์ผู้รักษา เพื่อใช้ประกอบการพิจารณาปรับแผนการรักษาต่อไป โดยใช้ แบบ

ประเมินอาการข้างเคียงจากการใช้ยาเมทิลเฟนิเดท และแนวทางการติดตามอาการ
ข้างเคียงจากการใช้ยาในเด็กโรคสมาธิสั้น สำหรับยาเมทิลเฟนิเดท

เทคนิคการสื่อสารเรื่องยารักษาโรคสมาธิสั้น

การสื่อสารกับผู้ปกครองเมื่อพบพฤติกรรมที่ผิดปกติของเด็กที่โรงเรียน

สำหรับผู้ปกครองที่ค่อนข้างใส่ใจและดูแลเด็กใกล้ชิด คุณครูควรรหาโอกาสที่เร็วที่สุด ที่จะบอกให้ผู้ปกครองทราบว่าเด็กนักเรียนมีปัญหาพฤติกรรมที่ต่างจากเด็กปกติอย่างไร โดยเฉพาะอาการของโรคสมาธิสั้น เช่น การไม่สามารถนั่งนิ่งได้ ทำงานไม่เสร็จ กระวนกระวาย ไม่สามารถควบคุมอารมณ์ได้ แก่งัดเพื่อน หรือไม่สามารถนั่งเรียนในห้องได้ และสอบถามผู้ปกครองว่าผู้ปกครองสังเกตอาการเด็กที่บ้านเป็นอย่างไร หากพฤติกรรมมีความผิดปกติทั้งที่บ้านและที่โรงเรียน คุณครูควรแนะนำให้ผู้ปกครองสังเกตอาการเด็กเพิ่มเติม ที่บ้าน ลองปรับพฤติกรรม สังเกตดูความเปลี่ยนแปลงว่าเด็กมีพฤติกรรมดีขึ้นหรือไม่ หากไม่ดีขึ้นควรแนะนำให้ผู้ปกครองพาเด็กไปพบแพทย์ โดยเฉพาะไปพบแพทย์ผู้เชี่ยวชาญด้านจิตวิทยาเด็กและวัยรุ่น เพื่อประเมินอาการและรับการวินิจฉัยที่ถูกต้อง

สำหรับคุณครูเมื่อพบอาการที่อาจเป็นอาการของโรคสมาธิสั้น คุณครูอาจจะพูดกับผู้ปกครองโดยการเกริ่นเรื่องพฤติกรรมที่ผิดปกติ เช่น

“คุณแม่คะ คุณครูขอเชิญคุณแม่พูดคุยเรื่องพฤติกรรมของเด็กชาย.....ที่
คุณครูพบในห้องเรียน สัก 15 นาทีนะคะ”

“คุณครูสังเกตว่า เด็กชาย.....นั่งไม่นิ่ง ไม่มีสมาธิในการเรียน ขว้างปาสิ่งของ
คุณแม่เคยสังเกตว่าเด็กชาย.....มีอาการเหล่านี้มาก่อนหรือไม่คะ”

การพูดคุยแนะนำให้ผู้ปกครองพาเด็กไปพบแพทย์เพื่อตรวจประเมินเมื่อครูพบอาการ
ของโรคสมาธิสั้น

“คุณแม่คะ คุณครูสังเกตว่า เด็กชาย.....อ่านหนังสือไม่ค่อย
ได้ อาจจะเกี่ยวข้องกับกรที่เด็กชาย.....นั่งเรียนไม่ได้ ไม่มีสมาธิ ทำให้ไม่เข้าใจ
จึงอยากให้คุณแม่พาไปพบแพทย์ผู้เชี่ยวชาญที่.....เพื่อประเมินและขอ
คำแนะนำว่าจะทำอย่างไรต่อไป จะดีหรือไม่คะ”

ในกรณีที่ผู้ปกครองปฏิเสธหรือไม่สนใจในการพาเด็กนักเรียนไปพบแพทย์คุณครูจะพูด
อย่างไร

คุณครูอาจต้องหาโอกาสพูดคุยกับผู้ปกครองมากกว่า 1 ครั้ง พร้อมทั้งยกตัวอย่างทั้งกรณีที่ไม่พบปัญหาและได้คำแนะนำในการปรับพฤติกรรม และกรณีที่มีปัญหาเชิงพฤติกรรมและได้รับการรักษาอย่างเหมาะสม เช่น กรณีที่เด็กเป็นโรคสมาธิสั้น คุณครูอาจพูดคุยกับผู้ปกครอง เช่น

“คุณพ่อคิดว่าสามารถพาน้องไปพบแพทย์ที่.....ได้เมื่อไรคะ”

“น้องจะได้รับการตรวจประเมินด้านพฤติกรรมและระดับสติปัญญาอย่างละเอียดโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญและเพื่อจะได้ยืนยันหากน้องไม่มีความผิดปกติใด ๆ ด้านสมอง และอาจได้รับคำแนะนำดี ๆ ในการปรับพฤติกรรมหรือเสริมการเรียนรู้ให้ดีขึ้นได้นะคะ”

“เมื่อพาไปพบแพทย์แล้วหากพบว่ามีความผิดปกติด้านพฤติกรรม จะได้รับการแก้ไข รักษาได้ทัน ทำให้คุณพ่อคุณแม่ไม่ต้องห่วงว่าเด็กจะมีปัญหามากขึ้น และทำให้เรียนได้สำเร็จ และมีปัญหาเกี่ยวกับคุณพ่อคุณแม่ เพื่อน ๆ และคนอื่น ๆ น้อยลงนะคะ”

ในกรณีที่ผู้ปกครองปฏิเสธไม่พาเด็กไปพบแพทย์ คุณครูจะพูดอย่างไร

“หากคุณพ่อไม่สะดวกพาน้องไปพบแพทย์เรื่องความผิดปกติด้านพฤติกรรมนี้.....คุณพ่อจะอนุญาตให้คุณครูพาน้องไปพบแพทย์ในสัปดาห์หน้าหรือไม่คะ”

“เมื่อคุณครูพาเด็กชาย.....ไปพบแพทย์แล้ว จะแจ้งให้คุณพ่อทราบผลการประเมินและคำแนะนำจากคุณหมอนะคะ คุณครูขอโทรไปหาคุณพ่อเมื่อตรวจเสร็จแล้วนะคะ”

คุณครูพูดคุยโน้มน้าวให้ผู้ปกครองเห็นข้อดีของการรับการรักษาและปรับพฤติกรรมเด็กโรคสมาธิสั้นที่ถูกต้อง

“คุณครูขอเล่าตัวอย่างเด็กนักเรียนของคุณที่พบความผิดปกติของพฤติกรรมในห้องเรียนแล้วแนะนำให้ผู้ปกครองเด็กพาไปพบแพทย์ผู้เชี่ยวชาญ ก็พบว่าเด็กเป็นโรคสมาธิสั้น คุณหมอนแนะนำให้เริ่มรักษาด้วยยา และปรับพฤติกรรมทั้งที่บ้านและที่โรงเรียน เด็กมีพฤติกรรมดีขึ้นมากเลยคะ เรียนได้ดีขึ้นมากทำงานเสร็จ ความสัมพันธ์ระหว่างคุณพ่อคุณแม่กับเด็กก็ดีขึ้นคะ จนตอนนี้เด็กได้รับรางวัลการไปแข่งขันการพูดหลายครั้ง”

“คุณครูเป็นห่วงว่าน้องจะขาดโอกาสด้านการเรียน และครูเชื่อว่าคุณพ่อคุณแม่คงอยากให้ลูกเรียนได้ดีขึ้น”

“คุณพ่อคุณแม่จะพาน้องไปวันไหนดีคะ”

การพูดคุยกับผู้ปกครองกรณีผู้ปกครองปฏิเสธว่าลูกหลานไม่มีปัญหาพฤติกรรม

“คุณครูขอให้คุณพ่อคุณแม่สังเกตพฤติกรรมของลูกวันนี้และต่อไปอีกทุกวัน สัก 1 สัปดาห์ ลองมอบหมายให้ทำงานบ้าน หรือมอบหมายงาน แล้วสังเกตว่าลูกมีพฤติกรรมอย่างไร ทำงานเสร็จหรือไม่ มีอาการเหม่อลอย หรือหงุดหงิด กระวนกระวายหรือไม่ ของหายบ่อย ๆ ไม่มีระเบียบหรือไม่”

“คุณครูอยากคุยกับคุณพ่อคุณแม่อีกครั้งสัปดาห์หน้าเรื่องพฤติกรรมที่คุณพ่อคุณแม่สังเกตจากที่บ้านหลังจากที่เราคุยกันวันนี้ คุณพ่อคุณแม่สะดวกวันไหนคะ”

คุณครูควรนัดผู้ปกครองเพื่อสอบถามพฤติกรรมหลังจากให้ผู้ปกครองกลับไปสังเกตพฤติกรรมเด็กที่บ้านเพื่อช่วยประเมินอาการเบื้องต้นและปรึกษาหารือในการแก้ไขหรือปรับพฤติกรรม หรือการขอคำแนะนำจากแพทย์ หรือการพาไปตรวจประเมินเพื่อรับการรักษาที่เหมาะสมต่อไป

ครูส่วนช่วยอย่างไรในการกินยา

นอกจากผู้ปกครองแล้ว ครูยังมีส่วนช่วยเหลือในการกินยา โดยครูอาจช่วยเตือนให้เด็กกินยาในมือเที่ยง โดยลักษณะการเตือน ควรเตือนไปการส่วนตัวไม่จำเป็นต้องให้เด็กอื่นทราบหรือไม่ควรประกาศให้มากินยาต่อหน้าเด็กอื่น เพราะจะทำให้เด็กรู้สึกอับอาย และต่อต้านไม่กินยาได้ ครูอาจช่วยจัดยาให้เด็ก โดยพ่อแม่ฝากยาไว้กับครูเมื่อถึงเวลาให้เด็กมาพบครูเพื่อรับยา ถ้าเด็กลืมจึงเรียกให้มารับยา และดูให้เด็กกินยาต่อหน้าโดยเฉพาะในเด็กที่มีแนวโน้มจะหลีกเลี่ยงการกินยา การกำกับกับการกินยาของเด็กโดยครูไม่ควรดูหรือบ่นเด็กปล่อยให้เด็กกินยาและชมเมื่อเด็กปฏิบัติตามที่ตกลงกันไว้ ไม่ควรแสดงอาการหงุดหงิดหากเด็กลืมกินยา

ในกรณีที่เด็กเริ่มเข้าสู่วัยรุ่นแล้วไม่อยากกินยาต่อ โดยทั่วไปจิตแพทย์จะทำความเข้าใจกับเด็กว่าหากสามารถควบคุมตัวเองได้ดีและไม่มีปัญหาเรื่องการเรียนรู้ อาจหยุดยาได้ แต่หากหยุดยาแล้วเด็กมีปัญหาพฤติกรรมหรือการบ้านไม่เสร็จ ผลการเรียนรู้ลดลง ต้องกลับไปใช้ยาตามแพทย์สั่ง ดังนั้นครูควรแนะนำและสนับสนุนให้ผู้ปกครองพาเด็กไปพบแพทย์เพื่อทำความเข้าใจดังกล่าว

การชื่นชมในพฤติกรรมที่ดีขึ้นของเด็กต่อเด็กและพ่อแม่ผู้ปกครอง เช่น ครูเห็นชัดเจนว่าตั้งใจเรียนชิ้นทำงานเสร็จเรียบร้อยแล้วอารมณ์ดีเป็นต้นจะเป็นการช่วยสร้างความมั่นใจกับเด็กและผู้ปกครองว่าการกินยาในความดูแลของแพทย์มีความปลอดภัยได้ประโยชน์ โดยจะตั้งให้เด็กเชื่อว่า พฤติกรรมที่ดีขึ้นนั้นครั้งหนึ่งเกิดจากการกินยา และอีกครั้งหนึ่งเป็นผลจากการปรับพฤติกรรม

การซักถามเรื่องการกินยาและพูดคุยเมื่อเด็กลืมกินยา

โดยทั่วไปแล้ว "การลืม" เป็นเรื่องปกติของคนสมาธิสั้น และคนทั่ว ๆ ไป ก็มักจะลืมกันได้ โดยเฉพาะเรื่อง การกินยา

หากคุณครูสังเกตเห็นว่า การที่เด็กที่กินยารักษาอาการสมาธิสั้นอยู่เป็นประจำ แล้วมีอาการวอกแวกอยู่ไม่นิ่ง หรือซนผิดปกติ เป็นไปได้ว่าเด็กจะลืมกินยา คุณครูอาจใช้คำถามดังต่อไปนี้ในการพูดคุยกับเด็ก

"คุณครูสังเกตเห็นว่าวันนี้หนูดูไม่ค่อยมีสมาธิเลย หนูลืมกินยาหรือเปล่าคะ"

“ครูสังเกตเห็นว่าเวลาหนูกินยารักษาโรคลมชักแล้วหนูจะมีสมาธิ ตั้งใจเรียน แต่วันนี้หนูดูไม่ค่อยมีสมาธิ หนูลืมกินยาหรือเปล่าคะ”

“เรามาช่วยกันหาวิธีทำให้ไม่ลืมกินยาตอนกลางวันกันดีไหมคะ หนูคิดว่าหนูอยากทำอะไร”
การซักถามและพูดคุยเมื่อเด็กไม่อยากกินยา

มีเด็กหลายคนที่ยังรักษาโรคลมชักแล้วอาจ “รู้สึกไม่สนุก” หรือรู้สึกไม่สบายตัวจากผลข้างเคียงของยา หรืออาจมีเหตุผลส่วนตัวอื่น ๆ คุณครูสามารถช่วยเหลือโดยพูดคุยเพื่อค้นหาปัญหาที่เกี่ยวข้องกับยา เช่น

ครู “ครูสังเกตเห็นว่าเวลาหนูกินยาแล้วหนูมีสมาธิดีขึ้น ทำงานเรียบร้อยกว่าเดิมแล้วเกิดอะไรขึ้นหรือคะ หนูถึงไม่อยากกินยา”

นักเรียน “หนูกินยาแล้ว หนูอยากอ้วกคะ” หรือ “หนูกินยาแล้ว หนูเล่นไม่สนุกคะ”

ครู “หรือคะหนูกินยาแล้ว อยากอ้วก (“หนูกินยาแล้ว หนูเล่นไม่สนุก”) ถ้าอย่างนั้นครูจะบอกคุณแม่ให้ชนะคะ แล้วถ้าไปหาหมอครั้งหน้า หนูบอกคุณหมอเรื่องนี้ด้วยนะ”

การซักถามและพูดคุยเมื่อเด็กเข้าสู่วัยรุ่นและไม่อยากกินยา

เด็กวัยรุ่น เป็นวัยที่ต้องการเป็นตัวของตัวเอง ต้องการคิดเองและแสดงตัวตนว่าโตเป็นผู้ใหญ่แล้ว อยากตัดสินใจเรื่องต่าง ๆ ด้วยตัวเอง เรื่องการกินยาสมาธิ ก็เป็นเรื่องหนึ่งที่วัยรุ่นต้องการตัดสินใจด้วยตัวเอง

และมีวัยรุ่นส่วนหนึ่งอยากเลิกกินยา เพราะคิดว่าสามารถควบคุมตัวเองได้

ในกรณีที่เด็กเริ่มเข้าสู่วัยรุ่นแล้วไม่อยากกินยาต่อ โดยทั่วไปจิตแพทย์จะทำความเข้าใจกับเด็กว่าหากสามารถควบคุมตัวเองได้ดีและไม่มีปัญหาเรื่องการเรียน อาจหยุดยาได้ แต่หากหยุดยาแล้วเด็กมีปัญหาพฤติกรรมหรือการบ้านไม่เสร็จ ผลการเรียนลดลง ต้องกลับไปใช้ยาตามแพทย์สั่ง ดังนั้นครูควรแนะนำและสนับสนุนให้ผู้ปกครองพาเด็กไปพบแพทย์เพื่อทำความเข้าใจ

หรือหากเป็นไปได้ครูอาจทำความเข้าใจกับเด็กว่า “ถ้า.....สามารถควบคุมตัวเองได้ดีและไม่มีปัญหาเรื่องการเรียน อาจหยุดยาได้ แต่หากหยุดยาแล้ว.....มีปัญหาพฤติกรรมหรือการบ้านไม่เสร็จ ผลการเรียนลดลง ต้องกลับไปใช้ยาตามแพทย์สั่งตกลงมั๊ยครับ”

ผู้ปกครองไม่อยากให้ลูกรักษาด้วยยา

ผู้ปกครองบางท่านยังวิตกกังวลว่าเมื่อเด็กรับประทานยาสมาธิสั้นไปนาน ๆ แล้วอาจจะสะสมในร่างกายหรือติดยาหรือไม่??

ยานี้ไม่สะสมในร่างกายถูกขับออกทางปัสสาวะ 90 % ภายในวันแรก และมีข้อมูลยืนยันได้จากการรักษาเด็กจำนวนมาก เป็นเวลาหลายปี พบว่ายานี้ปลอดภัย ไม่มีผลต่ออวัยวะต่าง ๆ ในร่างกายในระยะยาว

โอกาสที่เด็กจะติดยานี้หรือไม่??

การวิจัยจากหลายประเทศพบว่า ถึงแม้จะกินติดต่อกันเป็นเวลานานก็ไม่ทำให้เกิดการติดยา เนื่องจากฤทธิ์ของยาไม่ได้สร้างความพึงพอใจเหมือนยาเสพติด

คุณครูสามารถช่วยเหลือโดยพูดคุยกับผู้ปกครองเพื่อสร้างทัศนคติทางบวกต่อยา เช่น

“คุณแม่คะ ครูสังเกตว่าน้องกินยานี้แล้วนิ่งขึ้น มีสมาธิดีขึ้นนะคะ ที่คุณแม่ไม่สบายใจเรื่องยาของน้องคุณแม่ลองปรึกษาแพทย์หรือเภสัชกรดูอีกครั้งนะคะ”

“ในโรงเรียนมีเด็กที่มีอาการคล้าย ๆ กัน เห็นหลายคนกินยาต่อเนื่องแล้วดีขึ้นค่ะ”

เมื่อพบอาการข้างเคียงและการแนะนำให้ไปปรึกษาแพทย์

คุณครูอาจพูดคุยกับผู้ปกครองโดยใช้ประโยคต่อไปนี้ เช่น

“น้องกินยามาซัปดาห์แล้ว ครูเห็นว่ายังมีอาการเบื่ออาหารหรือ.....อยู่เลย ครั้งหน้าถ้าคุณแม่ไปพบคุณหมอให้บอกคุณหมอด้วยนะคะ”

การพูดคุยกับผู้ปกครองเมื่อพาเด็กโรคสมาธิสั้นไปพบแพทย์เพื่อรับการรักษาและรับยา

คุณครูอาจพูดคุยกับผู้ปกครองโดยใช้ประโยคต่อไปนี้ เช่น

“คุณแม่จะพาน้องไปหาคุณหมอเมื่อไหร่คะ ครูเห็นว่าน้องมีอาการดีขึ้น สงงานได้ทันเวลา ไม่ค่อยคุยในห้องเหมือนแต่ก่อน ไม่ค่อยกวนเพื่อนคนอื่น ยิ่งไงคุณแม่บอกคุณหมอด้วยนะคะ”

“ตอนเช้าน้องมีสมาธิเรียนหนังสือได้ดีค่ะ ส่วนตอนบ่ายครูสังเกตว่าน้องไม่ค่อยมีสมาธิ อยู่ไม่นิ่งเท่าไร่ หากคุณแม่พาน้องไปพบหมอครั้งหน้าให้บอกอาการให้หมอมทราบด้วยนะคะ”

แผนการจัดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 2

เรื่องที่ 2 บทบาทของครูในการดูแลเด็กสมาธิสั้น

เวลา 3 ชั่วโมง

สาระสำคัญ

เด็กสมาธิสั้นมักมีปัญหาในเรื่องการเรียนรู้ และทักษะทางสังคม แม้ว่าอาการของเด็กสมาธิสั้นบางอย่างจะมีการเปลี่ยนแปลงไปตามวัย เช่น พฤติกรรมอยู่ไม่นิ่งจะลดลงเมื่อโตขึ้น แต่ทั้งนี้ หากไม่ได้รับการช่วยเหลือที่เหมาะสม จะทำให้เกิดผลกระทบทั้งในด้านการเรียน อาชีพ ครอบครัว และสังคม ครูจึงเป็นผู้มีบทบาทสำคัญยิ่งในการช่วยเหลือและพัฒนาเด็กสมาธิสั้นให้เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ดี มีคุณภาพของประเทศต่อไป

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. ครูอธิบายแนวทางการช่วยเหลือเด็กสมาธิสั้นได้
2. ครูยกตัวอย่างการสื่อสารกับเด็กสมาธิสั้นได้
3. ครูเห็นความสำคัญในการสร้างแรงจูงใจในการสอนเด็กสมาธิสั้น

สาระการเรียนรู้

1. แนวทางการช่วยเหลือเด็กสมาธิสั้น
2. การสื่อสารกับเด็ก ผู้ปกครอง และแพทย์ในการดูแลเด็กสมาธิสั้น
3. ความสำคัญของการสร้างแรงจูงใจในการสอนเด็กสมาธิสั้น

การจัดกิจกรรม

จุดประสงค์	สาระการเรียนรู้	กิจกรรม	เวลาที่ ใช้ (นาที)	ขั้นตอนการ เรียนรู้เชิง ประสบการณ์	สื่อและ แหล่งเรียนรู้	การวัดและ ประเมิน ผล
1. ครู อธิบายแนว ทางการ ช่วยเหลือ เด็กสมาธิ สั้นได้	1. แนว ทางการ ช่วยเหลือเด็ก สมาธิสั้น 2. การสื่อสาร กับเด็ก	วิทยากร สอบถาม ประสบการณ์ การช่วยเหลือ เด็กสมาธิสั้น	20	สร้าง ประสบการณ์		
2. ครู ยกตัวอย่าง การสื่อสาร กับเด็ก สมาธิสั้นได้	ผู้ปกครอง และแพทย์ใน การดูแลเด็ก สมาธิสั้น	ความรู้ เรื่อง แนวทางการ ช่วยเหลือเด็ก สมาธิสั้น	40		1.Powerpoint เรื่อง แนว ทางการ ช่วยเหลือเด็ก สมาธิสั้น 2.ใบความรู้ที่	
3. ครูเห็น ความสำคัญ ในการ สร้าง แรงจูงใจใน การสอน เด็กสมาธิ สั้น	3. ความสำคัญ ของการสร้าง แรงจูงใจใน การสอนเด็ก สมาธิสั้น	วิทยากรให้	20		4 เรื่อง แนว ทางการ ช่วยเหลือเด็ก สมาธิสั้น 3.VDO เรื่อง การสื่อสารกับ เด็ก ผู้ปกครอง และแพทย์ 4.ใบความรู้ที่ 5 เรื่อง การ สื่อสารกับเด็ก ผู้ปกครอง และแพทย์ใน การดูแลเด็ก สมาธิสั้น	
		วิทยากร สอบถาม	20	แบ่งปัน		

จุดประสงค์	สาระการเรียนรู้	กิจกรรม	เวลาที่ใช้ (นาที)	ขั้นตอนการเรียนรู้เชิงประสบการณ์	สื่อและแหล่งเรียนรู้	การวัดและประเมินผล
		แนวทางที่ครูใช้ในการสื่อสาร				
		ครูทำใบกิจกรรมที่ 4 เรื่อง การสื่อสารที่เหมาะสม	20		5. ใบกิจกรรมที่ 4 เรื่อง การสื่อสารที่เหมาะสม	ใบกิจกรรมที่ 4
		วิทยากรอธิบายความสำคัญของการสร้างแรงจูงใจการสอนเด็กสมาธิสั้น	15		6. ใบความรู้ที่ 6 เรื่อง การสร้างแรงจูงใจในการสอนเด็กสมาธิสั้น	
		ให้ผู้อบรมนั่งเป็นครึ่งวงกลม	2	กระบวนการ		
		วิทยากรแจกกระดาษคนละ 1 แผ่นให้ผู้เข้าร่วมอบรมเขียนชื่อตัวเองด้วยมือข้างที่ไม่ถนัด	3		7. กระดาษ 8. ปากกา	
		วิทยากรให้ผู้เข้าร่วมอบรมจับคู่กัน 2 คน โดยให้แลกเปลี่ยนผลงานกัน และหาจุดในการชมให้ได้มากที่สุด	10			

จุดประสงค์	สาระการเรียนรู้	กิจกรรม	เวลาที่ ใช้ (นาที)	ขั้นตอนการ เรียนรู้เชิง ประสบการณ์	สื่อและ แหล่งเรียนรู้	การวัดและ ประเมิน ผล
		วิทยากรสุ่ม ตัวแทนออกมา 2-3 คน ตาม ความรู้สึก เกี่ยวกับ กิจกรรมนี้	15			
		วิทยากรสรุป ประเด็นที่ สำคัญเกี่ยวกับ การอบรม	15	สรุป		

สื่อและแหล่งการเรียนรู้

1. Powerpoint เรื่อง แนวทางการช่วยเหลือเด็กสมาธิสั้น
2. ใบความรู้ที่ 4 เรื่อง แนวทางการช่วยเหลือเด็กสมาธิสั้น
3. VDO เรื่อง การสื่อสารกับเด็ก ผู้ปกครอง และแพทย์
4. ใบความรู้ที่ 5 เรื่อง การสื่อสารกับเด็ก ผู้ปกครอง และแพทย์ในการดูแลเด็กสมาธิสั้น
5. ใบกิจกรรมที่ 4 เรื่อง การสื่อสารที่เหมาะสม
6. ใบความรู้ที่ 6 เรื่อง การสร้างแรงจูงใจในการสอนเด็กสมาธิสั้น
7. กระดาษ
8. ปากกา

การวัดและประเมินผล

จุดประสงค์	วิธีวัด	เครื่องมือ	เกณฑ์
1. ครูอธิบายแนวทางการช่วยเหลือเด็กสมาธิสั้นได้	ตรวจผลงาน	แบบประเมินผลงาน	ผลงานมีคะแนนร้อยละ 70 ขึ้นไป
2. ครูยกตัวอย่างการสื่อสารกับเด็กสมาธิสั้นได้			
3. ครูเห็นความสำคัญในการสร้างแรงจูงใจในการสอนเด็กสมาธิสั้น			

ใบความรู้ที่ 4

เรื่อง แนวทางการช่วยเหลือเด็กสมาธิสั้น

1. การช่วยเหลือด้านการเรียน

1.1 การจัดกิจกรรมประจำวัน

- ✓ กิจกรรมในแต่ละวันต้องมีลักษณะคงที่ มีตารางเรียนแน่นอน ต้องบอกล่วงหน้าและย้ำเตือนความจำทุกครั้งก่อนมีการเปลี่ยนแปลง
- ✓ หาป้าย ข้อความ สัญลักษณ์ หรือช่วยเหลือความจำเด็กในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ให้เรียบร้อย เช่น ให้เด็ก เขียนชื่อวันบนปกหนังสือหรือสมุด เพื่อให้จัดตารางเรียนได้สะดวก

1.2 การจัดสิ่งแวดล้อมให้เหมาะสมกับการเรียนรู้ของเด็ก

- ✓ การจัดห้องเรียน
 - เขียนข้อตกลงไว้เป็นลายลักษณ์อักษร เช่น ถอดรองเท้าก่อนเข้าห้องเรียน ไม่วิ่งเล่นในห้องเรียน ส่งการบ้านเป็นที่ ข้อตกลง ควรมีลักษณะเข้าใจง่าย เขียนสั้น ๆ เฉพาะที่สำคัญแน่นอนไม่เปลี่ยนแปลงไปมา ทบทวนข้อตกลงบ่อย ๆ ลงโทษตามที่ตกลงกันได้
 - จัดหาที่วางของห้องเรียนในตำแหน่งเดิม เพื่อให้เด็กจำง่าย วางให้เป็นที่เป็นทาง ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนรู้ขอบเขตความประพฤติของตนเอง
 - ภายในห้องเรียนควรหลีกเลี่ยงการตกแต่งด้วยสีฉูดฉาด สวยหรู เพราะจะทำให้เด็กสมาธิสั้นสนใจสิ่งเหล่านั้น มากกว่าสนใจการสอนของครู
 - ช่วยเด็กจัดโต๊ะเรียนให้เป็นระเบียบ และควรเก็บสมุดต่าง ๆ ที่เดิมเพื่อสะดวกแก่การจำและหยิบใช้ ให้มีสิ่งของบนโต๊ะเรียนของเด็กให้น้อยที่สุด
- ✓ การจัดที่นั่ง
 - จัดให้นั่งข้างหน้า หรือแถวกลาง
 - ไม่อยู่ใกล้ประตูหรือหน้าต่างที่มองเห็นข้างนอกห้องเรียน
 - จัดให้นั่งใกล้ครูเพื่อดูแลได้อย่างใกล้ชิด
 - ไม่ให้เพื่อที่ทุกคนเล่นนั่งอยู่ใกล้ ๆ จัดให้มีเด็กเรียบร้อยนั่งชนาบข้าง

1.3 วางกฎระเบียบในห้องเรียน

การออกกฎระเบียบในห้องต้องมีความชัดเจน ไม่เขียนขึ้นมาลอย โดยไม่ผลใด ๆ ครูควรย้ำหลักเกณฑ์บ่อย ๆ ก่อน เริ่มเรียนทุกคน กฎระเบียบในห้องใช้กับทุกคนไม่เพียงแต่เด็กสมาธิสั้น

เท่านั้น เพราะจะช่วยลดความรู้สึกว่ากำลังจ้องจำผิดแต่ตัวเองอยู่ กฎต้องชัดเจน เช่น ยกมือก่อนตอบคำถาม ทิ้งขยะในถังขยะ เก็บรองเท้าไว้ตรงชั้นรองเท้า เข้าห้องน้ำชั่วคราวไม่งละครั้ง เป็นต้น

กฎในห้องเรียนจะศักดิ์สิทธิ์หรือไม่นั้น ต้องอาศัยความร่วมมือของเด็กทุกคนและต้องปฏิบัติแนวทางเดียวกันข้อแนะนำสำหรับการเขียนกฎ ระเบียบ คือ เขียนให้ชัดเจน อ่านแล้วไม่ต้องตีความหากเด็กอ่านลำบากสามารถใช้การวาดรูปหรือสัญลักษณ์แทนได้

- ตัวอย่างการเขียนให้ชัดเจน เช่น “ไม่โยกโต๊ะไม่โยกเก้าอี้ เกือบของเมื่อเล่นเสร็จแล้ว”
- ตัวอย่างการเขียน ที่ไม่ชัดเจน คือ “ต้องเป็นเด็กดี ไม่เกเร” อะไรคือ เด็กดี อะไรคือ เด็กเกเร ข้อความไม่ชัดเจน และมีความหมายกว้างเกินไป
- 1.4 จัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับความสามารถและช่วงความสนใจของเด็ก

■ การเตรียมการสอน

- งานที่ให้ทำต้องเหมาะสมกับความสนใจและความสามารถของเด็ก
- แบ่งงานเป็นขั้นตอนย่อย ๆ ให้เหมาะสมกับช่วงสมาธิของเด็ก ให้เด็กทำทีละขั้น เมื่อเสร็จแล้วจึงให้ทำขั้นต่อ ๆ ไปตามลำดับ
- การจัดกิจกรรม ควรมีช่วงเวลาให้เด็กเปลี่ยนอิริยาบถ และเป็นกิจกรรมที่สร้างสรรค์ที่เด็กทำได้ เพื่อช่วยลดความเบื่อของเด็ก ทำให้เรียนได้นานขึ้น เช่น มอบหมายหน้าที่ให้ช่วยครูแจกสมุดให้เพื่อน ๆ ในห้อง ลบกระดาน เป็นต้น
- ระหว่างการสอนเขียนงานที่เด็กต้องทำในชั้นเรียนให้ชัดเจนบนกระดาน พยายามสั่งงานด้วยวาจาให้น้อยที่สุด
- ตรวจสอบงานของเด็กเพื่อให้แน่ใจว่าเด็กจดงานได้ครบถ้วน
- ใช้การสอนแบบตัวต่อตัว เพื่อควบคุมให้เด็กมีสมาธิ โดยสามารถยืดหยุ่นการเรียนการสอนให้เข้ากับความพร้อมของเด็ก โดยเฉพาะในรายวิชาหลักหรือวิชาที่ยาก
- ให้เด็กทำงานเป็นขั้นตอน ฝึกเด็กให้ทำงานทีละอย่างให้สำเร็จ ให้เด็กทำงานตามเวลาที่กำหนดให้
- ฝึกให้เด็กจัดระเบียบการเรียน การทำตามคำสั่ง การตรวจสอบทบทวนผลงาน การจดบันทึก และการใช้เวลาอย่างมีประสิทธิภาพ
- ช่วยให้เกิดสนใจบทเรียน โดยใช้สื่อบายคำสำคัญ ข้อความสำคัญ วงรอบหรือดีกรอบข้อความสำคัญที่ครูเน้น

- ใช้วิธีเตือนหรือเรียกให้เด็กกลับมาสนใจบทเรียนโดยไม่ทำให้เด็กเสียหน้า เช่น คราวที่โต๊ะเด็ก หรือตะไคร้เด็กเบา ๆ
- ให้คำชมเชย หรือรางวัลเล็ก ๆ น้อย ๆ เมื่อเด็กปฏิบัติตัวดี หรือทำสิ่งที่ เป็นประโยชน์หลีกเลี่ยงการใช้วาจาตำหนิ ประจาน ประณามที่จะทำให้ เด็กรู้สึกอับอาย และไม่ลงโทษเด็กรุนแรง เช่น การตี
- ใช้วิธีการตัดคะแนน งดเวลาพัก ทำเวร หรืออยู่ต่อหลังเลิกเรียน (เพื่อ ทำงานที่ค้างอยู่ให้เสร็จ) เมื่อเด็กทำผิด

■ การมอบหมายงาน

- ครูควรใช้คำพูดให้น้อยลง พูดช้า ๆ ชัดเจน กระชับ ครอบคลุม ไม่ใช้คำสั่ง คลุมเครือไม่ปน ตำหนิ ตีเทียบจนเด็กแยกไม่ถูกว่าครูให้ทำอะไร
- ให้เด็กสมาธิสั้นพูดทบทวนที่ครูสั่งหรืออธิบายก่อนลงมือทำ เพื่อให้แน่ใจ ว่าเด็กเข้าใจสิ่งที่ครูพูด อีกทั้งเป็นการฝึกให้เด็กพูดถ่ายทอดความคิด ของตนเอง
- ในกรณีที่เด็กมีสมาธิสั้นมาก ควรมอบหมายงานที่มีระยะเวลาการทำงานสั้นลงเพื่อให้เด็กสามารถใช้เวลาไม่นานนัก พยายามเน้นในเรื่อง ความรับผิดชอบทำงานให้เสร็จ

1.5 การช่วยเหลือด้านทักษะเฉพาะในการเรียน

- ✓ ทักษะในการอ่านหนังสือ อาจเลือกหนังสือที่เด็กชอบมาให้เด็กอ่านเสริม ไม่จำเป็นต้องเป็น หนังสือเรียน จากนั้นควรพูดคุยสอบถามถึงสิ่งที่อ่าน ให้เล่าเรื่อง หรือให้สรุป ตลอดจนการ สร้างบรรยากาศในการอ่านหนังสือที่ดี และชมเชยเป็นระยะ
- ✓ ทักษะการเขียนหนังสือ เช่น ฝึกให้เขียนสิ่งที่เป็นอยู่ในชีวิตประจำวัน เขียนบรรยาย ความรู้สึกต่อพ่อแม่ เขียนแผนที่คาดว่าจะทำให้ช่วงปิดเรียน จนในที่สุดสามารถเขียนเรื่อง ที่มีคำขึ้นต้น เนื้อหาและสรุปได้
- ✓ ทักษะในการฟังและจับประเด็น การฝึกเด็กให้สรุปสิ่งที่ได้ยิน ได้เห็น ได้ลองทำตาม จะเป็น ฐานที่ดีในการช่วยฝึกสมาธิ ถ้าทำ ซ้ำ ๆ จะคล่องขึ้นและช่วยการเรียนรู้เพิ่มขึ้นได้
- ✓ ทักษะในการวางแผนทำงาน โดยเป็นงานที่ต้องการการวางแผนและมีการบริหารจัดการถึง จะได้ผลดี ทันเวลา การฝึกฝนให้ทำงานหลาย ๆ อย่างที่มีแผนการชัดเจนและฝึกซ้ำ ๆ ใน การหลากหลายกิจกรรมจะช่วยให้ระบบการทำงานคล่องขึ้นรวมถึง การเรียนลำดับงาน

สำคัญ ก่อน-หลัง ตั้งสมาธิกับงานและลงมือทำ เลือกกิจกรรมการเรียนการสอนที่ต้องใช้ประสาทรับรู้หลายด้าน ทั้งด้านการฟัง การใช้สายตา หรือการลงมือปฏิบัติ เช่น การสาธิต หรือการแสดงบทบาทสมมติ ใช้สื่อทางสายตา อาจใช้เป็นรูปภาพประกอบ เพื่อให้เด็กจับประเด็นได้ง่าย

- ✓ การบ้าน การแบ่งงานให้พอเหมาะจัดแบ่งการบ้านออกเป็นส่วน ๆ เพื่อให้เด็กสามารถลงมือทำจนสามารถทำสำเร็จได้ในเวลาสั้น ๆ เมื่อเด็กทำเสร็จเองบ่อย ๆ จะทำให้เด็กอารมณ์ดีพอใจในตนเอง เรียงลำดับความสำคัญและความยากง่ายของงานโดยช่วยจัดลำดับความง่ายไว้ข้อแรก ๆ หรือให้เริ่มทำจากงานส่วนก่อน มอบหมายการบ้านให้ฝึกอ่านหนังสือและทบทวนบทเรียนจนติดเป็นนิสัยทำทุกวันสม่ำเสมอจนเกิดความเคยชินและติดเป็นนิสัย
- ✓ สอนเทคนิคในการเรียนและการเตรียมตัวสอบ สอนให้เด็กใช้เทคนิคช่วยจำ เช่น การใช้แถบปากกาสี การขีดเส้นใต้ข้อความที่สำคัญ การย่อประเด็นสำคัญการจดสูตรหรือคำยาก ๆ ในสมุดบันทึก รวมถึงควรฝึกสอนเทคนิคการทำข้อสอบ

1.6 ช่วยเด็กจัดการเกี่ยวกับเวลา

- ✓ เตือนให้เด็กตรงต่อเวลา โดยส่งสัญญาณเตือนเมื่อใกล้ถึงเวลานัด หรือเวลาต้องส่งงาน
- ✓ ช่วยเด็กจัดทำกำหนดเวลาหรือปฏิทินงาน ทำลงกระดาษแล้วติดไว้ที่โต๊ะเรียนของเด็ก
- ✓ ใช้นาฬิกาเตือน โดยอาจใช้นาฬิการะบบสั่นสะท้อน เพื่อป้องกันการรบกวน
- ✓ ให้แรงเสริมทางบวก เมื่อเด็กส่งงานตามเวลา

1. การสื่อสารระหว่างคุณครูกับผู้ปกครอง

เมื่อเด็กมีปัญหาหรือต้องการความช่วยเหลือ การสื่อสารระหว่างคุณครูและผู้ปกครองเพื่อหาทางแก้ไขจึงเป็นสิ่งจำเป็น แต่เมื่อปัญหาเป็นปัญหาเกี่ยวกับโรคสมาธิสั้นอาจเป็นเรื่องที่มีความอ่อนไหวต่อผู้ปกครองค่อนข้างสูง ในบางรายจำเป็นต้องมีการติดต่อสื่อสารอย่างเป็นระบบเพื่อสัมพันธ์ภาพที่ดีต่อกัน โดยอาศัยเทคนิคการสื่อสารเพื่อลดแรงต่อต้านที่อาจจะเกิดขึ้นเมื่อผู้ปกครองยอมรับไม่ได้

การสื่อสารกับพ่อแม่หรือผู้ปกครองเด็ก ควรให้ข้อมูลที่ถูกต้องเพื่อให้เข้าใจและยอมรับกับสถานการณ์ปัญหาที่เกิดขึ้น ในขั้นตอนแรกก่อนที่จะเริ่มการสนทนานั้นการสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีเป็นสิ่งจำเป็น ซึ่งต้องอาศัยคุณลักษณะภายในหรือมีทัศนคติที่สำคัญบางประการ ดังนี้

- การยอมรับและให้เกียรติหมายถึง การยอมรับลักษณะส่วนตัวหรือลักษณะเฉพาะของบุคคลตามที่เขาเป็น มีความเป็นมิตร
- การเข้าใจข้อมูลและความรู้สึก หมายถึง การเข้าใจในเนื้อหาสาระของสิ่งที่สื่อสารระหว่างกัน และเข้าใจใน ความรู้สึกของผู้อื่นเสมือนเราเป็นตัวเขา
- มีความจริงใจ หมายถึง การไม่เสแสร้งในการแสดงออกถึงความคิด ความรู้สึก และทัศนคติของตนเองจากหลักการข้างต้น ครูควรหาช่องทางที่จะสื่อสารกับผู้ปกครองเมื่อพบว่า เด็กมีอาการของโรคสมาธิสั้นที่ยังไม่ได้รับการวินิจฉัยจากแพทย์ เพื่อให้ผู้ปกครองพาเด็กไปรับการวินิจฉัยและรักษาอย่างถูกต้องเหมาะสม การสื่อสารอาจทำได้หลายช่องทางและหลายวิธี เช่น การพูดคุยต่อหน้า หรือทางโทรศัพท์ โดยมีประเด็นการสนทนา ดังนี้

- 1) พุดคุยทักทายผู้ปกครองเพื่อสร้างสัมพันธ์ภาพ
- 2) พุดคุยเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับเด็กในทางบวกและพูดถึงพฤติกรรมดี ๆ ที่เด็กปฏิบัติได้ดีในโรงเรียนทั่ว ๆ ไป เช่น เด็กแข็งแรง เล่นกีฬาเก่ง เป็นต้น
- 3) เริ่มสนทนาเกี่ยวกับพฤติกรรมที่ไม่ดีไม่มีสมาธิในการเรียนของเด็กที่อยู่ในโรงเรียน และ แสดงถึงความห่วงใย กำลังหาทางช่วยเหลือ เช่น สังเกตเห็นว่าเด็กไม่ค่อยมีสมาธิในการเรียน ผลการเรียนไม่ค่อยดี เหม่อลอย ชอบเล่นรุนแรงกับเพื่อน ๆ ไม่ส่งการบ้าน เป็นต้น
- 4) ให้ผู้ปกครองเล่าพฤติกรรม อาการไม่มีสมาธิของเด็กขณะอยู่ที่บ้าน เป็นอย่างไรที่คุณครูสังเกตเห็นหรือไม่

- 5) แจ้งผลการเรียนของเด็กและร่วมหาแนวทางช่วยเหลือ ร่วมวางแผนทางช่วยเหลือเด็กเพื่อให้ผู้ปกครองให้ความร่วมมือ
- 6) ร่วมปรึกษาหารือในการช่วยเหลือเด็กและมีสัญญาณใจต่อกัน สร้างความไว้วางใจ จริงใจในการร่วมมือช่วยเหลือเด็กตามคำแนะนำของแพทย์
- 7) ติดต่อสื่อสารระหว่างกันเป็นระยะ ๆ เกี่ยวกับอาการแสดงของเด็กทั้งในด้านที่ดีขึ้นและด้านที่ต้องปรับปรุงแก้ไข
- 8) คุณครูแสดงความจริงใจที่จะให้การช่วยเหลือเด็กและแสดงออกถึงความภาคภูมิใจให้ผู้ปกครองเห็นในกรณีพฤติกรรมของเด็กมีการพัฒนาในทางที่ดีขึ้น
- 9) สื่อสารให้ความมั่นใจกับผู้ปกครองเด็ก เมื่อพฤติกรรมหลังการกินยาดีขึ้น เนื่องจากผู้ปกครองไม่เห็นพฤติกรรมที่ดีขึ้นได้มากเท่าที่คุณครูเมื่อเด็กอยู่ที่โรงเรียน

2. การสื่อสารระหว่างครูกับเด็กสมาธิสั้น

การสื่อสารที่เหมาะสมระหว่างครูกับเด็ก ทำได้หลายวิธีทั้งภาษาพูดที่แสดงออกถึงความห่วงใย สีนัยท่าทางของครูที่บ่งบอกถึงความรักความเมตตา ไม่รังเกียจ หรือดูหมิ่น ทำให้เด็กรู้สึกถึงความอบอุ่นและปลอดภัยจากคุณครูโดยมีหลักปฏิบัติดังนี้

- 1) หลีกเลี่ยงการใช้วาจาตำหนิ ประจาน ประณาม ที่ทำให้เด็กอับอายขายหน้า
- 2) ไม่ลงโทษเด็กด้วยความรุนแรง (เช่นการตี) หากเป็นพฤติกรรมจากสมาธิสั้น เช่น ชุ่มช้ำม ทำของเสียหาย หุนหันพลันแล่น เพราะเด็กไม่สามารถควบคุมตนเองได้ ควรเตือนและอบรมสั่งสอนโดยให้ความเมตตา
- 3) ไม่ดูเด็กต่อหน้าเพื่อน ๆ เพราะเด็กจะรู้สึกอับอาย จะเป็นบาดแผลในใจของเด็ก
- 4) ใช้ทักษะการสัมผัสโดยคอยแตะที่ไหล่เด็ก เมื่อเห็นเด็กเหม่อ ใจลอย หรือไม่ตั้งใจฟังหรือทำงานพูดเสริมเพียงเล็กน้อยว่า "เดี๋ยวครูจะช่วยหนู" เด็กจะเชื่อฟังครูและพยายามทำตามที่คุณครูบอกจนเต็มความสามารถ
- 5) ให้คำชมเชยหรือรางวัลเล็ก ๆ น้อย ๆ เมื่อเด็กปฏิบัติตัวดีหรือทำสิ่งที่เป็นประโยชน์
- 6) ไม่ควรพูดด้วยคำพูดที่กระตุ้นให้เด็กเกิดความเสียใจ เช่น "ลืมการบ้านอีกละซี" "ทำการบ้านไม่เสร็จอีกแล้วซี" "ต้องอธิบาย กันกี่ครั้งจึงจะเข้าใจ"
- 7) การบอกความจริงกับเด็กช่วยให้เด็กรับทราบถึงโรคที่เป็นอยู่ เช่น "โรคสมาธิสั้นไม่ใช่โรคจิต โรคประสาท ไม่ใช่ปมด้อย สามารถทำทุกอย่างได้เหมือนเพื่อน"

- 8) ให้เด็กรับรู้ว่าการฝึกฝนตนเองในการทำกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อเพิ่มสมาธิในการทำกิจวัตรประจำวันเป็นสิ่งจำเป็น ครูจะช่วยฝึกพร้อมกับทางบ้าน
- 9) ถ้าเด็กได้รับการรักษาและแพทย์ได้ให้ยามารับประทาน อธิบายให้เด็กเข้าใจว่า ยาจะช่วยเพิ่มความสามารถในการตั้งใจ มีสมาธิ ความเข้าใจ ความจำ และการควบคุมตนเองได้เพิ่มขึ้นและแนะนำให้เด็กฝึกควบคุมอาการหุนหันพลันแล่นร่วมด้วย
- 10) อธิบายให้เด็กคนอื่นเข้าใจเพื่อนที่เป็นโรคสมาธิสั้นไม่ใช่โรคน่าอาย เป็นโรคโรคหนึ่งเช่นเดียวกับการมีโรคประจำตัวอื่น ไม่ล้อเลียนกันในห้อง
- 11) แนะนำให้เด็กปกติให้ความช่วยเหลือเพื่อนที่สมาธิสั้นอย่างไร เช่น ไม่ชวนคุย ชวนให้ตั้งใจเรียน ชวนให้ทำงานให้ครบ เตือนเมื่อลืมน เป็นต้น
- 12) ไม่ปิดบังว่าเด็กคนไหนเป็นโรคสมาธิสั้น แต่ไม่ต้องประกาศให้เด็กอายุหรือรู้สึกว่าเป็นจุดเด่นของห้องในกรณีที่พบว่าเด็กมีพฤติกรรมไม่ถึงประสงค์ในห้องเรียน คุณครูควรสื่อสารกับเด็กสั้น ๆ ให้เด็กเข้าใจ และใช้เทคนิคปรับพฤติกรรมเด็ก เช่น เด็กมีพฤติกรรมก้าวร้าวทำร้ายเพื่อนในห้อง คุณครูห้ามเด็กด้วยน้ำเสียงที่ชัดเจน และ ที่นั่ง “หยุดทำเพื่อน” และใช้เทคนิคการปรับพฤติกรรมลดการให้สิ่งเสริมแรง “เธอจะไม่ได้ออกไปเล่นที่สนามตอนบ่าย ถ้าทำเพื่อนอีก”
- 13) การสื่อสารกับเพื่อนของเด็กสมาธิสั้น ทำให้การช่วยเหลือเด็กมีประสิทธิภาพมากขึ้น
- 14) เด็กสมาธิสั้นส่วนใหญ่มักไม่เข้าใจเหตุผลของการกินยา การรักษาด้วยยาเป็นส่วนหนึ่งของการรักษา ร่วมกับการฝึกพฤติกรรมต่าง ๆ เพื่อให้เขาเป็นคนเก่งขึ้น ตั้งใจทำงานหรือเรียนได้ดีขึ้น สิ่งสำคัญที่คุณครูควรสื่อสารกับการกินยาครูไม่ควรพูดถึงการกินยา หรือการเป็นโรคนี้ทางด้านลบและไม่ควรล้อเลียนให้เด็กอาย เด็กมักลืมหินยามือเที่ยง คุณครูอาจช่วยเตือนเป็นการส่วนตัว ไม่จำเป็นต้องให้เด็กอื่นรับทราบ หรือประกาศให้มากินยาต่อหน้าเด็กอื่นหรือช่วยจัดยาให้เด็ก โดยประสานงานกับผู้ปกครองฝากยาไว้กับครู เมื่อถึงเวลาให้เด็กมาพบครูเพื่อรับยา ถ้าเด็กลืมหินมารับยา ดูให้เด็กกินต่อหน้า โดยเฉพาะในเด็กที่มีแนวโน้มจะหลีกเลี่ยงการกินยา ชมเมื่อเด็กรับผิดชอบการกินยา ตามที่ตกลงกันได้ ให้ความมั่นใจกับเด็กว่า การกินยามีความปลอดภัย ได้ประโยชน์ เช่น คุณครูควรพูดให้เด็กเห็นชัดเจนว่าหลังจากกินยา เด็กตั้งใจเรียนขึ้น ทำงานเสร็จ เรียบร้อย อารมณ์ดี เป็นต้น ชมเมื่อเด็กมีพฤติกรรมที่ดีให้เด็กเข้าใจว่า ดีขึ้นเนื่องจาก “ครั้งหนึ่งจากยา อีกครั้งหนึ่งจากการควบคุมตัวเอง” พยายามให้เด็กรับผิดชอบกินยาเอง เตือนตัวเองให้ได้มากขึ้นเรื่อย ๆ ไม่หงุดหงิดกับการลืมหินยา เพราะเป็นอาการของโรคสมาธิสั้นนั่นเอง

3. การสื่อสารประสานงานระหว่างคุณครูและแพทย์

การสื่อสารระหว่างคุณครูกับแพทย์ส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องเกี่ยวกับการรักษาด้วยยาและอาการข้างเคียงของยารวมถึงพฤติกรรมของเด็กหลังจากได้รับการรักษาด้วยยา ซึ่งการรักษาด้วยยาเป็นบทบาทของแพทย์ ในขณะที่เดียวกันคุณครู และพ่อแม่หรือผู้ปกครองเด็ก ต้องมีความเข้าใจในอาการและอาการแสดงรวมถึงอาการข้างเคียงจากยาเพื่อสื่อสารให้แพทย์ผู้ให้การรักษารู้ถึงผลการรักษาด้วย เช่น

- เมื่อเด็กรับประทานยาแล้วมีอาการเปลี่ยนแปลงอย่างไร เมื่อเข้าพบแพทย์ในครั้งต่อไปจะเป็นประโยชน์ในการตัดสินใจในการรักษาจากแพทย์เพิ่มเติมข้อมูลว่า จะต้องเตรียมข้อมูลเพื่อสื่อสารอะไรบ้าง เช่น
 - 1) อาการเริ่มแรกก่อนกินยา ดูจากแบบประเมิน SNAP IV ครั้งแรกเพื่อเปรียบเทียบ
 - 2) รับประทานยาอะไร ขนาดเท่าไร ก็วันแล้ว
 - 3) อาการเมื่อรับประทานยาไปแล้วอย่างไร สำหรับอาการสำคัญ เช่น ชน อยู่ไม่นิ่ง รอไม่ได้ หุนหันพลันแล่น หรืออาการไม่ถึงประสงค์ที่สำคัญ เช่น ปวดท้อง ใจสั่น ไม่อยากทานอาหาร น้ำหนักตัวลด
- เมื่อมีปัญหาเด็กไม่ยอมรับประทานยาคุณครู ผู้ปกครองควรมีช่องทางประสานกับแพทย์ผู้ให้การรักษาเพื่อค้นหาสาเหตุและร่วมมือกันหาแนวทางแก้ไข

ใบกิจกรรมที่ 4

คำชี้แจง : ๑. งบประมาณคำศัพท์ที่ไม่ควรทำเป็นคำพูดที่เหมาะสมตามระดับชั้น

1. "เก็บของเองใส่กล่อง แล้วพามา แหวงแล้วใส่กล่องให้เรียบร้อย"

.....
.....
.....

2. "แม่ไปซื้อจิ้งจกมาขายแล้วแม่ไปเก็บไปให้เรียบร้อย"

.....
.....
.....

3. "จิกปากจะแหวงแล้วใส่กล่องให้เรียบร้อย"

4. "ส่งงานตอนเช้าแต่ก็ทำส่งแล้ว"

.....
.....
.....

5. "หยุดเรียนซะที"

.....
.....
.....

ใบความรู้ที่ 6 เรื่อง การสร้างแรงจูงใจในการสอนเด็กสมาธิสั้น

การสร้างแรงจูงใจในการสอนเด็กสมาธิสั้น

การสร้างแรงจูงใจในการสอนเด็กสมาธิสั้นมีความสำคัญมากครูผู้สอนต้องคำนึงถึง

1. ต้องเชื่อและเข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคล ซึ่งมีปัจจัยที่ทำให้มนุษย์มีความแตกต่างกันหลายประการคือ พันธุกรรม (Heredity) หมายถึง สิ่งที่มนุษย์ได้รับการถ่ายทอดจากสายเลือดของบิดามารดาและปู่ย่าตายาย โดยมียีน (Gene) เป็นตัวทำหน้าที่สืบทอดลักษณะลักษณะต่าง ๆ ที่ได้รับถ่ายทอดจากบรรพบุรุษทางพันธุกรรม จะทำให้คนเราแตกต่างกัน ดังนี้

เชื้อชาติ (Race) เช่น ไทย ฝรั่งเศส นิโกร จีน ฯลฯ ย่อมมีลักษณะเฉพาะชาติของตนเองแตกต่างจากชาติอื่น ๆ ลักษณะรูปร่างโครงกระดูก ขนาดร่างกาย หน้า ตา ผิวพรรณ สีผม ลำไยงภาษา เพศ (Sex) โดยธรรมชาติจะมี 2 เพศ คือ หญิงกับชายซึ่งมีลักษณะประจำเพศแตกต่างกัน เช่น เพศชายจะรูปร่างแข็งแรง ไหล่ผาย ออกกว้าง มีหนวด เพศหญิงจะมีรูปร่างกลมกลืน สะโพกผาย เป็นต้น

ความบกพร่องทางร่างกาย และโรคภัยไข้เจ็บบางอย่าง เช่น ตาบอดี้ คีระชะล้าน โรคเบาหวาน โรคลมชัก ผิวเผือก

สติปัญญา คือ ความสามารถในการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ซึ่งเป็นสิ่งที่ได้รับการถ่ายทอดมาจากพันธุกรรมได้แก่ ความคิด ความจำ เซาว์น ความสามารถที่มีมาแต่กำเนิดหรือความถนัด (Aptitude) เฉพาะตัวหรือพรสวรรค์ แต่ละคนรับถ่ายทอดมาจากผู้ให้กำเนิด

สิ่งแวดล้อม (Environment) สิ่งแวดล้อม หมายถึง สิ่งที่อยู่รอบ ๆ ตัวเราและทำให้คนเราแตกต่างกันได้แก่ การอบรมเลี้ยงดู การคบเพื่อน การสังคม ประเพณี วัฒนธรรม ศาสนา ดินฟ้าอากาศ ที่อยู่อาศัยและอาหาร ลำดับการเกิด สื่อมวลชน ฯลฯ ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะทำให้คนเราแตกต่างกัน

สภาวะขณะอยู่ในครรภ์ มีผลต่อบุคลิกภาพมาก เช่น ถ้ามารดาบริโภคอาหารดี มีคุณค่า ภูมิตถุคืออยู่สภาพสมบูรณ์ มีน้ำหล่อเลี้ยงดี เด็กเจริญเติบโต แข็งแรงดี ถ้ามารดาสุขภาพไม่ดี มีโรคแทรก เด็กจะมีร่างกายและพลาณามัยไม่สมบูรณ์โรคบางชนิด เช่น หัดเยอรมันอาจทำให้เด็กพิการได้ แม่ดื่มสุรา สูบหรือจ้ดก็มีผลต่อสุขภาพของเด็ก ถ้าแม่อารมณ์ไม่ดี หงุดหงิด โกรธ กลุ่มใจ วิตกกังวล หวาดกลัว เด็กก็จะได้รับความกระทบกระเทือนด้วย เจตคติที่พ่อแม่มีต่อเด็กก็เป็นสิ่งสำคัญ พ่อแม่ที่อยากมีลูกก็ขณะชื่นชมตั้งใจเลี้ยงดูเอาใจใส่ทะนุถนอมอย่างดี

การเลี้ยงดูของบิดามารดา อาหารดี มีคุณภาพ อนามัยดี บำรุงรักษา ให้สุขภาพแข็งแรง ไม่มีโรคภัยไข้เจ็บ ร่างกายได้สัดส่วนไม่เป็นโรคขาดสารอาหารถ้าเด็กได้รับความรักเข้าใจ ความอบอุ่นจะทำให้เด็กเจริญเติบโตทั้งทางกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา แต่ถ้าเลี้ยงดูแบบปกป้องมากเกินไป (Over Protection) ก็จะทำให้เด็กช่วยเหลือตัวเองไม่ได้ ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัวก็มีผลต่อคนในครอบครัวมาก คนชั้นสูงผู้ดีมีฐานะให้ความอบอุ่นและการอบรมศึกษาแก่ลูกได้ต่างกับคนจน

อาหารการกิน ถ้าขาดสารอาหารร่างกายก็ไม่เจริญเติบโตเท่าที่ควร อาจทำให้ต่อมภายในไม่ทำหน้าที่ ร่างกายเจริญเติบโตได้ช้า บางคนเป็นโรคขาดอาหาร เป็นเด็กปัญญาอ่อน บางรายร่างกายอ่อนแอและทำให้จิตใจอ่อนแอไปด้วย คนที่รู้จักกินอาหารดีมีประโยชน์ร่างกายย่อมมีความสมบูรณ์แข็งแรง

ประสบการณ์และการเรียนรู้ของแต่ละคน ประสบการณ์ กับการเรียนรู้ทั้งสองอย่างนี้มีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด แยกออกจากกันมิได้ ประสบการณ์เป็นเครื่องมือหรือวิธีการที่ทำให้เกิดการเรียนรู้และในเวลาเดียวกันนั้นผลจากการเรียนรู้ทำให้คนมีความรู้ ทักษะ เจตคติ แต่ต้องอาศัยการจัดประสบการณ์ที่ดีพอจึงจะทำให้คนได้เรียนรู้เป็นผลสำเร็จ แต่ทุกคนไม่ได้รับประสบการณ์ที่เท่าเทียมกัน สิ่งแวดล้อมไม่เหมือนกัน จึงมีโอกาสได้เรียนรู้ต่างกัน ฉะนั้นคนเราจึงมีความแตกต่างกัน

สภาพทางภูมิศาสตร์ ดินฟ้าอากาศของแต่ละท้องถิ่น ทำให้คนเติบโตและมีอุปนิสัยใจคอ การดำเนินชีวิตต่างกัน เช่น คนที่อยู่ในเขตร้อนเหนือง่าย คนในเขตหนาวต้องขยันหมั่นเพียรอดทน คนที่อยู่ในท้องถิ่นกันดารสภาพภูมิศาสตร์เลวร้ายจนเกิดความสามารถจะเอาชนะได้มักจะทำให้คนหมดอาลัยเกิดความหดหู่เบื่อหน่าย เกิดความท้อถอยไม่สู้ ถ้าสภาพภูมิศาสตร์เอื้ออำนวยความสมบูรณ์ให้เต็มที่ ก็มักจะทำให้คนสบายเกินไป ไม่กระตือรือร้น คิดอ่านสร้างสรรค์สิ่งบำบัดความต้องการนอกเหนือจากที่ธรรมชาติจัดสรรไว้ให้แล้ว อิทธิพลที่ทำให้ท้องถิ่นมีความกระตือรือร้นมีความคิดสร้างสรรค์ทำทลายให้สติปัญญาคอสภาพภูมิศาสตร์ที่ไม่สมบูรณ์หรือแห้งแล้งจนเกินไป

ระบบของสังคมและวัฒนธรรมของแต่ละชาติ ประเพณีของแต่ละท้องถิ่น นาฏศิลป์ประจำชาติ มารยาทในสังคม อาหารการกิน ที่อยู่อาศัย การใช้ภาษา ฯลฯ มีอิทธิพลต่อการดำรงชีวิต แนวความคิดและอุดมคติ ทำให้พฤติกรรมของแต่ละสังคมแตกต่างกัน

อุบัติเหตุ ทำให้สมองหรือร่างกาย ได้รับความกระทบกระเทือนกลายเป็นคนปัญญาอ่อน พิการ สื่อมวลชน ได้แก่ วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ ภาพยนตร์ ฯลฯ มีอิทธิพลต่อเจตคติความสนใจ

ความคิด ศิลธรรม ค่านิยม ประสบการณ์ นิสัยใจคอ จริต-กิริยา มารยาท ฯลฯ ทำให้เกิดบุคลิกภาพ และพฤติกรรมแตกต่างกัน

1. ต้องเชื่อว่าเด็กสมาธิสั้นสามารถพัฒนาได้
2. ต้องเชื่อว่า ครูสามารถสอนได้

ดังนั้นการสร้างแรงจูงใจในการสอนสำหรับเด็กสมาธิสั้น มีสิ่งที่จะต้องคำนึง คือ ครูต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล กิจกรรมสำหรับเด็กสมาธิสั้นคนหนึ่ง อาจไม่เหมาะกับเด็กสมาธิสั้นอีกหนึ่งก็ได้ เพราะฉะนั้นการคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลเป็นเรื่องที่สำคัญ อีกประการหนึ่ง การจัดกิจกรรมสำหรับเด็กสมาธิสั้นจะไม่แค่จัดให้เด็กสมาธิสั้นเท่านั้นต้องจัดให้เด็กทุกคนได้แสดงบทบาทเหมือนกัน เพราะการจัดกิจกรรมที่ดีต้องทำให้เกิดความแตกต่าง แบ่งแยกในชั้นเรียน ดังนั้นกิจกรรมต้องเหมาะสมกับเด็กทุกคน และมีเนื้อหาที่เสริมสร้างทักษะและสมาธิ ที่ดีขึ้น

การจัดตารางเวลาสำหรับเด็กสมาธิสั้นมีความสำคัญ ในการจัดระบบ ระเบียบตัวเองในการทำกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง นอกจากนั้นการจัดตารางเวลายังเป็นการวางแผนดำเนินการของช่วงเวลาต่าง ๆ ของเด็กเพื่อให้เขาสามารถทำกิจกรรมได้สำเร็จและเห็นเป้าหมายได้ด้วยตัวเอง

การจัดตารางเวลาของเด็กสมาธิสั้นนั้น จะไม่ใช่ตารางเรียน แต่จะเป็นตารางการทำงานหรือกิจกรรมงานหรือกิจกรรมในตารางเวลาอาจใช้เวลาที่แตกต่างกันได้ เพื่อให้เด็กได้มีเป้าหมายในการทำกิจกรรมรู้จักเริ่มต้น รู้จุดสิ้นสุด ทั้งนี้เพื่อให้เกิดกำลังใจในการทำงานกิจกรรมให้ประสบความสำเร็จได้

แผนการการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 3

เรื่องที่ 3 เทคนิคและกระบวนการปรับพฤติกรรมเด็กสมาธิสั้นที่โรงเรียน เวลา 4 ชั่วโมง สาระสำคัญ

การรักษาโรคสมาธิสั้นด้วยยานั้นจะให้ผลลัพธ์ที่ดีในการเรียนของเด็กที่โรงเรียน เด็กจะมีสมาธิในการเรียนดีขึ้น มีความร่วมมือในการทำกิจกรรมในชั้นเรียนและลดพฤติกรรมปัญหาในชั้นเรียนลงได้ระดับหนึ่ง แต่การปรับพฤติกรรมของเด็กควบคู่ไปกับการทานยานั้นจะช่วยให้ผู้ปวยสามารถควบคุมตัวเองได้ดียิ่งขึ้น และช่วยส่งเสริมให้พฤติกรรมที่เหมาะสมมีความคงที่และต่อเนื่องจนสามารถควบคุมพฤติกรรมของตัวเองได้ สม่าเสมอ

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. ครูอธิบายเทคนิคและกระบวนการปรับพฤติกรรมของเด็กสมาธิสั้นได้
2. ครูยกตัวอย่างการสื่อสารในการปรับพฤติกรรมของเด็กสมาธิสั้นได้

สาระการเรียนรู้

1. เทคนิคและกระบวนการปรับพฤติกรรมของเด็กสมาธิสั้น
2. การสื่อสารระหว่างครูกับเด็กเพื่อสร้างความร่วมมือในการปรับพฤติกรรม

การจัดกิจกรรม

จุดประสงค์	สาระการเรียนรู้	กิจกรรม	เวลาที่ใช้ (นาที)	ขั้นตอนการเรียนรู้เชิงประสบการณ์	สื่อและแหล่งเรียนรู้	การวัดและประเมินผล
1. ครูอธิบายเทคนิคและกระบวนการปรับพฤติกรรมของเด็ก	1. เทคนิคและกระบวนการปรับพฤติกรรมของเด็ก	วิทยาการสอบถามครูถึงปัญหาพฤติกรรมทางอารมณ์ของเด็ก	20	สร้างประสบการณ์		
2. ครูยกตัวอย่างการสื่อสารในการปรับพฤติกรรมของเด็ก	2. การสื่อสารระหว่างครูกับเด็กเพื่อสร้างความร่วมมือในการปรับพฤติกรรม	วิทยาการให้ความรู้เกี่ยวกับเทคนิคการจัดการอารมณ์	60		1. Power Point เรื่อง เทคนิคและกระบวนการปรับพฤติกรรมเด็กสมารถที่โรงเรียน	
		วิทยาการสอบถามพฤติกรรมทางอารมณ์ของเด็ก	25	แบ่งปัน	2. ใบความรู้ที่ 7 เรื่อง ระดับความรุนแรงของพฤติกรรมทางอารมณ์	
		แบ่งกลุ่มเพื่อฝึกจำลองสถานการณ์การควบคุมอารมณ์เด็ก	45	กระบวนการ	3. ใบกิจกรรมที่ 5 เรื่อง การแยกแยะระดับ	

จุดประสงค์	สาระการเรียนรู้	กิจกรรม	เวลาที่ ใช้ (นาที)	ขั้นตอน การเรียนรู้ เชิง ประสบการณ์	สื่อและ แหล่ง เรียนรู้	การวัดและ ประเมิน ผล
					ของ พฤติกรรม ทางอารมณ์ ที่แสดงออก	
		วิทยากรให้ความรู้ เกี่ยวกับการสื่อสาร ครูกับเด็กเพื่อสร้าง ความร่วมมือในการ ปรับพฤติกรรม	40		4. ใบความรู้ ที่ 8 เรื่อง การสื่อสาร ระหว่างครู กับเด็กเพื่อ สร้างความ ร่วมมือใน การปรับ พฤติกรรม	
		วิทยากรให้ครูดู VDO เรื่อง ปัญหา การสื่อสารที่พบ บ่อย พร้อม สอบถามครูถึง เหตุการณ์เหล่านี้ว่า เกิดขึ้นในห้องเรียน ของท่านไหม	15		5.VDO เรื่อง ปัญหา การสื่อสาร ที่พบบ่อย	
		วิทยากรให้ครูดู VDO เรื่อง เทคนิค การสื่อสารที่ถูกต้อง ของครูต่อเด็กสมาธิ สั้น	15		6.VDO เรื่อง เทคนิคการ สื่อสารที่ ถูกต้องของ ครูต่อเด็ก สมาธิสั้น	

จุดประสงค์	สาระการเรียนรู้	กิจกรรม	เวลาที่ ใช้ (นาที)	ขั้นตอน การเรียนรู้ เชิง ประสบการณ์	สื่อและ แหล่ง เรียนรู้	การวัดและ ประเมิน ผล
		วิทยากรให้ครูผู้เข้า อบรมจับคู่ในการ ฝึกปฏิบัติการ สื่อสาร	10			
		วิทยากรสรุป ประเด็นที่สำคัญ เกี่ยวกับการอบรม เรื่อง เทคนิคและ กระบวนการปรับ พฤติกรรมเด็กสมาธิ สั้นที่โรงเรียน	10	สรุป		

สื่อและแหล่งการเรียนรู้

1. PowerPoint เรื่อง เทคนิคและกระบวนการปรับพฤติกรรมเด็กสมาธิสั้นที่โรงเรียน
2. ใบความรู้ที่ 7 เรื่อง ระดับความรุนแรงของพฤติกรรมทางอารมณ์
3. ใบกิจกรรมที่ 5 เรื่อง การแยกแยะระดับของพฤติกรรมทางอารมณ์ที่แสดงออก
4. ใบความรู้ที่ 8 เรื่อง การสื่อสารระหว่างครูกับเด็กเพื่อสร้างความร่วมมือในการปรับ

พฤติกรรม

5. VDO เรื่อง ปัญหาการสื่อสารที่พบบ่อย
6. VDO เรื่อง เทคนิคการสื่อสารที่ถูกต้องของครูต่อเด็กสมาธิสั้น

การวัดและประเมินผล

จุดประสงค์	วิธีวัด	เครื่องมือ	เกณฑ์
1. ครูอธิบายเทคนิคและ กระบวนการปรับพฤติกรรมของ เด็กสมาธิสั้นได้	ตรวจผลงาน	แบบประเมินผล งาน	ผลงานมีคะแนน ร้อยละ 70 ขึ้นไป
2. ครูยกตัวอย่างการปรับ พฤติกรรมของเด็กสมาธิสั้นได้			

ใบความรู้ที่ 7

เรื่อง ระดับความรุนแรงของพฤติกรรมทางอารมณ์

ระดับความรุนแรงของพฤติกรรมทางอารมณ์เด็กสมาธิสั้น

การแบ่งระดับความรุนแรงของพฤติกรรมทางอารมณ์ของเด็กสมาธิสั้นนั้น มีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือครูให้สามารถเลือกวิธีการควบคุมอารมณ์และการจัดการปัญหาได้เหมาะสมกับสถานการณ์และระดับความรุนแรงของเด็กที่แตกต่างกัน มีรายละเอียดดังนี้

ระดับ 1 รุนแรงน้อย (Mild) เป็นการแสดงพฤติกรรมไม่พอใจของเด็ก

ตัวอย่าง

- การแสดงออกทางสีหน้า
- การโต้เถียงเพื่อเอาชนะด้วยเสียงดัง
- ต่อด้านคำสั่งครู
- ปฏิเสธความร่วมมือในการทำกิจกรรมที่มอบหมายและกิจกรรมกลุ่มกับเพื่อน
- รบกวรขึ้นเรียนด้วยการเคาะโต๊ะ
- สร้างความรำคาญให้กับครูและเพื่อน

ระดับ 2 รุนแรงปานกลาง (Moderate) เริ่มมีการแสดงออกทางพฤติกรรมที่ก้าวร้าวหรือควบคุมอารมณ์ไม่ได้

ตัวอย่าง

- ทางคำพูด เช่น พุดคำหยาบ ด่าทอ ร้องไห้เสียงดัง (Verbal Aggressive)
- ทางภาษากาย เช่น กำมือแน่น กำหมัด กัดฟัน แต่ยังไม่ถึงขั้นที่ทำลายสิ่งของ หรือทำร้ายผู้อื่น

ระดับ 3 รุนแรงมาก (Severe) ไม่สามารถควบคุมอารมณ์ได้เลย มีพฤติกรรมก้าวร้าวทำลายสิ่งของ ทำร้ายตัวเองและผู้อื่น

ตัวอย่าง

- การทำลายวัตถุ สิ่งของได้รับความเสียหาย
- การทำร้ายผู้อื่นด้วยอวัยวะ เช่น หมัด เท้า ปากกัด จนไปถึงการใช้อุปกรณ์ หรือสิ่งที่สามารถเป็นอาวุธทำร้ายผู้อื่นได้
- การทำร้ายตัวเอง

เทคนิควิธีการจัดการปัญหาพฤติกรรมทางอารมณ์และฝึกทักษะการควบคุมอารมณ์เด็กสมาธิสั้น

1. พฤติกรรมอยู่ในระดับรุนแรงน้อย (Mild)

เทคนิคการจัดการพฤติกรรม

ครูเดินเข้าไปหาเด็กเพื่อจัดการสถานการณ์ โดยหลีกเลี่ยงการพูดโต้เถียง หรือใช้คำพูดสั่งสอนเด็กเพราะจะทำให้เด็กมีอารมณ์รุนแรงขึ้นไปอีก ถ้าเพื่อนเป็นผู้กระตุ้นอารมณ์เด็ก ก็ให้แยกเพื่อนคนนั้น รวมทั้งคนอื่น ๆ ออกจากตัวเด็กและดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนตามปกติ โดยปล่อยให้เด็กอยู่ตามลำพัง เพิกเฉยไม่สนใจจนกว่าเด็กจะลดพฤติกรรมทางอารมณ์ และควบคุมอารมณ์ได้

2. พฤติกรรมอยู่ในระดับรุนแรงปานกลาง (Moderate)

เทคนิคการจัดการพฤติกรรม

1. ขั้นบอกอารมณ์ (Emotional Naming) ครูเดินเข้าไปหาเด็กเพื่อพฤติกรรมเด็กหรืออารมณ์เด็กที่เกิดขึ้น “กำลังโมโหอยู่ กำลังหงุดหงิด หรือกำลังโกรธ” โดยไม่ควรกล่าวโทษหรือว่าเป็นเด็กไม่ดีหรือนิสัยไม่ดี
2. ขั้นกำหนดเงื่อนไข ครูกำหนดเงื่อนไขให้กับเด็กสมาธิสั้น โดยบอกว่า “เราจะยังไม่พูดกันขณะอารมณ์เป็นแบบนี้ รอให้ควบคุมอารมณ์ได้ เราถึงจะคุยกัน”
3. ขั้นเพิกเฉย ให้งดการกระตุ้นจากเพื่อน ครู ด้วยการไม่พูด ไม่สบตา หรือหันไปมองเด็กปล่อยให้เด็กอยู่ตามลำพังเพื่อให้ควบคุมอารมณ์ตัวเองได้ด้วยตนเอง โดยครูอาจจัดโต๊ะไว้ตัวหนึ่งข้างหลังห้อง โดยที่เพื่อน ๆ ไม่หันไปมองได้และครูก็สอนเด็กคนอื่นไปตามปกติ
4. ขั้นควบคุมอารมณ์ ให้ออกมายืนยันว่าเด็กจะควบคุมอารมณ์ได้ด้วยตัวเองเมื่อเด็กไม่ได้รับความไม่สนใจ ไม่ถูกกระตุ้นอารมณ์ต่อเนื่องจากสถานการณ์ หรือคู่ขัดแย้ง
5. ขั้นประเมินอารมณ์และชื่นชมเมื่อควบคุมอารมณ์ได้สำเร็จ เมื่อเด็กมีอารมณ์ดีหรือควบคุมอารมณ์ตัวเองได้แล้ว ให้เดินเข้าหา แล้วบอกอารมณ์เด็ก “อารมณ์ดีแล้วใช่ไหม?” ถ้าเด็กตอบว่าอารมณ์ดีแล้วให้ พูดคุยกับเด็กด้วยน้ำเสียงปกติ และชื่นชมเด็กที่สามารถควบคุมอารมณ์ได้

3. พฤติกรรมอยู่ในระดับรุนแรงมาก (Severe)

เทคนิคการจัดการพฤติกรรม

1. ให้ออกไปเล่นร่วมกับตัวครูเอง ออกจากตัวเด็กทันที แล้วให้แจ้งครูผู้ชาย ครูฝ่ายปกครองหรือเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย เข้าควบคุมพฤติกรรมเด็กเพื่อลดการกระทำที่รุนแรง ซึ่งจะส่งผลต่อความเสียหายทรัพย์สิน และร่างกายของผู้ที่อยู่ใกล้สถานการณ์
2. อาจใช้วิธีการจับลือคตัวเด็กในท่าที่ไม่อันตราย* (Physical Restrain)

3. ถ้าไม่สามารถควบคุมได้ก็อาจพิจารณาใช้ผ้า** มามัดมือเด็กไว้ไม่ให้กระทำที่รุนแรงได้ แล้วพาเด็กไปอยู่ในสถานที่สงบ รอจนกว่าจะควบคุมอารมณ์ได้

หมายเหตุ:

* ทำที่ลือคที่ไม่อันตราย คือ ทำที่ทำแล้วสามารถควบคุมเด็กได้ ไม่ทำให้เกิดการบาดเจ็บ คือ มีคน ลือคมากกว่า 1 คนขึ้นไป เช่น คนแรกจับมือ อีกคนนั่งจับขา เป็นต้น

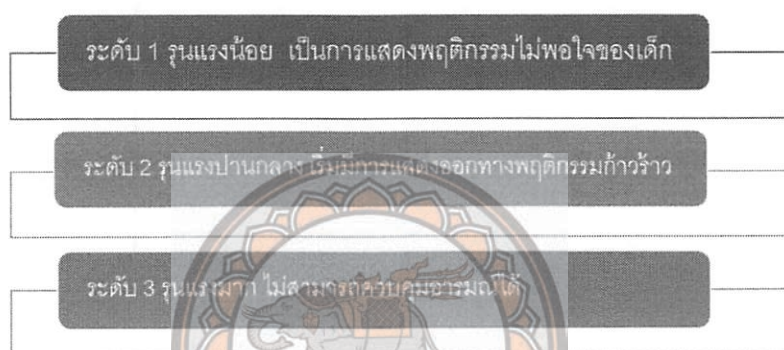
** ลักษณะผ้าตองนิม ไม่ทำให้เด็กได้รับบาดเจ็บหรือเป็นรอยบริเวณที่มัด

ใบกิจกรรมที่ 5

คำชี้แจง : จับฉลากเลือกพฤติกรรมต่อไปนี้พร้อมจำแนกระดับความรุนแรงของพฤติกรรมที่ตนจับได้ และเข้ากลุ่มตามความรุนแรงนั้น

ระดับความรุนแรงของพฤติกรรมทางอารมณ์เด็กสมาธิสั้น

จงจำแนกพฤติกรรมต่อไปนี้ตามความรุนแรง

- พูดต่อต้านพูดตรงข้ามกับคำพูดของครู
- ทำร้ายตัวเอง
- ทำร้ายผู้อื่น
- ต่อต้านคำสั่งครู ไม่ยอมรับฟังที่ครูพูด
- การทำลายวัตถุ สิ่งของได้รับความเสียหาย
- ทางภาษากาย เช่น กำมือแน่น กำหมัด กัดฟัน
- ทางคำพูด เช่น ร้องไห้อาละวาด เสียงดัง พูดคำหยาบ ด่าทอ
- การโต้เถียงเพื่อเอาชนะด้วยเสียงดัง
- พูดซ้ำๆ พูดซ้ำๆ พูดต่อรอง
- ปฏิเสธความร่วมมือในการทำงานหรือกิจกรรมที่มอบหมาย
- การแสดงออกทางสีหน้า ทำสีหน้าไม่พอใจ หน้าบึ้ง

ใบความรู้ที่ 8

เรื่อง การสื่อสารระหว่างครูกับเด็กเพื่อสร้างความร่วมมือในการปรับพฤติกรรม

ปัญหาการสื่อสารในเด็กสมาธิสั้นที่พบบ่อย

ครูมักจะพบปัญหาการสื่อสารกับเด็กสมาธิสั้นในชั้นเรียน เมื่อเด็กแสดงถึงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมดังนี้

1. การห้าม เมื่อเด็กสมาธิสั้นมีพฤติกรรมชนไม่ตั้งใจ ยุกยิก มุดได้โต๊ะ เคาะโต๊ะ เขย่าขา แหย่เพื่อน หรือส่งเสียงดังรบกวนชั้นเรียน คำพูดที่ครูใช้ คือ การห้าม มักจะขึ้นต้นด้วยคำว่า "อย่า.." เช่น อย่าเคาะโต๊ะ อย่าแหย่เพื่อน

2. การใช้คำสั่งซ้ำหลายครั้ง เมื่อครูอยากให้เด็กทำตามคำสั่ง บอกให้ทำตาม หรือให้ทำในสิ่งที่ครูต้องการ ขณะที่เด็กอยู่ไม่ตั้งใจ กำลังเหม่อหรือไม่มีสมาธิจดจ่อกับชิ้นงานที่มอบหมายให้เด็กทำ ครูจะใช้คำสั่งเด็ก แล้วเมื่อเด็กไม่ได้ยิน หรือไม่ทำตามคำสั่ง ก็จะพูดซ้ำเพื่อให้เด็กได้ยิน และเพิ่มระดับเสียงดังขึ้นเรื่อย ๆ จนถึงขั้นตะโกนใส่เด็ก อาจทำให้เด็กหยุดพฤติกรรมชั่วขณะ แล้วก็เริ่มทำพฤติกรรมนั้นซ้ำอีก ส่งผลให้ครูมีอาการหงุดหงิด มองว่าเป็นเด็กคือไม่เชื่อฟังคำสั่ง

เทคนิคการสื่อสารที่เหมาะสมสำหรับเด็กสมาธิสั้น

ขั้นตอนที่ 1 การสื่อสารเพื่อสร้างความจริงจัง

เพื่อลดการใช้โทรเสียงดังและการพูดซ้ำ ย้ำ โดยไม่เกิดอะไรขึ้น ให้เปลี่ยนรูปแบบการสื่อสารจากแบบ Passive คือครูนั่งอยู่กับที่แล้วพูดคุยกับเด็ก ไปเป็นแบบ Active คือการเดินเข้าหาเด็กเพื่อเกิดความจริงจังและเมื่อถึงตัวเด็กให้สัมผัสตัวเด็ก หรือเรียกชื่อเด็กให้รู้ตัว

ขั้นตอนที่ 2 การสื่อสารเพื่อสร้างสติ

ให้เด็กรู้ว่ากำลังทำอะไรอยู่ เริ่มจากการตั้งคำถามว่า "นักเรียนทำอะไรอยู่ หรือกำลังคิดอะไรอยู่? ทำงานเสร็จหรือยัง?" เมื่อเด็กรู้ตัวแล้วก็อาจพูดคุยถึงเรื่องราวที่เด็กกำลังทำอยู่ หรือรายละเอียดของกิจกรรมที่เด็กกำลังทำอยู่ยังไม่เสร็จ หรือถามถึงระยะเวลาที่แล้วเสร็จ เพื่อกระตุ้นให้เด็กทำต่อ หรือตั้งใจเรียนต่อไป หรือครูอาจกำหนดงานให้เด็กสมาธิสั้นให้ทำงานน้อยกว่าเด็กคนอื่น ๆ เช่น เพื่อนทำ 10 ข้อ เด็กสมาธิสั้น ทำ 5 ข้อ เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 3 การสื่อสารเพื่อมอบหมายงาน

เป็นการให้เด็กสมาธิสั้นทำกิจกรรมตามที่ได้รับมอบหมาย หรือเป็นผู้ช่วยครู ควรเป็นกิจกรรมที่มีการเคลื่อนไหวและมีขั้นตอนการปฏิบัติที่ชัดเจน ระยะเวลาแล้วเสร็จ หรือจำนวนชิ้นงาน

ที่แล้วเสร็จจะทำให้เด็กมีสมาธิ จดจ่อกับการทำงานจนเสร็จ และให้ชมเชยเมื่อเด็กทำงานที่ได้รับมอบหมายเสร็จแล้ว

การออกแบบกิจกรรมที่สอดคล้องกับการเคลื่อนไหวของเด็กให้เป็นผู้ช่วยครู ในการแจกเอกสาร แจกสิ่งของ การเก็บรวบรวมงานจากเพื่อน ๆ รวมทั้งการเปลี่ยนรูปแบบการสอนมาใช้กิจกรรมกลุ่มมาแทนการสอนแบบบรรยายก็จะช่วยลดพฤติกรรมไม่นิ่งได้ ตัวอย่างเช่น ช่วยครูแจกเอกสารให้เพื่อนนักเรียนทุกคน ไปเก็บสมุดการบ้านของเพื่อนในชั้นมาส่งครู แล้วนำไปไว้ที่ห้องพักครู หรือ ให้ทำงานที่มอบหมายเสร็จแล้วถึงได้ไปเล่นกับเพื่อนได้

ขั้นตอนที่ 4 การชมเชย (Affirmation)

เมื่อเด็กทำกิจกรรมสำเร็จตามที่ได้รับมอบหมาย มีวิธีชมเชยเด็กดังนี้

1. ใช้คำพูดชื่นชมเด็กเมื่อทำสำเร็จ เช่น เก่งมาก ดีมาก สุดยอด
2. บอกพฤติกรรมที่เด็กทำได้สำเร็จเป็นรูปธรรม เช่น ช่วยครูแจกเอกสาร ช่วยรวบรวมการบ้านของเพื่อนมาให้ครู หรือช่วยยกของไปไว้ที่โต๊ะครู
3. อาจกล่าวชื่นชมเด็กต่อหน้าเพื่อนนักเรียน และปรบมือให้เด็กได้รู้สึกภูมิใจในการกระทำของตัวเอง ตัวอย่างคำชมเชย เช่น นักเรียนเก่งมากที่ช่วยครูแจกเอกสาร, นักเรียนทุกคนปรบมือให้เพื่อนหน่อย, นักเรียนเป็นคนมีน้ำใจที่ช่วยถือของให้ครู

แผนการการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 4

เรื่องที่ 4 การออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะทางสังคมของเด็กสมาธิสั้น เวลา 4 ชั่วโมง สาระสำคัญ

เด็กสมาธิสั้นจำนวนมากมีปัญหาเกี่ยวกับเพื่อน ทั้งนี้เพราะเด็กสมาธิสั้นไม่สามารถรักษาความสัมพันธ์กับเพื่อนไว้ได้นาน การฝึกทักษะทางสังคมจะช่วยให้เด็กเข้ากับเพื่อนได้ดีขึ้น รู้จักทำงานร่วมกับผู้อื่น การออกแบบกิจกรรมที่มีการกำหนดเงื่อนไข เป้าหมาย โดยใช้กิจกรรมที่มีขั้นตอน ระยะเวลาที่กำหนดชัดเจน กำหนดกติกาที่ทำให้สำเร็จ รวมไปถึงการวิเคราะห์ระดับความยากง่ายของกระบวนการ โดยใช้กิจกรรมที่มีขั้นตอนสั้นๆ ไม่ยุ่งยากและสามารถทำสำเร็จได้ง่ายขึ้น

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. ครูอธิบายความหมายของกิจกรรมสร้างทักษะทางสังคมของเด็กสมาธิสั้นได้
2. ครูออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะทางสังคมของเด็กสมาธิสั้นได้

สาระการเรียนรู้

1. ความหมายของกิจกรรมสร้างทักษะทางสังคมของเด็กสมาธิสั้น
2. การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้

จุดประสงค์	สาระการเรียนรู้	กิจกรรม	เวลาที่ ใช้ (นาที)	ขั้นตอนการ เรียนรู้เชิง ประสบการณ์	สื่อและ แหล่ง เรียนรู้	การวัดและ ประเมิน ผล
		ให้ครูเขย่า เครื่องดนตรี ตามสีที่วิทยากร ชี้				
		ครูร่วมกิจกรรม กระดาดดนตรี โดยวิทยากรให้ ครูล้อมวงเป็น วงกลมและเปิด เพลงเมื่อเพลง หยุดควียวะส่วน ใดก็ได้ใน ร่างกายต้องอยู่ บนกระดาด หนังสือพิมพ์ โดยที่กระดาด หนังสือพิมพ์จะมี ขนาดเล็กกลง เรื่อยๆผู้ชนะรับ ของรางวัล	20			
		วิทยากรให้	40		4. ใบ ความรู้ที่ 10 เรื่อง การ ออกแบบ กิจกรรม การเรียนรู้	
		แบ่งกลุ่ม กลุ่ม ละ 5 คน เพื่อ ออกแบบ กิจกรรมที่	40		5. ใบ กิจกรรมที่ 6 เรื่อง การ	

จุดประสงค์	สาระการเรียนรู้	กิจกรรม	เวลาที่ ใช้ (นาที)	ขั้นตอนการ เรียนรู้เชิง ประสบการณ์	สื่อและ แหล่ง เรียนรู้	การวัดและ ประเมิน ผล
		ส่งเสริมทักษะ ทางสังคมของ เด็กสมาธิสั้นให้ เหมาะสมกับ บริบทของ โรงเรียน			ออกแบบ กิจกรรม สร้าง ทักษะทาง สังคมของ เด็กสมาธิ สั้น 6. กระ ดาษรูป 7. ปากกา เมจิก	
		ให้แต่ละกลุ่ม ส่งตัวแทนครู เพื่อนำเสนอ การออกแบบ กิจกรรมที่ ส่งเสริมทักษะ ทางสังคมของ เด็กสมาธิสั้น	25			
		วิทยากรร่วม แสดงความ คิดเห็นเกี่ยวกับ กิจกรรมที่แต่ละ กลุ่มออกแบบ มา	15		8. แบบ ประเมิน ความสาม ารถใน การ ออกแบบ กิจกรรม สร้าง ทักษะทาง สังคมของ เด็กสมาธิ สั้น	แบบ ประเมิน ความสามา รถในการ ออกแบบ กิจกรรม สร้างทักษะ ทางสังคม ของเด็ก สมาธิสั้น

จุดประสงค์	สาระการเรียนรู้	กิจกรรม	เวลาที่ ใช้ (นาที)	ขั้นตอนการ เรียนรู้เชิง ประสบการณ์	สื่อและ แหล่ง เรียนรู้	การวัดและ ประเมิน ผล
		ครูร่วมกัน อภิปราย กิจกรรมที่แต่ละ กลุ่มออกแบบ	20			
		วิทยากร สอบถามความรู้ ที่ได้รับจากการ อบรมครั้งนี้	15			

สื่อและแหล่งการเรียนรู้

1. ใบความรู้ที่ 9 เรื่อง ทักษะทางสังคมของเด็กสมาธิสั้น
2. เครื่องดนตรี
3. กระดาษหนังสือพิมพ์
4. ใบความรู้ที่ 10 เรื่อง การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้
5. ใบกิจกรรมที่ 6 เรื่อง การออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะทางสังคมของเด็กสมาธิสั้น
6. กระดาษรูป
7. ปากกาเมจิก
8. แบบประเมินความสามารถในการออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะทางสังคมของเด็กสมาธิสั้น

สั้น

การวัดและประเมินผล

จุดประสงค์	วิธีวัด	เครื่องมือ	เกณฑ์
1. ครูอธิบายความหมายของ การออกแบบกิจกรรมสร้าง ทักษะทางสังคมของเด็กสมาธิ สั้นได้	ตรวจผลงานการ ออกแบบกิจกรรม	แบบประเมิน ความสามารถใน การออกแบบ กิจกรรมสร้างทักษะ	ผลประเมิน ความสามารถใน การออกแบบ กิจกรรมสร้าง
2. ครูออกแบบกิจกรรมสร้าง ทักษะทางสังคมของเด็กสมาธิ สั้นได้		ทางสังคมของเด็ก สมาธิสั้น	ทักษะทางสังคม ของเด็กสมาธิสั้น มีคะแนนร้อยละ 70 ขึ้นไป

ใบความรู้ที่ 9 เรื่อง กิจกรรมสร้างทักษะทางสังคมของเด็กสมาธิสั้น

การพัฒนาทักษะทางสังคมให้เด็กสมาธิสั้น

เด็กสมาธิสั้นจำนวนมากมีปัญหาเกี่ยวกับเพื่อน ชอบกลั่นแกล้งหรือแหย่เพื่อน บางคนอาจมีลักษณะก้าวร้าว ทั้งนี้เพราะเด็กสมาธิสั้นจะมีอารมณ์เสียง่าย และไม่คิดก่อนที่จะทำ บางรายอาจเรียกร้องความสนใจแบบไม่ค่อยเหมาะสม เช่น ทำเป็นตัวตลกให้คนอื่นแหย่เล่น เป็นต้น อีกทั้งเด็กยังมีปัญหาการแปลวิธีการสื่อสารที่ไม่ใช่คำพูด ทำให้เด็กไม่สามารถรับรู้อารมณ์ของผู้อื่นจากการได้เห็นเฉพาะสีหน้าท่าทาง และแววตาของคนที่ตนสัมพันธ์ด้วย

ทั้งหมดนี้ทำให้เด็กไม่สามารถรักษาความสัมพันธ์กับเพื่อนไว้ได้นานพอ เด็กอาจตอบโต้เพื่อนแบบก้าวร้าวเมื่อถูกยั่ว ความไม่มีสมาธิ ไม่รู้เวลาทำให้เด็กปฏิบัติตามกฎเกณฑ์หรือกติกาต่างๆไม่ได้ การเล่นกับเพื่อนจึงมีปัญหาและไม่มีใครอยากเล่นด้วย การฝึกทักษะทางสังคมจะช่วยให้เด็กเข้ากับเพื่อนได้ดีขึ้น รู้จักทำงานร่วมกับผู้อื่น ซึ่งคุณครูสามารถช่วยเหลือเด็กได้ดังนี้

1 การช่วยเหลือเด็กสมาธิสั้นให้มีเพื่อน

- ✓ การค้นหาว่าปัญหาการเข้าสังคมกับเพื่อนอยู่ที่ไหนโดยอาศัยการสังเกต การเล่นเกมของเด็กทักษะต่าง ๆ ที่เด็กใช้เวลาเข้ากลุ่มกับเพื่อน
 - ทักษะในการสื่อสาร การเริ่มต้นเล่นด้วยการรับฟังกติกา การซักถามข้อสงสัย การสร้างคำถามที่เหมาะสม การชี้ชวนให้เพื่อนๆ เล่นตาม คำพูด และสำเนียงที่ใช้พูด
 - ความสามารถในการเล่น ควรสังเกตว่าเด็กเล่นในสิ่งที่เพื่อนๆ เล่นได้จริงหรือไม่ในกีฬาต่างๆ เช่น หมากรูก หมากฮอส บิงปอง บาสเกตบอล ฟุตบอล เป็นต้น
 - ทักษะในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น ความสามารถเล่นตามเพื่อนหรือนำเพื่อนได้ รู้จักเอื้อเฟื้อ รู้จักขอโทษ ขอบใจ และการแสดงน้ำใจ เคารพในกติกา เข้าใจความรู้สึกของคนอื่น ไวต่อความรู้สึกของคนรอบข้าง
- ✓ จัดโอกาสและหาแบบฝึกหัดให้เด็กได้ฝึกฝนทักษะ การฝึกทักษะต่าง ๆ ควรเป็นแบบฝึกหัดที่หลากหลาย เพื่อฝึกให้เด็กเกิดความชำนาญ
- ✓ ควรหากิจกรรมให้เด็กได้ทำเป็นคู่หรือเป็นกลุ่ม โดยกิจกรรมเหล่านั้นต้องมีระเบียบ กฎเกณฑ์และขั้นตอนที่ชัดเจน ไม่ปล่อยให้เด็กดูแลตนเอง หรือในกรณีที่เด็กได้รับ

มอบหมายงานให้แสดงตนต่อหน้าสาธารณชน ครูควรช่วยเด็กฝึกซ้อมขั้นตอน การปฏิบัติซ้ำ ๆ จนเด็กเกิดความชำนาญ และทำได้คล่องในวันที่ต้องปฏิบัติจริง

- ✓ แบบอย่างที่ดี ครูสามารถเป็นอย่างที่ดีในการติดต่อสัมพันธ์กับผู้อื่นทั้งการแสดงท่าทาง คำพูด การฟัง การให้ความช่วยเหลือผู้อื่น การแบ่งปัน การขอความช่วยเหลือ การกล่าวคำขอโทษ หรือขอบคุณ เป็นต้น
- ✓ จัดเพื่อนช่วยดูแลเด็กสมาธิสั้น ครูควรจัดเพื่อนที่เด็กสนิทหรือเพื่อนที่อาสาช่วยดูแล คอยเตือนเมื่อเด็กไม่มีสมาธิ ช่วยสอนการบ้านโดยอาจจัดเป็นคู่ หรือจัดเป็นกลุ่ม เพื่อนร่วมดูแลเด็กเหล่านี้ควรเป็น คนที่เด็กชอบพอ เข้าอกเข้าใจกันและทำอะไรร่วมกันได้ ทั้งนี้ครูควรช่วยติดตามปัญหาต่าง ๆ ที่อาจเกิดกับเพื่อนผู้ช่วยดูแล เนื่องจากของเด็กอาจสร้างความลำบากใจให้กับเพื่อนที่ช่วยดูแลเด็กได้

2 สอนให้เด็กควบคุมตนเอง

- ✓ งานที่เด็กทำต้องมีการวางแผนอย่างชัดเจน และดำเนินการตามขั้นตอนอย่างเป็นระบบ มีกติกาที่ชัดเจน เช่น ไม่พูดเสียงดังขณะครูสอน ให้ยกมือขออนุญาตก่อนพูด เป็นต้น และพูดคุยกันว่า ถ้าเด็กทำตามข้อตกลงจะได้รับสิทธิพิเศษอย่างไร หรือหากเด็กไม่ทำตามข้อตกลงจะถูกตัดสิทธิพิเศษ อะไรบ้าง
- ✓ ตารางเวลากิจกรรมการเรียนต้องชัดเจนให้รู้เวลาไหนต้องทำอะไร หัดให้เด็กดูนาฬิกาหรือมีนาฬิกาไว้กับตัวโดยอาจใช้ระบบสีเพื่อลดเสียงที่อาจรบกวนสมาธิเพื่อนในชั้นเรียน หากจำเป็นต้องเปลี่ยนตารางกิจกรรมควรพูดคุยกับเด็กให้เข้าใจ
- ✓ ให้เด็กระบายอารมณ์โกรธอย่างเหมาะสมโดยเข้าไปพูดคุยกับเด็กให้เด็กเล่าถึงความรู้สึกของตนเอง โดยไม่ขัด แสดงความเห็นและเข้าใจความรู้สึกของเด็ก
- ✓ ช่วย让孩子จัดการอารมณ์อย่างเหมาะสม โดยให้เด็กจัดการกับอารมณ์โกรธอย่างเป็นขั้นตอนและฝึกจนเป็นนิสัย

อย่างไรก็ตามหากเด็กแสดงอารมณ์รุนแรงบ่อย ๆ ทั้งที่ครูพยายามช่วยเหลือด้วยวิธีดังกล่าวแล้วภาวะอารมณ์ดังกล่าวอาจเกิดจากปัญหาภายในครอบครัวครูควรพิจารณาเยี่ยมบ้านเพื่อประเมินครอบครัวและสื่อสารกับผู้ปกครองเพื่อช่วยกันแก้ปัญหา กรณีที่ครูต้องการคำปรึกษาหรือความช่วยเหลือสามารถติดต่อบุคลากรทางการแพทย์และสาธารณสุขในโรงพยาบาลสังกัดกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุขทุกแห่งทั่วประเทศ

ใบความรู้ที่ 10 เรื่อง การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้

การออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะทางสังคม

เด็กสมาธิสั้นจำนวนมากมีปัญหาเกี่ยวกับเพื่อน ชอบกลั่นแกล้งหรือแหย่เพื่อน บางคนอาจมีลักษณะก้าวร้าว ทั้งนี้เพราะเด็กสมาธิสั้นจะมีอารมณ์เสื่อง่าย และไม่คิดก่อนที่จะทำ บางรายอาจเรียกร้องความสนใจแบบไม่ค่อยเหมาะสม เช่น ทำเป็นตัวตลกให้คนอื่นแหย่เล่น เป็นต้น อีกทั้งเด็กยังมีปัญหาการเปลี่ยนวิธีการสื่อสารที่ไม่ใช่คำพูด ทำให้เด็กไม่สามารถรับรู้อารมณ์ของผู้อื่นจากการได้เห็นเฉพาะสีหน้าท่าทาง และแววตาของคนที่ตนสัมพันธ์ด้วย

ทั้งหมดนี้ทำให้เด็กไม่สามารถรักษาความสัมพันธ์กับเพื่อนไว้ได้นานพอ เด็กอาจตอบโต้เพื่อนแบบก้าวร้าวเมื่อถูกแหย่ ความไม่มีสมาธิ ไม่รู้เวลาทำให้เด็กปฏิบัติตามกฎเกณฑ์หรือกติกาต่างๆไม่ได้ การเล่นกับเพื่อนจึงมีปัญหาและไม่มีใครอยากเล่นด้วย การฝึกทักษะทางสังคมจะช่วยให้เด็กเข้ากับเพื่อนได้ดีขึ้น รู้จักทำงานร่วมกับผู้อื่น การกำหนดเงื่อนไขโดยใช้ตารางกิจกรรมที่มีขั้นตอน ระยะเวลาที่กำหนดชัดเจน กำหนดกติกาที่ทำให้สำเร็จ รวมไปถึงการวิเคราะห์ระดับความยากง่ายของกระบวนการ โดยใช้กิจกรรมที่มีขั้นตอนสั้น ๆ ไม่ยุ่งยากและสามารถทำสำเร็จได้ง่าย ๆ มาฝึกปรับพฤติกรรมเพื่อสร้างทักษะทางสังคมให้สม่ำเสมอแล้วค่อย ๆ เพิ่มระดับความยากที่ละขั้นตอนจนกว่าเด็กจะปรับตัวได้

การออกแบบการจัดการเรียนรู้เป็นคำที่ประกอบด้วยคำสำคัญ 2 คำ ได้แก่ “การออกแบบ” และ “การจัดการเรียนรู้” สามารถอธิบายได้ดังนี้

การออกแบบ

การออกแบบ (design) หมายถึงการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบและเป็นกระบวนการที่ดำเนินการก่อน การพัฒนาหรือสร้างบางสิ่งบางอย่าง หรือมีจุดมุ่งหมายเพื่อแก้ไขปัญหาอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งเป็นการแก้ปัญหา ที่มีเป้าหมายเฉพาะเจาะจงไม่ใช่การแก้ปัญหาทั่วไป ดังนั้น เมื่อนำการออกแบบมาใช้กับการจัดการเรียนรู้ การออกแบบการเรียนรู้ จึงมีความหมายที่แตกต่างจากการวางแผนการเรียนการสอนทั่วไป โดยการออกแบบการจัดการเรียนรู้ มีจุดมุ่งหมายที่มีความเฉพาะเจาะจง มุ่งเน้นเพื่อแก้ปัญหการเรียนรู้บางอย่างใดอย่างหนึ่งของนักเรียน การออกแบบโดยทั่วไปเป็นกระบวนการที่รวมถึงการวางแผน การพัฒนาและการประเมินผล ทั้งสามส่วนนี้ล้วนส่งผลต่อจุดประสงค์หรือเป้าหมายที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียน เช่นเดียวกับการออกแบบการเรียนรู้ ที่มุ่งผล การเรียนรู้ของนักเรียน นักศึกษาดังนั้น จึงต้องทำด้วยความระมัดระวังและใช้ความชำนาญการสิ่ง ที่นักออกแบบการจัดการเรียนรู้ ต้องคำนึงถึงคือด้านประสิทธิผล หรือผลการเรียนรู้ที่ต้องการ

ประสิทธิภาพ คือความประหยัดในด้านของเวลาและการใช้ทรัพยากรและความพึงพอใจที่มีต่อผลงาน นอกจากนี้การออกแบบการจัดการเรียนรู้ ยังเป็นงานที่ต้องอาศัยความคิดสร้างสรรค์และความรู้เกี่ยวกับสิ่งที่ต้องการออกแบบ ดังนั้นผลงานของการออกแบบแม้จะมีจุดมุ่งหมายอย่างเดียวกัน ใช้แนวคิดและหลักการอย่างเดียวกัน ผลงานการออกแบบก็อาจจะแตกต่างกันได้

จากการรวบรวมข้อสังเกตในการออกแบบในงานต่าง ๆ จำนวนมากรวมถึงงานการออกแบบการจัดการเรียนรู้ โดยโรว์แลนด์ (Rowland, 1993 cited in Smith & Ragan, 1999) ได้สรุปลักษณะที่สำคัญของการออกแบบการจัดการเรียนรู้ไว้ดังนี้

1) การออกแบบการจัดการเรียนรู้เป็นกระบวนการที่มีเป้าหมายเป็นสิ่งที่นำทางเพื่อสร้างสิ่งใหม่

2) การออกแบบการจัดการเรียนรู้เป็นสิ่งใหม่ที่เป็นผลงานการออกแบบ ต้องนำไปใช้ได้และมีประโยชน์

3) งานพื้นฐานในการออกแบบการจัดการเรียนรู้คือการแปลงสารสนเทศจากความต้องการไปสู่สารสนเทศในการออกแบบผลงาน

4) การออกแบบการจัดการเรียนรู้ต้องอาศัยปฏิสัมพันธ์ทางสังคม

5) การออกแบบการจัดการเรียนรู้เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหา แต่การแก้ไขปัญหาทั้งหลายไม่จำเป็นต้องผ่านการออกแบบ

6) ในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ กระบวนการแก้ปัญหาเป็นได้ทั้งกระบวนการที่มีขั้นตอนเป็นลำดับขั้นหรือเป็นไปเองโดยอัตโนมัติ

7) การออกแบบการจัดการเรียนรู้เป็นศาสตร์หรือผสมผสานระหว่างศาสตร์และศิลป์

8) การออกแบบการจัดการเรียนรู้ต้องอาศัยทักษะทางเทคนิคความคิดสร้างสรรค์ความเป็นเหตุผลและ ใช้กระบวนการคิดอย่างเป็นระบบ 5

9) กระบวนการออกแบบการจัดการเรียนรู้เป็นกระบวนการพัฒนา

การเรียนการสอน

ทิสนา (2555) ได้วิเคราะห์วิวัฒนาการของการสอนไว้อย่างชัดเจนโดยกล่าวว่าการสอนเป็นพฤติกรรมทางธรรมชาติของมนุษย์ในการที่จะช่วยเหลือกันและกันในการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ รอบตัวเพื่อประโยชน์ในการดำรงชีวิต ในยุคแรก ๆ การสอนมีลักษณะของการถ่ายทอดความรู้ ความคิดความเชื่อ ทักษะและเจตคติในยุคนั้น เชื่อว่า ความสามารถที่สอนผู้อื่นได้เป็นความสามารถพิเศษเฉพาะที่บางคนมีเป็นสิ่งที่ติดตัวมาแต่กำเนิด ไม่สามารถฝึกฝนกันได้ การสอนในขณะนี้จึงมีลักษณะเป็นศิลป์มากกว่าศาสตร์คำศัพท์ที่ใช้ในขณะนี้ "การครอบงำ" (indoctrination) ใช้ในความหมายที่เป็นการใช้อิทธิพลในการดำเนินการโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ ผู้เรียนละทิ้ง

ความคิดความเชื่อเดิม“การปลูกฝัง” (inculcation) ใช้ในความหมายที่เป็นการพำสอนความคิดความเชื่อด้วยวิธีการชักจูง โน้มน้าวให้ผู้เรียนคล้อยตาม“การสอน” (teaching) เป็นการดำเนินการสอนในลักษณะที่เป็นทางการในเรื่องอื่น ๆ นอกเหนือจากลัทธิความเชื่อ เช่นในเรื่องของอาชีพ การสอนเป็นการ ถ่ายทอดความรู้ความคิดความเชื่อ ทักษะและเจตคติโดยเน้นหนักที่บทบาทของผู้สอนและความสัมพันธ์ของ ผู้สอนกับผู้เรียน หรือ“ครูกับศิษย์”การถ่ายทอดโดยครูเรียกว่า เป็น “การสั่งสอน” หรือ“การสอน”

ต่อมาเมื่อวิทยาการทางการศึกษาก้าวหน้าขึ้นตามลำดับการสอนก็เริ่มเปลี่ยนแปลงเป็นศาสตร์มากขึ้น เนื่องจากการศึกษาวิจัยซึ่งชี้ว่า การจัดการเรียนการสอนที่มีการวางแผนและมีการใช้หลักการทางการศึกษา ต่าง ๆ อย่างเหมาะสมจะช่วยให้ผู้เรียนบรรลุเป้าหมายการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในยุคนี้จึงนิยมใช้คำว่า“การเรียน การสอน” (instruction) ดังนั้นการเรียนการสอนจึงหมายถึงการจัดเตรียมเงื่อนไขการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียน บรรลุเป้าหมายการเรียนรู้ตามที่กำหนดไว้อย่างตั้งใจเพื่อทำให้ผู้เรียนเกิดความสามารถในด้านใดด้านหนึ่งตามที่ต้องการ นอกจากนี้คำว่า “การสอน” และ“การเรียนการสอน” ก็เป็นคำที่มักใช้แทนกัน (Smith & Ragan, 1999)ในยุคที่การสอนเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์นี้ยังมีคำศัพท์อื่น ๆ ที่ใช้สื่อความหมายเช่นเดียวกับคำว่า “การสอน” แต่ต่างกันรายละเอียด ซึ่งทิสนา (2555)ได้แจกแจงไว้พอสรุปได้ดังนี้

การศึกษา (education) เป็นคำที่ใช้ในวงกว้าง หมายถึง ประสบการณ์การเรียนรู้ที่ไม่เจาะจงส่วนใหญ มิได้มีการวางแผน เกิดขึ้นอย่างไม่เป็นทางการ

การฝึกอบรม (training) หมายถึง ประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีโครงสร้างเฉพาะเพื่อพัฒนาทักษะเฉพาะ ซึ่งสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ทันทีเช่น การฝึกอบรมทักษะวิชาชีพต่าง ๆ

การติวหรือกวดวิชา (tutoring) หมายถึงการสอนซ่อมเสริมเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในจุดที่ เป็นปัญหาหรือเป็นความต้องการของผู้เรียน ซึ่งมักเป็นการสอนแบบกลุ่มเล็กหรือตัวต่อตัวเพื่อให้ได้ผลต่อผู้เรียนสูงสุด

การชี้แนะ(coaching) หมายถึงการสอนเป็นรายบุคคลโดยผู้สอนทำหน้าที่สาธิตและกำกับกรปฏิบัติของผู้เรียน ให้คำชี้แนะเพื่อปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติของผู้เรียนจนผู้เรียนประสบความสำเร็จมักนิยมใช้ในวงการที่เน้นลักษณะงานที่เป็นการเคลื่อนไหวร่างกาย เช่น วงการกีฬา เป็นต้น

การนิเทศ(supervising) ใช้ในความหมายเดียวกับการชี้แนะ มักนิยมใช้ในวงวิชาชีพ เช่น ในวงการศึกษามีศึกษานิเทศก์ทำหน้าที่ในการนิเทศการศึกษา ในวงการธุรกิจมีบุคคลทำหน้าที่นิเทศการปฏิบัติงาน เป็นต้น 6

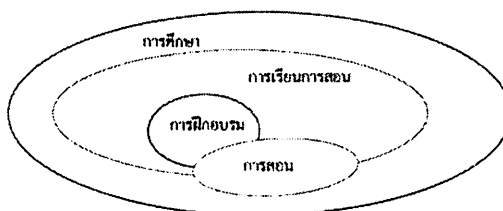
การสอนทางไกล (distance learning) เป็นการสอนที่ผู้เรียนและผู้สอนไม่จำเป็นต้องอยู่ที่เดียวกัน ผู้เรียน จำนวนมากไม่ว่าจะอยู่ที่ใดสามารถจะเรียนรู้จากครูผู้สอนคนเดียวกันได้ในเวลาเดียวกันโดยอาศัยสื่อ อิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ เช่น โทรศัพท์วีดิทัศน์คอมพิวเตอร์เป็นเครื่องมือในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร

การสอนแบบไม่มีครู (instruction without teacher) เป็นการเรียนรู้ด้วยตนเองโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป (programmed instruction) ที่มีผู้จัดทำไว้เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ด้วยตนเองโปรแกรมสำเร็จรูปนี้มีทั้งที่อยู่ในรูปของสื่อสิ่งพิมพ์ตำราเอกสารหรือแผ่นดิสก์ที่ใช้กับเครื่องคอมพิวเตอร์ที่เรียกว่า "คอมพิวเตอร์ ช่วยสอน" (computer-assisted instruction หรือ CAI) ซึ่งการเรียนรู้ในลักษณะนี้จะมีบทบาทมากขึ้นในอนาคต

การสร้างความรู้โดยผู้เรียน (construction) เป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นผู้สร้างความรู้ซึ่งมีพื้นฐานจาก แนวคิดการเรียนรู้ที่เปลี่ยนบทบาทของครูจากผู้ดำเนินการเรียนการสอนมาเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการ เรียนรู้ของผู้เรียน และเน้นบทบาทของผู้เรียนเป็นผู้กระทำ (acting on) เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจ ประสบการณ์เหตุการณ์หรือสิ่งต่าง ๆ ในสังคมและสิ่งแวดล้อมรอบตัวที่ได้ประสบด้วยกระบวนการทางปัญญาและกระบวนการทางสังคม ไม่ใช่การรับเข้ามา (taking in) จากการที่ครูเป็นผู้ถ่ายทอดให้เพียงด้านเดียว

จากนิยามศัพท์ที่ใช้กับการสอนที่มีอยู่อย่างหลากหลายดังกล่าวข้างต้น สะท้อนให้เห็นแนวโน้ม บทบาทของครูในกระบวนการจัดการเรียนรู้ของมนุษย์ที่เปลี่ยนแปลงไป จากผู้ที่มีบทบาทเด่นและเป็นฝ่ายกระทำเพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้มาเป็นผู้เรียนมีบทบาทเด่นและเป็นฝ่ายลงมือกระทำเองเพื่อสร้างความรู้ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2542 (แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545) ซึ่งกล่าวถึงแนวการจัดการศึกษาในมาตรา 22 ไว้ดังนี้

"การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่า ผู้เรียนมีความสำคัญที่สุดกระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ"การสอนจึงเป็นกระบวนการที่เน้นปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อ ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้โดยการดำเนินการที่เกิดขึ้นนั้นเป็นไปอย่างมีการวางแผนหรือตั้งใจให้เกิดขึ้นมิใช่ การเกิดขึ้นตามยถากรรม ส่วนการเรียนการสอนอาจมีครูหรือไม่มีครูก็ได้ สมิทและราแกน (Smith & Ragan, 1999) ได้แสดงภาพความสัมพันธ์ของคำที่มีการใช้มากที่สุด คือคำว่าการศึกษา (education) การเรียนการสอน (instruction) การฝึกอบรม (training) และการสอน (teaching) ดังภาพ

ภาพแสดงความสัมพันธ์ของคำที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน ที่มา:Smith & Ragan, 1999

จากภาพจะเห็นว่า การศึกษาเป็นคำที่มีความหมายกว้างที่สุด ทั้งการสอนและการเรียน การสอนก็เป็น การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่อยู่ในการศึกษาด้วย ซึ่งคำว่า การสอนและการเรียน การสอนมักเป็นคำที่ใช้ แทนกัน แต่การสอนเป็นประสบการณ์การเรียนรู้ที่จัดโดยผู้สอนเท่านั้น ไม่สามารถจัดได้ด้วยสื่ออื่น ๆ เช่น วิทยุ ทีวี โปรแกรมนคอมพิวเตอร์หรือสื่ออื่น ๆ โดยไม่มีผู้สอนร่วมด้วย ซึ่งแตกต่างจากการเรียนการสอนซึ่งไม่จำเป็นต้องมีผู้สอนก็ได้

ส่วนคำว่า การฝึกอบรมนั้นเป็นการจัดการเรียนการสอนที่มีจุดประสงค์ที่เฉพาะเจาะจงในการฝึกทักษะใดทักษะหนึ่งหรือประสบการณ์ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งและต้องมีผู้สอนร่วมด้วยจะเห็นว่าการออกแบบ และการเรียนการสอนเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ที่ผ่านการพัฒนาการมาอย่างต่อเนื่องตามพัฒนาการและความเจริญก้าวหน้าของสังคม

การออกแบบการเรียนการสอน

เมื่อนำคำทั้งสองคือ "การออกแบบ" และ "การจัดการเรียนรู้" มารวมกันเป็น "การออกแบบการเรียนรู้" (instructional design) นักการศึกษาได้ให้ความหมายไว้ดังนี้

ดิคและแคร์รี่(Dick & Carey, 1985) ให้ความหมาย การออกแบบการเรียนการสอน คือ กระบวนการ วางแผนการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบเพื่อให้บรรลุเป้าหมายการเรียนการสอนที่ต้องการ โดยตอบคำถาม ให้ได้ว่า จะสอนอะไรและสอนอย่างไรจึงจะบรรลุเป้าหมาย และจะทราบได้อย่างไรว่า บรรลุเป้าหมายแล้ว

ซีลส์และกลาสโกว์(Seels & Glasgow, 1990) ให้ความหมาย การออกแบบการเรียนการสอน คือ กระบวนการพัฒนาอย่างเป็นระบบที่นำ เอาทฤษฎีการเรียนรู้และทฤษฎีการสอนมาทำให้การเรียนการสอนมีคุณภาพ

แชมบอช และมาเกลียโร (Shambaugh & Magliaro, 1997) ให้ความหมายของการออกแบบการเรียน การสอน คือกระบวนการเชิงระบบที่ใช้ในการวิเคราะห์ความต้องการของผู้เรียน

เพื่อจัดหาสิ่งที่จะช่วยให้นักออกแบบการเรียนการสอนสร้างสิ่งที่เป็นไปได้เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียน

สมิทและราแกน (Smith & Ragan, 1999) ให้ความหมาย การออกแบบการเรียนการสอน คือ กระบวนการที่เป็นระบบในการนำหลักการเรียนรู้และหลักการสอนไปวางแผนสื่อวัสดุ อุปกรณ์การเรียนการสอนและกิจกรรมการเรียนการสอน

กานเย เวเกอร์โกลาส และเคลเลอร์ (Gagné, Wager, Golas, & Keller, 2005) ให้ความหมายของการ ออกแบบการเรียนการสอน เป็นการนำหลักการเรียนรู้ไปออกแบบเหตุการณ์ที่ประกอบด้วยกิจกรรมต่าง ๆ ที่ กำหนดขึ้นอย่างมีเป้าหมายประสงค์ชัดเจน หรือที่เรียกว่าการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามที่คาดหวัง

จากแนวคิดของนักศึกษาดังกล่าวข้างต้นพอนำมาสรุปได้ว่า การออกแบบการเรียนการสอนมีลักษณะที่สำคัญ คือเป็นกระบวนการที่เป็นระบบที่นำมาใช้ในการศึกษาความต้องการของผู้เรียนและปัญหา การเรียนการสอนเพื่อแสวงหาแนวทางที่จะช่วยแก้ปัญหาการเรียนการสอน ซึ่งอาจเป็นการปรับปรุงสิ่งที่มีอยู่ หรือสร้างสิ่งใหม่โดยนำหลักการเรียนรู้และหลักการสอนมาใช้ในการดำเนินการกำหนดเป้าหมายของการออกแบบการเรียนการสอนคือการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน

จากความหมายข้างต้นอาจมีผู้สงสัยว่า การออกแบบการเรียนการสอนมีความเหมือนหรือแตกต่างจาก การวางแผนการเรียนการสอนอย่างไร หากย้อนไปดูที่ลักษณะสำคัญของการออกแบบตามที่โรว์แลนด์ได้ กล่าวไว้ในตอนต้น ในเรื่องลักษณะสำคัญของการออกแบบก็จะพบคำตอบว่า การวางแผนการเรียนการสอน โดยทั่วไปอาจจะไม่มี การออกแบบการเรียนการสอน แต่ การออกแบบการเรียนการสอนต้องมีการวางแผนการเรียนการสอนเสมอผู้ออกแบบการเรียนการสอนต้องมีทั้งความรู้ทักษะประสบการณ์และความคิดสร้างสรรค์

หลักการพื้นฐานในการออกแบบการเรียนการสอน

ในการออกแบบการเรียนการสอนมีหลักการพื้นฐานที่ผู้ออกแบบการเรียนการสอนควรคำนึงถึงเพื่อ ช่วยให้การออกแบบการเรียนการสอนมีคุณภาพ ดังนี้ (Gagné, Wager, Golas, & Keller, 2005 ; Smith & Ragan, 1999)

1. คำนึงถึงผลการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นเป้าหมายสำคัญ การออกแบบการเรียนการสอนมีจุดมุ่งหมาย เพื่อส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้มากกว่า กระบวนการสอน ผู้ออกแบบการเรียนการสอนจะต้องพิจารณาผลการ เรียนรู้อย่างชัดเจน เพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางสำหรับการเลือกกระบวนการเรียนการสอน กิจกรรมการเรียนการสอนที่ช่วยให้ผู้เรียนบรรลุผลการเรียนรู้ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. คำนี้ถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ได้แก่การอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน เวลาที่ใช้คุณภาพการสอน เจตคติและความสามารถในการเรียนรู้ของผู้เรียน ปัจจัยเหล่านี้ควรนำมาพิจารณาในการออกแบบการเรียนการสอน

3. รู้จักประยุกต์ใช้หลักการเรียนการสอน วิธีสอน รูปแบบการเรียนการสอน ให้เหมาะสมกับระดับ ของผู้เรียนและเนื้อหาสาระ เพื่อให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้และมีส่วนร่วม ทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญาและจิตใจในกิจกรรมการเรียนการสอน

4. ใช้วิธีการและสื่อที่หลากหลายผู้ออกแบบการเรียนการสอนควรเลือกใช้สื่อที่ช่วยให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้และความแตกต่างในการเรียนรู้ของผู้เรียนซึ่งจะช่วยให้ ผู้เรียนมีความสนใจและกระตือรือร้นในการเรียนมากขึ้น

5. มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง การเรียนการสอนที่มีคุณภาพควรได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเริ่มจาก การวางแผน การนำไปทดลองใช้จริงภาคสนาม และนำผลการทดลอง พร้อมทั้งข้อเสนอแนะจากผู้เรียนมาปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น การพัฒนาอย่างต่อเนื่องเช่นนี้จะทำให้คุณภาพการจัดกิจกรรม การเรียนการสอนของสถานศึกษามีแนวโน้มที่นำไปสู่เป้าหมายที่แท้จริงในอนาคตได้เป็นอย่างดี

6. มีการประเมินผลครอบคลุมทั้งกระบวนการเรียนการสอนและการประเมินผลผู้เรียน ทั้งนี้เพื่อนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลแก่ผู้เรียนมากขึ้น การประเมินผลผู้เรียน ไม่ควรมีจุดมุ่งหมายเพียงเพื่อทราบผลการเรียนรู้ของผู้เรียนเท่านั้น แต่ควรให้ได้ข้อมูลที่น่าไปพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้

7. องค์ประกอบการเรียนการสอนมีความสัมพันธ์กับองค์ประกอบการเรียนการสอน เช่น จุดประสงค์ การเรียนรู้กิจกรรมการเรียนการสอน และการวัดประเมินผล ควรมีความสัมพันธ์ สอดคล้องกันและเหมาะสมกับผู้เรียนและบริบทการเรียนรู้รายวิชา ซึ่งส่งผลให้ผู้เรียนสามารถบรรลุตามจุดประสงค์การเรียนรู้สมรรถนะ รายวิชาที่ต้องการ หลักการพื้นฐานในการออกแบบการเรียนการสอนที่นำมากล่าวข้างต้น เป็นเพียงแนวทาง ทัวไปสำหรับนักออกแบบการเรียนการสอน หรือครูผู้สอนที่เริ่มต้นการทำงานด้านการเรียนการสอนได้นำไป ประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม และบริบทการเรียนการสอนรายวิชาต่อไป

รูปแบบการออกแบบการเรียนการสอน (instructional design model)

นักออกแบบการเรียนการสอนจะใช้รูปแบบการออกแบบการเรียนการสอน (instructional design model) เป็นเครื่องมือหรือแนวทางในการปฏิบัติงานเพื่ออธิบายองค์ประกอบของการทำงานหรือความสัมพันธ์ ขององค์ประกอบเหล่านั้น ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องหรือทีมงานมีความ

เข้าใจขั้นตอนกระบวนการทำงาน รวมทั้งใช้เพื่อตรวจสอบการดำเนินงาน รูปแบบการออกแบบการเรียนการสอนที่เป็นพื้นฐานของการออกแบบการเรียนการสอนเชิงระบบที่มีผู้นิยมใช้มากที่สุดได้แก่

1. รูปแบบการออกแบบการเรียนการสอนแบบสามัญ (a common model of instructional design) รูปแบบนี้พัฒนาจากแนวคิดของเมเกอร์ (Mager, 1975) ที่ได้ตั้งคำถามพื้นฐานสำหรับนักออกแบบการเรียนการสอนที่จะต้องหาคำตอบ ดังนี้

- 1) เรากำลังจะไปไหน (อะไรคือเป้าหมายของการเรียนการสอน)
- 2) เราจะบรรลุเป้าหมายได้อย่างไร (อะไรคือกลยุทธ์และสื่อกลาง)
- 3) เราจะรู้ได้อย่างไรว่าบรรลุเป้าหมายแล้ว (เครื่องมือการประเมินเป็นอย่างไร เราจะประเมินและปรับปรุงวัสดุอุปกรณ์การสอนอย่างไร)

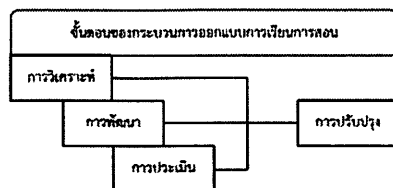
ประเมินและ ปรับปรุงวัสดุอุปกรณ์การสอนอย่างไร)

จากคำถาม นำมากำหนดเป็นกิจกรรมที่จะต้องปฏิบัติในกระบวนการออกแบบการเรียนการสอน แบ่ง ออกเป็น 3 ขั้นตอน ที่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันดังนี้

ขั้นที่ 1 การวิเคราะห์การเรียนการสอน เพื่อกำหนดเป้าหมายที่จะไป สิ่งที่ต้องประเมินควรวิเคราะห์ได้แก่ สภาพแวดล้อมหรือบริบทในการเรียนรู้ (learning contexts) ตัวผู้เรียน (learner) และภาระงาน (learning task) หรือสิ่งที่ผู้เรียนควรรู้และควรทำได้

ขั้นที่ 2 การออกแบบการเรียนการสอน เพื่อตอบคำถามว่า เราจะไปถึงเป้าหมายได้อย่างไรขั้นนี้เป็นขั้นที่ผู้ออกแบบการเรียนการสอนจะต้องพิจารณาถึงสื่อและกิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆ ที่ใช้สร้างประสบการณ์ให้กับผู้เรียน นอกจากนี้ยังต้องคำนึงถึงการลำดับก่อนหลังของการนำเสนอกิจกรรมและการบริหารชั้นเรียน เช่น จะจัดให้ผู้เรียนเรียนรู้อย่างไร เช่น การเรียนเป็นกลุ่มใหญ่กลุ่มย่อย หรือการเรียนเป็นรายบุคคล เป็นต้น ขั้นนี้จึงเป็นขั้นที่ผู้ออกแบบต้องพิจารณาว่าจะดำเนินการเรียนการสอนอย่างไร

ขั้นที่ 3 การประเมินผลการเรียนการสอน เพื่อตอบคำถามว่าจะรู้ได้อย่างไรว่าไปถึงเป้าหมายแล้วขั้นนี้เป็นการประเมินทั้งการเรียนการสอนและผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้น การประเมินผลสามารถแบ่งได้เป็น 2 ระยะ คือการประเมินระหว่างดำเนินการหรือการประเมิน ความก้าวหน้า (formative evaluation) และการประเมินผลสรุป (summative evaluation) คือการประเมินหลังเสร็จสิ้นการดำเนินการ โดยการประเมินความก้าวหน้ามีจุดมุ่งหมายเพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการพัฒนาปรับปรุง 10 การเรียนการสอน ส่วนการประเมินผลสรุปมีจุดมุ่งหมายเพื่อตัดสินผลการดำเนินการและตัดสินผลการเรียนรู้ ว่าได้บรรลุเป้าหมายอย่างไร

ภาพรูปแบบการออกแบบการเรียนการสอนแบบสามัญ ที่มา: Smith & Ragan, 1999

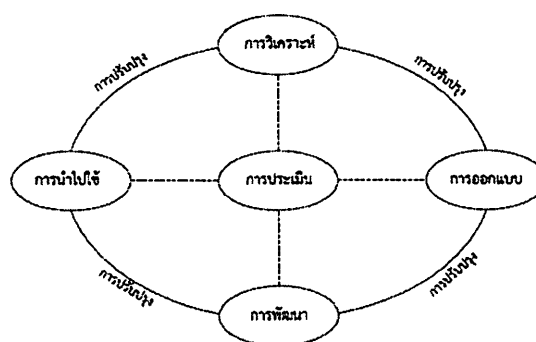
รูปแบบการออกแบบการเรียนการสอนแบบสามัญนี้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการออกแบบการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผลการเรียนรู้ในด้านต่าง ๆ ในทุกระดับการศึกษา ทั้งในระดับโรงเรียนและระดับท้องถิ่น และการออกแบบการฝึกอบรมในภาคธุรกิจ จึงเป็นที่นิยมอย่างกว้างขวาง

2. รูปแบบแอดดี(ADDIE model)

การออกแบบการเรียนการสอนตามรูปแบบแอดดี(ADDIE model) ประกอบด้วยกิจกรรมในการ ดำเนินงาน 5 กิจกรรม ได้แก่

- 2.1 การวิเคราะห์(analyze)
- 2.2 การออกแบบ (design)
- 2.3 การพัฒนา(develop)
- 2.4 การนำไปใช้(implement)
- 2.5 การประเมินผล(evaluate)

ซึ่งเมื่อพิจารณาให้ดีแล้วมีลักษณะคล้ายกระบวนการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ เริ่มจากการ วิเคราะห์ปัญหา (analyze) การนำ เสนอแนวทางการแก้ปัญหา (design) การเตรียมการแก้ปัญหา (develop) การทดลองการแก้ปัญหา (implement)และสุดท้ายประเมินแนวทางการแก้ปัญหาว่าประสบความสำเร็จหรือไม่ (evaluate) รูปแบบ ADDIE นี้จึงเป็นรูปแบบที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการออกแบบการเรียนการสอนใน เรื่องต่าง ๆ ได้อย่างกว้างขวางโดยเฉพาะมีผู้นิยมนำไปใช้ในการออกแบบสื่อวัสดุการเรียนการสอน เช่น การ ออกแบบชุดการเรียนการสอนการออกแบบบทเรียนแบบโปรแกรม เป็นต้น ตลอดจนนำไปใช้ในการออกแบบการเรียนการสอนในระดับมหภาค คือระบบการศึกษาในชุมชนและการออกแบบการเรียนการสอนในระดับ ห้องเรียน เพื่อพัฒนาผลการเรียนรู้ของผู้เรียนในด้านต่าง ๆ

ภาพ ADDIE model ที่มา: Richey, Klein, & Tracey, 2011

จากภาพ กิจกรรมที่จะต้องปฏิบัติในแต่ละขั้นตอนของการออกแบบการเรียนการสอนตามรูปแบบของ ADDIE model มีดังต่อไปนี้

ขั้นที่1การวิเคราะห์กิจกรรมที่ปฏิบัติในขั้นนี้ ได้แก่

- 1) การวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการในการเรียนการสอนหรือการฝึกอบรม
- 2) การวิเคราะห์ระบบ สิ่งแวดล้อม และสภาพขององค์กร เพื่อพิจารณาถึงทรัพยากรและอุปสรรค ต่าง ๆ

3) การศึกษาลักษณะของกลุ่มประชากร

4) การวิเคราะห์เป้าหมายและจุดประสงค์ว่า เป็นการเรียนรู้ในลักษณะใด เช่น การเรียนรู้เนื้อหา การเรียนรู้ทักษะ หรือการเรียนรู้ที่เป็นความต้องการเฉพาะ

ขั้นที่2การออกแบบ กิจกรรมที่ปฏิบัติในขั้นนี้ได้แก่

- 1) การกำหนดเป้าหมาย จุดประสงค์ที่สามารถสังเกตได้วัดได้
- 2) การจัดลำดับเป้าหมายและจุดประสงค์ให้ง่ายต่อการเรียนและการปฏิบัติ
- 3) การวางแผนการประเมินผลการเรียนรู้และการปฏิบัติ
- 4) การพิจารณากลวิธีการเรียนการสอนให้เหมาะกับเนื้อหา การจัดกลุ่มการทำกิจกรรม

ของผู้เรียนในลักษณะต่าง ๆ ในลักษณะกลุ่มและรายบุคคล

5) การคัดเลือกสื่อการเรียนการสอน

ขั้นที่3การพัฒนากิจกรรมที่ปฏิบัติในขั้นนี้ได้แก่

- 1) การสร้างสื่อ/กิจกรรมหรือโปรแกรมการเรียนการสอนตามที่ได้ออกแบบไว้
- 2) การทดสอบ (try out) สื่อ/กิจกรรมหรือโปรแกรมการเรียนการสอนกับกลุ่มเป้าหมาย

3) การปรับปรุงสื่อ/กิจกรรมหรือโปรแกรมการเรียนการสอน

ขั้นที่4การนำไปใช้กิจกรรมที่ปฏิบัติในขั้นนี้ได้แก่

1) การเผยแพร่สื่อ/กิจกรรมหรือโปรแกรมการเรียนการสอนที่สร้างขึ้น เช่น การติดตั้งการซ่อมบำรุงสื่อการจัดอบรมให้ครู ฐึ่วิธีการใช้สื่อ/กิจกรรมหรือโปรแกรมการเรียนการสอนที่สร้างขึ้น การให้ คำแนะนำและนิเทศการใช้สื่อ/กิจกรรมหรือโปรแกรมการเรียนการสอน

2) การให้ความช่วยเหลือ สนับสนุนให้ครูยอมรับสื่อ/กิจกรรมหรือโปรแกรมการเรียนการสอนที่สร้างขึ้นและนำสื่อไปใช้

ขั้นที่5การประเมิน กิจกรรมที่ปฏิบัติในขั้นนี้ได้แก่

1) การสร้างเครื่องมือเพื่อประเมินสื่อ/กิจกรรมหรือโปรแกรมการเรียนการสอนตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้

2) การทดสอบ (try-out) สื่อ/กิจกรรมหรือโปรแกรมการเรียนการสอนและเครื่องมือวัดประเมินผลกับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อวินิจฉัยผลการเรียนรู้ที่เกิดจากผู้เรียน และรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับความสำเร็จ และความล้มเหลวในการใช้โปรแกรมการเรียนการสอนที่สร้างขึ้นเพื่อนำไปปรับปรุงให้สมบูรณ์

3) การประเมินภายหลังจากการนำสื่อ/กิจกรรมหรือโปรแกรมการเรียนการสอนไปใช้กับกลุ่มประชากร

3. รูปแบบการออกแบบการเรียนการสอนของดิกและแคร์รี่(Dick and Carey's instructional design model)

ดิกแคร์รี่และแคร์รี่(Dick, Carey, & Carey, 2001) ได้เสนอขั้นตอนการออกแบบการเรียนการสอน อย่างเป็นระบบ ซึ่งเหมาะสำหรับใช้ในการปฏิบัติงานและเป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวาง เพราะมีขั้นตอนที่แน่นอน ชัดเจน ในการออกแบบการเรียนการสอนตามรูปแบบของดิกและแคร์รี่มี 10ขั้นตอน ดังนี้

1) ประเมินความต้องการเพื่อใช้ในการกำหนดเป้าหมาย ขั้น ตอนแรกของการออกแบบการเรียนการสอนคือการพิจารณาเป้าหมายของการเรียนรู้ว่าต้องการให้ผู้เรียนทำอะไรได้หลังจากที่ผู้เรียนได้รับการจัดการเรียนการสอนเสร็จสิ้นแล้ว การกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้สามารถนำข้อมูลจากการประเมินความต้องการของผู้เรียน ปัญหาในการเรียนรู้ของผู้เรียน ข้อมูลจากผู้ทำงานในด้านที่เรียนมา และการวิเคราะห์ บทเรียนใหม่ว่า ต้องการให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะในด้านใด

2) วิเคราะห์การเรียนการสอน ในขั้นตอนนี้ครูต้องพิจารณาถึงลำดับขั้นตอนการเรียนการสอนที่ทำให้ผู้เรียนบรรลุเป้าหมายการเรียนรู้ที่กำหนดไว้จากนั้นจึงพิจารณาว่าทักษะ ความรู้และเจตคติซึ่งเป็นพฤติกรรมพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับผู้เรียนในการเรียนคืออะไร

3) วิเคราะห์ผู้เรียนและบริบทการเรียนรู้นอกจากการวิเคราะห์เป้าหมายในการเรียนรู้แล้ว สิ่งที่จะต้องวิเคราะห์คือผู้เรียน ได้แก่ ทักษะความชอบ และเจตคติของผู้เรียน และสภาพของสิ่งแวดล้อมในการเรียนการสอน และการนำทักษะที่เรียนไปใช้ข้อมูลเหล่านี้มีประโยชน์ต่อการสร้าง ยุทธศาสตร์การสอน

4) เขียนจุดประสงค์การเรียนรู้เชิงปฏิบัติข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์การเรียนการสอน การวิเคราะห์ผู้เรียน และบริบทการเรียนรู้จะนำมาใช้ในการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้เชิงปฏิบัติ ซึ่งเป็นข้อความที่ต้องเขียนอย่างชัดเจนว่าภายหลังที่ผู้เรียนได้รับการจัดการเรียนการสอนแล้ว ผู้เรียนต้องมีทักษะใด เงื่อนไขในการแสดงทักษะเป็นอย่างไรและระบุเกณฑ์ของการปฏิบัติที่วัดความสำเร็จของผู้เรียนเป็นอย่างไร

5) พัฒนาเครื่องมือในการวัดและประเมินผลเพื่อประเมินความสามารถในการปฏิบัติของผู้เรียน หลังจากได้รับการจัดการเรียนการสอนในบทเรียนแล้ว จะต้องเป็นการประเมินตาม จุดประสงค์การเรียนรู้ สมรรถนะผู้เรียน ที่ได้กำหนดไว้ เครื่องมือที่ใช้ต้องวัดการปฏิบัติของผู้เรียนได้

6) พัฒนากลยุทธ์การเรียนการสอนจากข้อมูลทั้ง 5 ขั้นตอนดังกล่าวข้างต้น นำไปใช้ในการกำหนดขั้นตอนในการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุจุดประสงค์ปลายทางที่ตั้งไว้ ขั้นตอนการเรียนการสอนโดยทั่วไปประกอบด้วยกิจกรรมก่อนการเรียน การนำเสนอข้อมูลการฝึกฝนและให้ข้อมูลย้อนกลับ การทำแบบทดสอบและกิจกรรมหลังการเรียน การสร้างกลยุทธ์การเรียนการสอนอยู่บนพื้นฐานของทฤษฎีการเรียนรู้งานวิจัยด้านการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน เนื้อหาที่เรียน และลักษณะของผู้เรียน ข้อมูล เหล่านี้นำมาใช้ในการพัฒนาสื่อการเรียนการสอน และการสร้างปฏิสัมพันธ์ของผู้เรียนในการเรียนรู้

7) พัฒนาและเลือกสื่อ วัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอน ในขั้นนี้ครูจะใช้กลยุทธ์การเรียนการสอน เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอน และสื่อการเรียนการสอนที่รวมถึง สื่อการเรียนรู้ของผู้เรียนและสื่อที่ ครูใช้ในการสอน เช่น ใบช่วยสอน ชุดการเรียน เครื่องฉายสไลด์วิดีโอเทปและสื่อที่ใช้ผ่านคอมพิวเตอร์ การที่ครูจะตัดสินใจว่าควรพัฒนาสื่อการเรียนการสอนใหม่หรือไม่ขึ้นอยู่กับ ประเภทของบทเรียน สื่อการเรียนการสอนที่มีอยู่แล้ว และทรัพยากรที่หาได้ในโรงเรียน

8) ออกแบบและประเมินความก้าวหน้า หมายถึงการประเมินในระหว่างการเรียนการสอน มี จุดประสงค์เพื่อรวบรวมข้อมูลไปใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอน การประเมินความก้าวหน้าแบ่งได้เป็น 3 ลักษณะคือ

(1) การประเมินผู้เรียนเป็นรายบุคคลแบบตัวต่อตัว

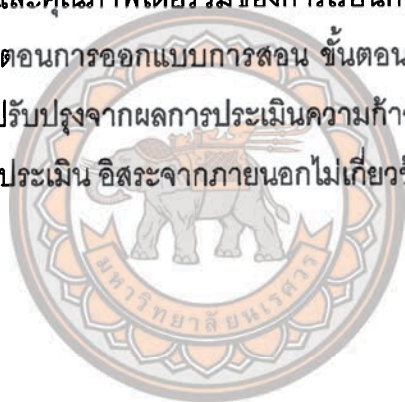
(2) การประเมินผู้เรียนเป็นกลุ่มย่อย

(3) การประเมินภาคสนาม

แต่ละวิธีทำให้ได้ข้อมูลที่น่าไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนเป็นลำดับ

9) การปรับปรุงการสอน ข้อมูลจากการประเมินความก้าวหน้า มาใช้ประโยชน์ในการปรับปรุง การเรียนการสอน ข้อมูลเหล่านี้นำไปสู่การรับทราบปัญหา อุปสรรคของผู้เรียนที่ประสบในระหว่างจัดการเรียน ทำให้ผู้เรียนไม่สามารถบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ได้ นอกจากนำข้อมูลจากการประเมินมา ปรับปรุงการเรียนการสอนแล้ว ข้อมูลดังกล่าวยังช่วยในการตรวจสอบความถูกต้องของการวิเคราะห์ พฤติกรรมและคุณลักษณะของผู้เรียนที่จำเป็นต้องมีก่อนเริ่มการเรียนอีกด้วย นำไปสู่การปรับปรุงจุดประสงค์ การเรียนรู้เชิงปฏิบัติให้มีความเหมาะสมมากขึ้น ทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ

10) การประเมินผลสรุป หมายถึงการประเมินภายหลังสิ้นสุดการเรียนการสอนซึ่งเป็นการประเมินประสิทธิภาพและคุณภาพโดยรวมของการเรียนการสอนทั้งหมด การประเมินผลสรุปไม่ได้เป็นส่วน หนึ่งของขั้นตอนการออกแบบการสอน ขั้นตอนการออกแบบการเรียนการสอนจะสิ้นสุดเมื่อได้มีการพัฒนา ปรับปรุงจากผลการประเมินความก้าวหน้าโดยทั่วไปการประเมินผลสรุปนี้มักเป็นการประเมินจากผู้ประเมิน อิสระจากภายนอกไม่เกี่ยวข้องกับผู้ออกแบบการเรียนการสอน

 ใบกิจกรรมที่ 6

คำสั่ง : ออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะทางสังคมสำหรับเด็กสมาธิสั้นในเหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนของคุณ

ชื่อกิจกรรม _____

พฤติกรรมของนักเรียน (ระบุว่าเป็น K,A,P)

จุดประสงค์

เนื้อหา

สาระการเรียนรู้ มีอะไรบ้าง _____

ยุทธวิธีในการสอน

สิ่งแรงจูงใจ/เป้าหมาย _____

กิจกรรม/สื่อในการจัดกิจกรรม _____

รายละเอียดกิจกรรม (ให้ระบุขั้นตอนกิจกรรมให้ชัดเจน)

วิธีประเมินผลการจัดกิจกรรม _____

2. แบบทดสอบวัดความรู้ เรื่อง เด็กสมาธิสั้นและการออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะทางสังคม

แบบทดสอบ

คำชี้แจง ให้ครูทำเครื่องหมายกากบาท (X) ทับหน้าคำตอบที่ถูกที่สุดเพียงข้อเดียว

1. ข้อใดเป็นแนวคิดในการดูแลเด็กสมาธิสั้น

ก. ลดเวลารอ มองเวลาเห็น

ข. ให้ Feed back ทันที

ค. สร้างแรงจูงใจที่ชัดเจน

ง. ถูกทั้งข้อ ก ข และ ค

2. ข้อใดเป็นการป้องกันไม่ให้เกิดโรคสมาธิสั้น

ก. เน้นให้เรียนรู้ผ่านอุปกรณ์เทคโนโลยี

ข. ควรให้ดูข่าวจากโทรทัศน์เป็นประจำสม่ำเสมอ

ค. ชี้แจงเวลาในการใช้ชีวิตประจำวัน

ง. ฝึกให้มีทักษะในการใช้คอมพิวเตอร์มากกว่า 2 ชั่วโมงต่อวัน

3. ข้อใดเป็นสาเหตุของการเกิดโรคสมาธิสั้น

ก. พันธุกรรมและสมองส่วนหน้าทำงานผิดปกติ

ข. สารสื่อประสาททำงานไม่สมบูรณ์

ค. ถูกทั้งข้อ ก และ ข

ง. ไม่มีข้อใดถูก

คำชี้แจง ข้อคำถามตั้งแต่ข้อ 4-7 ถ้าคิดว่าถูกให้ตอบข้อ ก ถ้าคิดว่าผิดให้ตอบข้อ ข

4. เด็กสมาธิสั้นส่วนใหญ่มีเจตนา สร้างปัญหาต่างๆ เป็นเด็กเกเร ไม่เชื่อฟัง ไม่รับผิดชอบ ไม่ตั้งใจเรียน เพื่อเรียกร้องความสนใจ

ก. คิดว่าถูก

ข. คิดว่าผิด

5. เด็กสมาธิสั้นควรจะมีความคิดและพฤติกรรมที่ดีเหมือนเด็กปกติคนอื่นๆ ได้โดยไม่ต้องสอนว่าควรทำอะไรบ้าง

ก. คิดว่าถูก

ข. คิดว่าผิด

6. ทั้งครูและผู้ปกครอง ควรจะมุ่งดูแลจุดแข็งมากกว่าค้นหาจุดอ่อนและตอกย้ำความล้มเหลวของเด็ก

ก. คิดว่าถูก

ข. คิดว่าผิด

7. เป็นเรื่องปกติของวัยเด็กที่จะซนมากๆ ไม่มีปัญหาอะไรที่จะต้องจัดการ หรือไปพบแพทย์เพื่อรักษา

ก. คิดว่าถูก

ข. คิดว่าผิด

8. ถ้าครูพบว่าเด็กในชั้นเรียนคนหนึ่ง มีพฤติกรรม ซอบก้ำกั่ม กัดฟัน พุดคำหยาบ แสดงว่านักเรียนคนนั้นมีพฤติกรรมทางอารมณ์อยู่ในระดับใด

ก. ระดับรุนแรงน้อย

ข. ระดับรุนแรงปานกลาง

ค. ระดับรุนแรงมาก

ง. ไม่มีพฤติกรรมทางอารมณ์

9. หากครูพบว่าเด็กในชั้นเรียนของท่านมีระดับพฤติกรรมทางอารมณ์ในระดับรุนแรงปานกลาง ท่านจะมีวิธีการจัดการอย่างไร

ก. เดินเข้าไปหา โดยไม่กล่าวโทษหรือว่าเป็นเด็กนิสัยไม่ดี

ข. จับล็อคตัวเด็กในท่าที่ไม่อันตราย

ค. เพิกเฉยไม่สนใจ

ง. เดินเข้าไปหาและจัดการกับเพื่อนที่เด็กทะเลาะด้วย

10. การจัดการพฤติกรรมที่อยู่ในระดับรุนแรงปานกลางมี 5 ขั้นตอนยกเว้นข้อใด

ก. ชื่นบอกรอารมณ์

ข. ชื่นกำหนดเงื่อนไข

ค. ชื่นเพิกเฉย

ง. ชื่นประเมินสถานการณ์

15. เมื่อครูพบว่านักเรียนในชั้นเรียนอาจเป็นโรคสมาธิสั้นครูจะพูดกับผู้ปกครองอย่างไร
- คุณแม่คะลูกคุณเป็นโรคสมาธิสั้น
 - คุณครูสังเกตเห็นว่าลูกคุณแม่มีอาการนั่งไม่นิ่ง ขว้างปาสิ่งของ ตอนอยู่ที่บ้านคุณแม่เคยสังเกตเห็นอาการเหล่านี้บ้างหรือไม่คะ
 - คุณแม่คะ ครูขอเชิญคุยเรื่องพฤติกรรมของลูกคุณแม่หน่อยคะ สัก 15 นาทีนะคะ
 - คุณแม่คะครูว่าลูกคุณแม่ผิดปกติไม่เหมือนเด็กในชั้นเรียนคนอื่นนะคะ
16. ข้อใดจัดเป็นการสื่อสารเพื่อประเมินความพร้อม
- ลูกทำอะไรรอบๆตัว ดูอะไรอยู่รอบๆ สนุกไหม ใกล้เคียงหรือยัง
 - ถ้าดูทีวีตอนนี้จบแล้ว แม่อยากให้ไปอาบน้ำได้ไหมครับ
 - เสร็จจากนี้ลูกจะไปอาบน้ำหรือว่ากินข้าวก่อน
 - ถ้าอยากดูทีวีต้องทำการบ้านให้เสร็จก่อน
17. ข้อใดเป็นปัญหาการสื่อสารในเด็กสมาธิสั้นที่พบบ่อย
- การใช้คำสั่งซ้ำหลายครั้ง
 - การสั่งให้ทำ
 - การลงโทษแบบไร้เหตุผล
 - การมอบหมายงานหลายอย่างในเวลาเดียวกัน
18. ข้อใดเป็นการพัฒนาทักษะทางสังคมของเด็ก
- การพัฒนาการเรียนรู้อยอมรับความผิดพลาด
 - พัฒนาการเคารพบุคคลอื่นและการมีอารมณ์ร่วม
 - พัฒนาการเล่นร่วมกันกับเด็กคนอื่น
 - ถูกทุกข้อ
19. การช่วยเหลือเด็กสมาธิสั้นให้มีเพื่อนครูควรมีวิธีการดังข้อใด
- ให้เด็กระบายอารมณ์โกรธอย่างเหมาะสมเมื่อทะเลาะกับเพื่อน
 - ควรหากิจกรรมให้เด็กได้ทำเป็นคู่หรือเป็นกลุ่ม
 - จัดเพื่อนที่เด็กสนิทหรือเพื่อนที่อาสาช่วยเหลือคอยเตือนเมื่อเด็กไม่มีสมาธิ
 - ถูกทั้ง ข และ ค
20. การออกแบบกิจกรรมควรมีส่วนประกอบ ยกเว้นข้อใด
- ชื่อกิจกรรม
 - รายละเอียดกิจกรรม

- ค.เงื่อนไขความสำเร็จของกิจกรรม
ง.ความสำคัญของการจัดกิจกรรม
21. เงื่อนไขในการออกแบบกิจกรรมควรประกอบด้วยส่วนใดบ้าง
ก.จำนวนชิ้นงาน
ข.เวลาเริ่ม/สิ้นสุด
ค.เป้าหมาย
ง.ถูกมากกว่า 1 ข้อ
22. ข้อใดเป็นเทคนิคการสอนสำหรับเด็กสมาธิสั้น
ก.เทคนิคการสอนแบบโครงงาน
ข.เทคนิคการสอนแบบร่วมมือ
ค.เทคนิคการสอนเชิงประสบการณ์
ง.เทคนิค Words group
23. กิจกรรมที่สร้างทักษะทางสังคม คือกิจกรรมในข้อใด
ก.กิจกรรมวงดนตรี
ข.กิจกรรมศิลปะบนฝาผนัง
ค.นวัตกรรมสิ่งประดิษฐ์
ง.ปั้นแป้งโด
24. กิจกรรมปลูกฝังส่งเสริมพัฒนาการของเด็กด้านใดบ้าง
ก.พัฒนาการด้านร่างกาย คือ พัฒนาการด้านกล้ามเนื้อมัดใหญ่
ข. พัฒนาการด้านอารมณ์จิตใจ คือ เด็กได้ฝึกเสียงร้องตลอดเวลา
ค.พัฒนาการด้านสังคม คือ ได้ทำกิจกรรมเป็นกลุ่ม มีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนข้างๆ
ง.พัฒนาการด้านสติปัญญา คือ ต้องจำเนื้อเพลงที่ร้องได้
25. การจัดการเรียนการสอนในข้อใดเหมาะกับเด็กสมาธิสั้น
ก.วิชาคณิตศาสตร์ควรจัดให้อยู่ในช่วงบ่าย
ข.จัดให้เด็กสมาธิสั้นนั่งกับเพื่อนที่ไว้ใจ
ค.จัดโต๊ะเรียนในรูปแบบวงกลม
ง.ให้การบ้านเป็นจำนวนมาก

3. แบบประเมินความสามารถในการออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะทางสังคมของเด็กสมาธิสั้น

แบบประเมินความสามารถในการออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะทางสังคมของเด็ก สมาธิสั้นสำหรับครู

คำชี้แจง ให้วิทยากรประเมินจากผลชิ้นงานการออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะทางสังคม โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด โดยใช้เกณฑ์การพิจารณาตาม Rubric ที่กำหนดไว้

เกณฑ์การให้คะแนนความสามารถในการออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะทางสังคมของเด็กสมาธิสั้น

ประเด็นที่ประเมิน	คะแนน				
	5	4	3	2	1
การวิเคราะห์หลักสูตรและเงื่อนไขและข้อจำกัดในการเรียนรู้	ครูวิเคราะห์พฤติกรรมของเด็กสมาธิสั้น ปัญหาและความต้องการของทั้งผู้เรียนและผู้สอน เงื่อนไขและข้อจำกัด ด้านผู้เรียน ผู้สอน โรงเรียน และผู้บริหารครบทุกประเด็น	ครูวิเคราะห์พฤติกรรมของเด็กสมาธิสั้น ปัญหาและความต้องการของทั้งผู้เรียนและผู้สอน เงื่อนไขและข้อจำกัด ด้านผู้เรียน ผู้สอน โรงเรียน และผู้บริหารเป็นส่วนใหญ่	ครูวิเคราะห์พฤติกรรมของเด็กสมาธิสั้น ปัญหาและความต้องการของทั้งผู้เรียนและผู้สอน เงื่อนไขและข้อจำกัด ด้านผู้เรียน ผู้สอน โรงเรียน และผู้บริหารบางประเด็น	ครูวิเคราะห์พฤติกรรมของเด็กสมาธิสั้นหรือเงื่อนไขและข้อจำกัด ด้านผู้เรียน ผู้สอน โรงเรียน และผู้บริหาร	ครูไม่วิเคราะห์พฤติกรรมของเด็กพร้อมเงื่อนไขและข้อจำกัดต่างๆ
การกำหนดจุดประสงค์การจัดกิจกรรม	ครูกำหนดจุดประสงค์การจัดกิจกรรมทุกประเด็น	ครูกำหนดจุดประสงค์การจัดกิจกรรมเป็นส่วนใหญ่	ครูกำหนดจุดประสงค์การจัดกิจกรรมบางประเด็น	ครูกำหนดจุดประสงค์การจัดกิจกรรมประเด็นเดียว	ครูไม่กำหนดจุดประสงค์การจัดกิจกรรม
การกำหนดเนื้อหา	ครูกำหนดเนื้อหาในการจัดกิจกรรมตรงกับจุดประสงค์ทุกประเด็น	ครูกำหนดเนื้อหาในการจัดกิจกรรมตรงกับจุดประสงค์เป็นส่วนใหญ่	ครูกำหนดเนื้อหาในการจัดกิจกรรมตรงกับจุดประสงค์บางประเด็น	ครูกำหนดเนื้อหาในการจัดกิจกรรมตรงกับจุดประสงค์ประเด็นเดียว	ครูกำหนดเนื้อหาในการจัดกิจกรรมไม่ตรงกับจุดประสงค์ทุกประเด็น

การกำหนด ยุทธวิธีในการจัด กิจกรรม	ครูกำหนดยุทธวิธีในการจัด กิจกรรมตรงกับจุดประสงค์ ทุกประเด็น	ครูกำหนดยุทธวิธีในการ จัดกิจกรรมตรงกับ จุดประสงค์เป็นส่วนใหญ่	ครูกำหนดยุทธวิธีในการจัด กิจกรรมตรงกับจุดประสงค์บาง ประเด็น	ครูกำหนดยุทธวิธีในการ จัดกิจกรรมตรงกับ จุดประสงค์ประเด็นเดียว	ครูกำหนดยุทธวิธีในการจัด กิจกรรมไม่ตรงกับจุดประสงค์ ทุกประเด็น
การกำหนด กิจกรรม สื่อและ วิธีการวัด ประเมินผลการ จัดกิจกรรม	ครูกำหนดกิจกรรมและมีการ เลือกสื่อที่จะใช้มีวิธีการวัด เครื่องมือวัด และเกณฑ์การ ประเมินผลทุกกิจกรรม	ครูกำหนดกิจกรรมและมี การเลือกสื่อที่จะใช้มี วิธีการวัด เครื่องมือวัด และเกณฑ์การ ประเมินผลเป็นส่วนใหญ่	ครูกำหนดกิจกรรมและมีการ เลือกสื่อที่จะใช้มีวิธีการวัด เครื่องมือวัด และเกณฑ์การ ประเมินผลบางกิจกรรม	ครูกำหนดกิจกรรมและมี การเลือกสื่อที่จะใช้มี วิธีการวัด เครื่องมือวัด และเกณฑ์การ ประเมินผลหนึ่งกิจกรรม	ครูไม่กำหนดกิจกรรมและ เลือกสื่อที่จะใช้รวมถึงวิธีการ วัด เครื่องมือวัด และเกณฑ์ การประเมินผล

แบบประเมินความสามารถในการออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะทางสังคมของเด็ก

ชื่อ..... นามสกุล

ประเด็นที่ประเมิน	คะแนน				
	1	2	3	4	5
1.การวิเคราะห์หลักสูตรและเงื่อนไขและข้อจำกัดในการเรียนรู้					
2.การกำหนดจุดประสงค์การจัดกิจกรรม					
3.การกำหนดเนื้อหา					
4.การกำหนดยุทธวิธีในการจัดกิจกรรม					
5.การกำหนดกิจกรรม สื่อและวิธีการวัดประเมินผลการจัดกิจกรรม					

ข้อเสนอแนะ

.....

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

()

4. แบบประเมินความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ที่ส่งเสริมความรู้และความสามารถในการออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะทางสังคมของเด็กสมาธิสั้น
- แบบประเมินความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ที่ส่งเสริมความรู้และความสามารถในการออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะทาง

สังคมของเด็กสมาธิสั้น สำหรับครู

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องเกณฑ์พิจารณาที่ตรงกับความเห็นของท่านโดยมีเกณฑ์พิจารณา ดังนี้

- 5 หมายถึง มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีความพึงพอใจในระดับมาก
- 3 หมายถึง มีความพึงพอใจในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง มีความพึงพอใจในระดับน้อย
- 1 หมายถึง มีความพึงพอใจในระดับน้อยที่สุด

รายการประเมิน	ระดับความพึงพอใจ				
	5	4	3	2	1
1. ด้านปัจจัยนำเข้า					
1.1. สถานที่เหมาะสมกับการจัดกิจกรรม					
1.2. อาหารมีความเหมาะสม					
2. ด้านกระบวนการ					
2.1. กิจกรรมทำให้ครูสามารถรวบรวมความรู้ได้ดีขึ้น					
2.2. กิจกรรมเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยน					
2.3. กิจกรรมให้ครูสามารถวิเคราะห์ข้อมูลได้ดีขึ้น					
2.4. กิจกรรมให้ครูสามารถนำเสนอข้อมูลได้ดีขึ้น					
3. ด้านผลผลิต					
ก่อนการอบรม					
3.1. ท่านมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสมาธิสั้น					
หลังการอบรม					
3.2. ท่านมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสมาธิสั้น					
3.3. สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนได้					
3.4. สามารถนำความรู้ไปให้คำปรึกษาแก่เพื่อนร่วมงานได้					
4. ความพึงพอใจของท่านต่อภาพรวมของการจัดกิจกรรม					
4.1 ความพึงพอใจต่อภาพรวมของการจัดกิจกรรม					

ภาคผนวก ค คุณภาพของเครื่องมือ

1. แบบประเมินความสอดคล้องของแบบทดสอบวัดความรู้ เรื่องเด็กสมาธิสั้น และการออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะทางสังคม สำหรับผู้เชี่ยวชาญ

แบบประเมินความสอดคล้องของแบบทดสอบวัดความรู้ เรื่องเด็กสมาธิสั้นและการออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะทางสังคม สำหรับผู้เชี่ยวชาญ

คำชี้แจง โปรดพิจารณาว่าแบบทดสอบต่อไปนี้ มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์หรือไม่ แล้วกรอกใส่เครื่องหมาย / ลงในช่อง “คะแนน” ตามความคิดเห็นของท่าน (ตัวเลือกที่ขีดเส้นใต้คือข้อที่ถูก)

- ให้ -1 เมื่อแน่ใจว่าแบบทดสอบนั้นไม่สอดคล้องตามจุดประสงค์
 ให้ 0 เมื่อไม่แน่ใจว่าแบบทดสอบนั้นวัดได้สอดคล้องตามจุดประสงค์
 ให้ +1 เมื่อแน่ใจว่าแบบทดสอบนั้นวัดได้สอดคล้องตามจุดประสงค์

วัตถุประสงค์	แบบทดสอบวัดความรู้	คะแนน			ข้อแนะนำ
		-1	0	+1	
ครูอธิบาย ความรู้ เบื้องต้นของ เด็กสมาธิสั้น ได้	1.เด็กสามารถนั่งดูทีวี หรือเล่นวิดีโอเกมได้เป็น ชั่วโมง ถือว่าเป็นเด็กสมาธิสั้นหรือไม่ ก.เป็นเด็กสมาธิสั้น เนื่องจากการดูวิดีโอเกมมี การเปลี่ยนทุก 2-3 วินาที จึงสามารถดึงดูด ความสนใจของเด็กได้ ข.ไม่เป็นเด็กสมาธิสั้น เนื่องจากเด็กสามารถทำ กิจกรรมต่อเนื่องได้เป็นเวลานาน ค.ไม่เป็นเด็กสมาธิสั้น เนื่องจากเด็กต้องตั้ง สมาธิถึงจะสามารถดูวิดีโอเกมได้เป็นเวลานาน ง.ไม่มีข้อใดถูก				
ครูอธิบาย ความรู้ เบื้องต้นของ เด็กสมาธิสั้น ได้	2.ข้อใดเป็นแนวคิดในการดูแลเด็กสมาธิสั้น ก.ลดเวลารอ มองเวลาเห็น ข.ให้ Feed back ทันที ค.สร้างแรงจูงใจที่ชัดเจน ง. ถูกทั้งข้อ ก ข และ ค				

วัตถุประสงค์	แบบทดสอบวัดความรู้	คะแนน			ข้อเสนอแนะ
		-1	0	+1	
ครูอธิบาย ความรู้ เบื้องต้นของ เด็กสมาธิสั้น ได้	3. ข้อใดเป็นการป้องกันไม่ให้เกิดโรคสมาธิสั้น ก. เน้นให้เรียนรู้ผ่านอุปกรณ์เทคโนโลยี ข. ควรให้ดูข่าวจากโทรทัศน์เป็นประจำ สม่ำเสมอ ค. <u>ชี้แจงเวลาในการใช้ชีวิตประจำวัน</u> ง. ฝึกให้มีทักษะในการใช้คอมพิวเตอร์มากกว่า 2 ชั่วโมงต่อวัน				
ครูอธิบาย ความรู้ เบื้องต้นของ เด็กสมาธิสั้น ได้	4. ข้อใดเป็นสาเหตุของการเกิดโรคสมาธิสั้น ก. พันธุกรรมและสมองส่วนหน้าทำงานผิดปกติ ข. สารสื่อประสาททำงานไม่สมบูรณ์ ค. ถูกทั้งข้อ ก และ ข ง. ไม่มีข้อใดถูก				
ครู ยกตัวอย่าง พฤติกรรม ของเด็ก สมาธิสั้นได้	5. ข้อใดต่อไปนี้เป็นอาการของเด็กที่เป็น สมาธิสั้น ก. มักจะวิ่งหรือปีนป่ายในสถานการณ์ที่ไม่ เหมาะสม ข. ทำงานตามคำสั่งไม่ค่อยเสร็จ ค. ทำของหายบ่อยๆ ง. ถูกทุกข้อ				
ครู ยกตัวอย่าง พฤติกรรม ของเด็ก สมาธิสั้นได้	คำชี้แจง: ข้อคำถามต่อไปนี้ถ้าถูกให้ตอบข้อ ก ถ้าผิดให้ตอบข้อ ข 6. เด็กสมาธิสั้นส่วนใหญ่มีเจตนา สร้างปัญหา ต่างๆ เป็นเด็กเกเร ไม่เชื่อฟัง ไม่รับผิดชอบ ไม่ ตั้งใจเรียน เพื่อเรียกร้องความสนใจ (ข)				

วัตถุประสงค์	แบบทดสอบวัดความรู้	คะแนน			ข้อแนะนำ
		-1	0	+1	
ครู ยกตัวอย่าง พฤติกรรม ของเด็ก สมาธิสั้นได้	คำชี้แจง: ข้อคำถามต่อไปนี้ถ้าถูกให้ตอบข้อ ก ถ้าผิดให้ตอบข้อ ข 7. เด็กสมาธิสั้นควรจะมีความคิดและพฤติกรรม ที่ตีเหมือนเด็กปกติคนอื่น ๆ ได้โดยไม่จำเป็นต้อง สอนว่าควรทำอะไรบ้าง (ข)				
ครู ยกตัวอย่าง พฤติกรรม ของเด็ก สมาธิสั้นได้	คำชี้แจง: ข้อคำถามต่อไปนี้ถ้าถูกให้ตอบข้อ ก ถ้าผิดให้ตอบข้อ ข 8. ทั้งครูและผู้ปกครอง ควรจะมุ่งดูแลจุดแข็ง มากกว่าค้นหาจุดอ่อนและตอกย้ำความ ล้มเหลวของเด็ก (ก)				
ครู ยกตัวอย่าง พฤติกรรม ของเด็ก สมาธิสั้นได้	คำชี้แจง: ข้อคำถามต่อไปนี้ถ้าถูกให้ตอบข้อ ก ถ้าผิดให้ตอบข้อ ข 9. ปัญหาพฤติกรรมที่เกิดขึ้นเป็นเรื่องของโรคที่ เด็กเป็นและเกินความสามารถของเด็กในการ ควบคุมตนเองซึ่งผู้ใหญ่ต้องร่วมมือกัน ช่วยเหลือเด็ก (ก)				
ครู ยกตัวอย่าง พฤติกรรม ของเด็ก สมาธิสั้นได้	คำชี้แจง: ข้อคำถามต่อไปนี้ถ้าถูกให้ตอบข้อ ก ถ้าผิดให้ตอบข้อ ข 10. เป็นเรื่องปกติของวัยเด็กที่จะซนมากๆ ไม่มี ปัญหาอะไรที่จะต้องจัดการ หรือไปพบแพทย์ เพื่อรักษา (ข)				
ครู ยกตัวอย่าง การสื่อสาร ในการปรับ พฤติกรรม ของเด็ก สมาธิสั้นได้	11. น้อง A. ร้องไห้เสียงดัง โวยวาย และทำลาย ข้าวของ เพราะผู้ปกครอง ไม่อนุญาตให้ชื่อของ เล่น ซึ่งไม่ได้ตกลงกันไว้ในรายสวดกซื้อ ข้อใด เป็นวิธีการจัดการที่ถูกต้อง ก. ตำนานิ				

วัตถุประสงค์	แบบทดสอบวัดความรู้	คะแนน			ข้อแนะนำ
		-1	0	+1	
	ข. เข้าไปลืดอกตัวเด็กไว้ ค. บอกให้หยุด เมื่อกระทำ ง. เพิกเฉย				
ครู ยกตัวอย่าง การสื่อสาร ในการปรับ พฤติกรรม ของเด็ก สมารถสันได้	12. น้อง B. ไม่ชอบฟังเวลาครูสอน เหม่อลอย นั่งเล่นมือตัวเอง บางครั้งลุกออกจากที่เดินไป มา ขณะกระตุ้นให้เขียนน้องจะรอให้ส่งกระตุ้น ทุกครั้งถึงยอมทำ ไม่ทำเอง งานเสร็จช้า ข้อใด เป็นวิธีการจัดการที่ถูกต้อง ก. ตำหนิ ข. บอกให้หยุด กระทำผิด เมื่อ ค. เพิกเฉย				

วัตถุประสงค์	แบบทดสอบวัดความรู้	คะแนน			ข้อเสนอแนะ
		-1	0	+1	
	ง. <u>มีข้อสัญญา</u> <u>ร่วมกันเมื่อ</u> <u>ทำงานเสร็จ</u>				
ครูอธิบายเทคนิคและกระบวนการปรับพฤติกรรมของเด็กสมาธิสั้นได้	13. ถ้าครูพบว่าเด็กในชั้นเรียนคนหนึ่ง มีพฤติกรรมชอบก้าวมัด กัดฟัน พุดคำหยาบ แสดงว่านักเรียนคนนั้นมีพฤติกรรมทางอารมณ์อยู่ในระดับใด ก. ระดับรุนแรงน้อย ข. ระดับรุนแรงปานกลาง ค. ระดับรุนแรงมาก ง. ไม่มีพฤติกรรมทางอารมณ์				
ครูอธิบายเทคนิคและกระบวนการปรับพฤติกรรมของเด็กสมาธิสั้นได้	14. หากครูพบว่าเด็กในชั้นเรียนของท่านมีระดับพฤติกรรมทางอารมณ์ในระดับรุนแรงปานกลาง ท่านจะมีวิธีการจัดการอย่างไร ก. เดินเข้าไปหา โดยไม่กล่าวโทษหรือว่าเป็นเด็กนิสัยไม่ดี ข. จับล้อคอตัวเด็กในท่าที่ไม่อันตราย ค. เพิกเฉยไม่สนใจ ง. เดินเข้าไปหาและจัดการกับเพื่อนที่เด็กทะเลาะด้วย				
ครูอธิบายเทคนิคและกระบวนการปรับพฤติกรรมของเด็กสมาธิสั้นได้	15. การจัดการพฤติกรรมที่อยู่ในระดับรุนแรงปานกลางมี 5 ขั้นตอนยกเว้นข้อใด ก. ชื่นบออารมณ์ ข. ชื่นกำหนดเงื่อนไข ค. ชื่นเพิกเฉย ง. ชื่นประเมินสถานการณ์				

วัตถุประสงค์	แบบทดสอบวัดความรู้	คะแนน			ข้อเสนอแนะ
		-1	0	+1	
ครูอธิบายเทคนิคและกระบวนการปรับพฤติกรรมของเด็กสมาธิสั้นได้	16. การจัดการพฤติกรรมของเด็กที่มีระดับรุนแรงปานกลาง ชั้นควบคุมอารมณ์มีเทคนิคการจัดการอย่างไร ก. ให้งดการกระตุ้นด้วยคำพูด ข. <u>ให้รอคอยจนกว่าเด็กจะควบคุมอารมณ์ได้ด้วยตนเองเมื่อไม่ได้รับความสนใจ</u> ค. ให้เดินเข้าหา แล้วบอกอารมณ์เด็ก				
ครูยกตัวอย่างการสื่อสารในการปรับพฤติกรรมของเด็กสมาธิสั้นได้	ง. ให้พูดถึงพฤติกรรมหรืออารมณ์ที่เกิดขึ้นโดยไม่ต้องกล่าวโทษหรือตำหนิ 17. คำพูดในข้อใดเหมาะกับเด็กสมาธิสั้น ก. ครูเบื่อมากที่เธอทำงานไม่เคยเสร็จ ข. เธอน่าจะทำงานให้เรียบร้อยกว่านี้ ค. <u>ครูอยากให้เธอพูดเบาๆ</u> ง. หยุดตะโกนเสียงดังได้แล้ว				
ครูยกตัวอย่างการสื่อสารในการปรับพฤติกรรมของเด็กสมาธิสั้นได้	18. "ทำงานถึงข้อไหนแล้วครับ ครูสั่งงานก็ข้อนะครับ งานยากไหมครับ คิดว่าจะเสร็จก็ไมงครับ" เป็นเทคนิคการสื่อสารที่เหมาะสมสำหรับเด็กสมาธิสั้นในชั้นตอนใด ก. การสื่อสารเพื่อสร้างความจริงจัง ข. การสื่อสารเพื่อมอบหมายงาน ค. การชมเชย ง. <u>การสื่อสารเพื่อสร้างสติ</u>				
ครูอธิบายแนวทางการช่วยเหลือเด็กสมาธิสั้นได้	19. การมอบหมายงานที่เหมาะสมกับเด็กสมาธิสั้นข้อใดถูกต้องที่สุด 1. ครูควรใช้คำพูดให้น้อยลง พูดช้าๆ ชัดเจน กระชับ ครอบคลุม 2. ให้เด็กสมาธิสั้นพูดทบทวนที่ครูสั่งหรืออธิบายก่อนลงมือทำ 3. ฝึกเด็กให้ทำงานทีละอย่างให้สำเร็จ				

วัตถุประสงค์	แบบทดสอบวัดความรู้	คะแนน			ข้อแนะนำ
		-1	0	+1	
	4.ตีเทียนจนเด็กแยกไม่ถูกว่าครูให้ทำอะไร ก. 2,3 <u>ข. 1,2</u> ค. 3,4 ง. 1,4				
ครูยกตัวอย่างการสื่อสารกับเด็กสมาธิสั้นได้	20.เมื่อครูพบว่านักเรียนในชั้นเรียนอาจเป็นโรคสมาธิสั้นครูจะพูดกับผู้ปกครองอย่างไร ก.คุณแม่จะลูกคุณเป็นโรคสมาธิสั้น <u>ข.คุณครูสังเกตเห็นว่าลูกคุณแม่มีอาการนั่งไม่นิ่ง ขว้างปาสิ่งของ ตอนอยู่ที่บ้านคุณแม่เคยสังเกตเห็นอาการเหล่านี้บ้างหรือไม่คะ</u> ค.คุณแม่คะ ครูขอเชิญคุยเรื่องพฤติกรรมของลูกคุณแม่หน่อยคะ สัก 15 นาทีนะคะ ง.คุณแม่คะครูว่าลูกคุณแม่ผิดปกติไม่เหมือนเด็กในชั้นเรียนคนอื่นนะคะ				
ครูยกตัวอย่างการสื่อสารกับเด็กสมาธิสั้นได้	21.ข้อใดจัดเป็นการสื่อสารเพื่อประเมินความพร้อม <u>ก.ลูกทำอะไรอยู่ครับ ดูอะไรอยู่ครับ สนุกไหม ไกลจับหรือยัง</u> ข ถ้าดูทีวีตอนนี้จบแล้ว แม่อยากให้ไปอาบน้ำได้ไหมครับ ค.เสร็จจากนี้ลูกจะไปอาบน้ำหรือว่ากินข้าวก่อน ง.ถ้าอยากดูทีวีต้องทำการบ้านให้เสร็จก่อน				

วัตถุประสงค์	แบบทดสอบวัดความรู้	คะแนน			ข้อเสนอแนะ
		-1	0	+1	
ครู ยกตัวอย่าง การสื่อสาร ในการปรับ พฤติกรรม ของเด็ก สมาธิสั้นได้	22. ข้อใดเป็นปัญหาการสื่อสารในเด็กสมาธิสั้น ที่พบบ่อย ก. การใช้คำสั่งซ้ำหลายครั้ง ข. การสั่งให้ทำ ค. การลงโทษแบบไร้เหตุผล ง. การมอบหมายงานหลายอย่างในเวลา เดียวกัน				
ครูอธิบาย แนวทางการ ช่วยเหลือ เด็กสมาธิ สั้นได้	23. ข้อใดเป็นการช่วยเหลือด้านการวาง กฎระเบียบในห้องเรียนที่ถูกต้อง ก. ต้องเป็นเด็กดี ไม่เกเร ข. ต้องทำตัวดี ไม่งอแง ค. <u>ไม่โยกโต๊ะไม่โยกเก้าอี้ เก็บของเมื่อเล่นเสร็จ แล้ว</u> ง. ไม่โยกเล่น เก็บให้เรียบร้อย				
ครูอธิบาย ความหมาย ของกิจกรรม สร้างทักษะ ทางสังคมได้	24. ข้อใดเป็นการพัฒนาทักษะทางสังคมของ เด็ก ก. การพัฒนาการเรียนรู้อยอมรับความผิดพลาด ข. พัฒนาการเคารพบุคคลอื่นและการมีอารมณ์ ร่วม ค. พัฒนาการเล่นร่วมกันกับเด็กคนอื่น ง. ถูกทุกข้อ				
ครูอธิบาย ความหมาย ของกิจกรรม สร้างทักษะ ทางสังคมได้	25. ข้อใดไม่จัดว่าเป็นเด็กที่มีทักษะทางสังคม ก. การพูดคุยกับคนอื่นได้ และสามารถทำ ความรู้จักกับคนใหม่ๆได้ ข. เข้าใจอารมณ์ตนเองและผู้อื่น ค. <u>มีความเป็นตัวของตัวเองสูง</u>				

วัตถุประสงค์	แบบทดสอบวัดความรู้	คะแนน			ข้อแนะนำ
		-1	0	+1	
	ง.สามารถแสดงออกด้วยพฤติกรรมที่เหมาะสม ในสถานการณ์ต่างๆได้ เช่น รู้จักขอโทษ ขอบคุณ แบ่งปัน				
ครูอธิบาย แนวทางการ ช่วยเหลือ เด็กสมาธิ สั้นได้	26. การช่วยเหลือเด็กสมาธิสั้นให้มีเพื่อนครูควร มีวิธีการดังข้อใด ก. ให้เด็กระบายอารมณ์โกรธอย่างเหมาะสม เมื่อทะเลาะกับเพื่อน ข. ควรหากิจกรรมให้เด็กได้ทำเป็นคู่หรือเป็น กลุ่ม ค. จัดเพื่อนที่เด็กสนิทหรือเพื่อนที่อาสาช่วยดูแล คอยเตือนเมื่อเด็กไม่มีสมาธิ ง. ถูกทั้ง ข และ ค				
ครูออกแบบ กิจกรรม สร้างทักษะ ทางสังคม ของเด็ก สมาธิสั้นได้	27. การออกแบบกิจกรรมควรมีส่วนประกอบ ยกเว้นข้อใด ก. ชื่อกิจกรรม ข. รายละเอียดกิจกรรม ค. เงื่อนไขความสำเร็จของกิจกรรม ง. ความสำคัญของการจัดกิจกรรม				
ครูออกแบบ กิจกรรม สร้างทักษะ ทางสังคม ของเด็ก สมาธิสั้นได้	28. เงื่อนไขในการออกแบบกิจกรรมควร ประกอบด้วยส่วนใดบ้าง ก. จำนวนชิ้นงาน ข. เวลาเริ่ม/สิ้นสุด ค. เป้าหมาย ง. ถูกมากกว่า 1 ข้อ				

วัตถุประสงค์	แบบทดสอบวัดความรู้	คะแนน			ข้อเสนอแนะ
		-1	0	+1	
ครูยกตัวอย่างการสื่อสารกับเด็กสมาธิสั้นได้	29. ข้อใดเป็นหลักปฏิบัติในการสื่อสารระหว่างครูกับเด็กสมาธิสั้นที่ถูกต้อง ก.การบอกความจริงกับเด็กช่วยให้เด็กรับทราบถึงโรคที่เป็นอยู่ ข.พูดคุยกเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับเด็กในทางบวก ค.ร่วมปรึกษาหารือในการช่วยเหลือเด็กและมีสัญญาใจกัน ง.แจ้งผลการเรียนของเด็ก				
ครูอธิบายเทคนิคและกระบวนการปรับพฤติกรรมของเด็กสมาธิสั้นได้ทักษะทางสังคมได้	30. พฤติกรรมต่อไปนี้เป็นพฤติกรรมระดับรุนแรงปานกลางยกเว้นข้อใด ก.พูดคำหยาบ ข.ร้องไห้เสียงดัง ค.กำมือแน่น ง.ต่อต้านคำสั่งครู				
ครูออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะทางสังคมของเด็กสมาธิสั้นได้	31. ข้อใดเป็นเทคนิคการสอนสำหรับเด็กสมาธิสั้น ก.เทคนิคการสอนแบบโครงงาน ข.เทคนิคการสอนแบบร่วมมือ ค.เทคนิคการสอนเชิงประสบการณ์ ง.เทคนิค Words group				
ครูออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะทางสังคมของเด็กสมาธิสั้นได้	32. กิจกรรมที่สร้างทักษะทางสังคม คือ กิจกรรมในข้อใด ก.กิจกรรมวงดนตรี ข.กิจกรรมศิลปะบนฝาผนัง ค.นวัตกรรมสิ่งประดิษฐ์ ง.ปั้นแป้งโด				

วัตถุประสงค์	แบบทดสอบวัดความรู้	คะแนน			ข้อเสนอแนะ
		-1	0	+1	
ครูออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะทางสังคมของเด็กสมาธิสั้นได้	33.กิจกรรมปลูกฝังส่งเสริมพัฒนาการของเด็กด้านไต่บ้าง ก.พัฒนาการด้านร่างกาย คือ พัฒนาการด้านกล้ามเนื้อมัดใหญ่ ข. พัฒนาการด้านอารมณ์จิตใจ คือ เด็กได้ฝึกเสียงร้องตลอดเวลา ค.พัฒนาการด้านสังคม คือ ได้ทำกิจกรรมเป็นกลุ่ม มีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนข้างๆ ง.พัฒนาการด้านสติปัญญา คือ ต้องจำเนื้อเพลงที่ร้องได้				
ครูออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะทางสังคมของเด็กสมาธิสั้นได้	34.กิจกรรมต่อไปนี้ข้อใดไม่ใช่กิจกรรมที่ส่งเสริมทักษะทางสังคม ก.กิจกรรมปลูกฝัง ข.กิจกรรมวิ่งมาราธอน ค.กิจกรรมเคลื่อนไหวประกอบนิทาน ง.กิจกรรมศิลปะเพื่อการสื่อสาร				
ครูอธิบายแนวทางการช่วยเหลือเด็กสมาธิสั้นได้	35.การจัดการเรียนการสอนในข้อใดเหมาะกับเด็กสมาธิสั้น ก.วิชาคณิตศาสตร์ควรจัดให้อยู่ในช่วงบ่าย ข.จัดให้เด็กสมาธิสั้นนั่งกับเพื่อนที่ไวใจ ค.จัดโต๊ะเรียนในรูปแบบวงกลม ง.ให้การบ้านเป็นจำนวนมาก				

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

()

ผู้เชี่ยวชาญ

อันดับ	คะแนนความสามารถส่วนบุคคลของผู้เข้าแข่งขัน	IOC			ผลการพิจารณา
		1	2	3	
22	1	0	1	0.67	สอดคล้อง
23	1	0	1	0.67	สอดคล้อง
24	1	0	1	0.67	สอดคล้อง
25	0	1	1	0.67	สอดคล้อง

ตาราง 12 (ต่อ)

ข้อที่	ค่าความเสียหาย (P)	ค่าอำนาจจำแนก (r)	หมายเหตุ
1	0.50	0.25	ใช้ได้
2	0.75	0.50	ใช้ได้
3	0.63	0.25	ใช้ได้
4	0.75	0.25	ใช้ได้
5	0.75	0.25	ใช้ได้
6	0.75	0.25	ใช้ได้
7	0.75	0.25	ใช้ได้
8	0.25	0.50	ใช้ได้
9	0.75	0.50	ใช้ได้
10	0.56	0.38	ใช้ได้
11	0.75	0.25	ใช้ได้
12	0.75	0.50	ใช้ได้
13	0.38	0.25	ใช้ได้
14	0.25	0.50	ใช้ได้
15	0.75	0.25	ใช้ได้
16	0.63	0.50	ใช้ได้
17	0.75	0.25	ใช้ได้
18	0.75	0.50	ใช้ได้
19	0.31	0.38	ใช้ได้
20	0.50	0.25	ใช้ได้
21	0.44	0.38	ใช้ได้
22	0.56	0.63	ใช้ได้
23	0.75	0.25	ใช้ได้
24	0.63	0.50	ใช้ได้
25	0.63	0.50	ใช้ได้

ตาราง 13 ผลการวิเคราะห์หาความเสียหาย (P) ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบ
 25 ข้อ ผู้เรียนต้องเลือกคำตอบและการออกแบบกิจกรรมทางสังคม

ตาราง 14 แสดงผลการคัดเลือกแบบทดสอบวัดความรู้ เรื่องเด็กสมาธิสั้นและการ
ออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะทางสังคม จำนวน 25 ข้อ

ข้อที่	ค่าความยากง่าย (p)	ค่าอำนาจจำแนก (r)	หมายเหตุ
1	0.50	0.25	ใช้ได้
2	0.75	0.50	ใช้ได้
3	0.63	0.25	ใช้ได้
4	0.75	0.25	ใช้ได้
5	0.75	0.25	ใช้ได้
6	0.75	0.25	ใช้ได้
7	0.75	0.25	ใช้ได้
8	0.25	0.50	ใช้ได้
9	0.75	0.50	ใช้ได้
10	0.56	0.38	ใช้ได้
11	0.75	0.25	ใช้ได้
12	0.75	0.50	ใช้ได้
13	0.38	0.25	ใช้ได้
14	0.25	0.50	ใช้ได้
15	0.75	0.25	ใช้ได้
16	0.63	0.50	ใช้ได้
17	0.75	0.25	ใช้ได้
18	0.75	0.50	ใช้ได้
19	0.31	0.38	ใช้ได้
20	0.50	0.25	ใช้ได้
21	0.44	0.38	ใช้ได้
22	0.56	0.63	ใช้ได้
23	0.75	0.25	ใช้ได้
24	0.63	0.50	ใช้ได้
25	0.63	0.50	ใช้ได้

การวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดความรู้ เรื่องเด็กสมาธิสั้นและการ
ออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะทางสังคม จำนวน 25 ข้อ โดยใช้วิธีการของ KR₂₀ มีค่าเท่ากับ 0.75

2. แบบประเมินความสอดคล้องของแบบประเมินความสามารถในการออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะทางสังคมของเด็กสมาธิสั้น สำหรับผู้เชี่ยวชาญ

แบบประเมินความสอดคล้องของแบบประเมินความสามารถในการออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะทางสังคมของเด็กสมาธิสั้นสำหรับครู (สำหรับผู้เชี่ยวชาญ)

คำชี้แจง ขอให้ท่านพิจารณาประเด็นการพิจารณาความสามารถในการออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะทางสังคมของเด็กสมาธิสั้นสำหรับครู ว่ามีความเหมาะสมมากน้อยเพียงใด โดยเขียนเครื่องหมาย / ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด ซึ่งระดับความคิดเห็นมีค่าดังนี้

ให้	+1	เมื่อแน่ใจว่าแบบประเมินนั้นวัดได้ตรงกับนิยามศัพท์เฉพาะ
ให้	0	เมื่อไม่แน่ใจว่าแบบประเมินนั้นวัดได้ตรงกับนิยามศัพท์เฉพาะ
ให้	-1	เมื่อแน่ใจว่าแบบประเมินนั้นไม่ตรงกับนิยามศัพท์เฉพาะ

แบบประเมินความสามารถในการออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะทางสังคม มีจำนวนทั้งสิ้น 5 ข้อ โดยใช้เกณฑ์การพิจารณาตาม Rubric ที่กำหนดไว้ดัง ตาราง 15

ตาราง 15 แสดงเกณฑ์การให้คะแนนความสามารถในการออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะทางสังคมของเด็กสมาธิสั้น

ประเด็นที่ประเมิน	คะแนน				
	5	4	3	2	1
การวิเคราะห์หลักสูตรและเงื่อนไขและข้อจำกัดในการเรียนรู้	ครูวิเคราะห์ความต้องการของทั้งผู้เรียนและผู้สอน เสนอแนะและข้อจำกัด ด้านผู้เรียน ผู้สอน โรงเรียน และผู้บริหารครบทุกประเด็น	ครูวิเคราะห์ความต้องการของทั้งผู้เรียนและผู้สอน เสนอแนะและข้อจำกัด ด้านผู้เรียน ผู้สอน โรงเรียน และผู้บริหารเป็นส่วนใหญ่	ครูวิเคราะห์ความต้องการของทั้งผู้เรียนและผู้สอน เสนอแนะและข้อจำกัด ด้านผู้เรียน ผู้สอน โรงเรียน และผู้บริหารบางประเด็น	ครูวิเคราะห์เงื่อนไขและข้อจำกัด ด้านผู้เรียน ผู้สอน โรงเรียน และผู้บริหาร	ครูไม่วิเคราะห์
การกำหนดจุดประสงค์การจัดกิจกรรม	ครูกำหนดจุดประสงค์การจัดกิจกรรมทุกประเด็น	ครูกำหนดจุดประสงค์การจัดกิจกรรมเป็นส่วนใหญ่	ครูกำหนดจุดประสงค์การจัดกิจกรรมบางประเด็น	ครูกำหนดจุดประสงค์การจัดกิจกรรมประเด็นเดียว	ครูไม่กำหนดจุดประสงค์การจัดกิจกรรม
การกำหนดเนื้อหา	ครูกำหนดเนื้อหาในการจัดกิจกรรมตรงกับจุดประสงค์ทุกประเด็น	ครูกำหนดเนื้อหาในการจัดกิจกรรมตรงกับจุดประสงค์ เป็นส่วนใหญ่	ครูกำหนดเนื้อหาในการจัดกิจกรรมตรงกับจุดประสงค์บางประเด็น	ครูกำหนดเนื้อหาในการจัดกิจกรรมตรงกับจุดประสงค์ ประเด็นเดียว	ครูกำหนดเนื้อหาในการจัดกิจกรรมไม่ตรงกับจุดประสงค์ทุกประเด็น
การกำหนดยุทธวิธีในการจัดกิจกรรม	ครูกำหนดยุทธวิธีในการจัดกิจกรรมตรงกับจุดประสงค์ทุกประเด็น	ครูกำหนดยุทธวิธีในการจัดกิจกรรมตรงกับจุดประสงค์ เป็นส่วนใหญ่	ครูกำหนดยุทธวิธีในการจัดกิจกรรมตรงกับจุดประสงค์บางประเด็น	ครูกำหนดยุทธวิธีในการจัดกิจกรรมตรงกับจุดประสงค์ ประเด็นเดียว	ครูกำหนดยุทธวิธีในการจัดกิจกรรมไม่ตรงกับจุดประสงค์ทุกประเด็น
การกำหนดกิจกรรม สื่อและวิธีการวัดประเมินผลการจัดกิจกรรม	ครูกำหนดกิจกรรม สื่อและวิธีการวัดประเมินผลทุกกิจกรรม	ครูกำหนดกิจกรรม สื่อและวิธีการวัดประเมินผลเป็นส่วนใหญ่	ครูกำหนดกิจกรรม สื่อและวิธีการวัดประเมินผลบางกิจกรรม	ครูกำหนดกิจกรรม สื่อและวิธีการวัดประเมินผลหนึ่งกิจกรรม	ครูไม่กำหนดกิจกรรมและเลือกสื่อที่จะใช้รวมถึงวิธีการวัด เครื่องมือวัด และเกณฑ์การประเมินผล

ประเด็นที่ประเมิน	คะแนน			ข้อเสนอแนะ
	+1	0	-1	
1.การวิเคราะห์หลักสูตรและเงื่อนไขและข้อจำกัดในการเรียนรู้				
2.การกำหนดจุดประสงค์การจัดกิจกรรม				
3.การกำหนดเนื้อหา				
4.การกำหนดยุทธวิธีในการจัดกิจกรรม				
5.การกำหนดกิจกรรม สื่อและวิธีการวัดประเมินผลการจัดกิจกรรม				

คิดเห็นในภาพรวม

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

()

ผู้เชี่ยวชาญ

ตาราง 16 ผลการประเมินความสอดคล้องของแบบประเมินความสามารถในการออกแบบ
กิจกรรมสร้างทักษะทางสังคมของเด็กสมาธิสั้น

ประเด็นที่ประเมิน	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญคนที่			IOC	ผลการพิจารณา
	1	2	3		
1. การวิเคราะห์หลักสูตรและ เงื่อนไขและข้อจำกัดในการ เรียนรู้	1	0	1	0.67	สอดคล้อง
2. การกำหนดจุดประสงค์การจัด กิจกรรม	1	0	1	0.67	สอดคล้อง
3. การกำหนดเนื้อหา	1	1	1	1	สอดคล้อง
4. การกำหนดยุทธวิธีในการจัด กิจกรรม	1	1	1	1	สอดคล้อง
5. การกำหนดกิจกรรม สื่อและ วิธีการวัดประเมินผลการจัด กิจกรรม	1	0	1	0.67	สอดคล้อง

3. แบบประเมินความสอดคล้องของแบบประเมินความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ที่ส่งเสริมความรู้และความสามารถในการออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะทางสังคมของเด็กสมาธิสั้นสำหรับครู สำหรับผู้เชี่ยวชาญ

แบบประเมินความสอดคล้องของแบบประเมินความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ที่ส่งเสริมความรู้และความสามารถในการออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะทางสังคมของเด็กสมาธิสั้นสำหรับครู
(สำหรับผู้เชี่ยวชาญ)

คำชี้แจง ขอให้ท่านพิจารณาข้อคำถามของแบบประเมินความพึงพอใจของกิจกรรมการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ที่ส่งเสริมความรู้ความสามารถในการออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะทางสังคมของเด็กสมาธิสั้นสำหรับครู ว่ามีความสอดคล้องมากน้อยเพียงใด โดยเขียน เครื่องหมาย / ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด ซึ่งระดับความคิดเห็นมีค่าดังนี้

- 1 หมายถึง เมื่อแน่ใจว่าคำถามนั้นไม่สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ
- 0 หมายถึง เมื่อไม่แน่ใจว่าคำถามนั้นสอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ
- +1 หมายถึง เมื่อแน่ใจว่าคำถามนั้นสอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ

รายละเอียด	ระดับความคิดเห็น		
	+1	0	-1
1. ด้านปัจจัยนำเข้า			
1.1. สถานที่เหมาะสมกับการจัดกิจกรรม			
1.2. อาหารมีความเหมาะสม			
2. ด้านกระบวนการ			
2.1. กิจกรรมทำให้ครูสามารถรวบรวมความรู้ได้ดีขึ้น			
2.2. กิจกรรมเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้			
2.3. กิจกรรมให้ครูสามารถวิเคราะห์ข้อมูลได้ดีขึ้น			
2.4. กิจกรรมให้ครูสามารถนำเสนอข้อมูลได้ดีขึ้น			
3. ด้านผลผลิต			
ก่อนการอบรม			
3.1 ท่านมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสมาริชั่น			

รายละเอียด	ระดับความคิดเห็น		
	+1	0	-1
หลังการอบรม			
3.2 ท่านมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสมมติฐาน			
3.3. สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนได้			
3.4. สามารถนำความรู้ไปให้คำปรึกษาแก่เพื่อนร่วมงานได้			
4. ความพึงพอใจของท่านต่อภาพรวมของการจัดกิจกรรม			
4.1 ความพึงพอใจต่อภาพรวมของการจัดกิจกรรม			

คิดเห็นในภาพรวม

.....

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

()

ผู้เชี่ยวชาญ

ตาราง 17 ผลการประเมินความสอดคล้องของแบบประเมินความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ที่ส่งเสริมความรู้และความสามารถในการออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะทางสังคมของเด็กสมาธิสั้น สำหรับครู

รายละเอียด	ความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญคนที่			IOC	ผลการพิจารณา
	1	2	3		
1. ด้านปัจจัยนำเข้า					
1.1. สถานที่เหมาะสมกับการจัด	1	1	1	1	สอดคล้อง
1.2. อาหารมีความเหมาะสม	1	1	1	1	สอดคล้อง
2. ด้านกระบวนการ					
2.1. กิจกรรมทำให้ครูสามารถรวบรวมความรู้ได้ดีขึ้น	1	1	1	1	สอดคล้อง
2.2. กิจกรรมเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้	1	1	1	1	สอดคล้อง
2.3. กิจกรรมให้ครูสามารถวิเคราะห์ข้อมูลได้ดีขึ้น	1	1	1	1	สอดคล้อง
2.4. กิจกรรมให้ครูสามารถนำเสนอข้อมูลได้ดีขึ้น	1	1	1	1	สอดคล้อง
3. ด้านผลผลิต					
ก่อนการอบรม					

ตาราง 17 (ต่อ)

รายละเอียด	ระดับความคิดเห็น			IOC	ผลการพิจารณา
	+1	0	-1		
3.1 ท่านมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสมมติฐาน	1	1	1	1	สอดคล้อง
หลังการอบรม					
3.2 ท่านมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสมมติฐาน	1	1	1	1	สอดคล้อง
3.3. สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนได้	1	1	1	1	สอดคล้อง
3.4. สามารถนำความรู้ไปให้คำปรึกษาแก่เพื่อนร่วมงานได้	1	1	1	1	สอดคล้อง
4. ความพึงพอใจของท่านต่อภาพรวมของการจัดกิจกรรม					
4.1 ความพึงพอใจต่อภาพรวมของการจัดกิจกรรม	1	1	1	1	สอดคล้อง

ลำดับที่	คะแนนก่อน อบรม (25 คะแนน)	คะแนนหลัง อบรม (25 คะแนน)	D	D ²	p
1	16	21	5	25	8.60
2	16	19	3	9	
3	17	23	6	36	
4	15	19	4	16	
5	18	24	6	36	
6	17	23	6	36	
7	15	24	9	81	
8	13	19	6	36	
9	10	13	3	9	
10	10	13	3	9	
11	17	23	6	36	
12	10	12	2	4	
13	18	19	1	1	
14	11	12	1	1	
15	14	19	5	25	
16	13	17	4	16	
17	13	14	1	1	
18	17	22	5	25	
19	11	13	2	4	
20	10	11	1	1	
21	10	18	8	64	
22	15	19	4	16	
23	11	12	1	1	

ภาคผนวก ๑ ผลการทดสอบ
ตาราง 18 ผลคะแนนสอบก่อนและหลังอบรมของครูผู้สอนในสถานศึกษาและผลการออกแบบ
กิจกรรมสร้างทักษะสังคม

ক্রিকণ্ডী	কসন্নকুণ	কসন্নকুণ	কসন্নকুণ	D	D ²	p
24	15	24	9	81	8.60	
25	13	20	7	49		
$\sum x$	345	453	108	618		
\bar{x}	13.80	18.12	4.32	24.72		
S.D.	2.81	4.41	2.51			

কারণ 18 (ক)0

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

t-test

Paired Samples Statistics

		Mean	N	Std. Deviation
Pair 1	Pre-test	13.80	25	2.81
	Posttest	18.12	25	4.41

Paired Samples Test

		Paired Differences			t	df	Sig.(2-tailed)	Sig.(1-tailed)
		Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean				
Pair 1	Posttest - Pretest	4.32	2.51	0.50	8.5988	24	0.0000	0.0000

ตาราง 19 แสดงผลการเปรียบเทียบความสามารถของครูในการออกแบบกิจกรรมสร้าง
 ทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัยตามแบบทฤษฎีของ 70

ครูคนที่	คะแนนหลังอบรม	t-test
1	18	3.77
2	18	
3	18	
4	18	
5	18	
6	19	
7	19	
8	19	
9	19	
10	19	
11	25	
12	25	
13	25	
14	25	
15	25	
16	18	
17	18	
18	18	
19	18	
20	18	
21	18	
22	18	
23	18	
24	18	
25	18	
$\sum x$	490	
\bar{x}	19.60	
S.D.	2.78	

ตาราง 20 แสดงผลการประเมินความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ที่ส่งเสริมความรู้และความสามารถในการออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะทางสังคมของเด็กสมาธิสั้น สำหรับครู

รายการประเมิน	จำนวนครูที่ประเมินในระดับความคิดเห็น					\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
	5	4	3	2	1			
1. ด้านปัจจัยนำเข้า								
1.1. สถานที่เหมาะสมกับการจัดกิจกรรม	19	6	0	0	0	4.76	0.44	มากที่สุด
1.2. อาหารมีความเหมาะสม	18	7	0	0	0	4.72	0.46	มากที่สุด
รวม						4.74	0.41	มากที่สุด
2. ด้านกระบวนการ								
2.1. กิจกรรมทำให้ครูสามารถรวบรวมความรู้ได้ดีขึ้น	21	4	0	0	0	4.84	0.37	มากที่สุด
2.2. กิจกรรมเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยน	19	6	0	0	0	4.76	0.44	มากที่สุด
2.3. กิจกรรมให้ครูสามารถวิเคราะห์ข้อมูลได้ดีขึ้น	16	9	0	0	0	4.64	0.49	มากที่สุด
2.4. กิจกรรมให้ครูสามารถนำเสนอข้อมูลได้ดีขึ้น	17	8	0	0	0	4.68	0.48	มากที่สุด
รวม						4.73	0.36	มากที่สุด
3. ด้านผลผลิต								
ก่อนการอบรม								
3.1. ท่านมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสมาธิสั้น	2	2	15	6	0	3.00	0.82	ปานกลาง
หลังการอบรม								
3.2. ท่านมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสมาธิสั้น	15	10	0	0	0	4.60	0.50	มากที่สุด

ตาราง 20 (ต่อ)

รายการประเมิน	จำนวนครูที่ประเมินใน ระดับความคิดเห็น					\bar{X}	S.D.	ระดับ ความ คิดเห็น
	5	4	3	2	1			
3.3. สามารถนำความรู้ไป ประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนได้	18	7	0	0	0	4.72	0.46	มากที่สุด
3.4. สามารถนำความรู้ไปให้ คำปรึกษาแก่เพื่อนร่วมงานได้	13	12	0	0	0	4.52	0.51	มากที่สุด
รวม						4.21	0.39	มาก
4. ความพึงพอใจของท่านต่อ ภาพรวมของการจัดกิจกรรม								
4.1 ความพึงพอใจต่อภาพรวม ของการจัดกิจกรรม	20	5	0	0	0	4.80	0.41	มากที่สุด
รวม						4.80	0.41	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม						4.55	0.32	มากที่สุด

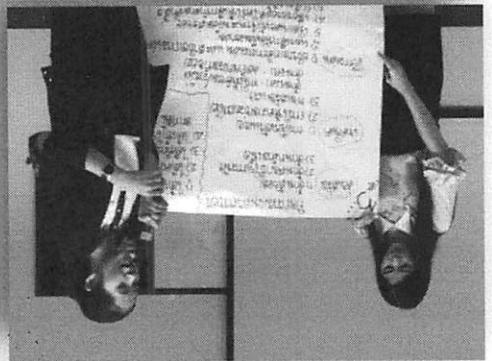
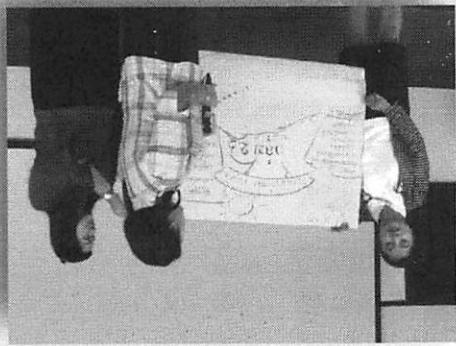
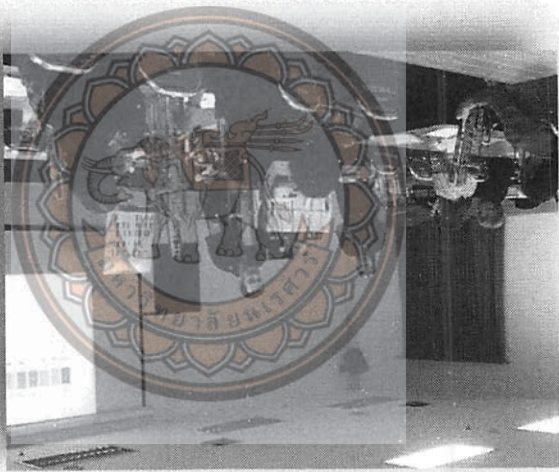
ภาคผนวก จ ภาพการเข้าร่วมกิจกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ที่ส่งเสริม
ความรู้ ความสามารถ ในการออกแบบกิจกรรมสร้างทักษะทางสังคมของ
เด็กสมาธิสั้น สำหรับครู

ชั้นสร้างประสบการณ์

ՃԱՄԻՆՈՒԹՅԱՆ

๒๖๕๖๗๘๙

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ – ชื่อสกุล	ชนาภา บุรณชาติ
วัน เดือน ปี เกิด	20 ตุลาคม 2532
ที่อยู่ปัจจุบัน	355/2 หมู่ 7 ตำบลสมอแข อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก 65000
ที่ทำงานปัจจุบัน	คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร 99 หมู่ 9 ตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก 65000
ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน	นักวิชาการการศึกษา
ประสบการณ์การทำงาน	
พ.ศ. 2554	บริษัทวงศ์เอกอุตสาหกรรม กรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2556	บริษัทอิตัลไทย จำกัด จังหวัดกำแพงเพชร
พ.ศ. 2558	คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2554	วทบ. (เคมี) มหาวิทยาลัยนเรศวร

